

EPICTETI ENCHIRIDION,

una
cum CEBETIS TABULA.

Græcè & Latine :

cum NOTIS.

MERICI CASAUBONI, IS.F.

EJUSDEM ENCHIRIDII

*Paraphrasis Græca, ex qua non pauci in
Enchiridio loci restituti: nunquam
ante hac edita.*

Item, Paraphraseos Versio, cum Notis ejusdem.

L O N D I N I,

Typis Tho. Roycroft, Impensis Rob. Beaumont
apud quem prostant venales in vico vulg.
vocat. Little Britain, 1659.

PRÆFATIO.

Magnus liber, magnum malum;
 dixit olim nescio quis : qua in-
 ductus ille potissimum ratione,
 nihil attinet hic quærere : nec ego inde
 collecturus sum, parvum librum, eo nomine,
 quia parvus, gratiam mereri ; cum ista
 non ex mole, sed materia, occasione, boni-
 tate, & similibus æstimanda sint ; & li-
 ber vel maximus mole, pro argumento &
 merito, brevis censeretur possit ; & contra,
 vix tam parvus & pusillus, qui non nimis
 longus, prout ille est qui scripsit. Epicte-
 ti quod vocant Enchiridion : sive ex si-
 militudine pugionis sic dictus, ut censet
 simplicius ; sive ex eo, quod manu facile
 tractari (tantillus) continerique possit ;
 & ad manum semper, ob eximiam uti-
 litatem, debeat esse : pusillus certe, si mo-
 lem spectemus, ut vix ullus magis : sed
 tante dignitatis & utilitatis liber est, ut
 cum à Sacris discessimus, haud alium fa-

A 2

cile

953966

Præfatio.

cile neque magnum neque parvum reperiamus, qui communi doctorum sive Ethnicorum, sive Christianorum consensu, majorem laudem mereatur : ut si de ullo dici vere possit, Parvus liber, magnus thesaurus ; id huic competat uni præter alios quoscunque vel laudatissimos. Antoninus certe, Romanus Imperator, in tanto dignitatis fastigio collocatus, quantum homini nato contingere poterat : cui tot regna, tot imperia, sub utroque sole longe lateque sita, serviebant : in hac tanta tamen fortuna sue sublimitate, in suis illis incomparabilibus Alloquiis, seu Soliloquiis, (à nobis primis, sic ut intelligi possent, in vulgus editis :) Diis gratias agit, & pro magno habet beneficio, quod Epicteti scripta nancisci sibi contigisset. Nec, opinor, sine causa ; cum summus Imperator, nec tam Magnus (quæ maxima illius laus & felicitas) quam Bonus ; multo plus fructus et utilitatis ad beatam vitam ex diligenti lectione id genus scriptorum, (quod tum ex libris ipsis ; tum ex vitæ ratione, qualem tradunt omnes uno ore istorum temporum historici cuiusvis liqueat :) perceperit ; quam ex ista rerum omnium
ad

Præfatio.

ad pompam & corporeas voluptates pertinentium copia. Ex omnibus porro Epicteti scriptis quæ ad nos pervenere, nemini dubium, quin istud Enchiridium, ut omnis ipsius doctrinæ fundamenta brevissime & lucidissime continens, sit præcipuum. Cum autem in omnibus fere linguis & locis, à quibus sapientiæ studium non penitus exulat, studiose legatur, tanto cuique charius, quo quisque solide (id est, ad usum vitæ morumque) doctior est: eo magis dolendum, post tot doctissimorum virorum quæ versiones, quæ notationes; haud pauca adhuc in eo remanere, quæ diligentissimos etiam morari, & ancipites habere sint idonea. Ut enim in pusillo corpore, qualis quæ inter homines maximi penduntur, uniones & margaritæ: navus quilibet, quo vellumen offuscat; vel levitas offenditur; vel figura deformatur; multum de pretio demit: ita in hoc tam pusillo, tanti pretii scripto pariter rem habere ratio postulat. Hac à nobis non sine causa dici fatebuntur, qui viri summi, Claudii Salmasii, hac in Præfatione ad simplicii Commentarium legerint: Ipsum Epicteti Enchiridion

Præfatio.

(ita ait:) quod semper nobis in deliciis fuit, cum scriptis Codd. comparavimus, & viginti aliquot locos in tantulo opere nondum intellectos cæteris interpretibus, explicavimus; multosque alios parum hætenus explicatos, elucidavimus. Quam facile credent, qui tantum virum ex scriptis & ab eo jam præstitis norunt, cum quæ promiserat, si semel aggressus esset, præstiturum fuisse: tam certo cuivis constare queat, in eis quæ hætenus sub ejus sive viventis, sive fato functi nomine publicata sunt, nihil hujus ne minima quidem ex parte representatum esse. Ab illo igitur immatura morte prærepto destituti; si nos nunc Enchiridium hoc damus, ut quidem speramus, absolutissimum, & ita ab omnibus ævis & maculis purum, ut vix ullus (nullus omnino certe, quod ego sciam) in illo locus sit reliquus, in quo vel mediocriter doctus impediri possit: haud male nos de publico meritos esse, spes non exigua fuerit. Ne tamen in me unum, qui minimam partem mihi vindico, tam præclari facinoris gloriam derivare voluisse videar; quibus auctoribus & adjutoribus hoc aggressi si aus, paucis reddenda mihi ratio. Qua-

Præfatio.

*Quatuor aut quinque jam supra viginti sunt anni, quod Augustinus Lindse-
lius, vir in quocunque literarum genere
præstantissimus; Latine, Grace, Hebraice,
doctissimus, & ad omnes promovenda-
rum meliorum literarum occasiones semper
intentissimus, anonymi veteris Græci
scriptoris in partem Psalmorum, ex ve-
tere manu scripto libro ab amanuensi suo
elegantissime descriptas Annotationes
ad me misit, eo fine, ut mea opera, si qua
posset, suo parenti restituerentur: tum ve-
ro, si digna (de quo minime dubitabat)
quæ vulgarentur, ut Latina versione dona-
ta, tanto commendatiores & utiliores es-
sent. Eodem tempore misit & Enchiri-
dii, de quo nobis hic sermo, Paraphrasim,
& ipsam ex vetere libro, qui multa asce-
tica melioris ævi continebat, descriptam.
Hujus Paraphraseos (sive Parecphrase-
os) auctor, homo Christianus, id sibi
proposuerat, ut utilissimum scriptum, ad
ascetarum Christianorum non tam dog-
mata, quæ in iis quæ ad mores pertinent
fere eadem; quam formulas & sermonem
concinnatum, eorum usibus dicaret. Memi-
ni cum primum legerem, non parva letitia*

Præfatio.

*affectum esse me; & dignissimè judicasse
 qua publici juris, ut Epicteto non parum
 lucis allatura, fieret. Et ad hoc quidem
 neque longa deliberatione, neque multo la-
 bore opus erat. Annotationes in Psal-
 mos, non ita res in proclivi, & expedita;
 & satis diu (quantum per alia negotia li-
 cebat) versata, prius quam genuinus pa-
 rens agnosceretur: qui tandem, (longe
 alius quam Catenæ quas vulgo vocant,
 exhibent) Hesychius, certis indiciiis est
 repertus. Cum pater placerent, & scæus:
 versionem aggressus eram; & dudum ista
 publice extarent, nisi primum mors Reve-
 rendiss. Præsulis, ad Herefordiensem se-
 dem evecti, intervenisset; & paulo post,
 fatalis ista F. R. Catastrophe, nescio quid
 alis, mihi certe, id est studiis meis & in-
 ceptis in quocunque genere (nisi si vellem,
 quod ait ille, me retexere: *τεῖν δὲ μοι χάρων*,
 &c.) tantum non fatalis & decretoria.
 Ab eo tempore, amissis omnibus studiorum
 præsidiiis, vix alicubi diu (procul à libris)
 consistere quiti; etsi non semper, prout se
 occasio obtulit, otiosi fuimus; cum tamen
 haud alia pauca in non uno literarum ge-
 nere molientes & agitantes nos ista ca-
 lamitas*

Præfatio.

lamitas deprehendisset : non solum Annotationes illæ in Psalmos, quæ longioris erant operæ ; sed cum illis, quæ cum illis venerat & Enchiridii Paraphrasis, ut ab oculis longe subnota, ita ab animo pariter & memoria. Anno abhinc uno aut altero, in quotidiana cum viro nobiliss. antiquæ eruditionis juxta amante, & perito, Dom. Joh. Cottono, Thomæ F. Roberti nepote, conversatione ; cum Epicteti, inter alios, mentio incidisset, & de Paraphrasi, quid olim, si licuisset, agitabam ; intellexisset : tanta eum videntæ illius ac potiundæ incessit cupiditas, ut ab eo tempore quoties occasio se dabat, inquirendi & urgendi nullum finem faceret. Nec faciebat illi satis, quod apographum, quod ad me primum missum fuerat, cum pluribus aliis chartis in unum fasciculum conjectis, periisse affirmabam ; quod erat verissimum : sed hujus tamen apographi aliud alia manu (ita curante me) apographum alicubi inter chartas, quæ salvæ adhuc erant, superare agnoveram. Quid multa ? Scriniis, non una loco pro præsentî conditione, conditis, omnibus excussis, tandem obtulit se, quod supererat,

Præfatio.

supererat, apographum . Cujus cum copiam nobiliss. viro fecissem, & ille (sic ut prædixeram) non pauca ex illo in Enchiridio corrigi & illustrari posse agnosceret, facile persuasit, ut quod dudum institueram, novam scil. Enchiridii cum hac Paraphrasi, & necessariis in utrumque Notis, editionem; quasi postliminio resumere, & exquerer. Quorum si aliqua apud non indoctos gratia fuerit, quibus accepta ferri potissimum debeat, candoris intererat nostri profiteri.

Quibus aliis auxiliis instructi si quis quærat, hac aggressi sumus: de Latinis Enchiridii versionibus Wolphio memoratis, solas hætenus duas vidimus, quarum auctores Politianus & Wolphius: quas cum persuasum haberemus cæteris longe præstare, de quarendis, cum se non offerrent, aliis minus solliciti fuimus. Cæterum, Gallicas vidimus, omnino tres. Vetusissimam, Par Andre Riuaudeau: à Poitiers: 1567. virum certe non indoctum, & qui Notas etiam non contemnendas adjecit. Secundam, viri amplissimi, & inter præcipua Gallie decora numerandi Duvairii: Lut. Paris. a.d. 1606.

cuma

Præfatio.

cum ceteris ejus admiranda doctrina, facundia, pietatis operibus excusam. De hac plura in Notis pro re nata dicturi, parciores hic erimus. Tertiam denique, recentiorum; Parisiis itidem a. d. 1655. Chez Guillaume de Luyne: typis mandata. De hac malim alios, quam me judicare. Ita sunt homines, & hinc est, quod optimi quique libri vulgo negliguntur; Τὴν Ἰσοκρίτου μᾶλλον ὀπιλάεισθ' ἀνδρῶποι ἢ τῆς ἀκροβύλου νεωστέῃ. Illud satis mirum, qui Epicteti Enchiridium Gallice de novo vertendum susciperet, nullam priorem versionem meminisse: non id Duvairii saltem, vel dignitati, vel eximiis virtutibus tribuisse. Præterea, qui vitam Epicteti scribere se pollicetur, cum de uxore querit, non Simplicium saltem in consilium adhibuisse, qui diu μόνον εὖ διατελέσαι; tandem pueri gratia, quem aiebat, γυνῆκα περὶ λαβέειναι τοῦ παιδὸς προσὸν author est. Scio verbum γυνῆκα non uno modo accipi posse. Sed expendenda tamen hæc erant, si quis hoc agebat. Sed hæc aliis relinquimus. Et jam hæc nimis multa sunt, si moles libri, cui dicata sunt; non multa, si meritum spectetur. Textum Græcum Amstelodamensis

Præfatio.

*mens recentioris editionis, quam in ple-
risque cum Salmasiana congruere deprehen-
dimus, sed & versionem Latinam fide-
liter exhibuimus. Cætera in Notis.*

DE

DE EPICTETO.

Δῦλος Ἐπίκτητος γένεσθαι, καὶ σῶμα ἀνάπτερος·

καὶ πενίην ἱππος· καὶ φίλος ἀθανάτοισι.

Notæ in hoc Dist.

SIve Epictetus (ut olim credidit Aul. Gellius) siue alius est auctor, plane divina sententia est, quæ ex intimatum Ver. tum N. Testam. philosophia prompta videri possit: adeo certe supra vulgarem sensum & saporem, ut pauci sint Christiani, quorum fides ad istam sublimitatem pervenerit. Formula erat antiquis ethnicis usitatissima, si quis fortuna in tribuendis quæ avide inhiant homines indulgentiore frueretur; sed præcipue si cui in dubia alæ conatibus & inceptis, siue per se laudabilibus, siue secus, res pro voto cederet; ut eum φίλον esse τοῖς θεοῖς, id est, Diis charum & dilectum predicarent. Hoc tum ex aliis passim; tum ex Homero discamus eximie, cui tam solemne est ita loqui, ut ex ipso manasse videri possit. Hinc miratur extrema Odyssæa Achilles, Agamemnonem Regem, quem Διὶ φίλον

φίλον ἔμμεναι crediderant, (φαίμεν apud Hom.
 elegantissime:) acerba & cruenta morte pe-
 riisse: & alibi Penelope maritum Ulyssē
 Deo exosum esse colligit, quia reditu in patri-
 am longis erroribus prohiberetur. Ipse Ulysses,
 à subulco suo laute acceptus, vicissim optat
 illi, ut Διὶ φίλος sit: bonorum scil. quæ vul-
 go nuncupantur, optat illi copiam: quod &
 ex Eumai responsione satis liquet. Odyss. 3.
 Nausicaa, Regis Phæacum filia, mortales ullos
 adeo fortes aut feroces usquam reperiri negat,
 qui terram Phæacum bello lacescere audeant,
 μάλ᾽ αἰ δὲ φίλοι ἀδελφοί. Hinc etiam illud
 Poeta Latini, de quodam in amore suo præter
 expectationem fœlici; Solus es, quem Dii di-
 ligunt. Sed insignia in hanc rem Ciceronis in
 Oratione pro L. Flaco, de Judæis verba: Quam
 chara Diis immortalibus (inquit) gens esset,
 docuit quod est victa, quod elocata, quod ser-
 va. Plane ut hodierni demagogi, concionatores
 & politici, quorum pietas isto maxime (τῆς ἐν-
 νεσίας) iibicine nititur: per quos non stabit, opi-
 nor, quin ad Mahumedanos ocys (quibus est
 commodum) transeant, qui longe plura & in-
 signiora (ut jam non uni observatum) in hoc
 genere jactare possunt, quam (si miraculosa
 Vet. Testam. omittamus) quavis alia gens
 potest.

Huic igitur vāsana hominum opinioni, qua
 veræ pietati nihil perniciosius, ut contraheret
 Epictetus,

*Epictetus, & suo exemplo ad saniora de nobis
 ipsis aliisque judicia praeiret; generosam hanc
 de sua fide professionem edidit; Servum se na-
 tum; (qua vilissima in terris conditio:) corpore quoque (cujus charitas omnibus
 maxima innata est:) mutilatum fuisse, sed &
 egenum (ne quid malis deesset) ad mendici-
 tatem usque: in hac tamen tam miserabili,
 tam vili (si hominum judicia spectentur) con-
 ditione, tantum abesse ut à Diis neglectum se
 crederet, ut de amore ipsorum & charitate
 non dubitaret. O virum! ô sententiam dig-
 nam qua cordibus omnium qui ad veram beati-
 tudinem & aeternas sedes adspirant, inscriba-
 tur; & memoria praesens semper obversetur.
 Jam dixi, sensum verborum ex intima Sacr.
 Volum. philosophia promptum videri posse. Sed
 & verba non uno loco non dissimilia: qualia
 Davidis ista: ואני עני ואביון ארני יחשב
 Ps. 40. v. ult. qua recentior interpres haud ma-
 le: Sum quidem pauper & egenus: Sed Deus
 cogitat de me: quem recentior & accuratior
 Anglica versio secuta est; But I am poor and
 needy: yet the Lord thinketh upon me.*

*Observavi non paucos in Distichi hujus sco-
 po longius aberrare. Flor. Christianus (vir
 alias in istis incomparabilis) non adeo feliciter
 hic;*

*Servus Epictetus, Diis charus, pauper ut
 Irus:*

*Quin & parte aliqua corporis orbus
 eram.*

Melinus,

*Melius, siue is Politianus, siue alius, qui
seruato verborum ordine, qui magnum hic ha-
bet momentum, vertit,*

*Servus Epictetus : mutilati corporis: Irus
Pauper : at hæc inter charus eram su-
peris.*

*Longissime illi a sensu abeunt, qui nescio
quam iactationem in verbis ariolantur, mo-
destie philosophi minus convenientem. Sed
hec hætenus,*

Corrigenda.

PAg. 6. l. 14. lege: ἐφ' ἡμῶν ἢ, πο. p. 10. 11. χε-
φαί. ὥς ἐστιν ἐν χεῖρι φαίλα (ἰων κ. φ. p. 24. 4
πῶς γὰρ — φοί. p. 25. 6. is qui aff. p. 28. 19. πα-
λαλλ. p. 39. 11. in ea te f. p. 40. 4. αἰγῶν. p. 43. 16
καὶ τὰ τὸ ἄν ἐφ' ἐκ. p. 43. 23. pr. te f. p. 44. 17. κακῶς
α. p. 48. 12. μὴ ἴ. ἀνδρ. p. 63. 28. 29. ἐν οἷς ἔλετο. εὖ
π. p. 65. 26. & itap. p. 88. 9. huc q. 18. χτῶν [p.
97. 2. ut. π. πρ. p. 102. 8. ἐγκρ. p. 111. 18. t. malis,
op. p. 128. 6. ἢ δὲ τῷ θ. p. 130. 8. καὶ μ. p. 133. 4.
male d. a. 10. ff. rideres. p. 152. 26. τὸς ἐν τ. p.
160. 7. οὐδ. φδο. p. 162. 28. (5) Αἱ μὲν ἐ. p. 174.
19. ἔξω τ. p. 180. 28. τὸ ἔχεν ἀν. p. 183. 22. pe-
cud. m. 31. sed er. tradunt il. p. 184. 1. διδάσ.
α. 5. δέδλωχ. p. 186. 4. δέδωκεν. p. 188. 14. καὶ ἐτι
κ. p. 192. 1. ζ. ὧ ἀν. 22. δὲ ζ. τ. Sed & numeri pa-
ginarum a p. 96. ad p. 129. corrigendi.

EPICTETI

VITA.

EPICTETUS, Stoicæ
 sectæ Philosophus Hierapoli-
 tanus patria fuit, (est
 autem Hierapolis Cariæ
 urbs, non longe a Laodicea sita,) con-
 ditione servus, ut in Noctibus At-
 ticiis etiam testatur Aulus Gellius.
 Servivit enim Romæ Epaphrodito cui-
 dam Neronis familiari, Vir sanctissi-
 mæ & integerrimæ vitæ, alienissi-
 mus ab omni fastu & arrogantia;
 quibus tamen vitiis omnes fere la-
 borarunt philosophi. Tantæ autem fuit
 apud omnes existimationis & famæ,
 ut lucerna ejus fideilis tribus drach-
 B marum

marum millibus divendita olim fuisse
 feratur. Meminit hujus & Lucia-
 nus Græcus auctor, sed cum laude,
 cum is tamen nulli philosophorum sa-
 tis æquus fuerit, utpote irrisor de-
 orum & hominum: quo loco & lu-
 cernæ Epicteti mentionem facit: sic
 enim habet in Dialogo πρὸς τὸ ἀπαίδευ-
 τον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνέμενον, id est, ad
 ineruditum, & multos coementē
 libros: ‘Et nostra, inquit, ætate fuit
 ‘quis, & adhuc superest, opinor qui
 ‘Stoici Epicteti fictilem lucernam ter
 ‘mille drachmis emit. Sperabat enim,
 ‘opinor, & ille, si noctu ad eam lucer-
 ‘nam legeret continuo, & Epicteti sa-
 ‘pientiam in somnis se adepturum, &
 ‘similem se fore admirandi illius senis.
 Hactenus Luciani verba. Summam
 totius philosophiæ duobus his verbis
 contineri

contineri dicebat, Ἀνέχεσθαι καὶ ἀπέχεσθαι, id
 est, Sustine & abstine. Domitiano
 autem imperante, vel offensus ejus ty-
 rannide, vel coactus ob Senatuscon-
 sultum de pettendis urbe philosophis,
 Roma Hierapolim commigravit. Com-
 moratus iterum dicitur Romæ usque
 ad tempora Marci Antonini.

B 2

EPI-

ΕΨΙΚΤΗΤΟΥ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ.

ΚΕΦ. α.

ΩΝ ὄντων τὰ μὲν ὅτιν ἐφ' ἡμῖν, τὰ
δὲ ἐκ ἐφ' ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν, ὑπο-
ληψις, (1) ὁρμῇ, ὀρεξεις, ἐκκλη-
σις· καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα ἡμέτερα ἔρ-
γα. ἐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ, τὸ σῶμα, (2)
ἢ κτῆσις, δόξαι, ἀρχαί· καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα ἐκ ἡμέ-
τερα ἔργα.

β.

ΚΑὶ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ὅτι φύσιν ἐλαύτερα, ἀκώ-
λυτα, ἀπαρεμποδισα. τὰ δὲ ἐκ ἐφ' ἡμῖν, ἀ-
θενῆ, δῶλα, κωλυτὰ, ἀλλότεια.

γ.

ΜΕΐνησο ἔν, ὅπ, εἰάν τὰ φύσιν δῶλα ἐλεύθερα
οἰηθῆς, καὶ τὰ ἀλλότεια ἴδια, ἐμποδιθῆς,
πενθῆς, παραχθῆς, μέμψῃ καὶ θεῖς, καὶ ἀνθρώπους·
εἰάν δὲ τὸ σὸν μόνον οἰηθῆς σὸν ἑῷ, τὸ δὲ ἀλλότειον,
ὥσπερ ὅτιν, ἀλλότειον, οὐδεὶς σε ἀνασχάσει ἐδέποτε,
ἐδεῖς σε κωλύσθ. ἐ μέμψῃ ἐδένα, ἐκ ἐγκαλέσθς πνι,
ἀκων πράξεις ἐδὲ ἔν, ἐδεῖς σε βλάβῃς, ἐχθρὸν ἐχθ-
ξίς. (3) ἐδὲ γὰρ βλαβερόν π πείσῃ.

Τηλικέτων

EPICTETI

ENCHIRIDION.

CAP. I.

RES quædam in potestate nostra sunt : quædam non sunt. In nostra potestate est, opinio, appetitio, desiderium, averfatio ; & , ut uno complectar verbo, quælibet nostræ actiones. Nostri arbitrii non sunt, corpus, pecunia, gloria, imperia : ad summam , ea quæ ipsi non agimus, omnia.

CAP. II.

AC ea quidem quæ nobis parent, libera sunt natura sua : nec prohiberi ab ullo, nec impediri possunt. In quæ autem ipsi jus nullum habemus, ea sunt infirma, obnoxia servituti, obnoxia impedimentis, aliena.

CAP. III.

Proinde memento, si ea quæ natura serviunt, libera putaris, & aliena pro tuis habueris, fore ut impediaris, lugeas, perturberis, Deos hominesque accuses. Sin id solum tuum existimaris, quod tuum est ; aliena vero, ut sunt, aliena : te nemo coget unquam, nemo impediet, neminem accusabis, neminem criminaberis, nihil ages invitus, nemo te lædet, inimicum non habebis. Neque enim ullam calamitatem accipies.

δ'.

Τηλικέτων οὖν ἐφ' ἐμὲ, μέμνησο ὅτι ἐ δὲ μετ' ἐκείνου κακινημόνον ἀπ' ἐδὲ αὐτῶν· ἀλλὰ τὰ μὴ ἀφ' ἐκείνου παντελῶς, τὰ δ' ὑπερπείθεσθαι πρὸς τὸ παρόν. ἐκ δὲ καὶ ταῦτα θέλης καὶ (4) ἀρχεῖν καὶ πλατύνειν, τυχὸν μὴ ἐδ' αὐτῶν τέτων τεύξει, διὰ τὸ καὶ ἥν' ὡς τέρων ἐφ' ἐμὲ. πάντως γε μὴ ἐκείνων ἀποτεύξει δι' ὧν μόνων δ' δαίμονία καὶ ἐλδ' ἀεικία φερίνεται.

ε'.

(5) **Ε**τδὺς οὖν πίσση φαντασία τραχεία μελέτα ὀπιλέγειν, ὅτι, φαντασία εἶ, καὶ ἐ πάντως τὸ φανόμοιον. ἔπειτα ἐξέταξε τοῖς κανόσι τέτις, οἷς ἔχεις. πρῶτῳ δὲ ἴστω, καὶ μάλιστα. πτερον φερί τὰ ἐφ' ἡμῖν ὅτιν, ἢ φερί τὰ ἐκ ἐφ' ἡμῖν· καὶ φερί π' ἥν' ἐκ ἐφ' ἡμῖν, ἢ φερί φερον ἔσω τὸ, διότι ἐδὲν φερός σε.

ς'.

Μέμνησο ὅτι ὀρέξεως μὴ ἐπαγγελία, τὸ ὀπιτυχεῖν, ἐδὲ γη· ἐκκλίσεως δὲ ἐπαγγελία, τὸ μὴ ἐμπεσεῖν ἐκείνῳ ὃ ἐκκλίνεται· καὶ ὁ μὴ ὀρέξει σποτυγχανῶν, ἀτυχής· ὁ δὲ ἐκκλίσῃ φερίπτων, δυστυχής· ἀν μὴ οὕτω μόνον ἐκκλίνης τὰ παρὰ φύσιν ἥν' ἐπί σοι, ἐδὲν ὧν ἐκκλίνεις φερίπτεσθαι· νόσον δ' ἀν ἐκκλίνης, θάνατον, ἢ πένιαν, δυστυχίης.

ζ'.

Αρὸν οὕτω τὴν ἐκκλίσιν ἀπὸ πάντων τῶν ἐκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ μετὰ φερί τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν· τὴν ὀρέξιν δὲ παντελῶς ἐπὶ τῷ παρόντος ἀνελε· ἀν τε γὰρ ὀρέξῃ τῶν ἐκ ἐφ' ἡμῖν πνος, ἀτυχίης.

CAP. IV.

Cum igitur tantas res appetas, sic eas suscipiendas esse memento, ut sis non mediocriter incitatus; atque alia penitus relinquenda, alia in præsentia omittenda censeas. Quod si & illas desideraris, & magistratus etiam atque opes appetieris, & tuos florere volueris: fortasse ne hæc quidem assequeris, propter earum, quas ante diximus, cupiditatem: iis certe omnino excides, per quas solas felicitas & libertas comparatur.

CAP. V.

Itaque viso cuius aspero, statim sic ut respondeas, operam dabis: visum id esse, nec plane id quod videatur. Post, inquirendo, eas adhibeto regulas, quas habes, eamque cum primis ac potissimum, Utrum id visum in rebus versetur nostræ potestati subiectis, an vero alienis. Quod si in alienis, in promptu sit, illud ad te nihil attinere.

CAP. VI.

Appetitionis eam esse pollicitationem memento, fore ut consequatur id quod appetat: Aversionis, ne in id incidat quod aversetur. Is porro quem appetitio frustratur, infortunatus est: qui in id incidit quod averfatur, calamitosus. Itaque si ea solum averfere, quæ eorum naturæ, quæ in tua potestate sunt, repugnant; in eorum, quæ averfaris, nihil incidet: At si morbum averferis, aut mortem, aut inopiam; calamitatem subibis.

CAP. VII.

Aversionem igitur ab iis rebus amovebis omnibus, quæ in nobis sitæ non sunt: atque in eas transferes quæ naturæ eorum, quæ nostri arbitrii sunt, repugnant. Appetitionem autem hoc tempore prorsus auferto, nam si ea, quæ nostri arbitrii non sunt, desideraris,

ἀτυχεῖν ἀνάγκη· ἥν δ' ἐφ' ἡμῶν, ὅσων ὀρέζονται
καλὸν ἂν ἔδεν ἔδέπω σοὶ πάρεστι, μόνῳ δὲ τῷ ὀρμᾶν
καὶ ἀφορμᾶν ἔχῳ, κούφως μὲν τοι καὶ μεθ' ὑπεξαίρε-
σεως, καὶ ἀνειμύτως.

η'.

Εφ' ἐκάστῃ ἥν ψυχαγωγῶντων, ἢ χρεῖαν παρεχόν-
των, ἢ σεργιμῶν, μέμνητο ὅτι λέγειν ὁποῖον
ἔστιν, ἀπὸ ἥν σμικροτάτων ἀρχόμεθα. (8) ἂν
χύτεαν σέργης, ὅπ' χύτεαν σέργεις. κατεαγέσης γὰρ
αὐτῆς ἔταραχθήσῃ. ἂν παιδίον σαυτῆ καταφιλήσῃ,
ἢ γυναικα, ὅπ' ἀνδρῶπον καταφιλήσῃ· ἀποθανόνθ' γὰρ
αὐτῆ ἔταραχθήσῃ.

θ'.

Οταν ἄλλαθαί πνῃθ' ἔργα μέλλης, ὑπομίμησκα
σαυτὸν, ὁποῖον ἔστι τὸ ἔργον. εἰς ἀν λυσόμενθ'
αἰπῆς, πρόβαλε σαυτῇ τὰ γινόμενα ἐν βαλανίῳ·
τοὺς ἀπορραίνοντας, τοὺς ἐκκρεμόντας, τοὺς λοι-
δοῦντας, τοὺς κλέπτοντας· καὶ ἔτις ἀσφαλέσειεν
ἄψ' ἡ σὴ ἔργα, εἰς ὅπ' ἀπλέγης, ὅπ' Εὐδὺς λίσσαδ' ἐ-
λω, καὶ τίς ἐμαυτῆ προαίρεσιν κατ' φύσιν ἔχουσιν
πρηῆσαι. καὶ ὡσαύτως ἐφ' ἐκάστῃ ἔργῳ. ἔτι γὰρ, ἂν π
πρὸς τὸ λίσσαδ' γένηται ἐμποδὼν, πρόχρεον ἔσαι, διότι
ἔτις πρὸς ἡδελον μόνον, ἀλλὰ καὶ τίς ἐμαυτῆ προαίρεσιν
κατὰ φύσιν ἔχουσιν πρηῆσαι. ἔτις πρηῆσω δὲ, εἰς ἀνα-
κτῶ πρὸς τὰ γινόμενα.

ι'.

Ταράσσει πρὸς ἀνθρώπους, οὐ τὰ πράγματα,
ἀλλὰ τὰ πρὸς ἥν πραγμάτων δόγματα, οἷον,
θάνατο· οὐδὲν δεινόν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτης ἂν ἐφαίνε-
το. εἰς τὸ δόγμα τὸ πρὸς θάνατο, ὅπ' δεινόν, ἐκεί-

ENCHIRIDION. 9

frustrari necesse erit. Ea vero quę nobis parent, quatenus recte possint expeti, nondum es affecutus. Sed eo tantum utitor motu animi, quo vel accedas ad eas res, vel ab iisdem recedas : verum leviter, & cum imminutione, & remisisse.

CAP. VIII.

Singulis in rebus, quę vel delectant, vel usui serviunt, vel diliguntur, memento considerare cujusmodi sint; exorsus à minutissimis. Si ollam diligis, te ollam diligere: nam ea confracta non perturbaberis. Si filiolum, aut uxorem, hominem à te diligere: nam eo mortuo non perturbaberis.

CAP. IX.

Opus aliquod aggressurus, ipsi tibi subjecito, cujusmodi sit illud opus. Si lavatum abieris, ea tibi proponito quę sunt in balneo: alios perfundi, alios loco pelli, alios convicia facere, alios furari. Sic tutius rem aggredieris, si ipse tibi dixeris: Et statim lavabo, & meum institutum naturę congruens conservabo. Eodemque modo in unoquoque negotio. Sic enim, si quid impedimento lavationi tuę fuerit, in promptu erit; Equidem non hoc solum volui, sed & institutum meum, naturę consentaneum, tueri volui. Neque vero tuebor, si ea quę sunt, ægre tulero.

CAP. X.

Homines perturbantur, non rebus, sed iis quas de rebus habent opinionibus. Verbi causa: Mors non est malum; alioqui enim & Socrati ita visum esset; sed opinio de morte, quę malum eam facit.

Cum

τε, τὸ δεινὸν ὄσιν. ὅταν οὖν ἐμποδιζώμεθα ἢ τα-
ραττώμεθα μηδέποτε ἄλλες αἰπώμεθα, ἀλλ' ἑαυτὺς,
τετέστι τὰ ἐν τῶν ὀδύματι. ἀπαιδεύτε ἕρπον, τὸ
ἄλλοις ἐγκαλεῖν, ἐφ' οἷς αὐτὸς πράσσει κακῶς. ἡ γυ-
μνὰ παιδεύεσθαι. τὸ ἑαυτῷ· πεπαιδευμένος, τὸ μὴ
ἄλλω, μὴθ' ἑαυτῷ.

14.

Ε' Πὶ μηδενὶ ἐπαρθῆς ἀλλοτρίῳ προτερήματι. εἰ
ὁ ἴππος ἐπαιρέμενος ἔλεγχον ἂν, ὅπ, Καλὸς εἰ-
μι, οἷσιν ἂν ἴω. Ὡς δ' ὅταν λέγῃς ἐπαιρέμενος,
ὅπ ἴππον καλὸν ἔχω, ἴδι ὅπ ὅπ ἴππῳ ἀγαθῷ
ἐπαίρη· πούν ὅπ σόν; χεῖσις φαντασίῳν καὶ φύσιν
χῆς, τίτω καὶ ἐπαρθήσῃ. τότε γὰρ ὅπ σὺ πνι ἀγα-
θῷ ἐπαρθήσῃ.

15.

Καθάπερ ἐν λιμένι, τῷ πλοῖσι καθορμιθέντος, ἂν
ἐξέλθῃς ὑδρευσαῖς, ὁ δ' ἔμὲν παρέρρόν ὄσιν. καὶ
κοχλίδιον ἀναλέξας, ἢ βολβάειον· τεταῖσθαι δὲ δὲ
τίτῳ διάγοιαν ἐπὶ τὸ πλοῖον, καὶ συνεχῶς ἐπιστρέφεται,
μήτοιγα ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, καὶ τότε πάντα ἐκείνα
ἀφίεναι, ἵνα μὴ δὲ δεινός ἐμβληθῇς, ὡς τὰ πρὸς α-
τὰ· ἔτω καὶ ἐν τῷ βίῳ, εἰ ἂν διδῶται ἀντὶ βολβίς καὶ
κοχλίδίς γυναικάειον καὶ παιδίον, ἐδὲν κωλύσει·
εἰ ἂν δὲ ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, τρέχε ἐπὶ τὸ πλοῖον,
ἀφίς ἐκείνα πάντα, μηδὲν ἐπιστροφόμενος· εἰ ἂν δὲ
γίγνων ἦς, μηδὲ ἀπαλλαγῇς ποτε τῷ πλοῖα μακρὰν,
(10) μήποτε καλῶντος ἐλλίπης.

Μη

ENCHIRIDION. II

Cum igitur impedimur, aut distrahimur, non alios culpemus, sed nosmet ipsos, hoc est, nostras opiniones. Alios accusare in calamitate sua, hominis est ineruditi: se ipsum, ejus qui erudiri cœpit: nec se, nec alium, eruditi.

CAP. XI.

Nulla aliena præstantia efferaris animo. Si equus semet jactans diceret, Sum pulcher: ferendum esset. Tu vero cum insolenter gloriaris, te pulchrum equum habere: scito, equo te bono superbi e. Quid igitur est tuum? Usus visorum. Quapropter cum in usu visorum ita moratus fueris, quemadmodum natura postulat, tum effereris. Tum enim aliquo tuo bono lætaberis.

CAP. XII.

Quemadmodum in navigatione, subducto navigio, si aquatum exieris, obiter fortassis etiam cochleolam colliges, aut bulbum: animo autem in navigium intento esse oportet, ac continenter sollicito, ne gubernator vocet: ac tum illa omnia relinquere, ut ne vinctus, tanquam oves in navim conjiciaris: ita etiam in vita, si tibi vice cochleæ aut bulbi, detur uxorcula & puer: nihil impediet. At si gubernator vocarit, curres ad navim, relictis illis omnibus: neque respicies. Quod si senex es, cave unquam à nave recedas longius, ne quando vocatus, deficias.

CAP.

13.

ΜΗ' ζήτη τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις· (11)
 ἀλλὰ θέλε γίνεσθαι τὰ γινόμενα ὡς γίνεται,
 καὶ εὖ ποιήσεις· (12) νόστον, σώματός ἐστιν ἐμπό-
 διον· προσερέσεως δὲ οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ αὐτὴ θέλη. χόλαν-
 σις, χέλους ἐστὶν ἐμπόδιον, προσερέσεως δὲ οὐκ ἔστιν· καὶ
 τὸτο ἐφ' ἐκείνου ἤντι ἐμπιπόντων ὀπίεργε. ἀρήσθης γὰρ
 αὐτὸ ἄλλε πινὸς ἐμπόδιον οὐκ ἔστιν.

14.

Εφ' ἐκείνου ἤντι προσπιπόντων, μέμνητο ὀπιστρέφων
 ὅτι σταυλὸν ζητεῖν, πῖνα δύναμιν ἔχεις πρὸς
 τὴν χεῖρσιν αὐτῶν. ἐὼν χαλὸν ἴδης, ἢ χαλὴν, ἀρήσεις
 δυνάμιν πρὸς ταῦτα ἐγκρατεῖαν· (13) εἰ μὴ πόντον
 προσφέρῃαι ἀρήσεις κρατεῖαν· ἂν λοιδορία, ἀρή-
 σθης ἀνεξικακίαν καὶ ὅπως ἐπιζόμενόν σε (14) οὐ συν-
 αρπάσουσιν αἱ φαντασίαι.

15.

ΜΗδέποτε ὅτι μηδενὸς εἶπης, ὅτι, Ἀπώλεσα
 αὐτὸ, ἀλλ', ὅτι, Ἀπέδωκα. τὸ παιδίον ἀπέ-
 δανεν; ἀπέδωκε. τὸ χεῖριον ἀφῆρέθη; ἐκοῦν καὶ τὸτο
 ἀπέδωκε. ἀλλὰ κακὸς ὁ ἀφελόμενος. τί δέ σοι μέλει,
 διὰ τί μὴ σε ὁ δοῦς ἀπήτησε; μέχρι δ' ἂν διδῶ, ὡς
 ἀλλοθίαι αὐτῷ ὀπιμελῶ, ὡς τῷ πανδοχείῳ οἱ παρόν-
 τες.

16.

Εἰ σκοποῖαι θέλεις, ἄφες τὰς πιάτους δια-
 λογισμῆς· εἰ μὴ ἀμείνω ἤντι ἐμῶν, οὐχ ἔξω δι-
 ατρεφάς· εἰ μὴ κολάσω τὸ παῖδα, πονηρὸς ἔσται.
 χρῆσθαι γὰρ λιμῶ ἀποδανῆν, ἄλυτον καὶ ἀφοβον γλυ-
 μνον, ἢ ζῆν ἐν ἀφιδέντοις τερατολόμων· κρεῖττον δ' ἢ
 παῖδα χαλὸν ἔστιν, ἢ σε κακοδαίμονα. Ἄρξαι

CAP. XIII.

NE postules, ea quæ sunt, arbitrato tuo fieri; sed, si sapis, ita fieri quæque velis, ut sunt. Morbus est corporis impedimentum; instituti non item, nisi ipse velis. Claudicatio pedis est impedimentum; instituti non item. Quod si singulis in rebus, quæ incidunt, consideraris; invenies eas alterius cuiuspiam rei, non tui, esse impedimentum.

CAP. XIV.

Quicquid inciderit, in eo memento, ad te conversus, inquirere, qua facultate sis ad usum ejus instructus. Si quem formosum, formosamve videris, ad eam rem temperantiæ facultas in promptu erit. Si labor objectus fuerit, tolerantiam reperies: Si convicium, patientiam invenies. Quod si te ita consuefeceris, visis non obtemperabis.

CAP. XV.

Nunquam te quicquam perdidisse dicito, sed reddidisse. Filioles obiit? redditus est. Prædium est ereptum? an non id quoque est redditum? At improbus est qui eripuit. Quid id tua refert, per quem, is qui dederat, abs te repetierit? Sed quamdiu concesserit, tanquam alienum id curato, ut cauponam viator.

CAP. XVI.

SI quid proficere studes, istiusmodi cogitationes Smittas facito. Si mea neglexero, non erit unde vivam: Nisi puerum castigaro, malus erit. Præstat enim perire fame, timoris ac molestiæ expertem; quam copiis omnium rerum circumfluentem, animo vivere perturbato. Et puerum malum esse præstat, quam te infelicem.

CAP.

15'.

Αῖ' Ρῥαι ποιηαροῦ ἀπὸ ἧ' μικρῶν. ἐκχῆται τὸ
ἐλάδιον; κλέπειται οἰνάειον; ὅπλιεγε, ὅπ,
ποσέτε πωλεῖται ἀπάθρα, ποσέτε ἀταραξία· ποροίρα
δὲ ἐδὲν φειγίνεται. ὅταν δὲ καλῆς τ' παῖδα, ἐνδυμοῦ
ὅπ δυνάται (15) μὴ ὑπακούσαι· καὶ ὑπακούσας,
μηδὲν ποιῆσαι ὧν θέλεις. καὶ ἔχ' ὅπως ἔσω αὐτῷ κα-
λῆς, ἵνα ἐπ' ἐκείνῳ ᾗ, τό σε ταραχθῆναι.

16'.

Εἰ προσκόψαι θέεις, (16) ὑπόμεινον, ἐνεκα τῆ
ἐκτὸς ἀνδρὸς δοῦσαι, καὶ ἡλίδι Θ' μηδὲν βέλε δοκῆν
ὀπίσσω. καὶ ἂν δοῦξῃς πῶν εἰνάι πρ, ἀπίσσω σεαυτῷ.
ἴδι γδ, ὅπ ἔρ' ὅθιον, καὶ πῶν παρῆρσιν πῶν σεαυτῆ
κτ' ὅθιν ἐχουσαν φυλάξαι, καὶ τὰ ἐκτίς· ἀλλὰ τ'
ἐτέρου ὀπμιελόμενον, τῷ ἐτέρου ἀμελῆσαι, πᾶσα
ἀνάγκη.

17'.

Αῖ' Ν θέλεις τὰ τέκνα ζε, καὶ πῶν γυναικα, καὶ ποτ'
φίλεις ζε πάντοτε ζῆν. ἡλίδιος εἰ· τὰ γδ μὴ
ἐπί σοι θέλεις ἐπί σοι εἶ· καὶ τὰ ἀλλότρια, σὰ εἶ· ἔπο
καὶ ἂν τὸν παῖδα θέλεις μὴ ἀμαρτάνειν, μωρὲς εἰ θέλεις
γδ πῶν κακίαν μὴ εἶ· κακίαν ἀλλ' ἄλλο π. ἂν δὲ θέλεις
ὀρερόμην Θ' μὴ ὑποτυγχάνειν, τῷτο δύνασαι. (18)
τῷτο ἐν ἀσκή, ὃ δύνασαι.

κ'.

Κτ' εἰ Θ' ἐχάτου ὅθιν, ὃ ἧ' ὑπ' ἐκείνου θελομέ-
νων ἢ μὴ θελομένων, ἔχων πῶν ὕψισταν, εἰς
τὸ πεποιῆσαι ἢ ἰφελέειν ὅστις ἐν ἐλδ' ὀρερ' εἶ· βέ-
λειαι, μῖτε θελέτω π, μῖτε φάγέτω π ἧ' ἐπ' ἄλλοις.
εἰ δὲ μὴ, θελέειν ἀνάγκη.

Μέμνησο,

CAP. XVII.

A Parvis igitur auspicare. Oleum effunditur? villum surripitur? subijce tibi: Tanti vanit tranquillitas, tanti constantia: gratis autem nihil acquiritur. Cum vero puerum vocas, fieri posse cogita, ut præsto non sit: &, ut sit, nihil agat ex animi tui sententia. Neque vero ei tam bene sit, ut tuarum perturbationum habeat ille potestatem.

CAP. XVIII.

SI quid proficere vis, ne recusa, quominus ob res externas amens & fatuus habearis. Ne quid scire videri velis. Quod si quis aliis esse videaris: ipse tibi diffidit. Scito enim, facile non esse, institutum tuum in eo statu, qui sit naturæ consentaneus, conservare, & res externas amplecti: sed aliter non posse fieri, quin is, alterum qui curet, alterum negligat.

CAP. XIX.

SI in id studes, ut liberi tui, uxor, amici, perpetuo vivant & floeant, stultus es. Nam quæ in tua potestate non sunt, ea in potestate tua esse vis, & aliena esse tua. Sic etiam, si puerum peccare non vis, stultus es. Id enim postulas, ut vitium non sit vitium, sed quiddam aliud. At si eo quod appetis, frustrari non vis: hoc quidem potes. Ergo, quod potes, in usum voca.

CAP. XX.

CUjusque dominus is est, qui ea quæ ipse vult, aut non vult, potestatem habet vel conservandi, vel eripiendi. Quisquis igitur liber esse volet, neque cupiat quicquam, neque aversetur, eorum quæ penes alios sunt, Sin minus, servire necesse erit.

CAP.

κα'.

ΜΕ'μνησο, ὅπ' ὥς ἐν συμποσίῳ, δὲ σε ἀναγρέ-
φεαι. πειφερέμῳρον γέρονέ τι κατὰ σε; ἐκλεί-
νας πῶ χεῖρα, κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται; μὴ
χάτεχε. ἔγω ἦκει; μὴ ὀπίθαλε πύρρῳ πῶ ὄρεξιν,
ἀλλὰ φρίμινε μέχρ' ἂν γούῃαι κατὰ σε. ἔγω πρὸς
τέκνα, ἔγω πρὸς γυναικας, ἔγω πρὸς ἀρχαίς, ἔγω
πρὸς πλετον, καὶ ἔση ποτὲ ἀξιόθ' ἢ δέων συμπότης.
ἂν ᾧ καὶ παρτεδέντων σοι μὴ λάβης, ἀλλ' ὑπερίδης,
τότε ἔμόνον συμπότης ἢ δέων ἔση, ἀλλὰ καὶ σωμαρ-
χων. ἔγω γὰρ ποιῶν Διογύης καὶ Ἡράκλειθ', καὶ οἱ
ὅμοιοι ἀξίως δεῖοί τε ἦσαν, καὶ ἐλέγοντο.

κβ'.

Ο'Ταν κλαίοντα ἴδης πινὰ (20) ἐν πένθει, ἢ
ἀποδημῶντ' τέκνα, ἢ ἀπολωλεκότ' τὰ ἐ-
αυτῷ, φρόνεχε, μὴ σε ἡ φαντασία συναρπασῇ, ὥς ἐν
κακοῖς ὄντ' αὐτῷ, τοῖς ἐκτός· ἀλλ' αὖθις διαίρει
παρὰ σιαυτῷ, καὶ λέγῃν ἔσω πρόχρεον, ὅπ' ἔστον
θλίβε, ἐπὶ συμβεβηκός, ἄλλον γὰρ ἐθλίβε, ἀλλὰ
τὸ δόγμα τὸ πρὶν τέτων. μέχρ' ἂν τοι λόγος μὴ
ὀκνῇ συμφειρέσθαι αὐτῷ, καὶ ἔγω τύχη, σωεπι-
τενάξαι. φρόσεχε μὴ τοι, μὴ καὶ ἔσωθεν συνεπιτε-
νάξης.

κγ'.

ΜΕ'μνησο, ὅπ' ὑποκείτης εἰ δέματ' οἷς ἂν
δέλη ὁ διδάσκαλ' ἂν βραχὺ, βραχέθ' ἂν
μακρὸν, μακρῷ. ἂν πτωχὸν ὑποκρίνασθαι σε δέλη, ἵνα
καὶ πτωχὸν ἀφύως ὑποκρίνη· ἂν πτωχὸν, ἂν ἀρχοντα,
ἂν ἐδιώτῃ. σὸν γὰρ τὸ ἐστὶ, τὸ δὲ δὲν ὑποκρίνασθαι
πρόσωπον καλῶς, ἐκλέξασθαι δ' αὐτὸ, ἄλλο.

Κόραξ

CAP. XXI.

Memento, sic in vita esse versandum, tanquam in convivio. Si quid circumferendo ad te pervenerit, porrecta manu partem modeste capito. Præterit? Ne detine. Nondum adest? Ne longe appetitum extendito: sed expecta, dum ad te perlatum fuerit. Sic erga liberos, sic erga conjugem, sic erga magistratus, sic erga divitias si affectus fueris; aliquando dignus eris convivio Deorum. At vero si oblata etiam non acceperis, sed despexeris, non conviva Deorum modo, sed & imperii consors, eris. Sic enim cum facerent, Diogenes, Heraclitus, & similes, merito divini ut erant, ita & dicebantur.

CAP. XXII.

Cum ejulantem quempiam videris in luctu, sive peregre profecto filio, sive rebus amissis: cave ne te visum illud moveat, ut existimes versari eum in malis ob externa; sed statim ipse tecum distinguo, sitque in promptu ut dicas: Istum affligit non casus ille (alium enim non affligit) sed concepta de eo opinio. Ac oratione quidem tua ejus perturbationi subservire ne dubita; atque adeo, si res ita tulerit, congemiscere. Cavebis autem, ne intrinsicus etiam congemiscas.

CAP. XXIII.

Actorem esse fabulæ talis, qualis magistro probata fuerit, te memento: si brevis, brevis; si longa, longæ. Si mendicum agere te voluerit; fac eam quoque personam ingeniose repræsentes. Ita si claudum, si principem, si plebeium. Hoc enim tuum est, datam personam bene effingere: eam autem eligere, alterius,

C

CAP.

κδ'.

ΚΟ'ραξ ὅταν μὴ αἴσιον κεκράγῃ, μὴ σωμαρπα-
ζέτω σε ἢ φαντασία, ἀλλ' εὐθύς διαίρει πα-
ρὰ σεαυτῷ, καὶ λέγε ὅτι, Τέτων ἐμοὶ ἐδὲν ὅπισθη-
μαίνεται, ἀλλ' ἢ τῷ σωματίῳ μὲ, ἢ τῷ κτησι-
δίῳ μὲ, ἢ τῷ δοξαρίῳ, ἢ τοῖς τέκνοις ἢ τῇ γυναι-
κί· ἐμοὶ δὲ πάντα αἴσια σημαίνεται, ἐὰν ἐγὼ
θέλω. ὅ, τι γὰρ ἂν τέτων ἀποβαίῃ, ἐπ' ἐμοὶ ὄζειν,
ὠφελιθῆναι ἀπ' αὐτῆς.

κε'.

ΑΝίκητο (21) δύνασαι, ἐὰν μηδένα ἀγῶνα
καταβαίνης, ὃν ἐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ νικῆσαι.

κς'.

ΟΡα μήποτε ἰδὼν πᾶσα περιπλώμενον, ἢ μεγα-
λοδυναμέειον, ἢ ἄλλως ἀδοκιμῶντα μα-
καρίσης, (21) ὑπὸ τῆς φαντασίας σωμαρπαδεῖς.
ἐὰν γὰρ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν (22) ἢ ἐσία τοῦ ἀπαθῆς ἢ, ἔτε
ὁ φθόνος, ἔτε ζήλοτυπα χῶραν ἔξῃ· σὺ δὲ αὐ-
τὸς ἐσεαπὴρὸς ἐπρύτανις. ἢ ὕπατο (23) θελή-
σεις, ἀλλ' ἐλάττωρος. μία δὲ ὁδὸς πρὸς ταῦτα, κα-
ταφρόνησις καὶ ἐκ ἐφ' ἡμῖν.

κζ'.

ΜΕμνησο, ὅτι ἐχ' ὁ λοιδορῶν ἢ τύπτων ὑβρί-
ζει, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τέτων, ὡς ὑ-
βριζόντων. ὅταν οὖν ἐρεθίσῃ σέ τις ἴδι ὅτι ἢ σὴ
σε ὑπόληψις ἠρέδισε. τοιγαρὲν ἐν πρώτοις πη-
ρῷ, ὑπὸ τῆς φαντασίας μὴ σωμαρπαδεῖναι. ἂν
γὰρ ἅπαξ χρόνος καὶ διατελεῖς τύχης, ῥᾶον κρατή-
σεις σταυτῆς.

κη'.

CAP. XXIV.

SI corvus inauspicatum crocitarit, ne te visum Sillud moveat, sed ipse tecum divide statim, & dic: Nihil istorum mihi portenditur: sed aut corpusculo meo, aut reculæ meæ, aut existimationi, aut liberis, aut uxori: mihi autem fausta omnia portenduntur, si ego voluero. Quicquid enim istorum acciderit, ex eo penes me est fructum ut capiam.

CAP. XXV.

Invictus esse potes, si in nullum certamen descendas, quod vincere, tui arbitrii non est.

CAP. XXVI.

SI quem eximiis honoribus affectum, aut ampla potestate præditum, aut aliqui florentem, videris; vide ne quando beatum illum prædices, victorum impetum secutus. Nam si in rebus nostræ potestati subjectis vis tranquillitatis constiterit, nec invidia nec æmulatio locum habebit; tuque ipse non imperator, non senator, non consul esse voles, sed liber. Ad eam autem rem via unica est: eorum, quæ in potestate nostra non sunt, contemptio.

CAP. XXVII.

Memento, non eum qui convicietur aut verberet, auctorem esse contumeliæ: sed opinionem de eis, tanquam contumeliosis, conceptam. Cum igitur te quispiam irritarit, opinione tua te irritatum esse scito. Quapropter in primis operam dato, ne visa tibi assensum extorqueant. Nam si semel tempus & moram impetraris, facilius ipse tibi imperabis.

κη'.

ΘΑ'νατΘ, κὺ φυγῇ, κὺ πάντα τὰ δεινὰ φαι-
νόμενα, πρὸ ὀφθαλμῶν ἔσω σοι καθ' ἡμέ-
ραν μάλισα δὲ πάντων ὁ θάνατΘ. κὺ ἔδ' ἐν ἔδέ-
ποτε ταπεινὸν ἐνθυμηθήσῃ, ὅτε ἄραν ὅπιθυμήσεις
πρὸς.

κθ'.

ΦΙλοσοφίας ὅπιθυμῆς; παρσικιδάζε αὐτόθεν,
ὥς καταγελαθισόμενΘ, ὥς καταμωκησομέ-
νων ἔκ πολλῶν, ὥς ἐρούντων, ὅτι, Α'φ' ὧν φιλόσο-
φΘ ἡμῖν ἐπαρμήλυτε, κὺ, Πόθεν ἡμῖν αὕτη ἡ
ὀφρὺς; σὺ δ' ἐὼφρῶν μὲν μὴ χῆς. ἤμ' ὅ βελτίστων
σοι φαινομένων ἔπως ἔχου, ὥς ὑπὸ τῷ θεῷ τεταγ-
μένος εἰς ταύτῃ τῷ τόξιν. μέμνησο δὲ, ὅτι ἐὰν
μὲν ἐμμεΐνης τοῖς αὐτοῖς, οἱ καταγελῶντές σε πρὸ-
τερον, οὗτοί σε ὕστερον θαυμάσουσιν· ἐὰν ὅ ἡπληθῆς
αὐτῶν, διπλὴν προσλήψῃ καταγέλωτα.

λ'.

Ε'Α'ν ποτέ σοι γῆνται ἔξω στραφῶναι, πρὸς τὸ
βεληθῶναι ἀρέσαι τινὶ, ἴσθι ὅτι (23) ἀπώλε-
σας τῷ ἐνστασιν ἀρκῶ οὐκ ἐν παντὶ τῷ εἶναι φιλόσο-
φος εἶδ' ἐκ δόκειν βέλῃ, (24) τῷ εἶναι σεαυτῷ φαί-
νε κὺ ἰκανὸς ἔσῃ.

λα'.

Ο'Υ'τοι σε οἱ διαλογισμοὶ μὴ θλιβέτωσαν. Α'π-
μοΘ ἐγὼ βιώσμαι, κὺ ἔδ' εἰς ἔδαμῶ. εἰ γὰρ ἀτι-
μία ὅτι κακὸν, ἔδ' ὡίασαι ἐν κακῷ εἶναι δι' ἄλλον,
μᾶλλον ἢ ἐν αἰσχρῷ. μή τι οὖν τὸ σὸν ἔργον ὅτιν,
τὸ ἀρχῆς τυχεῖν, ἢ παραληφθῆναι ἐφ' ἐσταζιν; ἔδα-
μῶς. πῶς ἐν ἔτι τοῦτ' ἔστιν ἀτιμία; πῶς ὅ ἔδ' εἰς
ἔδαμῶ

CAP. XXVIII.

Mors & exilium, & omnia, quæ in malis habentur, ob oculos tibi quotidie versentur: omnium verò maxime mors. Sic nihil unquam humile cogitabis, nec impense cupies quicquam.

CAP. XXIX.

Sapientiæ studium suscipere cupis? Statim te para, quasi futurum sit ut deridearis: ut multi te subsannent: ut dicant, te subito philosophum extitisse: ut rogent, unde supercilium istud. Tu autem supercilium ne habeto: ea vero quæ optima tibi videbuntur, sic teneto, quasi a Deo sis in ea statione collocatus. Cæterum memento, te, si in eodem statu permanseris, iis tandem admirationi fore, qui te prius deriserunt. Sin eis succubueris, dupliciter fore deridendum.

CAP. XXX.

Si quando acciderit ut foras promineas, & alicui placere cupias; te de statione tua dejectum esse scito. Quare in omnibus rebus illud tibi satis sit, te esse philosophum. Sin alicui etiam videri philosophus cupis; tibi videre, idque tibi satis esto.

CAP. XXXI.

Istæ cogitationes ne te crucient, fore ut sine honore vivas, & nullo sis loco. Nam si honore carere malum est: nihilo magis per alium in malo esse potes, quam in vitio. Nunquid igitur tui muneris est, imperio potiri? aut ad convivium adhiberi? Nequaquam. Quei igitur ea jam erit ignominia? quei

ἔδαμῃ ἔσῃ, ὃν ἐν μόνοις εἶναί τινα δεῖ τοῖς ἐπὶ σοι ἐν
οἷς ἔξῃ σοι ἔῃ πλείους ἀξίω, ἀλλὰ σοι οἱ φίλοι ἀβο-
ήθητοι ἐποῖται. τί λέγεις τὸ ἀβοήθητοι; ἐχ' ἔξῃ παρὰ
σου ἀρχεῖον; ἐδὲ πολίτας Ῥωμαίων; αὐτὸς ποιήσας;
πὺς οὐ σοι εἶπεν, ὅτι ταῦτα ἦν ἐφ' ἡμῖν ὅτι ἐχὶ δὲ
ἀλλότεια ἔργα; πὺς ὃ δῆναι δύναιται ἐτέρω ἢ μὴ ἔχῃ
αὐτός; κηῖται οὖν, φασὶν ἵνα καὶ ἡμεῖς ἔχωμεν εἰ δύ-
ναμαι κηῖται, πρὸν ἐμαυτὸν αἰδήμονα, καὶ πρὸν,
καὶ μεγαλόφρονα, δεκνύετε τὴν ὁδὸν, καὶ κτήσεται εἰ
δ' ἐμὲ ἀξίωτε ταῦτα δὲ τὰ ἐμαυτοῦ ἀπολέται, ἵν' ὑμεῖς
τὰ μὴ ἀγαθὰ πεποιήσητε, ὅρατε ἡμεῖς, πῶς
ἀνιστοῖ ἐσε, καὶ ἀγνώμονες. τί ὃ καὶ βέλεθε μάλ-
λον; ἀργύριον, ἢ φίλον πρὸν καὶ αἰδήμονα; εἰς
τῷτο οὖν μοι συλλαμβάνετε, καὶ μὴ δι' ὧν ἀποβαλῶ
αὐτὸ, ταῦτά με πρὸς τὴν ἀξίωτε. ἀλλ' ἡ πατρις,
ὅσον ἐπ' ἐμοί, φησὶν, ἀβοήθητος. (25) πάλιν,
ποῖαν ταύτῃ βοήθειαν; πρὸς ἐχ' ἔξῃ διὰ σε, ἔτε
βαλανθῆα; καὶ τί τῷτο; ἐδὲ γὰρ ὑποδήματα ἔχῃ διὰ
τὸν χαλκῆα, ἐδ' ὅπλα διὰ τὸν σκυτέα. ἱκανὸν δὲ, ἐ-
ὰν ἕκαστος ἐκπληρώσῃ τὸ αὐτῷ ἔργον. εἰ ὃ ἄλλον πρὸν
αὐτῇ κατεσκευάζεις πολίτῃ πρὸν καὶ αἰδήμονα, ἐ-
δὲν ἂν αὐτῷ ὠφελὲς; ναί. ἐκὼν ἐδὲ σὺ αὐτὸς ἀνω-
φελὲς ἂν εἴης αὐτῇ πῖνα οὖν, φησὶ, χάραν ἔξω ἐν τῇ
πόλει; καὶ ἂν δύνῃ φυλατῶν ἅμα τὸν πρὸν καὶ αἰδή-
μονα. εἰ δὲ ἐκείνῳ ὠφελὲν βελόμενος, ἀποβαλῆς
ταῦτα, τί ὄφελος ἂν αὐτῇ γῆμοιο, ἀναιδὲς καὶ ἄπιστος
ἀποτελεσθεῖς. λβ'.

ΠΡουπμήθη σε πὺς ἐν ἐστᾶσει, ἢ ἐν παραρροδίσει,
ἢ ἐν τῷ παραληφθῆναι εἰς συμβεβλῖαν; οἱ μὲν
ἀγαθὰ ταῦτα ὅτι, χαίρην σε δεῖ, ὅτι ἐτυχεν αὐτῶν
ἐκείνῳ.

nullo usquam loco eris, quem in iis solis aliquem esse oportet, quæ penes te sunt, in quibus vel summo loco esse potes? At nihil opis amicis feres. Quo pacto istud accipis? non argentum abs te habituri sunt? nec eos in Romanam civitatem ascribes? Et quis tibi dixit, ea penes nos esse, & non aliena munera? Quis vero id alteri præstet, quo ipse careat? Parato ergo, ajunt, ut & nos habeamus. Si parare queo, conservata verecundia, & fide, & animi magnitudine, vosque ejus rei viam ostenderitis, parabo. Sin id postulatis, ut bona ego mea perdam, quo vos ea, quæ in bonis non sunt, acquiratis: videte ipsi quam iniqui sitis, & temerarii. Utrum vero præoptatis? pecuniamne, an amicum verecundum & sincerum? Ad hoc igitur adjumento mihi este; non autem postulate, ut ea faciam, per quæ illa sim amissurus. At enim patriæ per me nihil afferetur adjumenti. Cujusmodi quæso adjumentum? Porticus per te non habitura est? non balnea? Istuc vero quid est? neque enim calceos habet per sabrum ferrarium, neque arma per sutorum. Satis autem fuerit, suo quemque fungi munere. At si quem alium ei civem instrueres integrum & verecundum, nihilne eam juvares? imo vero. Proinde ne tu quidem patriæ fueris inutilis. Quem ergo locum, inquis, habebo in urbe? Quem poteris, integritate & verecundia conservata. Sin illi profuturus, hæc abjeceris: quis ei tui fuerit usus, qui impudens & perfidus evaseris?

CAP. XXXII.

ESt tibi prælatus aliquis in convivio, aut salutatione, aut dandi consilii officio? Siquidem ista bona sunt, gratulari debes illi, cui ea contigerunt.

ἐκείνῳ. εἰ δὲ καὶ μὴ ἄχθου, ὅτι σὺ αὐτῶν ἐκ ἔτυ-
 χες μίμνησο δὲ, ὅτι ἐ δύνασαι, μὴ ταῦτα ποιεῖν
 περὶ τὸ τυχεῖν ἢ ἐκ ἐφ' ἡμῖν, ἐκείνων ἢ ἴσων
 ἀξιοῦμαι. πῶ γὰρ ἴσον ἔχειν δύναται, ὁ μὴ φοιτῶν ἐπὶ
 θύρας τινὸς, τῷ φοιτῶντι; ὁ μὴ παρρημπῶν τῷ πά-
 ρρημπῶντι; ὁ μὴ ἐπαινῶν τῷ ἐπαινῶντι; ἀδίκῳ ἔν-
 ἴση καὶ ἀπληστος εἰ μὴ προΐεμεν ταῦτα ἀνδ' ὧν ἐ-
 κείνα πηράσκειται, προῖκα αὐτὰ βελήσῃ λαμβάνειν.
 ἀλλὰ πόσ' πηράσκονται θρίδακας; ὀβολοῦ, ἂν ἔτω
 τύχη. ἂν οὖν τις προΐεμεν τὸν ὀβολόν, λάβῃ
 θρίδακας σὺ δὲ μὴ προΐεμεν μὴ λάβῃς μὴ οἷου
 ἑλαττον ἔχειν τοῦ λαβόντος. ὡς γὰρ ἐκείνῳ ἔχει
 θρίδακας, ἔτω σὺ τὸν ὀβολόν, ὃν ἐκ ἔδωκας. τὸν αὐ-
 τὸν δὴ πρόπον κἀνταῦθα ἐ προσεκλήθης ἐφ' ἐστίασίν
 πνος; ἐ γὰρ ἔδωκας τῷ καλῶντι πόσου πωλεῖ τὸ δει-
 πνον. ἐπαίγῃς δὲ αὐτὸ πωλεῖ δεραπέας πωλεῖ. δὲς οὖν
 τὸ διαφέρειν, εἰ σοι λυσιτελεῖ τὸ πωλέμενον. εἰ δὲ καὶ κεί-
 να δέλεις μὴ προΐεσθαι, καὶ ταῦτα λαμβάνειν, ἀπληστος
 εἶ, καὶ ἀβέλτερος. οὐδὲν οὖν ἔχεις ἀντὶ τῆς δείπνης; ἔ-
 χεις μὲν οὖν τὸ μὴ ἐπαινεῖσαι τῆτον, ὃν ἐκ ἡδελες.
 (26) τὸ μὴ ἀνασχέσθαι αὐτοῦ ὅπῃ τῆς εἰς ὁδοῦ.

λγ'.

Τὸ ἐλεῖν τῆς φύσεως κατὰ μαθῆναι (27) ὅτι
 ὧν ἐ διαφερόμεθα πρὸς ἀλλήλους· οἷον, ἔταν τῷ
 γῆτονῳ παιδίῳ κατεάξῃ τὸ ποτιεῖον, πρόχρησθόν
 ὅτι αὐτὸς λέγειν, ὅπ, τῶν γνομῶν ἔστιν. ἴδι οὖν ὅπ,
 ὅταν καὶ τὸ σὸν κατεαγῇ, τοιῦτον εἶναί σε διὰ ὅποιον
 ὅτε καὶ τῷ ἄλλῳ κατεαγῇ. ἔτω μεταπίθῃ καὶ ἐπὶ τῷ
 μείζονα; τέκνον ἄλλῳ τέθνηκεν, ἢ γυνή; ἐδείξῃ ὅτιν,
 ὅς ἐκ αὐτοῦ ἔποι, ὅτι, Ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτῷ
 τινῷ

ENCHIRIDION. 25

Sin mala ; ne doleas te in ea non incidisse ; sed memento, cum ea non agas quibus illa parantur quæ in nostra potestate non sunt , fieri non posse ut eadem tibi tribuantur. Nam quei valebit tantum is qui fores non frequentat , atque is qui frequentat ? qui non affectatur, atque is qui non affectatur ? qui non laudat , atque is qui laudat ? Injustus igitur eris , & inexplebilis , si non numerato eo pretio , quo illa vaneunt, gratis ea consequi te postules. Age quanti vaneunt lactucæ ? Ponamus , obolo. Si quis igitur , obolo numerato , lactucas acceperit ; tu autem , pretio non numerato , non acceperis ; ne te deteriore conditione esse putes eo qui accepit. Ut enim lactucas habet ille , sic tu obolum non dedisti. Ad eundem quoque modum & hic se res habet. Non invitatus es ad convivium alicujus ? Nec dedisti quanti vānit convivium. Vendit autem id convivor laudatione , vendit obsequio. Dato igitur pretium , quanti vānit , si è re tua est. Quod si nec illa vis præstare , & hæc accipere : avarus es , & vācors. Nihil igitur cœnæ vice habes ? imo habes : non laudasti quem noluisti : non tolerasti ejus insolentiam in ingressu.

CAP. XXXIII.

Naturæ propositum ex iis rebus , de quibus nulla inter nos controversia est , cognosci potest. Exempli gratia : Si vicini puer poculum aut quid aliud confregerit , in promptu illud statim est : Ita fieri solere. Scito igitur , si & tuum confractum fuerit , eundem esse te oportere , qui fueris cum frangeretur alienum. Sic transfer ista ad majora. Filius alterius obiit , aut uxor ? nemo est quin dicat , humanum id esse. Sin ipsi alicui id acciderit ; statim,
Hei

τιδς ὑποθάνη, δ' θύς, "Οἱμοι, τάλας ἐγώ. ἐχρῶ δὲ
μυμῆσαι, τί πάχομεν, φη' ἄλλων αὐτὸ ἀκύναντες.
λδ'.

(28) "Ως περ (κοπὸς πρὸς τὸ ἀποτυχεῖν ἐπί-
ται, ἔτως ἔδ' ἐκακοῦ φύσις ἐν κόσμῳ
γίνεται, οἱ μὲν τὸ σῶμά σε ἐπέτρεπέ τις πρὸ ἀπαν-
τήσαντι, ἡγανάκτεις ἄν. ὅτι δὲ σὺ πῶ γνῶμην πῶ
σεαυτῷ ὅπτις πέεις πρὸ πυχόντι, ἴνα, ἐὰν λοιδορή-
σῃταί σοι, παρὰ χθὲ ἐκείνη καὶ συγχυθῇ, ἐκ αἰχμῆς;
(29) τῆς ἐνεκα ἐφ' ἐκάς ἐργε σκόπει τὰ κακηγέ-
μματα καὶ τὰ ἀκόλεδα αὐτῷ, καὶ ἔτως ἔρχε ἐπ' αὐτό.
οἱ δὲ μὴ, πῶ μὲν πρῶτῳ προθύμως ἤξεις, μηδὲν
τῶν ἐξῆς ἐντεθυμημένος. ὕστερον δὲ, ἀναφανέντων
τινῶν αἰχρῶν, αἰχμηθήσῃ.

λε'.

⊖ Ἐλεις δαλύρπα νικῆσαι; καὶ γὰρ, νῆ τοῦ θεός.
κομψὸν γὰρ ὅτιν' ἀλλὰ σκόπει καὶ τὰ κακηγέμματα,
καὶ τὰ ἀκόλεδα καὶ ἔτως ἄπῃ καὶ ἔργων. δεῖ σ' δι-
τακτεῖν, (30) ἀναγκοπροφεῖν, ἀπέχεσθαι πεμμάτων,
γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκῃ, ἐν ὧρα τεταγμένη,
ἐν καύματι, ἐν ψυχῇ μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ δεινον,
ὡς ἔτυχεν. ἀπλῶς, (31) ὡς ἱατρῷ παρὰ δεδωκέ-
ναι σεαυτὸν πρὸ ὁπιστάτη. (32) οἷτα εἰς τὸν ἀγῶνα
παρέρχεσθαι. (33) ἐστὶ δὲ ὅτε χεῖρα βλαβερῶν, σφυ-
ρὸν σφύρει, πολλὴν ἀφ' αὐτῶν καταπίνει. ἔδ' ὅτε μασηθ-
εῖν καὶ μὴ ταῦτα πάντα νικηθῆναι ταῦτα πάντα
ὁπισκεψάμενος ἐὰν ἔτι δέλης, ἔρχου ὅπῃ τὸ ἀθλεῖν. οἱ
δὲ μὴ, ὡς τὰ παῖδια ἀνασερχομένη ἂν νῦν μὲν παιλασὰς
παίζει, νῦν δὲ αὐλητὰς, νῦν δὲ μονομάχας, εἴλα σαλ-
πίζει, οἷτα τραγοῦσιν. ἔτω καὶ σὺ νῦν μὴ ἀθλητῆς, νῦν
δὲ

Hei mihi! inquit; ô me miserum! Meminisse autem oportebat, ut affecti simus, cum tale quippiam de aliis audimus.

CAP. XXXIV.

Quemadmodum aberrandi causa meta non ponitur: sic nec mali natura in mundo exiit. Quod si corpus quidem tuum aliquis obvio cuiquam permetteret, indignareris: Tu vero, qui animum tuum cuilibet permittas, ut, si convicia tibi dixerit, perturbetur & mœreat, non erubescis? Quamobrem, cujusque rei antecessionibus & consecutionibus consideratis, sic eam aggredere. Alioqui primum alacriter eam suscipies, eorum nullo, quæ consequuntur, expenso: post autem, turpitudine aliqua exorta, verecundaberis.

CAP. XXXV.

Vis Olympia vincere? Et ego medius fidius: præclarum enim habetur. Sed considera, quid antecedere, quid sequi soleat: atque ita rem gerendam suscipito. Oportebit te conservare ordinem, vesci ingratis, abstinere bellariis, exerceri necessario, & certo tempore, in æstu, in frigore: non frigidam bibere, non vinum, ut fieri solet: Ad summam, tanquam medico, sic sanitæ te tradas oportet: Deinde in certamen descendere: aliquando manum lædere: talum distorquere: multum pulveris deglutire: interdum flagris cædi: & vinci post hæc omnia. His omnibus consideratis, pugilum certamen suscipe, si lubet adhuc. Sin minus, ut pueri resilies: qui nunc pugiles ludunt, nunc tibicines, nunc gladiatores: jam tuba canunt, jam tragœdias repræsentant. Tu quoque sic, nunc pugil,
mox

δὲ μονομάχος, εἴτα ῥήτωρ, εἴτα φιλόσοφος. ὅλη
 δὲ τῇ ψυχῇ ἐδέν. ἀλλ' ὡς πώδικος πᾶσαν θέν,
 εἰάν ἴδῃς, μιμῇ, καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου αἰρέσκει. καὶ γὰρ
 μὴ σκέψας ἦλθες ὅτι τέρρον, ἐδὲ περιδεύσας· ἀλλ'
 εἰκῇ καὶ κατὰ ψυχρὰν ὀπισθυμίαν. ἔτω θεασάμενοί πι-
 νες φιλόσοφον, καὶ ἀκέσαντες ἔτω πινὸς λέγοντος,
 (34) Ὡς δὲ Σωκράτης λέγει· καὶ· Τίς ἔτω δυνάται
 εἰπεῖν ὡς ἐκείνῳ; θέλεις καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν.

λς'.

ΑΝδρῶπε, πρῶτον ἐπίσκεψαι, ὁποῖόν ἐστι τὸ
 πρᾶγμα· εἴτα καὶ πῶς σεαυτὲ φύσιν κατὰμαθε, εἰ
 δύνασαι βαστάει. πένταθλος ἔστι βέλει ἢ παλαιστής;
 ἴδε σου τοὺς βραχίονας, τὰς μηρὲς, πῶς ὀσφυῶ κα-
 τὰμαθε. ἄλλο γὰρ πρὸς ἄλλο πέφυκε. δοκίμῃς, ὅτι ταῦτα
 ποιῶν, ὡσαύτως δυνάσαι ἐδίδειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁ-
 μοίως δυσπαρεσθῆν; ἀρχυπνιῆσαι δεῖ, πονῆσαι, ἀπὸ τοῦ
 οἰκείων ἀπελθεῖν, ὑπὸ παιδαρεῖ κατὰφρονηθῆναι, ἐν
 παντὶ ἡπὶον ἔχειν, ἐν τιμῇ, ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἐν
 πρᾶγματι πάντι. ταῦτα ὁπίσκεισαι, εἰ θέλεις ἀν-
 πικαταλάξασθαι τέτων ἀπάθειαν, ἐλθιδερίαν, ἀ-
 ταρξίαν· εἰ δὲ μὴ, πόρροσε καὶ μὴ ὡς τὰ παιδία, νῦν
 φιλόσοφος, ἕστερον δὲ τελώνης, εἴτα ῥήτωρ, εἴτα ὁπί-
 τερος καίσαρος γῆν. ταῦτα καὶ συμφωνεῖ. εἴνα
 (35) δεῖ αἰνῶπων, ἢ ἀγαθόν, ἢ κακόν ἔστι. ἢ τὸ
 ἡγεμονικόν σε δεῖ ἐξεργάζεσθαι τὸ σαυτῆ, ἢ τὰ
 ἐκτός· ἢ περὶ τὰ ἔξω φιλοτεχνεῖν, ἢ τὰ ἔξω τετέ-
 σιν, ἢ φιλόσοφον τάξιν ἐπέχειν ἢ ἰδιάτε.

λς'.

(35) **Τ**Α καθήκοντα ὡς ἐπὶ παντὰς χάσεις
 παρεμελεῖσθαι. παλὴς ὅστις ὑπαρξάει-
 ται

mox gladiator, postea orator, demum philosophus: toto autem animo nihil: sed ut simius, quicquid spectaveris, imitabere, atque aliud ex alio adambabis. Nec enim suscepta cogitatione quicquam es aggressus, aut explorasti prius: sed temere, appetitus levitatem secutus. Sic aliqui, philosopho spectato, & audito aliquo dicente sic: Quam recte dicit Socrates! vel sic: quis ita differere potest ut illi ipsi etiam philosophari volunt.

CAP. XXXVI.

HOMO, primum considera, cujusmodi sit res. Deinde, natura quoque tua eamne ferre queat, explora. Quinquercio esse vis, aut palastrita? Brachia tua intuere; femora & lumbos considera. Nam aliud alio natura pertinet. Putasne, te, hæc aggressum, æque posse edere, æque bibere, æque fastidire? Vigilandum est, laborandum, à tuis recedendum; à puero contemni, in omnibus deteriori conditione esse, in honore, in magistratu, in judicio, in negotio quolibet, oportebit. Hæc considera; tecumque statue, an his rebus redimere velis animi tranquillitatem, libertatem, constantiam. Sin minus; vide ne, ut pueri, nunc philosophus, mox publicanus, post orator, denique Cæsaris procurator fias. Ista non consentiunt: unum te oportet hominem, eumque vel bonum vel malum esse: aut exercenda tibi ratio & mens est, aut res externæ excolendæ: aut in internis elaborandum, aut in externis: hoc est, aut philosophi tuendus locus, aut hominis plebei.

CAP. XXXVII.

OMNIA officia in universum mutuis affectionibus sunt metienda. Pater est? præcipitur, curam

ται, ὀπμελεῖσθαι, παραχωρεῖν ἀπάντων, ἀνέχεσθαι
λοιδορουντο, παίοντο· ἀλλὰ πατὴρ κακὸς ὅτι.
μήπ' ἐν ᾧ ἀγαθὸν πατέρα φύσει ᾤκειάσθαι ἐκ
ἀλλὰ ᾧ πατέρα. ὁ ἀδελφὸς ἀδικεῖ; τίρη ποιγάρ-
ἐν (36) τὴν παῖσιν τὴν σεαυτοῦ ᾧ αὐτὸν,
μηδὲ σκόπει ᾧ ἐκείνῳ ποιεῖ, ἀλλὰ τί σοι ποιήσαν-
π' ἐκ φύσιν ἢ σὺ ἔχει προαίρεσις. σὲ γὰρ ἄλλος ἐβλά-
ψαι, ἂν μὴ σὺ θέλῃς. τότε δὲ ἔση βεβλαμμένος, ὅ-
ταν ὑπολάβῃς βλάβησθαι. ἔως ἐν ᾧ πρὸς γένετον,
ἀπὸ τοῦ πολίτου, ἀπὸ τοῦ στρατηγῆ, τὸ κακὸν
εὐρήσεις, εἰς τὰς χάσεις ἐδίξῃς θεωρεῖν.

λη'.

Τῆς περὶ τὰς θεῶν εὐσεβείας ἴσθι ὅτι τὸ κλειώ-
τατον ἐκείνόν ἐστιν· ὁρᾷς ὑπολήψεις περὶ αὐ-
τῶν ἔχειν, (37) ὡς ὄντων, καὶ διοικύντων τὰ ὅλα
καλῶς καὶ δικαίως· καὶ σαυτὸν εἰς τὸ κατατεταχέναι,
τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς, καὶ εἶκναι πᾶσι τοῖς γινόμενοις, καὶ
ἀκολουθεῖν ἐκόντα, ὡς ὑπὸ τῆ ἀείσης γνώμης ὅπτε-
λευμνοῖς. ἔγω γὰρ ἔτε μέμνη ποτὲ τοῖς θεοῖς, ἔτε
ἐγκαλέσεις, ὡς ἀμελέμηντο. ἄλλως τε ἔχ' οἶόν τε
τὸ γινέσθαι, εἰ μὴ ἀποσῆς ἢ ἐκ ἐφ' ἡμῶν, καὶ ἐν
τοῖς ἐφ' ἡμῶν μόνοις θῆς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν.
ὡς· ἂν γὰρ π' ἐκείνων ὑπολάβῃς ἀγαθὸν ἢ κακόν,
πᾶσα ἀνάγκη, ὅταν ἀποτυγχάνῃς ὦν θέλῃς, καὶ
ᾧ πείθῃς οἷς μὴ θέλῃς, μέμνηδαί σε καὶ μισεῖν
τὰς αἰπας. πένουκε γὰρ ᾧ τὸ πᾶν ζῶον, τὰ μὲν
ἐλαβερα φαινόμενα, καὶ τὰ αἰτία αὐτῶν. φάγναι καὶ
ἐκτρέπεσθαι· τὰ δὲ ὠφέλιμα, καὶ τὰ αἰτία αὐτῶν,
μετιέναι καὶ τετιπέναι. ἀμήχανον οὖν, βλάβησθαι
τινα δίομενον, χαίρειν τῷ διοκύντι βλάβην. ὅθεν

καὶ

curam ejus agendam, cedendum ei in omnibus: si convicietur, si verberet, ferendum esse. At pater malus est. Nunquid igitur natura cum bono patre conjunctus es? Non, sed cum patre. Frater te lædit? Tu igitur munus tuum erga ipsum tuere: nec, quid ille agat, considera; sed, quibus rebus agendis tuum institutum naturæ futurum sit consentaneum. Te enim alius non lædet, nisi ipse velis. Tum autem læsus eris, cum te lædi existimaris. Sic igitur vicini, sic civis, sic imperatoris officium invenies, si mutuas affectiones spectare consueveris.

CAP. XXXVIII.

Religionis erga deos immortales præcipuum illud esse scito, rectas de eis habere opiniones: ut sentias, & esse eos, & bene justeque administrare universa: parendum esse eis, & omnibus iis, quæ fiant, acquiescendum: & sequenda ultro, ut quæ à mente præstantissima regantur. Sic enim nec incusabis eos unquam, nec ab eis negligi te conquereris. Aliter autem id fieri nequit. quam si iis, quæ in potestate nostra non sunt, relictis, tam bona quam mala in iis, quæ in nobis sita sunt, collocaris. Nam si quid illorum senseris esse bonum aut malum, aliter certe fieri non poterit, quin cum iis frustratus fueris quæ velles, & in ea, quæ nolles, incideris, & culpes & oderis illarum rerum auctores. Illud enim natura est insitum omni animantium generi, ut ea quæ nocitura videantur, eorumque causas fugiant & avertentur: contra, utilia, & causas eorum, persequantur & admirentur. Nulla igitur ratio est, ut is, qui noceri sibi putat, eo lætetur quod nocere videatur: unde
etiam

καὶ τὸ τῇ βλάβῃ χαίρειν ἀδύνατον· ὅθεν καὶ πατὴρ
 ὑπὸ ἧς λοιδορεῖται ὅταν ᾗ δόκνησιν ἀγαθῶν (εἴ),
 πρὸ παιδὶ μὴ μεταδιδῶ. καὶ Πολυμήκῳ καὶ Ἐπιτοκλέῳ
 τὸτο πολεμίας ἀλλήλοις ἐποίησε, τὸ ἀγαθὸν οἶεσθαι
 πῶς περὶνίδα. διὰ τὸτο ὁ γεωργὸς λοιδορεῖ τὰς
 θεάς, διὰ τὸτο ὁ ναύτης, διὰ τὸτο ὁ ἔμπορος, διὰ
 τὸτο οἱ τὰς γυναικας καὶ τὰ τέκνα ἀπολλύντες.
 (38) ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεί καὶ τὸ δίστις. ὥς
 ὅστις ἐπιμελεῖται τὸ ὀρέγεσθαι ὡς δεῖ, καὶ τὸ ἐκκλίνειν,
 ἐν πρῶτῳ, καὶ τὸ δίστις ἐπιμελεῖται. σπένδειν δὲ,
 καὶ θύειν, καὶ ἀπέρχεσθαι καὶ τὰ πάτρια, ἐκάστοις προσή-
 κει, καθαρῶς, καὶ μὴ ὅπως συρμύως, μηδὲ ἀμελῶς, μηδὲ
 γλίχρως, μηδὲ ὑπὲρ δύναμιν.

λδ'.

Ὅταν μαντικῇ προσεῖης, μέμνησο, ὅτι μὴ, ὡς ἀπο-
 βήσεται, ἐκ οἴδας, ἀλλὰ ἦκεις ὡς ἀπὸ τῆ
 μάντεως ἀποπρόσδομος· ὁποῖον δὲ τι ὅξιν, ἐλήλυ-
 θας εἰδὼς, εἴτε ἢ φιλόσοφος. εἰ γὰρ εἴ τι ᾗ ἐκ
 ἐφ' ἡμῖν. πᾶσα ἀνάγκη μήτε ἀγαθὸν αὐτῷ (εἴ), μήτε
 κακόν· μὴ φέρε ἔν τῳ τὸν μάντιν ὀρεξίν ἢ ἐκκλι-
 σιν. εἰ δὲ μὴ, τρέμων αὐτῷ φρόσει. ἀλλὰ διεγνω-
 κὼς, ὅτι πᾶν τὸ ἀποβησόμενον, ἀδιάφορον, (39) καὶ
 ἐδὲν φρός σε· ὁποῖον δ' ἂν ᾗ, (ἔσαι γὰρ αὐτῷ χεῖ-
 σαταὶ καλῶς,) καὶ τὸτο ἐδὲς καλύσει. θάρρῳν οὖν,
 ὡς ἐπὶ συμβέλεις ἔρχου τὰς θεάς. καὶ λοιπόν, ὅταν
 πὶ συμβουλεύῃ, μέμνησο, τίνας συμβέλεις παρέλα-
 βεις, καὶ τίνων παρεκούσης ἀπειθήσας. ἔρχου δὲ
 ἐπὶ τὸ μαντεύεσθαι, καθάπερ ἡξίει Σωκράτης, ἐφ' ᾧ
 ἢ πᾶσα σκέψις πῶς ἀναφορὰν εἰς πῶς ἐκβασιν ἔχει
 καὶ ἔτε ἐκ λόγου, οὔτε ἐκ τέχνης τινὸς ἄλλης, ἀφορ-
 μαί

etiam, ipso damno ut gaudeatur, fieri nequit. Hinc fit, ut & patri filius convicietur, cum ea, quæ in bonis habentur, filio non impertierit: & illud est quod inter Eteoclem & Polynicen bellum concitarit, quod bonum existimabant imperium. Hac de causa Deos execratur agricola, ob hoc nauta, ob hoc mercator, ob hoc ii, qui liberos & uxores amittunt. Nam ubi utilitas, ibi etiam est pietas. Quamobrem qui id dat operam, ut sic & appetat & aversetur, quemadmodum decet; is eadem opera & pietati dat operam. Libandum autem & sacrificandum, & offerendæ primitiæ sunt unicuique, ritu patrio: caste, non luxuriose, nec indiligenter, nec sordide, nec supra facultates.

CAP. XXXIX.

AD vatem accessurus, memento, te negotii eventum ignorare: sed ea de causa adesse, ut eum è vate cognoscas. Quale autem id esset, utique, cum venires, scivisti, siquidem philosophus fueris. Nam si ex eorum numero fuerit, quæ in nostra potestate non sunt: nec bonum esse, neque malum, omnino est necesse. Noli igitur ad vatem asferre vel appétitionem, vel aversionem: alioqui tremens eum accedes. Sed illud constitutum esse oportet, nihil inter quemvis eventum interesse: neque ad te attinere eum, cujuscumque modi sit: licere enim eo recte uti, neque in eo tibi fore quempiam impedimento. Magno igitur animo Deos, ut consiliarios, accedito. Deinde, si quid consilii datum fuerit, memento, quos in consilium adhibueris: & quorum, nisi parueris, auctoritatem sis neglecturus. Sic autem ad oraculum accipiendum accedito, quemadmodum Socrati placebat, iis videlicet de rebus, quarum tota consideratio refertur ad eventum, & in quibus nec ex ratione, nec ex arte alia

D

suppetunt

μαὶ δίδονται ὥρως τὸ συνιδεῖν τὸ περὶ κείμενον. ὥστε
 ἔταν δέη συγκινδυνεύσαι φίλῳ, ἢ πατρίδι, μὴ
 μαντεύεσθαι, εἰ συγκινδυνεύειον. καὶ γὰρ ἂν προσή-
 πη σοὶ ὁ μάντις, παύλα γερονέαι τὰ ἑρῶ, δῆλον ὅτι
 ὁ θάνατος σημαίνεται, ἢ πῆρως μέρους τῆ σω-
 μα-
 τος, ἢ φυγῇ. ἀλλ' ἐνὶ λόγος, (40) καὶ σὺν τούτοις
 παύσεται τῷ φίλῳ καὶ πατρίδι συγκινδυνεύειν. τοι-
 γεροῦν τῷ μείζονι μάντι προσέχε τῷ Πυθίῳ, ὅς ἐξέ-
 βαλε τῷ ναῦ τὸν ἐ βοηθήσαντα ἀναιρουμένη τῷ
 φίλῳ.

μ'.

ΤΑΪόν τινα ἤδη χαράκῃ σου τῷ, καὶ τύπον
 ὃν φυλάξης ἐπὶ τε σεαυτῷ ὦν, καὶ ἀνθρώποις ἐν-
 τυγχανῶν.

μα'.

ΚΑὶ σιωπῇ τὸ πολὺ ἔσω, ἢ λαλείδω τὰ ἀναγ-
 καῖα, καὶ δὲ ὀλίγων, σπανίως δέ ποτε, καὶ ῥῶ
 παρεκκολεθῆναι, ἐπὶ τὸ λέγειν τί ἥξομαι, ἀλλὰ
 ὥρως ἐδενδὸς ἤν' τυχόντων μὴ ὥρως μονομάχων, μηδὲ
 ἱπποδρομίων, μὴ ὥρως ἀθλητῶν, μὴ περὶ βρωμάτων,
 ἢ πομάτων, ἢ ἐκασταχῶ λερομένων· μάλιστ' ἀπὸ μὴ
 περὶ ἀνθρώπων, φέροντες, (41) ἢ ἐπαινεῖντες,
 ἢ συγκρίνοντες.

μβ'.

ΑΝ μὲν οὖν οἷός τε ἦς, μέταγε πῖς σοῖς λόγοις
 ὥρως ἤν' σιωπόντων ἐπὶ τὸ προσῆκον. (42) εἰ
 δὲ ἐν ἀλλοφύλοις ἀπολεσθεῖς τύχοις, σιώπα.

μγ'.

ΓΕ' λως μὴ πολὺς ἔσω, μηδὲ ἐπὶ πολλοῖς, μηδὲ
 ἀνεμνήσας.

μδ'.

suppetunt occasiones, ad id quod propositum est, considerandum. Cum igitur vel amicus, vel patria cum periculo defendenda erit, noli consulere vatem, sintne defendendi. Nam si tibi vates prædixerit, exsta insulta esse: mortem significari constat, aut alicujus membri truncationem, aut exilium. Sed ratio tamen subest, & cum his illud etiam conjungitur: una cum amico & patria periculum esse adeundum. Quamobrem ad majorem venito vatem Pythium: qui templo ejecit eum, qui amico in vitæ periculo non succurrisset.

CAP. XL.

PRæscribe jam tibi formam quandam, & legem, quam custodias: quamque & ipse tecum, & in congressibus hominum observes.

CAP. XLI.

AC majori quidem ex parte silentium præstetur: aut necessaria dicantur, eaque paucis. Raro autem, cum se obtulerit occasio, ad dicendum veniemus: sed non quidvis dicemus: non de gladiatoribus, non de ludis Circensibus, non de pugilibus, non de cibis aut potionibus; quæ res passim inculcantur. In primis autem de hominibus cum verba fiunt, ne eos vel laudemus, vel comparemus, caveatur.

CAP. XLII.

Quod si potes, familiarium tuorum sermones tuis sermonibus, eo, quo decet, traducito. Sin & peregrinis circumventus fueris, taceto.

CAP. XLIII.

Risus ne sit multus, nec ob multa, nec effusus,

D 2

CAP.

μδ'.

Ὁ Ἴκκον παρτίπσαι, εἰ μὴ οἶόν τε, εἰς ἅπαν' εἰ
δὲ μὴ, ἐκ τῆς ἐνόντων.

μέ.

Ἐστιάσεις τὰς ἔξω καὶ ἰδιωτικὰς διακρούς· εἰ
δὲ ποτε γήνηται καιρὸς, ἐντετάδω σοι προσ-
οχή. μήποτε ἄρα ὑπορρύθης εἰς ἰδιωτισμὸν ἴδι γδ',
ὅτι, εἰ ἂν ὁ ἐταῖρος ἢ μεμολυσμένον, καὶ τὸν συνανατρι-
βόμενον αὐτῷ μολυνέας ἀνάγκη, καὶ αὐτὸς ἂν τύχη
καθαρῆς.

μς'.

Τὰ περὶ τὸ σῶμα (43) μέχει τῆς χρείας ψυ-
χῆς παραλαμβάνειν· οἶον τρεφὰς, πῆμα, ἀμ-
πεχόνω, οἰκίαν, οἰκετίαν. τὸ δὲ πρὸς δόξαν, ἢ τρυ-
φῶ, ἅπαν περιγρᾶφε.

μζ'.

Περὶ ἀφροδίσα· εἰς δύναμιν, πρὸ γάμου καθαρὰ τέ-
ον· ἀπὸ μὲν δὲ, ὡς νόμιμόν ἐστι, μεταληπτόν μὴ
μῆται ἐπαχθῆς γίνε (44) τοῖς χρωμάτοις μὴδὲ ἐλεψ-
κτικὸς· μὴδὲ πολλαχῶς τὸ, ὅτι αὐτὸς ἐ χρῆ, παρέφερε.

μη'.

Ἐὰν τις σοι ἀπαγείλῃ ὅτι ὁ δεῖνα κακῶς λέ-
γει, μὴ ἀπολογεῖ πρὸς τὰ λεχθέντα· ἀλλ' ἀπο-
κρίνε, ὅτι, Ἡ γνῶσις γδ' τὰ ἄλλα πρὸς ὅντα μοι κακὰ,
ἐπεὶ ἐκ αὐτῶν ταῦτα μόνον ἔλεγον.

μθ'.

Ἐἰς τὰ δέατρα τὸ πολὺ παρτεῖναι ἐκ ἀναγκαῖον·
εἰ δὲ ποτε καιρὸς εἴη, μὴδὲν ἀπουδάων φαίνου
ἢ σεαυτῷ· τετέστι, θέλε γίνεσθαι μόνον τὰ γινόμενα, καὶ
νικᾶν μόνον τὸν νικῶντα· ἔγω γδ' ἐκ ἐμποδισθῆσθαι.

(45)

CAP. XLIV.

Iusjurandum recusa, si fieri potest, omnino: fin
minus, quantum potes.

CAP. XLV.

Convivia externa & popularia evita. Sed si
quando tulerit occasio, animadversio excitetur,
ne forte in vulgarem consuetudinem prolabar. Scito
enim, si sodalis pollutus fuerit, eum etiam, quem
is attigerit, necessario pollui, etsi purus ipse fu-
erit.

CAP. XLVI.

Quæ corpori serviunt, eatenus adhibeantur,
quatenus animo sunt usui: veluti cibi, potus,
amictus, ædes, servitium. Quicquid autem ad o-
stentationem aut delicias attinet, repudiato.

CAP. XLVII.

Are venerea, quantum fieri potest, ante nup-
tias purus esto: Sin attigeris, ea legitime u-
tendum. Ne tamen iniquus sis iis, qui illa utuntur,
neque eos arguas: neque passim iactes, te ea non
uti.

CAP. XLVIII.

Si quis nuntiarit, quendam tibi maledicere: ne
srefuta quæ dicta sunt, sed responde, Eum ne-
scisse cætera tua vitia, nam alioqui non illa sola fuisse
dicturum.

CAP. XLIX.

Theatra frequentare non est necesse: sed si quan-
do tempus tulerit, te nulli nisi tibi ipsi studere ap-
pareat, hoc est, ea duntaxat fieri velis, quæ fiunt: &
eum solū vincere, qui vincit. Sic enim non impedieris.

(45) βροῆς δὲ καὶ τῷ ὀπιγλαῶν πνι, ἢ ὀπιπυλὸν ὀπι-
 κῆδς, παντελῶς ἀπέχε· καὶ μὲν τὸ ἀπαλλαγῶναι μὴ
 πολλὰ περὶ τῶν γλυκυμένων διαλέγε, ὅσα μὴ φέρει πρὸς
 τῷ σὺν ἐπ' ἀνόρθωσιν· ἐμφαίνεται γὰρ ἐκ τῶ πέντε,
 ὅπ' ἐδαύμασας τῷ δέει.

(46) ^{ν'.} **Ε**Σ ἀκροάσας τινῶν μὴ ἦκα, μηδὲ ῥαδί-
 ως πᾶριδι παριῶν δέ, τὸ σεμνόν, καὶ
 εὐσταθές, καὶ ἅμα ἀνεπαχθές, φύλασσε.

^{να'.} **Ο**ταν τινὲς μύλλης συμβόλλῃν, καὶ μάλιστα ἥν' ἐν
 ἡσυχίᾳ δοκούντων, πρὸ βαλε σαυτῶν, τί ἂν ἐποί-
 ησεν ἐν τέτῳ Σωκράτης ἢ Ζεύων· καὶ ἐκ ἀπορήσας
 τῷ χρεῖσας πρὸς κόντως τὰ ἐμπεσόντι.

^{νβ'.} **Ο**ταν φοιτᾷς πρὸς τινὲς ἥν' μέγα δυναμῶν,
 πρὸ βαλλε ὅτι ἐχ' ἀρήσας αὐτὸν ἔνδον ὅτι
 ἀπεκλείσθη, ὅτι ἐκτιναχθῆσονται σοι αἱ θυρεαί,
 ὅτι ἐφροντίει σε· καὶ σὺ τέτοις ἐλθὲν καθήκη φέ-
 ρε τὰ γινόμενα, καὶ μηδέποτε εἴπης αὐτὸς πρὸς σεαυ-
 τὸν, ὅτι. Οὐκ ἔστι τοσούτον ἰδιωτικὸν γὰρ, καὶ (47)
 διαβεβλημῶν πρὸς τὰ ἐκτός.

^{νγ'.} **Ε**Ν ταῖς ὁμιλίαις ἀπέσω τὸ τινα ἥν' ἑαυτῷ ἔρ-
 γων ἢ κινδύνων ὅπ' πολὺ καὶ ἀμέτρως μεμνη-
 σθαι. καὶ γὰρ ὡς σοὶ ἡδύ ἐστι τὸ ἥν' σὺν κινδύνων με-
 μνήσας, ἔγω καὶ τοῖς ἄλλοις ἡδύ ἐστι τὸ ἥν' σὺ
 συμβεβηκότων ἀκέρην.

Clamore autem, aut irrisione, aut longiore commotione, penitus abstineto. Ac post discessum, ne multum de iis, quæ acciderunt, disputa, cum nihil ad tui correctionem faciant. Alioqui ex hoc apparebit, te spectaculum esse admiratum.

CAP. L.

AD recitationes ne veni, neque facile accede. Sin accesseris, gravitatem & constantiam tuere: & id una cave, ne cui sis molestus.

CAP. LI.

CUm aliquid negotii tibi futurum est cum aliquo, Cex proceribus præsertim, ipse tibi proponito, quid in re facturus fuisset Socrates, aut Zenon. Ita fiet, ut te ratio non deficiat, qua id, quod objectum fuerit, rite administres.

CAP. LII.

CUm ad magnatum aliquem iturus es, proponito tibi, fore ut eum domi non invenias, ut inclusus sit, ut ocludantur tibi fores, ut ille te negligat. Quod si hoc rerum statu venire decuerit, ea feras quæ sunt: neque ipse unquam tecum dicas, non fuisse tanti. Id enim plebeium est, & ejus qui res externas calumniatur.

CAP. LIII.

IN familiaribus congressibus absit facinorum aut periculorum tuorum prolixa & immodica commemoratio. Nec enim, ut tibi jucundum est tuorum certaminum meminisse, sic & aliis suave est, ea quæ tibi acciderunt, audire.

νδ'.

Ἀπέσω δὲ καὶ τὸ γέλωτα κινεῖν. ὀλιγοῦρος γὰρ ὁ
τόπος εἰς ἰδιωτισμὸν, καὶ ἄμα ἱκανὸς πλὴν αἰδῶ
πλὴν πρὸς σε ἧς πλησίον ἀνίεναί.

νε'.

Ἐπισφαλὲς δὲ, καὶ τὸ εἰς αἰχρολογίαν προελ-
θεῖν. ὅταν οὐκ συμβῇ τοῖς, ἀν μὲν δὲ-
καιρον ἢ, ἐπὶ πληξον πρὸ προελθόντι· εἰ δὲ μὴ, πρὸ
γε ἀποσιωπῆται, καὶ ἐρυθρίῃσαι, καὶ σκυθρωπῆσαι,
δῆλον γίνεσθαι δυσχεραίνων πρὸ λόγῳ.

νε'.

Ἐὰν ἴδῃς τινος φαντασίαν λάβης, φύλασσε σου-
τὸν, μὴ σωμαπαθεῖς ὑπὸ αὐτῆς. ἀλλ' ἐκδε-
ξάσθω σε τὸ πᾶγμα, καὶ ἀναβολῶντι παρα σέ-
αυτῷ λάβε· ἔπειτα μνήσῃτι ἀμφοτέρων ἧς χρό-
νων, καὶ ὅν τε ἀπολαύσεις τῇ ἴδῃ. καὶ καὶ ὅν
ἀπολαύσεις, ὑστερον μετανοήσεις, καὶ αὐτὸς σε αὐτῷ
λοιδορήσῃ καὶ τέτοις ἀντίδες, ὅπως ἀποσχόμενος
χαίρήσῃς, καὶ ἐπαινέσεις αὐτὸς ἑαυτόν. εἰ δέ σοι
καίρες φανῇ ἀφαιεῖν τὰ ἔργα, πρὸς εἰς μὴ νική-
σῃ· σε τὸ προσέλωες αὐτῷ, καὶ ἡδύ, καὶ ἐπὶ γωνίαν· ἀλλ'
ἀντιτίθῃ, πόσω ἄμεινον τὸ σωμαδεῖναι σε αὐτῷ, ταύ-
τῳ πλὴν νίκῃ νενικηκότι.

νζ'.

Ὅταν τὸ, διαγνῆς ὅτι ποιητὴν ὅτι, ποιῆς, μηδέ-
ποτε φύγῃς ὁφθῆναι πρὸς αὐτὸ, καὶ ἀλ-
λοῖον τι οἱ πολλοὶ μέλλωσι περὶ αὐτῆς ὑπολαμβάνειν.
εἰ μὲν γὰρ ἐκ ὀρθῶς ποιῆς, αὐτὸ ἔργον φεῖν· εἰ δὲ
ὀρθῶς, ἢ φοβῇ ἢ ἐκ ὀπληξόντας ἐκ ὀρθῶς;

νη'.

CAP. LIV.

Abfit illud etiam, ne risum moveas. Nam is ejusmodi locus est, è quo proclivis sit in plebecium morem lapsus: eamque vim habet, ut tui observantiam facile apud familiares diminuat.

CAP. LV.

Periculosum est etiam, ad orationis obscœnitatem progredi. Cum igitur tale quippiam incidêrit: aut (si feret opportunitas) objurgabis eum qui sermonem illum injecerit: aut taciturnitate saltem, & rubore vultuque ostendes, eam orationem tibi displicuisse.

CAP. LVI.

Si voluptatis alicujus imaginem animo conceperis, smoderare tibi, ne ab ea movearis: sed & rem examina, & tibi ipse deliberandi præbe spatium. Deinde utriusque temporis memento, tum ejus quo voluptate perfrueris, tum ejus quo percepta jam voluptate dolebis, teque ipse objurgabis, atque his illa confer: si abstinueris, fore ut gaudeas, teque ipse collaudes. Quod si tibi suscipiendæ rei videbitur esse tempus, cave ne te vincant ejus blandiciæ, & suavitates, & illecebræ: sed illud oppone, quanto præstantior sit talis victoriæ conscientia.

CAP. LVII.

Cum facis aliquid, quod faciendum esse statuisti, nunquam recuses inter id agendum conspici: tamen si futurum est, ut vulgus de eo secus judicet. Nam si perperam facis, rem ipsam fuge: Sin recte, quid eos vereris qui non recte reprehendunt?

CAP.

νῆ'.

(48) **Ω**Σ τὸ, Ἡμέρα ὄτι, καὶ Νύξ ὄτι, πρὸς μὲν τὸ διεζδυγμένον μεγάλῳ ἔχει ἀξίαν, πρὸς δὲ τὸ συμπεπλεγμένον ἢ σωημμένον ἀπαξίαν· ἔτι καὶ ἥν' προκειμένον τὰ μέζονα εἰλεῖν, πρὸς μὲν τὸ σῶμα μεγάλῳ ἔχει ἀξίαν, πρὸς δὲ τὸ κοινὸν ἐν ἐσιάσει, (49) οἷον δὲ, μὴ φυλάσσειν, ἀπαξίαν ἔχει. ὅταν οὖν συνεδίης ἑτέρῳ, μίμνησο, καὶ μόνον τι πρὸς τὸ σῶμα ἀξίαν ἥν' παρακημένων ὀρεῖν ἀλλὰ καὶ τι πρὸς τὸν ἐσιάτορα, οἷαν δὲ φυλαχθῆναι.

νδ'.

ΑΝ ἄνθρωπος δώσῃ ἀναλάβῃς τὸ πρόσωπον, καὶ ἐν τέτῳ ἡχημόνησας, καὶ ὁ ἐδῶκτο ἐκπληροῦσαι, παρήλπιες.

ξ'.

ΕΝ τῷ περὶ πατεῖν, καὶ ἀπὸ πρὸς ἐχέει, μὴ ἐπιβῆς ἡλῶ, ἢ σρέψῃς τὸν πόδα· ἔτι πρὸς ἐχέει, μὴ τὸ ἡχημονικὸν βλάβῃς τὸ σταυλῶ, καὶ τῷ ἐφ' ἐχέει ἐργὴ παραφυλάσσωμεν, ἀσφαλέστερον ἀφόμεθα τῷ ἐργῷ.

ξα'.

(50) **Μ**Εῖτερον κλήσεις τὸ σῶμα ἐχέει, ὡς ὁ πρὸς ὑποδήματι. ἂν μὲν οὖν ὅτι τέτῳ σῆς, φυλάξεις τὸ μέτρον· εἰ δὲ ἄνθρωπος, ὡς καὶ κρημνῶ λοιπὸν ἀνάγκη σε φέρεσθαι καὶ ἀπὸ πρὸς καὶ ὅτι τῷ ὑποδήματι, εἰ δὲ ὑπὲρ τὸν πόδα ὑπερβῇς, γίνεσθαι (51) καλὰ χρυσὸν ὑπόδημα, εἴτα πορφυροῦν, εἴτα καντηλόν. τῷ γὰρ ἅπαξ ὑπὲρ τὸ μέτρον ὅρος ἐδῆς ὄν.

ξβ'.

CAP. LVIII.

UT hoc pronunciatum, Dies est, &, Nox est, magnam habet in sejunctione vim, in conjunctione vero prorsus nihil valet: sic maxima quæque ex iis quæ opposita sunt, arripere, ut respectu corporis, magni est momenti; ita, si communitas convivii spectetur, magnum habebit, nisi caveris, dedecus. Cum igitur conviva es alicujus; memento, non solum eorum quæ apposita sunt pretium, quod ad corpus attinet, considerandum esse: sed & eam quæ convivatori debetur, reverentiam esse conservandam.

CAP. LIX.

SI quam personam, quæ vires tuas superat, indueris: tum eam in decore geres; tum eam, quam sustinere posses, negliges.

CAP. LX.

Quemadmodum in ambulando caveris, ne clavum calces, pedemve distorqueas: sic in degenda vita cave, ne gubernatricem actionum, mentem tuam, lædas. Quod si in re unaquaque observabimus, omnia cautius aggrediemur.

CAP. LXI.

Modus pecuniæ corpus est unicuique, ut calcei pes. Si igitur in eo institeris, modum servabis: sin præterieris, jam veluti per præceps referri necesse erit, ut & in calceo, si ultra pedem progressus fueris, sit auratus calceus, deinde purpureus, deinde interpunctus. Ejus enim, quod semel transierit modum, nullus est terminus.

CAP.

ξβ.

ΑΙ γυναικας διθύς ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν κυεῖαι καλοῦνται. τριαρεῶν ὀρεῶσαι, ὅπ' ἄλλο μὴ οὐδὲν αὐταῖς ὁρώεσθαι, μόνον δὲ συγκοιμῶν τοῖς ἀνδράσιν, ἄρχονται καλλωπίζεσθαι, καὶ ἐν τέτρω πάσας ἔχουσιν τὰς ἐλπίδας. ὡς ἐξέχουσιν ἕν ἄξιον. ἵνα αἰδωνται, διότι ἐπ' οὐδενὶ ἄλλῳ πμῶνται, ἢ τὸ κόσμῳ φαίνεσθαι, καὶ αἰδήμονες, ἐν σωφροσύνῃ.

ξγ.

Αφύτας σημῖον ἴδ' ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σώμα οἷον, ὅτι πολὺ γυμνάζεσθαι, ἐπὶ πολὺ ἐδίειν, ἐπὶ πολὺ πίνειν, ἐπὶ πολὺ ὑποπατεῖν, ὀχλεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν παρέργῳ ποιητέον· περὶ δὲ τὴν γνώμην ἢ πᾶσα ἔσω ὁπροφοί.

ζδ.

Οταν τις σὲ κακῶς τι ποιῇ, ἢ κακῶς σε λέγῃ, μέμνησο, ὅτι καθήκειν αὐτῷ οἰόμενος, ποιεῖ, ἢ λέγει. ἔχ' οἷον τε οὐκ ἀκολουθεῖν αὐτὸν τῷ σοι φαινομένῳ, ἀλλὰ τῷ ἑαυτοῦ. ὥς, οἱ καλῶς αὐτῷ φαίνεται, ἐκείνῳ βλάπτεται, ὅς περ καὶ ἐξηπάτηται. (52) καὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον ἀντις ὑπολάβῃ ψεύδους, καὶ τὸ συμπεπλεγμένον βλάβεται, ἀλλ' ὁ ὀξυπατεθεὶς ἀπὸ τέτρω οὐκ ὁρμώμενος, πρὸς ἑξῆς πρὸς τὸν λοιδορεῖντα. ἐπιφθίγει γὰρ ἐφ' ἑκάστω, ὅτι, Ἐδοξεν αὐτῷ.

ξε.

Πᾶν πράγμα δύο ἔχει λαβὰς, τὴν μὴ φορητὴν, τὴν δὲ ἀφορητον· ὁ οὖν ἀδελφὸς ἐὰν ἀδικῇ. ἐν πῦθιν αὐτὸ μὴ λαμβάνης, ὅτι ἀδικεῖ. αὕτη γὰρ λαβὴ

ἔστιν

CAP. LXII.

Mulieres statim ab anno decimoquarto a viris dominæ vocantur. Proinde cum vident, se nihil aliud habere muneris, nisi ut cum viris concumbant: comere se incipiunt, atque in ornatu spem collocant omnem. Quare operæ pretium est, dare operam, ut sentiant, sibi non ob aliud honorem haberi, nisi quod & modestas se præbeant, & vercundas, cum temperantia.

CAP. LXIII.

Hebetis ingenii signum est, in rebus corporis immorari: velut, exerceri diu, edere diu, potare diu, caca: e diu, coire diu. Nam hæc quidem facienda sunt obiter: cura autem omnis ad animum est transferenda.

CAP. LXIV.

Cum tibi quispiam vel malefecerit, vel maledixerit, memento, eum opinatum esse, id ex officio sibi fuisse faciendum, & dicendum. Neque vero fieri potest, ut id sequatur ille quod tibi videtur, sed id quod sibi. Quod si male judicat, is damnum facit qui decipitur. Nam involutam veritatem si quis mendacium judicet, non ea involuta læditur, sed ille qui deceptus fuerit. Sic igitur instructus, æquo feres animo conviciatorem. Nam ad singula dices, Ita visum esse illi.

CAP. LXV.

Unaquaque res duas habet ansas: unam tolerabilem, alteram intolerabilem. Ergo, si frater injuriam fecerit, non ea prehendere, qua facit injuriam: ea enim ejus ansa non

ἔστιν αὐτῷ ἔφορητή· ἀλλὰ ἐκείθεν μᾶλλον, ὅπ' ἀδελ-
φός, ὅτι σύντροφος καὶ λήϊη αὐτὸ καὶ ὁ φορετὸν ἐστίν.
ξς'.

Οὔτοι οἱ λόγροι ἀσύνακτοι· Ἐγὼ σε πλεσιώτε-
ρός εἰμι, ἐγὼ σε ἄρα κρείων. ἐγὼ σε ἰσχυ-
τερος, ἐγὼ σου ἄρα κρείων ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον
σιωακπεῖ. Ἐγὼ σου πλεσιώτερός εἰμι, ἢ ἐμὴ ἄρα
κλῆσις τῆς σῆς κρείων· ἐγὼ σε λογιώτερος, ἢ ἐμὴ
ἄρα λέξις τῆς σῆς κρείων. σὺ δέ γε ἔτε κλῆσις εἶ,
ἔτε λέξις.

ξζ'.

(53) Λέγεται τις ταχέως; μὴ εἴπῃς, ὅπ' κα-
κῶς, ἀλλ' ὅτι ταχέως. πίνει τις πολὺν
οἶνον; μὴ εἴπῃς, ὅπ' κακῶς, ἀλλ' ὅπ' πολὺν.

(54) πρὶν γὰρ διαγνῶναι τὸ δόγμα, πόθεν οἶδα εἶ
κακῶς; (55) ἔτις οὖν συμβήσεται σοι, ἄλλας
μὲν φαντασίας καταληπτικὰς καταλαμβάνειν, ἄλλοις
δὲ συγκαταπίπτειν.

ξη'.

Μηδὰ μὲν σαυτὸν εἰποις φιλόσοφον, μηδὲ λά-
λει τὸ πολὺ ἐν ἰδιώταις. περὶ γὰρ θεωρημά-
των. οἶον ἐν συμποσίῳ μὴ λέγε πῶς δεῖ ἐάσειν, ἀλ-
λὰ ἐάειν ὡς δεῖ. μέμνησο γὰρ ὅπ' ἔτις ἀφῃρήκει παν-
ταχόθεν καὶ Σωκράτης τὸ ὅπ' ἀδικηκόν. ἤρχοντο
τοῦ αὐτοῦ, βελομήχοι φιλοσόφοις καὶ αὐτῷ συστα-
θῆναι, καὶ κείνῳ ἀπῆλθον αὐτῆς. ἔτις ὡς εἶχετο παρο-
ρώμενος.

ξθ'.

Ωστε καὶ πρὶ θεωρημάτων τινῶν ἐν ἰδιώταις
ἐμπέτη λόγους, σιῶπα τὸ πολὺ. μέγας γὰρ ὁ κίν-
δυνός,

ENCHIRIDION. 47

non est tolerabilis. Sed illinc potius : esse fratrem, esse una educatum. Sic prehendes rem qua est tolerabilis.

CAP. LXVI.

ORationes hæ non cohærent : Ego sum te locupletior , ergo sum te melior : Ego sum te eloquentior , ergo sum te melior. At illæ magis cohærent : Ego sum te ditior , mea ergo pecunia tuæ præstat : Ego sum te eloquentior , mea ergo dictio tuæ præstat. Tu vero nec pecunia es, nec dictio.

CAP. LXVII.

LAvat quispiam cito ? ne dicas lavisse male , sed cito. Bibit quispiam multum vini ? ne dicas bibisse male , sed multum. Priusquam enim id decretum dijudicaris , unde scis an male ? Sic usu tibi veniet , ut alia visa certo comprehensa habeas , aliis assentiaris.

CAP. LXVIII.

NUsquam te philosophum profitearis : nec apud imperitos multum disputes de præceptis : velut in convivio ne dic, quo pacto sit edendum , sed ede ut decet : ac memento , etiam Socratem sic undecumque sustulisse ostentationem. Conveniebatur ab illis , qui se ab eo commendari vellent philosophis : atque ipse deducebat eos. Adeo leniter ferebat neglectum sui.

CAP. LXIX.

ITaque si apud imperitos de præcepto aliquo sermo inciderit , maxima ex parte taceto. Magni enim periculi

δωτος, διδύς ἔξεμέται ὁ ἐκ ἑπεφας. καὶ ὅταν εἴπῃ σὺ
 πῆς, ὅτι Οὐδὲν οἶδα, καὶ σὺ μὴ δηχθῆς, τότε ἴδι,
 ὅτι ἀρχὴ τῆς ἔργου. ἐπεὶ καὶ τὰ πρῶτα ἐκ χρότον φέ-
 ροντα τοῖς ποιμέσιν ὁπιδεικνύει πόσον ἔραβον ἀλλὰ
 πρὸ νομῶν ἔσω πέφαντα, ἔειον ἔξω φέρε, καὶ γάλα. καὶ σὺ
 τοίνυν μὴ τὰ δευρῆματα τοῖς ἰδιώταις ὁπιδεικνύει,
 ἀλλ' αὐτῶν πεφθέντων τὰ ἔργα.

ο'.

(56) Ὅταν ἐντελῶς ἡρμοσμένῳ ᾖς καὶ τὸ σῶμα,
 μὴ καλλωπίζῃς ἐπὶ τέτρῳ· μηδ' ἂν ὕδωρ πί-
 νης, ἐκ πόσης ἀφορμῆς λέγει, ὅτι ὕδωρ πίνεις. καὶ ἀσκή-
 σαι ποτε πρὸς πόνον θέλεις, (σεαυτῷ, καὶ μὴ τοῖς ἔξω,)

μὴ

(57) ἐκ τοῦ ἀνδριάντας πελάμβανε ἀλλὰ διψῶν
 ποτε σφοδρῶς, ἐπίσπασαι ψυχῇ ὕδατος, καὶ ἐκπι-
 σον, καὶ μηδενὶ εἴπῃς.

οα'.

Ἰδιώτε γάσις καὶ χαρκατῆρ· ἐδέποτε ἔξ ἑαυτοῦ
 προσδοκᾷ ὠφέλειαν ἢ βλάβην, ἀλλ' ἀπὸ ἑῷ ἔξω.
 φιλοσόφῃς γάσις καὶ χαρκατῆρ· πασῶν ὠφέλειαν καὶ βλά-
 βην ἔξ ἑαυτοῦ προσδοκᾷ.

οβ'.

Σημεῖα προσκόπτοντος· ἐδένα φέγει, ἐδένα ἐπ-
 αίνει, ἐδένα μεμφοεται, ἐδενὶ ἐγκαλεῖ· ἐδεν
 περὶ ἑαυτοῦ λέγει, ὡς ὄντῳ πνὸς ἢ εἰδὸς π. ὅ-
 ταν ἐμποδιθῇ π, ἢ κωλυθῇ, ἑαυτῷ ἐγκαλεῖ. καὶ
 πῆς αὐτὸν ἐπαινῇ, καταγλῶ. τῷ ἐπαινέντῳ αὐτὸς
 παρ' ἑαυτοῦ. καὶ φέγει, ἐκ ὑπολογεῖται. περὶ ἐ-
 δὲ καὶ ἄλλοι οἱ ἄρρωστοι, ἀλαβούμηνος π κινῆσαι ἑῷ
 καὶ διαμύων πρὶν πῆξιν λαβεῖν. (58) ὄρεξιν ἀπα-
 σαν ἡρηνεν ἀφ' ἑαυτοῦ· τῷ δὲ ἐκκλησιν εἰς μόνον τὰ
 παρὰ

periculi est, statim evomere quod non concoxeris. Quod si quis dixerit, te nihil scire, tuque commotus non fueris: tum scito, rem esse inchoatam. Nam & oves non fœnum opilionibus ferunt, neque demonstrant quantum comederint: sed pastu intra se concocto, extra ferunt lanam & lac. Et tu igitur ne præcepta ostendas imperitis, sed opera, quæ præceptorum concoctionem sequuntur.

CAP. LXX.

Si corpus frugaliter curare didicisti, ne ob id tibi placeas: nec, si aquam potas, ad quamvis occasionem te potare aquam distita. Quod si quando ad laborem te vis exercere, in tuum, non in exterorum usum, ne statuas amplectere: sed si quando vehementer sitieris, frigidam haustam expuito, ac nemini dicito.

CAP. LXXI.

Plebeii status & nota est, nunquam à se ipso vel damnum expectare, vel utilitatem: sed à rebus externis. Philosophi status & expressa imago est, omnem utilitatem & damnum à semetipso expectare.

CAP. LXXII.

Signa proficientis sunt, neminem reprehendere, neminem laudare, neminem culpare, neminem accusare: nihil de se ipso prædicare, quasi aliquis sit, aut aliquid sciat. Cum in aliqua re impeditus fuerit, aut prohibitus: se ipsum acculat. Si ab aliquo laudatur; secum ipse deridet laudatorem: si reprehenditur, non defendit se: sed ritu infirmorum circuit, metuens ne statum illum convellat, priusquam is confirmetur. Omne desiderium à se dependens habet: aversionem ad ea sola, quæ
E naturæ

παρὰ φύσιν ἢ ἐφ' ἡμῖν μετατίθεικεν. ὁρμῇ παρὰ
ἅπαντα ἀναιμνήη χρῆται. ἂν ἡλίθιος, ἢ ἀμαθὴς
δοκῇ, ἐπεφρόντικεν. ἐνί τε λόγῳ, ὡς ἐχθρὸν, ἐ-
αυτὴν παραφυλάσσει, καὶ ἐπίβελον.

ογ'.

Ὅταν τις ἐπὶ τὸ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δυνάσθαι τὰ
Χρυσίππου βιβλία σεμνυνέται, λέγει αὐτὸς
παρὰ σαυτὸν ὅτι, Εἰ μὴ Χρυσίππος ἀσφαῶς ἐγχερά-
φει, ἐδὲν ἂν εἶχεν ἕως ἐφ' ᾧ σεμνυνῆται. ἐγὼ δὲ
τί βέλομαι; καταμαθεῖν πῶς φύσιν, καὶ ταύτη ἐ-
πεῖσθαι. ζητῶ οὖν, τίς ὅστις ὁ ἐξηγέμενος καὶ ἀκί-
σας ὅτι Χρυσίππου, ἔρχομαι παρὰ αὐτοῦ. ἀλλ' ἐ-
νοῶ τὰ γεγραμμένα. ζητῶ ἔν τῳ ἐξηγέμενον. καὶ μέ-
χρι τέτων, ἔπω σεμνὸν ἐδέν. ὅταν δὲ ἄρῳ τὸν
ἐξηγέμενον, ἀπολείπεται χρῆσθαι τοῖς παρεγχε-
μένοις· τοῦτο αὐτὸ μόνον σεμνόν ὅστις. ἂν δὲ αὐτὸ
σῶτο τὸ ἐξηγεῖσθαι θαυμάσω, τί ἄλλο ἢ γραμμαπ-
κὸς ἐπετελέσθω ἀντὶ φιλοσύφου; πλὴν γε δὴ, ὅτι
ἀντὶ Ὀμήρου, Χρυσίππου, ἐξηγέμενος. μᾶλλον
οὖν, ὅταν τις εἴπῃ μοι ἐπανάγνωθί μοι Χρυσίπ-
που, ἐρυθρίῳ, ὅταν καὶ δώσωμαι ὅμοια τὰ ἔργα
καὶ σύμφωνα ἐπιδεικνύειν τοῖς λόγοις.

οδ'.

Ὅσα προτίθεται, τέτοις, ὡς νόμοις, (59) καὶ
ὡς ἀσθεβήσων ἂν παραβῆς τι τέτων, ἔμμενε.
ὃ, τί δ' ἂν ἐρεῖ τις παρὰ σε, μὴ ὁπιστρέφει. τοῦτο γὰρ
ἐκ' ἐτ' ὅστις σόν.

οε'.

Εἰς ποῖον ἔτι χρόνον ἀναβάλλῃ τὸ ἢ βελτί-
στων ἀξιῶν σαυτὸν, καὶ ἐν μηδενὶ παραβαίνειν
(60) τὸν

ENCHIRIDION. SI

naturæ eorum repugnant quæ nobis parent, tran-
tulit Appetitione ad omnia remissa utitur. Sive
stolidus sive indoctus habeatur, non curat. Deni-
que, ut inimicum & insidiatorem, se ipsum obser-
vat.

CAP. LXXIII.

SI quis intelligentia & explicandi facultate libro-
rum Chrysippi gloriatur, ipse tibi dic: Nisi ob-
scure scripisset Chrysippus, nihil haberet ille quo
gloriaretur. Ego vero quid cognoscere studeo? Na-
turam; & hanc sequi. Quæro igitur, quis sit ejus
interpres. Cum audiero, Chrysippum esse: eum
convenio. At scripta non intelligo. Quæro igitur
enarratorem. Ac hætenus quidem nihil præclari.
Cum autem enarratorem invenero, reliquum est,
uti præceptis; id quod solum præclarum est. Sin
ipsam enarrationem admiratus fuero, quid aliud nisi
Grammaticus per philosophi loco evasi? eo dumtaxat
excepto, quod pro Homero Chrysippum enarro.
Magis igitur, cum quis à me petierit prælegi sibi
Chrysippum, erubesco: cum facta nequeo similia
verbis & consentanea præstare.

CAP. LXXIV.

Proposita hæc observa tanquam leges, iisque ci-
tra piaculum non violandis immorare. Quid-
quid autem de te dictum fuerit, id ne curato. Id
enim non jam tui est arbitrii.

CAP. LXXV.

QUOUSQUE tandem differes præstan-
tissima quæque tibi vindicare, & nullatenus
distinctio-

(60) τὸν διαρῶντα λόγον, παρείληφας τὰ θεωρήματα, οἷς ἔδδ σε συμβάλλειν, καὶ συμβέβληκας. πῶτον ἐπιδάσκαλον περὶ δόκας ἵνα εἰς ἐκείνον ὑφ' ὧν τὴν ἐπαινόρῳσιν ποιῆσαι τὴν σεαυτῆ; ἐκ' ἐπ' οἷ μὲν ἄλλοι, ἀλλὰ ἀνὴρ ἦδη τέλος. ἀν' τοίνυν ἀμελήσης, καὶ ραθυμήσης, καὶ αἰεὶ ὑφ' ὧν δέσσης ἐξ ὑφ' ὧν δέσσεων ποιῆς, (61) περὶ δέσσης ἐκ περὶ δέσσεων, καὶ ἡμέρας ἄλλας ἐπ' ἄλλας οὐδεῖς, μεθ' αὐτὸς περὶ δέσσης σεαυτῆ; λήσσης σεαυτὸν ἐπεκόψας ἀλλ' ἰδιώτης διατελέσσης καὶ ζῶν καὶ ἀποδνήσκων. ἦδη οὖν ἀξίωσον σεαυτὸν βίβιν ὡς τέλος καὶ προκόπῳ καὶ πᾶν τὸ βέλπισον φαινόμενον, ἔστω Ζοι νόμος ἀπαρῶντος. καὶ ὅτι πονόν π, ἢ ἡδύ, ἢ ἐνδοξον προσάγεται, μέμνησο, ὅτι νδν ὁ ἀγών. καὶ ἦδη παρῆς τὰ ὀλυμπια, καὶ ἐκ' ἐστὶ ἀναβάλλεσθαι. (62) καὶ ὅτι παρὰ μιαν ἦσαν καὶ ἐνδοξιν ἢ ἀπόλλυται προκοπῇ, ἢ σώζεται. Σωκράτης ἔπως ἀπετελέσθη, ἐπὶ πάντων προάγων ἐπὶ τὸν, μηδενὶ ἄλλω προσέχων ἢ τῷ λόγῳ. σὺ δὲ, εἰ καὶ μήπω εἶ Σωκράτης, ὡς Σωκράτης γε, (ἦ) βουλούμενος, ὁφείλεις βίβιν.

ος'.

Πρῶτος καὶ ἀναγκαῖότατος τόπος ἐν φιλοσοφίᾳ, ὁ τῆς χηρίσεως ἢ θεωρημάτων οἷον, (63) ὁ τῆς μὴ φάδεσθαι διέπτερος, ὁ ἢ ἀποδείξεων οἷον, πόθεν εἰ δὲ φάδεσθαι. τείτος, ὁ αὐτῶν τέτων βεβαιωτικός, καὶ διασφραγιστικός οἷον, πόθεν ὅτι τοῦτο ἀποδείξεις. π γὰρ ὅτι ἀποδείξεις: π ἀκολεθία; π μάχῃ; π ἀληθές; π φεύδος; ἐκ' ὅν ὁ μὲν τρίτος τόπος ἀναγκαῖος διὰ τὸν διέπτερον, ὁ δὲ διέπτερος διὰ τὸν φῶτον. ὁ δὲ ἀναγκαῖότατος, καὶ ὅπως ἀναπαύεται δὲ, ὁ φῶτος, ἡμῶς δὲ ἐμπαλιν ποιῶμεν.

ἐν

distinctionem rationis violare? Accepisti præcepta, quæ amplectenda tibi fuerunt, eaque amplexus es. Qualem igitur adhuc doctorem expectas, cujus in adventum, tui correctionem differas? Non jam adolescens es, sed matura ætate vir. Itaque si neglexeris & cessaris, ac subinde moræ moram, proposito propositum adjūxeris, & dies alios post alios constitueris; non animadvertes, nihil te profecisse, sed hominem plebeium fore tam viventem quam morientem. Nunc igitur viri perfecti & proficientis vitam tibi sume: ac quicquid tibi visum fuerit optimum, ea lex sit inviolabilis. Ac si quid laboriosum, aut suave, aut gloriosum, aut ignominiosum ingruerit: memento, tum adesse discrimen, tum instare Olympia, nec licere differre: ac profectum una clade ac remissione vel perire, vel retineri. Itaque Socrates in eum evasit qui fuit; cum in omnibus se ipse promoveret, cum nemini auscultaret nisi Rationi. Tu vero etsi nondum es Socrates, sic tamen, ut qui Socrates esse velis, debes vivere.

CAP. LXXVII.

Primus & maxime necessarius in philosophia locus est is, qui agit de usu decretorum; veluti, de non mentiendo. Alter, qui demonstrationes tractat; veluti, cur non sit mentiendo. Tertius, is qui has ipsas confirmat & distinguit; veluti, quæ fiat ut ista sit demonstratio? quid sit demonstratio? quid consequentia? quid pugna? quid verum? quid falsum? Quare tertius locus necessarius est propter secundum, secundus propter primum. Maxime autem necessarius est, & in quo conquiescendum sit, primus. Nos vero diversum facimus.

ἐν γὰρ τῷ τρίτῳ τόπῳ διατείσομεν, καὶ πρὶ ἐκείνων
ᾧσιν ἡμῖν ἡ πᾶσα σπουδή. τὰ δὲ πρῶτα παντελῶς ἀ-
μελῶμεν. ποιησοῦν φερόμεθα μὲν, πῶς δὲ σπο-
δείκνυται ὅτι ἐδιδάχθη, πρὸ χρεὼν ἔχομεν.

ιζ'.

(64) **Ε**πὶ παντὸς προχέει, εὐκτέον ταῦτα.
Ἄγε δὴ με, ὦ Ζεῦ, καὶ σὺ ἡ πεπρωμένη,
ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμὶ διατεταγμένος,
ὥς ἔφομαι σπασδᾶος ἠδὲ ἄοκνος.
εἴαν δὲ μὴ ἐδέλω, ἔχῃ ἥπλον ἔφομαι.

οή'.

Οὔστις δ' ἀνάγκη συγκεχώρηκε καλῶς,
σοφὸς παρ' ἡμῖν, καὶ τὰ θεῖα ἐπίσταται.
οδ'.

Αλλὰ καὶ τὸ τέκνον ὦ Κείτων. εἰ ταύτῃ τοῖς
θεοῖς φίλον, ταύτῃ γινέσθω. ἐμέ δὲ Ἄνυτος
καὶ Μέλιτος ἀποκτεῖναι μὲν δύνανται, βλάψαι δ' ἔο.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Nam

ENCHIRIDION. 55

Nam in tercio loco immoramur, in eoque omne studium nostrum consumimus: primum autem profus negligimus. Proinde mentimur quidem, & quomodo tamen demonstretur non esse mentiendum, in promptu habemus.

CAP. LXXVII.

IN quovis incepto hæc optanda sunt:
Me, Jupiter, duc, fortis & Necessitas,
Quocunque vestro destinatus numine
Sum: nam volens sequar. Minus quodsi velim,
Sequar coactus, improbusque & impius.

CAP. LXXIIX.

NEcessitati qui probe se accommodat,
Sapit: estque rerum divinarum conscius.

CAP. LXXIX.

SED & tertium illud: *O crito, si diis ita visum fuerit, Sita fiat. Me autem Anytus & Melitus occidere sane possunt, ledere vero non possunt.*

EPICTETI ENCHIRIDII

FINIS.

Mer. Casauboni I s. F.

Notæ in Epicteti Enchiridion.

CAP. I.

(1) Ο'ρμὴ ὁρεξίς.] Nolim ego de verbis istis cum quoquam acrius contendere, cum certum sit aliter Ciceronem, aliter Senecam, aliter alios veteres reddidisse. Wolphii tamen inconstantiam, aliis quoque notatam, in versione probare non possum; qui cum hic ὁρμὴν *appetitionem* (ex Cicero-
ne) vertat: ὁρεξίς *autem desiderium*, (ex Seneca:) paulo post, (ut cap. 6.) ὁρεξίς *appetitionem*, Latine sonare maluit. Sed nec viris summis assentior, qui Senecam ὁρεξίς *adpetitionem*; ὁρμὴν *autem impetum* semper reddere affirmant. Nos aliter observavimus: cum per ὁρεξίς intelligitur *appetitus* naturalis, qualis hominibus bestiisque communis

munis est. ut est appetitus cibi, potus, &c. tum Senecam verbo *desiderium* uti : cum autem *appetitus* qui rationis imperio subiacet, tum *appetitionem* verbum potius usurpare. Nos quidem scrupulosi non sumus. Quæ tamen ab aliis adferuntur, quæque nos observavimus ipsi, diligenter expensis, ita statuimus; ὁρμὴν, *impetum*; ὁρεξίν *appetitionem*, tutissime reddi: quod semel monuisse sufficiat.

(2) Ἡ κτῆσις.] Wolphius hic *pecunia*: Politianus, *possessio*: quod magis generale est, & ut puto, præferendum.

(3) Οὐδὲ γὰρ βλαβερόν τι πείσῃ.] Politiani versio hæc non agnoscit. & videntur supervacanea, cum jam præcesserit οὐδεὶς σε βλάψῃ. Melius tamen, (ut ego censeo,) *Paraphrasis* quæ hæc posteriora exhibet, expunctis illis.

(4) Ἀρχεῖν καὶ πλεῖν.] Latina Wolphii auctiora sunt his verbis: & tuos *florere*: quæ ille, ut in Notis docet, sola conjectura fretus, ex Politiani versione sumpsit. Conjicit a. Politianum in suis codicibus reperisse, καὶ οἰκίους εὐδυνεῖν: quæ cum neque Simplicius, neque *Paraphrasis* agnoscant, nos adulterina censemus. Si quid in Græcis desideratur, hoc potius, ex Simplicio, fuerit, καὶ τὰ οἰκῶν εὐδύνειν: (quemadmodum & Politianum reperisse, ex ipsius versione, & *domesticos dirigere*:

gere : credibilis est :) quod oppositum fuerit τῷ ἀρχεῖν , & τῷ πλεῖν . Sed minime opus est , & melius opinor , absint , cum in istis , ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα , (propria bona scil.) καὶ ἀρχεῖν καὶ πλεῖν , (externa :) manifesta sit oppositio.

(5) Εὐδὺς οὐκ πάση φαντασίᾳ τραχέα.] Nulla in verbis difficultas ; in re , maxima , si ad cruciatus & tormenta corporis extendas : quorum acerbicatem sola opinione niti , & ad animum per se non pertinere , haud facilis persuasio est . Non defuere tamen hac etiam ætate celebres medici , qui hoc ipsum (referente Thuano ; quorum libros nos quoque vidimus) tuerentur : nec ulla ætate defuerunt exempla cujuscunq ; professionis & sectæ tum virorum tum mulierū , qui sola animi obstinatione , & quam vocant alii προλήψις muniti , dirissima quæque , quæ ab iratissimis excogitari poterant , summa constantia sine ulla doloris significatione , toleravere . Martyrum prisci temporis , quamvis obstinationem & illis istius ævi ethnici iniquissime & imperitissime , ut a libi ostendimus , objicerent ; alia longe ratio . Sed nos id nunc non agimus .

(6) Επαγγελία.] Cum Suidas ex vetere nescio quo ἐπαγγέλλειν pro αἰσῆδος : & ἐπαγγέλλεσθαι ea notione (pro poscere , cupere :) ab omnibus agnoscatur : quis dubitet quin ἐπαγγελία hoc loco sit potius postulatio , quam pollicitatio ?
Certe

Certe, tantum abest, ut quæ cupiant homines, semper sibi polliceantur; ut non pauci præ desperatione animi & impotentia, ne vivere quidem sustineant.

(7) Μεθ' ὑπεξαίρεσως.] Wolphius, *cum diminutione*. Pridem autem est, cum non Wolphium quidem melioris vitæ compotem; (qui, quæ tuit insignis ejus eruditio, pari modestia juncta, statim emendasset, & gratias monentibus egisset :) sed Lugdunensium *Notarum* auctores nostris in Antoninum Notis publice monuimus, *cum exceptione*, (non *diminutione*) veram esse interpretationem. Nam quod aliquis Simplicii auctoritatem hic objiciat; philosophum agnosco insignem, de Epicteto, & Epicteti lectoribus optime meritum: sed qui tamen in nonnullis à philosophia remotioribus pueriliter interdum hallucinatur: ut in istis, ἀνδραπας περιλαμβάνειν (num. 57) pluribus ostendemus: ubi iterum Notarum istarum Lugdunensium par in errore testatissimo pertinacia. Seneca De Benef. 4. c. 34. *Sapiens ad omnia cum exceptione veniet: Si nihil inciderit quod impediatur: ideo omne illi succedere dicimus, &c. Imprudentium ista fiducia est, fortunam sibi spondere, &c. Exceptio autem sine qua nihil aggreditur, & hic illum tuetur.* Antoninus idem cum sæpe inculcet, ὑπεξαίρεσως verbo, ut in hac re solenni & usitato, semper utitur,

titur. Lib. 4. ὁρμῇ μὲν (sapiens, sive recta ratio :) ὁρᾷ τὰ ἡγούμενα μετ' ὑπεξαίρεσως· τὸ δὲ ἀνποαγόμενον, &c. plenius & disertius lib. seq. Ὁρμῆς καὶ διαδέσεως ἐ γίνεται ἐμπόδια διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν καὶ τὴν περικοπὴν, &c. Idem lib. 6. Καὶ μέμνησο ὅτι μετ' ὑπεξαίρεσως, ὅτι τῶν ἀδυνάτων ἐκ ὁρέγῃς. Idem lib. 11. ex Epicteto: Τέχνην δὲ ἔφη ὅτι τὸ συγκατέθεσθαι εὐρεῖν, καὶ ἐπὶ τῇ ὁρᾷ τὰς ὁρμὰς τόπω — ἵνα μετ' ὑπεξαίρεσως, &c. Omitto quæ vir diligentissimus & doctissimus, Henr. Stephanus, ex aliis super hac voce. *Cupiditatum diminutio*, & si quæ sint ejus generis, in Seneca aliisve, alio pertinent, & hic prorsus ἀπορροήουσα, ut ex inspectis locis cuivis liquere potest. Politianus verterat, *cum supputatione*: quod Wolphius merito mutandum credidit.

(8) Ἄν χύτραν σέγγεις] Wolphius in Notis lectionem profert ex Simplicio, quam aptiorem censet, ἄν χύτραν σείης, ὅτι χύτραν σείεις. Fortasse in aliqua parte Simplicii obiter ista: proprio certe loco, id est, in hoc Epicteti caput, ut exhibet editio Salmasii, nihil tale reperio: imo, ni me fallunt oculi, plane contrarium: ὅσον ὅτι τῆς χύτρας διὰ τὴν χεῖραν ἀρπυζόμενης: quod quid est quam σέγγεις ἐ non certe, σείομενης. *Paraphrastes* etiam, ἄν ποτήριον σέγγεις, ἄν χύτραν. In Arriano fortasse, aut aliquo vetere Codice ita repererat Wolphius, & fraudi fuit ei memoria

ria (ut passim vel doctissimis) festinanti. Quare autem aptiorem istam lectionem crediderit Wolphius, non dicit, sed est manifesta, si quis observet, ratio, ex ipso contextu petita. Statim enim initio, quæ chara cunque habent homines, trifariam diviserat: τὰ ψυχολογῶντα· τὰ χρείας παρέχοντα· & τὰ σεργόμενα: id est, quæ naturali quadam ratione, seu instinctu diliguntur: ut Simplicius pluribus exequitur. Atqui χύψα & similia non possunt esse τῶν σεργόμενων simpliciter & proprie, sed ad secundum genus pertinent. Quod cum videret Simplicius (qui tamen nihil objicit) ἐν χρείᾳ & διὰ τὴν χρείαν quo ad secundum genus ista pertinere intelligeremus, prudenter addidit. In tanto tamen veterum codicum consensu; confirmantibus etiam tum Simplicio, tum *Paraphraseos* (ut vidimus) auctore, nihil mutandum censeo: & quicquid hic est ἀκχυρολογίας, ab ipso esse Arriano. Sed nec τὸ σείειν adeo hic aptum ut mihi quidem videtur. Cum igitur hæc editio Lugdunensis, quam fideliter exhibere nos professi sumus, τὸ σείειν, nulla reddita ratione, nisi quod Wolphii Notæ sub alieno nomine totidem verbis apponuntur, exhiberet; nos quod in omnibus aliis (etiam Salmasiana) nobis visis, invenimus, revocandum censuimus.

(9) Καθ' ἡμῶν ἐν λιμένι.] Melius in aliis, ut Plantiniana; Καθ' ἐν πῶ: quod & Wolphius
in

in versione expressit. *Paraphrastes*, ἐν πλούτῳ, non male : sed illud tamen magis probo.

(10) Μήποτε καλῆντος ἐλλείπης.] Politianus addit in versione : *inque id vincens conjiciaris. Qui enim volens non sequitur, necessitate id patietur* : quæ ex meliore aliquo codice ab ipso promptæ esse, utut aliter censeat & disputer Wolphius, fidem facit *Paraphrasis* nostra. Totidem enim & illa verbis : καὶ δεδραένθ' βληθῆς. Ο γὰρ ἐκὼν μὴ ἐπόμενος, ἀνάγκη τὸτο ποιῆσθαι.

(11) Ἀλλὰ θέλει γενέσθαι — καὶ εὖ ποιήσεις.] Virum doctum suum judicium mire destituit, cum pulcherrimam & acutissimam sententiam aliena verborum istorum καὶ εὖ ποιήσεις (*si sapias*) versione, non parum hebetavit simul & obscuravit. Politianus ante illum non male, & prosper eris. Confirmat *Paraphrasis*, καὶ ἀλύπως διδάξεις. Imo totam hanc sententiam feliciter & argutius, pro argumento, Politianus : *Ne velis quæ fiunt, fieri ut vis : sed velis quæ fiunt, ut fiunt, & prosper eris.* Multi veteres, quæ Græci, quæ Latini, verbis & ipsi rotundissimis, hunc sensum expressere ; quorum sententiæ nobis alibi collectæ. Origeni (*contra Celsum*) haud ab simili concinnitate verborum, Hominiς τελειότης, αἰρεῖσθαι ἃ βέλεσθαι, καὶ γίνεσθαι ἐν οἷς βέλεται. Ἐν ποιῆν igitur hic, quod aliis ἐν πράττειν. In editione quam sequimur, invenimus
ἐνερθήσεις.]

ἐνεθήσεις : ut & Salmasiana : ex qua, ni faller, huc derivatum. Aliter omnes aliæ, quas vidimus, veteres & recentiores. Sed nec in Plantiniana, quæ varias lectiones exhibet, reperitur. Quare nobis merito suspectum est : & vereor ne ex Simplicio petatum sit, potius quam ex scripto Codice. Nec tamen inde sequitur, ita reperisse Simplicium in *Enchiridio*, sed ad vitandam ambiguitatem, quæ Wolphium in errorē induxit, consulto, quod in *Enchiridio* repererat, τῷ, ἐνεθεῖν, exprefisse. Non laudo ; cum sic pereat acumen non contemnendum, quod in ambiguo verborum sensu lateat. Quo alludit & Aristoteles elegantissime his verbis, ἀδύνατον τῷ μὴ τὰ καλὰ πράττειν, καλῶς πράττειν. Hic quoque igitur faciendum duximus, ut vulgatam lectionem revocaremus : quamvis in Simplicio iterum in cap. 78. τὸ ἐνεθήσεις.

(12) Νόσος, σώματος ὅτιν ἐμ πόδιον · περαιρέσιως δὲ ᾧ.] Multa Stoicorum *paradoxa*, quæ prima facie ridicula, commodam tamen interpretationem admittunt : qualia, *Stultos omnes insanire : Sapientes, solos esse divites : liberos : addant & formosos, (si velint :)* & id genus alia. Sed quod hic asserit Epictetus, & alii passim Stoici, morbos corporis ad animum mentemve nihil pertinere, nec per illos obstare, quin sapiens sua felicitate, id est, plena solidaque mentis sanitate fruatur : id

ab omni ratione, & communi usu tam remotum mihi videtur, ut non tam in eorum genere quæ *paradoxa* seu ut Cicero vertit, *admirabilia*;) vocantur ponendum; quam fatuum & ridiculum videatur. Aut dicant & probent suos illos sapientes febribus & deliriis nunquam tentari solitos: aut si à rabido cane morderentur, diris tamen affectibus animi non obnoxios fuisse, quibus alios passim corripimus. Quid quod vir summus Aristoteles, & rerum naturæ sine exemplo (quicquid obstrepent nonnulli;) scientissimus; viros in quocunque genere præstantissimos, domi forisque laudatissimos; poetas, oratores, politicos, milites, (quorum exempla adfert, Herculem, Lyfandrum, Ajacem, Bellerophontem, Empedoclem, &c.) *atrabiliarios* plerosque fuisse, & furori, seu mentis alienationi, præter alios in quibus nihil non vulgare, obnoxios? Hic igitur excusent Stoicos, qui possunt: ego nullum colorem video.

(13) Ἐὰν πένος ἀεσπένηται.] *Si labor obiectus fuerit.* Maluisse, *dolor*: cum jam olim Ciceroni observatum fuerit, Græcos πένος pro dolore usurpare: et ita passim apud Poetas, aliosque. Quod autem Græcis obicit alicubi Cicero, carere eos voce quæ *dolorem*, ut à *labore* distinguitur, exprimat: quanquam multa opponit Jul. Scaliger, in

10. *De Hist. Animalium*: non tamen sine ratione est, cum sæpissime in libris Græcorum communi appellatione confundantur.

(14) Ὅου ὡαρπάσσειν αἱ φαντασίαι.] Wol. *visis non obtemperabis*. Idem, cap. 22. *μὴ σε ἡ φαντασία ὡαρπάσῃ, ne te visum illud moveat*. Cap. 24. *μὴ ὡαρπαζέτω σε ἡ φαντασία, ne te visum illud moveat*: & ita passim (frequens enim Epicteto vox:) his aut similibus verbis, quæ vim Græci non satis exprimunt. Est enim in verbo ὡαρπαζέω, τῆς ὀξύτητος (*velocitatis*) ut Arrianus lib. 2. 18. exprimit: vel τῆς ἀιφνιδίως (*subiti & repentini*;) ut Simplicius alicubi, significatio. Multum autem in eo situm est, ut intelligamus φαντασίας (sive oblatas rerum species:) ut quæque se res oculis aut auribus offert, non ante munitos animos invadentes & occupantes, sola celeritate prævalere. Est autem prudentis & cauti, subita semper suspecta habere; cum vera sapientia temporis & deliberationis sit filia. Præterea, veræ libertatis amans animus, omnem vim tam quæ animo, quam quæ corpori infertur, non potest non abhorreere; & quocunque modo rapi, servile putare. *Dromo, Dromo, sublimem hunc intro rape, quantum potes. Rape, inquam*. Plane ita phantasîæ, si quis se illis præbeat, & rectam rationem, tanquam Ajacis clypeum, non opponat. Huc facit & Ari-

Aristotelis observatio, *tarditatem*, generositate & μεγαλοψυχίας indicem statuentis. Hæc eo pluribus, ne Wolphium sine causa reprehendere, aut de verbis, re cassis, litem illi temere movere voluisse videremur. Præstat igitur *corripi* verbo, cum Politiano; vel *transversum agi*, cum aliis; vel alio quocunque verbo, quod aliquam velocitatis cum vi conjunctæ significationem habeat, exprimere.

(15) Μὴ ὑπακούει.] Wol. *non præsto esse*: Politianus, *non audire*. Fortasse, μὴ ὑπακ. pro παρακούει, id est, *non intellexisse*.

(16) Ἐνεκα τῶ ἐκτός.] Scrib. τῶν ἐκτός, ut in Salmasii editione. *Paraphr.* παρὰ τοῖς ἐκτός, non male. Qui dicantur in N. T. sed & ethnicorum libris, οἱ ἐκτός, Christianus lector non (opinor) docendus. Optimus sic quoque sensus. Sed obstat huic lectioni, quod hoc iterum capite, τὰ ἐκτός: ubi iterum *Paraphr.* τοῖς ἐκτός ἀρέσκειν. Sed eodem res redit. Externas enim res ament necesse est, qui vulgo hominibus placere aut probare se student. Hinc est, quod avari, & cumulandis per fas & nefas opibus intenti, soli sapientes apud vulgus audiunt.

(17) Πάντοτε ζῆν.] Wol. *perpetuo vivant & floreant*: ex aliquo, ut conjicio ego, Manuscripto, quæmvīs in nullo editorum mihi repertum. Sed nec Simplicius in suo Codice

reperisse videtur : Ita tamen & *Paraphrasis* :
πάντοτε ζῆν καὶ ἐν πρᾶτ' ἴδν.

(18) Τὸ ἐν ἀσκει, ὃ δύνασαι.] In editionibus quas ego cunque vidi Wolphianis, ut & in Salmasiana & Plantinianis, omissa est horum verborum versio Latina Quæ hic addita est, Wolphii sit, an alterius, nescio. Non est tamen quod Græca suspecta Lector habeat, cum in omnibus editis, mihi visis, exemplaribus reperiantur.

(19) Ὡς ἐν συμποσίῳ.] Addit *Paraphr.* οὕτως ἐν βίῳ : quod sententia requirit, & cuius defectus Politianum à vero sensu abduxit, ut verteret, *Memento oportere te in convivio versari* : Wolph. autem ex ingenio, an vetere aliquo manuscripto libro suppleverit, incertum mihi. Mox, pro κατέχε : *Paraphrasis*, κατὰ τρεχε : Sed nihil opus.

(20) Ἐν πένθει.] Id est, *mortuo filio* : aut alio quopiam de charissimis : ut sunt, uxor, parentes, liberi. Ita enim vox πένθος proprie hic accipienda est : quod neque Politianus, neque Wolphius videntur advertisse. Simplicius optime : Ὅταν ἔν, φησι, κλαίοντα ἴδῃς ἢ ὡς ἀποθανόντος αὐτῷ τέκνε, ἢ ὡς ἀποθνήσκοντος, ἢ ὡς ἀπλωλεκτός τὸ αὐτῷ. Nec multo aliter Duvairius, vir doctissimus, non eodem quamvis ordine : Si vous voyez quelqu'un en

en duiel qui pleure, ou pour ce que son fils s'en est alle voyager, ou bien est mort, &c. Sed planior & dilucidior Epicteti oratio fuisset (qualem si reperissent viri docti, aliter haud dubie quam fecerunt, vertissent:) si ex *Paraphrasæ* rescribamus, ἐπὶ πένθει: non ἐν πένθει.

(21) Ὑπὸ τῆς φαν]. συναρπαδαίς.] Priores omnes quas vidi edit. Veneta, antiquior; Plantiniana, recentior: aliæ; συνεπαραδαίς exhibent: Salmasiana, (ex codice, an conjectura incertum:) ut hic, συναρπαδαίς: quod quidem quia quasi solemne in hoc argumento verbum Epicteto, (proximo quoque capite repetitum;) aliisque; & confirmat etiam *Paraphrasis*, verius esse crediderim.

(22) Ἡ ἐπὶ τῆ ἀπαθείς ἡ.] Satis miror doctissimum Wolphium, non hujus tantum *Enchiridii*, sed Arriani, & Simplicii interpretem, non vidisse corruptum hunc esse locum, & pro τῆ ἀπαθείς (cui non est hic locus) τῆ ἀγαθῆ scribendum esse. Poterat, ut rem ipsam omittamus, sufficere Simplicii autoritas, cujus hic verba: εἰ γὰρ τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῶν ὄντιν &c. *Paraphrastes* etiam: Ἐάν τε γὰρ διὰ τὰ ἐφ' ἡμῶν ἀγαθὰ, &c. Sed ut etiam contentiosus (sunt enim quibus etiam certissima, si qua possunt, eludere,

dulcis labor :) fiat satis : apponemus aliquot Arriani , *sermonum* Epicteti collectoris, loca , quæ quod volumus , evincant. Lib. I. cap. 20. Ὀυσία δ' ἀγαθῆ, χεῖναι δια δὲ φαντασιῶν. Ibid. cap. 29. Ὀυσία τῆ ἀγαθῆ, προσάγεισι πρὸς. & iterum eodem cap. de Socrate ; Πῦ οὖν ἡ οὐσία αὐτῷ τῆ ἀγαθῆ ; Lib. II. caput octavum totum ejus argumenti : cujus inscriptio : Τίς ἐστὶ τῆ ἀγαθῆ. & in ipso capite non semel, ἐστὶ τῆ ἀγαθῆ. Lib. III. c. 23. (aliis 24.) τὴν δ' ἐστίαν τῆ ἀγαθῆ καὶ εὖ κακῶ. Lib. II. cap. 10. Ἡ δ' ἐστὶ τῆ ἀγαθῆ καὶ κακῶ, &c. Denique capite extremo , verbis ultimis : πάντην ἐστίαν ἔχω τῆ ἀγαθῆ. τὰ δ' ἄλλα, &c. Poteram & Simplicii locos apponere : sed vereor ne nimia sedulitas lectoribus ingrata & fastidiosa sit. Quis autem dixerit, ἐστὶ τῆ ἀπαθῆς, nondum observavi. Quid quod Gallici interpretes, primus, & secundus vel ita in suis codicibus reppererunt, vel ex ingenio, rebus ipsis eo ducentibus, ita correxerunt ? *Car si la substance dic bien est es choses qui sont en nous* : ita primus, verbum verbo reddens : quod doctissimus & politissimus : Duvairius, *Car si le uray bien ne consiste qu' es choses qui sont en nostre puissance* : multo melius, & elegantius. Sed & Wolph. in *Notis* (quod his scriptis, postea animadversum est a nobis :) veram scripturam tandem subodoratus est.

(23) Ἐνστασιν ἀπὸ λ.] Wol. *de statione tua dejectus es*: non male: sed nec alii, *de gradu*: ut Not. Lugduno-Batav. auctor, id est, H. Wolph. ex quo transcripta fere sunt omnia, quæ sunt ibi) cujus a pugilibus militibusve ducentis observationem confirmat Anonini verbum, λιποτάκται in simili per omnia sententia, lib. 118 ἀμφοτέρω γὰρ ὁπίσης λιποτάκται. Nulla tamen huic loco convenientior (ut ego judico) interpretatio, quam *vita institutum*: quod & Diogenis Laert. in Menedemo locus, valde suadere videtur: ubi asserit Diogenes iste, Epicurismum non ἔνστασιν tantum τῆ βίᾳ fuisse, sed & ἀίρεσιν: id est, sectam, non solo vitæ instituto ab aliis divertam; sed propriis quoque dogmatibus & opinionibus constantem. Male ibi (ni fallor) interpretes: alii, *vita instituenda exordium*: alii, *constantiam vitæ*.

(24) Τῷ εἶναι σεαυτὸς φαίνε.] Videri possit aliquid acutius hic latere, quasi id velit Epictetus: Si hoc non sufficit tibi te esse philosophum, nisi talis etiam videaris; operam da, ut vera ac solida tanti boni acquisitione & fruitione, ipsum te tibi probes, ac qualis es, talem te sentias: & ita facile consequeris, ut aliis quoque videaris. Sed cum neque Simplicius, neque *Paraphrastes* agnoscant istud τῷ εἶναι; vereor ne id magis argutum, quam genuinum sit. Quod hic autem

ἰκανὸς ἔσῃ : *Simplicius & Paraphr.* ἰκανὸν ἔστι :
vel ἔσται.

(25) Πάλιν, ποίαν ταύτῃ βοήθειαν.] *H. Wol.* *cujusmodi quæso adjumentum* : omisso
πάλιν : *cujus ea vis est hoc loco ut ad præ-*
cedentia respiciat, & lectores rejiciat ; ista
scil. τί λέγεις, τὸ ἀβοήθητον ; Quid vocas
inutiles & inefficaces ? Melius igitur hic
Politianus ; Rursus quod tu hoc ais adju-
mentum ? Sed nec omisit Paraphrasis, ubi
cum præcedat, ἢ λέγεις τὸ βοηθεῖσαι ; sequi-
tur hic ; ποίαν πάλιν ταύτῃ τιμὴν λέγεις ;

(26) Τὸ μὴ ἀναχέειν αὐτῷ ἐπὶ τῆς εἰσόδου.]
Wolph. *non tolerasti ejus insolentiam in in-*
gressu : quasi id voluerit *Epictetus*, qui
ad cænā vocati fuerant ; non sine mole-
stia, ex mora longiore, vel viliori aliquo
obsequio, venientes eos admissos fuisse ;
quod quam probabile cuiquam videri pos-
sit, nescio ; *Epictetum* certe aliud his ver-
bis hic velle, certo mihi constat. *Dixerat*
prius ut lactucas obolo ; ita cænā, vanire
ἐπαίνου, καὶ δαρεπείας. *Ut igitur, qui lactucas non*
emit, caret ille quidem lactucis ; sed earum
loco, obolum salvum habet ; ita qui non
vocatus est, cænæ quidem expertus fuit ; sed
cænæ loco, eo potitur, quod a necessitate lau-
dandi, quem laudandum non putabat ; &
molestæ δαρεπείας onere levatus sit. Hæc au-
tem δαρεπεία ita pluribus verbis hic expri-
mitur

mitur: τὸ μὴ ἀναχέειν αὐτῷ, &c. quibus in verbis si quid est ambiguum, intellecto quid περιπέτεια sit, tollitur. Est autem περιπέτεια τὰς ἀνὰς alicujus, planeidem quod ἵεναι ἐπὶ τὰς δύρας, & φοιτᾶν ἐπὶ δύραις: id est, observantiae testandae causa alicujus fores frequentare, & (ut loquitur Aul. Gellius) ibi sedentes, operiri dominum aedium, ut docet ὁ μακ. II. Casaubonus, in Notis ad Diog. Laertium. Id autem praecipue mane fiebat, salutationis (de qua tam multa Martialis, aliique) tempore. Sed nihil vetat quin latius extendamus, ad quodvis diei tempus. Et fortasse mos obtinebat, ut qui vocati fuerant, (qui minorum gentium convivae: clientes, aliique:) in vestibulo aedium operirentur: & eo spectarit Juvenalis:

Vestibulis abeunt veteres lassique clien-
tes,

Votaque deponunt quamvis longissima ca-
na.

Simplicius tamen, περιπέτεια δὲ τέτων ἐστὶ, τὸ φοιτᾶν ἐπὶ δύραις, τὸ περιπέμπειν ἐν ἀγρῷ (quod expectationis in vestibulo confectaneum:) τὸ ἐπαινεῖν τὰ ὑπὸ αὐτῷ λεγόμενα: & Arrianus pariter, Lib. III. 23. δέ-
λεις μὴ τὸν δέινα περιπέμπειν; ἐπὶ δύραις αὐτῷ πορεύεσθαι: ubi plura in eandem sententiam.

Verba

Verba igitur ista quod attinet, ἀναχέσθαι αὐ-
 τῷ: non inepta sententia fuerit, si ex usu
 communi, *ipsum* (αὐτὸς hic fortasse καὶ ἐξο-
 χὴν Attice, pro *Dominus*;) *tolerare* vertamus:
 est enim tolerantia non mediocris (mihi
 quidem certe) aliquem diu prastolari. Potius
 tamen videtur, ut simpliciter, *ipsum expectare*.
 Cæterum, τὸ ἐπαινεῖν, cum *limine*, & *cana* quam
 apposite copuletur hic; testatur & istud
 Poetæ Satyrici:

*Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 Auriculas? vide sis ne majorum tibi forte
 Limina frigescant.*

(27) Ἐξ ὧν ἡ διαφρέσθαι πρὸς ἀλλήλους.]
 W. de quibus nulla inter nos controversia est.
 Sententiam mire pervertit istud πρὸς ἀλλήλους:
 quo omisso, planissimus emergit sensus, &
 aliorum dictis congruentissimus. Vel dicat
 mihi aliquis, si proprium poculum frangatur,
 vel propria moriatur uxor, cur tum magis
 sit controversia aut contentioni locus; quam
 cum vicini poculum frangitur, aut ejusdem
 moritur uxor? Simplicius multa commini-
 scitur, ut aliquid dicat: sed incasso, si quid
 ego judico, labore. Qui non intelligebant
 istum usum verbi διαφρέσθαι, ἀπλῶς positi;
 voces istas addiderunt, & locum, alias haud
 obscurum, corruerunt, Vetus hoc incrusta-
 mentum,

mentum esse, patet ex Simplicio, qui ita in suis codicibus reperit. Fidelior, (fortasse & antiquior) *Paraphrasis* nostra non agnoscit. Est autem διαφέρειν sic simpliciter enuntiatum quod vulgodicimus, *to habere an interest*: & μὴ διαφέρειν, quod Latini dicerent, *indifferenter habere*. Est autem hic usus vocis, Antonino, ut alios omittamus, valde familiaris. Locos aliquot adducemus, ne quis Simplicii autoritate fretus, à vera lectione sit alienior. Lib. 6. initio: μὴ διαφέρειν, ποτερον ῥιζῶν ἢ θαλπόμενος τὸ ὀρέπον ποιεῖς. Eodem loco: τὰ μὲν σωματῶ πάντ' αὐδιάφορα· οὐδὲ γὰρ δύναται διαφέρειν· quanquam hic, τὸ διαφέρειν proprie sit, *discriminis intelligentiam habere*. ex qua intelligentia, voluntatis oritur in utramve partem propensio. Idem alibi paulo aliter, sed in eandem tamen sententiam: cum præpositione, scilicet & substantivo, non *personæ*, sed *rei*, ut cum dicit; διαφέρειν πρὸς τὰ μέσα· & διαφέρειν πρὸς τὰ μὴ ἐφ' ἡμῖν· id est, *de rebus mediis & ad nos nihil pertinentibus, sollicitos esse*. Sed & postremus Arriani liber in his verbis definit: τὰ δ' ἄλλα γινέσθω ὡς βούλεται· ὃ διαφέρειν· *mea non refert*, ut ibi Wolphius. Ait igitur hic Epictetus: Vicinū poculum, uxor, liberi, nihil ad me. Hinc, si quid illis contingit, rectum in promptu iudicium. Idem, si nostris contingat, &c.

(28) Ὡς ὁ σκοπὸς τοῦ ἀποτυχῆναι.] Planior & plenior sententia, si addantur verba Greg. Nysseni, ex Epistola à b. m. parente, cum *animadversionibus* edita: ἡ δ' αἰμαρτία, ἀποτυχμα φύσεως ὄσιν, ἐκ ἰδιώματός κ' ἡ νόσος, &c.

(29) Τέτε ἐνεκα, ἐκαστε ἐργα.] Si quis dubitat etiam post Wolphium & aliorum doctissimorum virorum labores, aliquid posterorum, quod Epicteto prodesset, diligentia relictum esse; vel hinc discat. Multa enim hoc capite: hoc loco: peccata. Nam primum ista, τέτε ἐνεκα: hic palmi importuna, ad præcedentia pertinent: ἐκ αἰχρύνη τέτε ἐνεκα; quod & ipsa res clamat apertissime, & tum Arriani, tum Simplicii (in *Enchiridii* caput 36.) confirmat auctoritas; & hic debuit hoc caput desinere. Quæ autem sequuntur ab istis: Ἐκαστε ἐργα: ad caput 37. Τὰ καὶ δὴ κόντα, &c. unico capite (non, ut hic pluribus) includi debuerunt. Sed nec ista (quod postremum) sunt hic genuina, ab ipso *Enchiridii* conditore: sed post Simplicii & *Paraphraseos* ætatem, ex Arriano totidem (uno aut altero demptis) verbis temere huc translata. Non opus argumentis, cum sola inspectio fidem facere cuivis non cæco queat. Hæc cum certissima sint, nobis tamen religio fuit, (in tam pusillo, tam pretioso præsertim libro)

bro) tantum nobis sumere, ut quæ tam longi temporis præscriptione pro genuinis adoptata lectaque sunt; ea loco pellere-
mus: præterea quæ, quamvis nullo, non magis quam cætera ab Arriano collecta, consilio hic inserta: Parête tamen Epicteto nata fiat, & alioqui dignissima quæ non uno legatur loco. Non pigebit igitur etiam in hæc quæ non intempestiva videbuntur notavisse.

(30. ἀναγκαστικόν.] Vidi editionem hujus *Enchiridii*, quæ hūc titulum præfert: *Epicteti Enchiridium*, &c cum versione Latina accuratius & fidelius examinata: Paris. 1653. In hanc apud amicum repertam, cum oculos fortasse conjecissem, Deus bone! quam miratus sum, in loco tam illustri, tanta doctorum celebritate, homines tanta confidentia reperiri, ut ignorantia suæ conscientia a vanissimis & ineptissimis pollicitationibus & incæptis eos non deterreat. Hoc certe in ista editione, evolutis aliquot paginis, observavi, Wolphii quidem versionem ut plurimum exhiberi: sed eam locis haud paucis, ex ignorantia tum rerum, tum verborum, turpissime depravatam. Ex uno loco de cæteris (neque enim tanti sunt ista, ut diutius immoremur:) judicet Lector. Cum priores versiones infælicissime, præter rem: (quis enim necessariis vesci,
inter

inter ea, ad quæ patientia & æquanimi-
tas opus est, recenseat ?) & notissimum vocis
ipsius usum (Aristoteles vel unus suffecerit,
qui Politicorum lib. θ'. c. δ'. ἀναγκοφάν, τὴν
βίαιον τροπὴν interpretatur:) *necessariis vesci*
(nisi t. hoc ipsum ab infrunitis correctoribus,
cum *necessario vesci* autographa exhiberent:)
reddidissent: rejecta Wolphii versione, qui *e-*
dere ingratis optime expresserat; insulsi-
mū illud, *necessariis vesci* revocarunt; & *studiosa*,
(ut ipsi profitentur ; sed miseræ, quæ talibus
magistris utitur) juventuti obtruserunt. A-
thletarum ἀναγκοφάνια adeo res lippis & ton-
soribus, ex Galeno aliisque, nunc nota, ut pi-
geat ab aliis congesta, hic transcribere. Le-
gantur saltem, qui de rebus *athleticis* & *ago-*
nisticis scripsere.

(31) Ὡς ἰατρῶν παρεδεδωκέναι σεαυτὸν πρὸς ὀπ-
 σάτην.] Hinc Hippocrates τοὺς ἀθλητὰς &
 τοὺς τῶν νέων ἐνεκα γυμναζομένους τε καὶ παιδι-
 πορεύοντας in *Prorrhēt.* secundo jungit, ob in-
 stituti similitudinem. Quam severi autem
 disciplinæ exactores essent hi ὀπασταί, ex
 isto quoque maximi Magistri tractatu disca-
 mus: quo id etiam pertinebat, (ad terro-
 rem exercentium se scil.) quod eo solentia
 pervenisse se vulgo jactabant, ut si tironum
 al quis in potu cibove vel alio quovis genere
 præter imperatum & præscriptum, quamvis
 absente magistro, quid admisisset; id ipsi
 certis

certis se indiciis, observato modò præsentì corporis habitu, deprehendere posse dicerent. Hoc Hippocrates quatenus verum, id est, arti & rationi consonum; quatenus autem nulla naturæ ratione fultum, ac proinde nugatorium, curiose & prudenter examinat. Ὅτι πο σημεῖον γὰρ οὐδενὸς βλάπτεται τὰ ὑπονόηματα: mendo insignissimo, (quod tot interpretes non animadvertisse, non possum non mirari:) pro, βάλλεσθαι τὰ ὑπονόηματα· νοῦς βάλλεσθαι· vel εἰς νοῦν βάλλεσθαι, pro *animo percipere*: *animadvertere*: nota locutio. Ait igitur, nulum tale signum dari, quo mens feriatur seu afficiatur, neque bonum, neque malum; quo signo niti talis conjectura, vel divinatio possit.

(32) Ἔπειτα εἰς τὸν ἀγῶνα παρέρχ] Aliter Arriani codices exhibent: Ἔπειτα ἐν τῷ ἀγῶνι παρερρύσσεσθαι ὅτι· ὅτε χεῖρα ἐμβάλλειν· ὁφρῶν (Wolphei versio & Notæ ὁσφῶν) σπέρσαι· πολλὴν ἀφὴν καίλασθαι. &c. Mihi vix dubitandum videtur, quin istud παρέρχεσθαι quod hic habemus, (loco, nemo non videt, alieno:) ab illis sit, qui τὸ παρερρύσσεσθαι quo pertineret hic, non intelligebant; & quod non intelligebant (ut hodie passim videmus in omni studiorum genere) quia pravam putabant, τὸ παρέρχεσθαι ejus loco substituerunt. Faveat huic conjecturæ quod hodieque quidam codices ἐν τῷ ἀγῶνι· non, εἰς τὸν ἀγῶνα, exhibent;

bent; ut ex *variis* Plantin. edit. *lectionibus* discimus. Ne nunc quidem fortasse post non parvam super hoc verbo doctiss. inter viros controversiam, cujusvis quæ vera verbi notio sit hoc loco, dicere. Nos tamen nullo studio adducti, non affectibus (in aliis, ut res ferebat, liberrime dissentire, nulla religione prohibiti;) indulgentes, sed iudicio solo impulsus, iis ut verissimis acquiescimus, quæ à ven. m. parente in *Lectiōibus Theocraticis* tradita sunt.

(33) *Χῆρα βλαβῆν.*] Pleræque editiones, *βλαβῆν*. Wolph. conjicit, *βλαβῆναι*. Sed verior fortasse ex Arriano lectio, *ἐκβαλῆν* : ut quidem legit ibi ὁ *μανθείτης*, loco supra citato.

(34) Ὡς ἐν Σωκράτης.] Arr. *Ευφράτης* : quod Wolphius merito præfert.

(35) *Τὰ καθόντων, ὡς ὅτι πάν ταῖς χέσ.*] Multa de his verbis & verborum sententia b. m. parens, in Persium *Commentario*.

36. *Τὴν πράξιν*] Imo πὴν *τάξιν* (*ordinem*) ut Simplic. & *Paraphr.* nec est dubitandi locus.

(37) Ὡς ὄντων καὶ διοικ. τὰ ἑλα καλῶς καὶ δ.] Plane eadem sententia in Epist. ad Hebr. 11. 6. *Πισεῦσαι δὲ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι*, (Epist. ὡς ὄντων eodem verbo :) καὶ τοῖς ἐκζητήσιν αὐτὸν *μιταποδότης* (in quo *δικαιοσύνη* ejus versatur) *γίνεται* : hoc tantum discrimine,

mine, quod Epictetus pro fastigio habet, quod Sanctus Apost. pro fundamento : quæ tamen eodem ferme redeunt ; & ἀρχὴ (ut in istis, ἀρχὴ τῆς σοφίας, &c.) utrumque complectitur.

(38) Ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές.] Illustris sententia, qua nihil unquam gravius aut verius ex Phœbi cortina : ut nos alibi fuse disputavimus ; & quæ de *filiali cultu, mercenario opposito*, vulgo jactantur, meras esse *περατολογίας & λογομαχίας* ex ambiguitate verbi *mercedis & utilis* ortas, planum fecimus.

(39) Καὶ ἐδὲν πρὸς σε ὁποῖον δ' ἂν ᾖ ἔσαι γὰρ] Græca non bene coherent, nisi ita connectas : καὶ ἐδὲν πρὸς σε, ὁποῖον ἂν ᾖ ἔσαι γὰρ αὐτῷ χεῖρος καλῶς, καὶ τῆτο, &c. sublata parenthesi : Vel, si quis malit ; ita : Ὅποῖον δ' ἂν ᾖ, ἔσαι αὐτῷ χεῖρος. κ. καὶ τῆτο, &c.

(40) Καὶ σὺν τέτοις παύσαιται.] Wolph. & cum his illud etiam conjungitur. Polit. teque confirmabit ; quæ valde frigent. Omnino scribendum, ἀλλ' ἐνὶ λόγῳ καὶ σὺν τέτοις παύσαιται πρὸ φίλων, καὶ πατρίδι συγκινδ. id est : Ratio autem suadet etiam cum his, (i. e. utcumque hæc subeunda sint : δάνειον : πύρωσις : θυγὴ :) amico tamen opitulari periclitant : & cum patria discrimen adire, &c. Ex omnibus qui mihi visi sunt Epicteti interpretibus, unus Duvairius, vir undequaque præstantiss.

hunc sensum subodoratus est, dum vertit : *La raison neantmoins vous persuadera, que quand tout cela devoit estre, &c.* Ad rem autem quod attinet ipsam, multa in hanc sententiam Cato apud Lucanum, lib. I X. præclare, ut virum vere Stoicum decebat : qui etiam Ammonis oraculum, de eventu belli Civilis, cum ejus consulendi facultas oblata esset, & suaderent socii, consulere recusavit, quod eventum, seu *successum* rerum, ad sapientem, qui sola ratione, (nos Christiani *conscientia*, diceremus:) niteretur, ullo modo pertinere negaret. Ô fidem, Christiano dignam; sed in Christianis inventu raram!

(41) Ἡ ἐπαινῶντες, ἢ συγκρίνοντες. Ἄν μὲν διός τε ἡς.] Recte hæc connectunt tum Simplic. tum *Paraphrastes*. Sed *Paraphrastes* paucis insertis, sine quibus vix constat cohærentia : (an & *Enchiridio* quondam genuina?) Ἐι δ' ἄλλοι τῶν ποιέτων ἀρξονται, &c.

(42) Ἐι δ' ἂν ἀλλοφύλοις.] Wolph. peregrinos. Politianus, *extraneos* : quod scopo auctoris, & Simplicii expositioni melius convenit.

(43) Μέχρι τῆς χρείας ψυχῆς.] Quæ corpori necessaria sunt, ea animo quoque servire, quatenus ipsum corpus animi instrumentum, & minister est, (aut certe ita debet) dici posse

posse non nego. Remotius tamen id hic fuerit, & aliis opinor usus esset verbis, si id voluisset Epicetus. *Paraphrastes* exertissime, χ. ψιλῆς. non ψυχῆς : & ita Simplicium quoque legisse, Commentarius ipsius fidem facit. Ut cum dicit, τὰ πρὸς χεῖραν ὑπὸ (ὡμαπ scil.) μόνον πρὸς φέροντας ; & similia, τὴν χεῖραν ad corpus semper referens : de anima autem quæ istis utatur, ne verbo quidem. Erat in hac editione, μέγ. χ. τῆς ψ. quod tanto vitiosius, quanto a vera lectione remotius.

(44) Τοῖς χρωμένοις.] Hinc ἡ χρῆσις simpliciter interdum pro re venerea : ut in *Problemat.* Alex. Aphrod. de Eunuchis : παντά-
ζοντας τὴν χρῆσιν.

(45) Βοῆς δὲ καὶ τῶ ὀπρῶν πνι, ἢ ἐπιπρ.] Aberant hæc a Politiani codice, ut puto : ab ejus certe versione absunt. Wolph. cum ir-
risione ; aut longiore commotione. Obscure, partim ; & partim, falso ; Simplicius optime singula ; quem debuit Wolphius, hic quidem certe, sequi. Ita erant tum mores. Plin. in Epist. lib. 5. 17. *Non labia diduxerunt : non moverunt manum : non denique assurrexerunt, saltem lassitudine sedendi.* Hoc ille de recitatione : cui cum theatris & spectaculis multa communia ; & inde derivata.

(46) Ἐἰς ἀχροάσεις πνῶν μὴ ἦκε.] Recte πνῶν & modeste : Erant enim ἀχροάσεις

seu διαλέξεις τῶν φιλοσόφων maxime; ejusdem plane argumenti, exceptis fidei mysteriis, cujus & conciones, seu predicationes hodieque (& utinam non pejoris hodiernæ multæ:) nostræ: quod ex iis quæ etiam nunc supersunt, Dionis, aliorumque facile quivis intelligat. Τινῶν igitur hic; id est, ὅτι δεικνύων, qui ad solam ingenii & eloquentiæ ostentationem, & captandum plausum recitabant: quales, Rhetores, & Poeta; ut Simplicius exponit. Pro ἥκε, quod redundare videtur hic, conjiciat aliquis fortasse, ἀκῆ: Sed Simplicius non agnoscit; & simplicior sic oratio, quæ Epictetum non dedecet.

(47) Καὶ διαβεβλημένου πρὸς τὰ ἐκτὸς.] Wolph. qui res externas calumniatur. Polit. quæ externa sunt calumniari. Non legerant fortasse Philostratum, apud quem διαβάλλειν, pro ἀπεχθάνεσθαι, seu odio habere, singulis fere paginis; ut & b. m. parenti in Strabonem recte notatum. Et hinc fortè Διάβολος: ut Hebræo רשע ad amissim respondeat. Alia quoque apud Herodotum notione, quæ nec ipsa vulgo nota: sed non hujus ista loci.

(48) Ὡς τὸ ἡμέτερον ὅτι καὶ νύξ ὅτι, πρὸς μὲν τὸ διεζευγ.]

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia
cacis

Intenebris metuant: Sic nos in luce time-
mus Inter-

*Interdum nihilo quæ sunt metuenda magis
quam*

*Quæ pueri in tenebris pavitant, finguntque
futura.*

*Hunc igitur terrorem animi tenebrasque,
necesse est*

*Non radii Solis, non lucida tela diei
Discutiant; sed naturæ species ratioque.*

Libet ita mihi cum principe Poeta hic præfari, nulla adeo necessitate materiæ coactus, quam suavitate carminis, ad usum vitæ præcipui, illectus. Miras certe tenebras hic sibi finxerunt interpretes plerique, quas non multo labore *discuti* posse speramus. Atque id primo qui non in his versati, monendi sunt, amare Stoicos ex rerum in usu communi obviarum similitudine præcipua sæpe in morali philosophia dogmata, præceptave, confirmare. Quis expectaret ex ipsa scribendi consuetudine, ut ex scripture verbi *Dionis, ἀταξίας*; aut ex *Antonini*, patientiæ & constantiæ præceptum; vel argumentum? quæ tamen apud Arrianum, non uno loco: etiam apud Antoninum reperire est. Cum autem *Dialecticæ*, & quidem spinosioris, quam solidioris aut utilioris, (quod & Sencea, tantus ipse Stoicus, non uno loco ingenue agnoscit:) studiosissimi plerique essent; quid mirum si argutias interdum Logicas ad usum tradendæ

disciplinæ suæ transferrent? porro ex omni
 quam late patet Dialectica, nullus locus illis,
 vexatior dicam, an acceptior? quam erat iste
 de *separatis & connexis* propositionibus, qua-
 rum usitatum hoc exemplum fuit, *Dies est, &
 nox est*. Unde est quod Sextus Empiricus, ve-
 teris omnis philosophiæ peritissimus scriptor,
 tam multa de istis, non uno loco, nec paucis
 sed pluribus continuis paginis; tum de pro-
 positionibus in genere, tum de hoc earum vul-
 gatissimo exemplo tradidit. Ut igitur si quis
 dicat *disjunctive*, *Dies est, & nox est*, nemo
 dubitat quin verissime dicat: (quod in E-
 picteto, *μεγάλην ἔχει ἀξίαν*: id est, *veriss. est
 propositio*, sive *assertis*: unde *ἀξιωμα*;) sin au-
 tem *conjunctive*, *Dies est, & nox est*; *ἀόριστα*
 loquitur & palam repugnantia: Ita (infert
 Epictetus) in convivio proxima quæque sine
 discrimine arripere, ejus fortasse fuerit, qui
 sibi separatim & suæ seu necessitati, seu edaci-
 tati consulat: non ejus qui hominem se; id
 est, animal ad societatem natum meminerit:
 cujus naturæ consentaneum, non sibi tantum
 uni, sed in commune pro re nata consulere.
 Epictetus apud Arrianum pari simplicitate
 totam degendæ vitæ rationem ad hypotheti-
 cas propositiones refert, & hoc ipso exemplo
 utitur: *Ὡς ὅτι πῶν ὑποθετικῶν λόγων ἀνασπρό-
 μεδα ὅυτω δὲ καὶ ὅτι τὰ βίη*. *Ἔσω νύξ. ἔσω π
 οῦ; ἡμέρα ἐστίν; ὤ. ἔλαβον γὰρ ὑπόθεσιν τῆ νύκτα* (24),
 &c.

&c. Ibi quoque vox ἀξία non vulgari significatione. Simplicius aliter Epicteti verba legisse videtur: Ἡ'τοι ἡμέρα ἐστίν, ἢ νῦν ἐστίν, &c. & eo interpretationem suam accommodat: quam per omnia cum nostra concordare non præsto. Nos quod à spinis, & argutiis erat remotissimum, & ad intelligendum, planissimum, expressimus.

(49) ^οΟἶον δ'εἶ, μὴ φυλ.] Rescribe ex Simplicio, quod & sententia requirit: οἶον δ'εἶ φυλ.

(50) Μέτρον κτήσεως.] Wolph. *Modus pecunie*. Malim cum Politiano: *Modus possessionis*.

(51) Κατάχρυσον ὑπόδημα: εἶτα πορφυροῦ: εἶτα κεντηδόν.] Quædam ad intelligentiam hujus loci b. m. Pater in tractatu *De calceis*: qui pars accuratissimi *De re vestiaria* Commentarii: quem jam olim, valde juvenes. apud nos extare publice professi fuimus. Eum certe viri doctiss. qui postea hoc argumentum susceperere, si vidissent; (cujus conspectum, sed nec usum, ingenuo & erudito nemini invidimus:) alibi fortasse industriam suam, quæ sane non vulgaris, occupatam maluissent. Sed ad Epictetum: Ita ille obiter de hoc loco. in isto, quem diximus tractatu: *Nota illud Epicteti in Enchiridio: εἶτω γίνεται κατάχρυσον ὑπόδ. εἶτα πορφ. &c. ut videatur calcens κεντητός, sive punctis distinctus esse pretiosior purpureo: purpureus, aureo.* Idem ibid. (ubi de calceis

calceis scil.) sed alio loco: *Usus gemmarum multiplicem declarat eximie locus Synesii, p. II.* αὐτὸ δὲ πεπορφύρεοί τε ἐσὲ καὶ περίχρυσοι, καὶ λίθοις ἔξ ὁρῶν τε καὶ θαλαττῶν βαρβάρων, τὰς μὲν ἀγαθῆναι, τὰς δὲ ὑποδῆναι (hæc sunt quæ vocat Epictetus κεντητὰ ὑποδήματα) τὰς δὲ περικεῖναι, τὰς δὲ ἐξαεῖναι, τὰς δὲ φρονεῖναι, τὰς δὲ ἐφίζαντε. Hactenus ὁ μακαρίτης: qui tamen plura spero, quæ hic quoque, si res postularer, referri recte possint. Sed notet Lector in verbis Synesii tres illas, ut in Epicteto, non eodem quamvis ordine species, περικρύσων, πεπορφύρων & λίθοις seu gemmis distinctorum: quæ κεντητὰ vocat Epictetus. Sed nec omittendus insignis in eam rem Plinii locus: *Quin & pedibus, nec crepidarum tantum obstrigillis* (Aristoteli, partes calcei sunt, πό-χισμα: κεφαλὴς: χιτῶν:) sed totis socculis addunt. Neque enim gestare jam margaritas, nisi calcent, ac per uniones ambulent, satis est. Paraphrastes noster, si verba singula spectemus, hæc Epicteti pessime accepit; qui orsus à κεντητοῖς, inde ad πορφύρεοις: postea ad αὐρεοις, quasi κεντητοῖς & purpureis pretiosiores, inverso plane ordine progreditur. Nisi tamen consulto consilio pro more sui seculi ac loci ita locutus est. Addit enim: λιθοκολλήτες: quod quid aliud est, quam κεντητοί; nisi quod illud, sequiore ævo, (quamquam probum, & jam olim notum:) magis in ea notione vulgatum.

(52) Καὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον.] Wolph. *Nam involutam*, &c. Aliter Simplicius, & ut ego censeo, probabilius. Cum tamen ejus expositionem alibi expendere se profiteatur Wolphius, suspendo libens assensum, donec illa mihi visa, & expensa; (quod nondum mihi contigit) quæ pro sua versione adfert Wolphius.

(53) Ἀέται πρὸ τοῦ χρόνου:] Ad tempus diei, refert Simplicius, ut & *Paraph.* & probabilius est anticipatam (ante tempus diei) lotionem culpe obnoxiam fuisse; quam legitimo tempore festinatam.

(54) Πρὶν διαγνῶναι τὸ δόγμα.] Pessimo consilio mutavit hic Politiani, viri doctiss. versionem, doctissimus Wolphius, cum ille vertisset: *Nisi enim consilium ejus scias; unde scis an male?* pro quo Wolph. *prinsquam enim id decretum dijudicaveris*, &c. Atqui nihil certius quam δόγμα hoc loco, *consilium* sive *propositum* ex opinione manans indicare. Ita enim censent & sciscunt veteres illi sophi, non tam facta cujusque, ut laudi aut vitio tribuamus, spectanda esse; quam *dogmata*; id est, scopum & propositum ex dogmatibus aptum; quod si rectum sit, & illa recta; sin pravam, pariter & illa judicanda esse: quod & Simplicius hic, & Arrianus lib. 12. c. 8. sed & Antoninus non uno loco latius prosequuntur. Eadem & Apostoli doctrina, 1 Cor.

4. νῆς. Ὡς μὴ τὸ καρδὴ π κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὅς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τῶ σκοτεινῶ καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν (id plane dicit & intelligit, quod Epictetus verbo δόγματα) καὶ τότε ὁ ἐπαινέσῃ (i. e. ἐπαινέσῃ ἢ ψόγῃ, ut alibi docuimus:) γενήσεται ἐκείνῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Recte ad Deum provocat, qui καρδιογνώστης est, ab illis quibus nulla legitima ratione iudicium competit: eorum autem (hominum quoque:) quibus iudicandi provincia legitime incumbit alia ratio est; qui ex factis (& hoc quoq, Christo sanciente:) quia corda scrutari non possunt, sententiam ferre tenentur.

(55. Οὕτως οὖν συμβήσεται σοι ἄλλας μὲν φανῆ καταλ.] Wolph sic usu tibi veniet, ut alia vis a certo comprehensa habeas; aliis assentiaris. At hoc valde absurdum est, (ut recte iudicat Simplicius;) ut aliud quisquam laudet aut vituperet, quam quod perspectum habet. An igitur hoc Epictetus suaserit, aut cuiquam author fuerit? Imo (ait Simplicius, sed addubitans) ex ipsa rei consequentis absurditate colligendum nobis relinquit, neminem vel laudandū esse, vel vituperandum. Aut si hoc quoq; nimis absurdum, saltem neminē vituperandum esse. Quo quamvis nihil video, quod probabilius a quovis excogitari potuerit, qui depravata hac loci lectione contentus fuerit; si quis tamen propius intueatur, fatebitur (aut ego fallor) id a mente Epicteti plane

plane alienum esse: cū palam, non simpliciter
vetet hic Epictetus quenquam laudari, vel vi-
tuperari: sed non nisi perspectis prius cujusq;
consiliis & dogmatibus. Res ipsa clamat le-
gendum esse, "Ουτως ἔ συμβήσεται σοι: non οὕτως
οὐκ συμβήσ. Nihil clarius hac sententia: nihil
emendatione certius. Sed nec amplissimi *Du-
vairii* versio procul hinc abit. Piget alias
commemorare.

(56) Ὅταν ἐντελῶς.] Scribe ἐντελῶς, ut in
editione Salmasii, & *Paraphrasæ*.

(57) Μὴ τὰς ἀνδρίαντας παλαιαμβ.] Non eos
admodum culpaverim, qui nobilissimum in
re philosophica ducem secuti, hic a vero de-
viarunt; quæ communis omnium quos ego
nactus sum interpretum culpa: illos quī pos-
sim a culpa absolvere, qui sui erroris dudum
moniti non emendarunt, non video. Quam-
vis autem sufficere poterant, quæ dudum
scripta nobis in Antoninum, lib. i. pag. 14.
& 15. quo tamen vel maxime refractarii con-
vincantur, rem pluribus hic explicabimus.
Inter alia veteris ἀσκήσεως, (longe enim ante
Christianos *ascetas*, & res, & verbum in usu:)
sive exercitii ad domandum aut durandum
corpus excogitati genera; istud etiam quo
corpus frigori terendo assuesceret, satis usita-
tum, ut vigente ac rigente hyeme nudi statu-
as sive æneas, sive marmoreas medias am-
plecterentur, & ita diu status esset. Ad hoc
specta-

spectaculum populus, qui casu transirent, alii-
que, mirantes convolare soliti : & id fortasse
magis spectabant isti *pseudoasceta*, ut aliis ad-
mirationi essent ; quam ut corpus injuriis
frigoris assuefacerent. Huic igitur *κενοδοξία*
Epictetus, qui omnia ad conscientiam, nihil
ad famam & vulgi opinionem referret, ut
iret obviam ; suadet hic ut si quis exercendæ
tolerantiæ (id enim vult hic πόνος ; non quod
interpretes, labor :) cupiditate teneatur,
non *statuas* (ad spectaculum :) *amplectatur* ;
sed post diuturnam a potu abstinentiam, cum
jam vehementior sitis aridas infestat fauces, a-
quam frigidam diutius in ore contineat ; & e-
andem postea, nemine præsentē ac conscio ex
ore exspuat : quod sane magnum tolerantia ac
temperantiæ documentum. Hæc ex Diog. La-
ertio, in *vita Diogenis* : ex Plutarcho, in *A-
pophthegmatibus* ; ex alio non uno vetere
scriptore discimus. Consulendus *σεὶ ἀσκήσε-
ως* in genere Arrianus lib. 3. c. 12. ubi etiam
idem quod hic exemplum : sed & lib. 4. c. 5.
ubi istum *amplectendarum statuarum* morem
ut inhumanum, & feritatis potius, quam to-
lerantiæ quæ hominem philosophum deceat,
argumentum suggillat. Cæterum, quod E-
picteto hic tribuitur ; (continendæ scil. in
ore aquæ consilium :) ab Arriano, Apollo-
nio adscribitur.

(58) Ὅστις ἐν ἅπασιν ἤρκεν ἄφ' ἑαυτοῦ. } Non
tanti

tanti fuerit variantes omnes hujus loci lectiones (ἤρχεν: ἤρκεν: ἤρξεν: ἤρκεν: εἰρήκεν: ἤρηκεν, &c.) colligere: cum certum cuivis esse queat, ad cap. 7. oculos reflectenti (τὴν ὀρεξίν δὲ παντελῶς ὅτι τῷ παρόντι ἀνελε· quo & illa pertinent, c. 4. τὰ μὲν ἀφίεναι παντελῶς· τὰ δὲ ὑποπιδέσθαι πρὸς τὸ παρόν:) ἤρεν, ut in *Paraphrasi*: vel ἤρκεν. si quis ita malit, aut ἤρηκεν (eodem enim redeunt:) rectum esse. Quare autem & quatenus τὴν ὀρεξίν excludendam sanxerit Epictetus, multis disputat Simplicius in Caput Epicteti 7. quæ ibi (si cui animus) legantur. Plures enim causas, siue interpretationes comminiscitur. Negari tamen (præter ea quæ objicit Simplicius) haud potest, Epictetum in speciem sibi contradicere: cum hic etiam, (c. 19. ἀν' ἧς δέλεις ὀρεγόμενος μὴ σποτυγχάνειν, τὸ δύνασαι· τὸ οὐκ ἄσκει δὲ δύνασαι·) apud Arrianum autem sæpissime, τὴν ὀρεξίν legitimo usu circumscriptam, admittat. Respondeat aliquis fortasse, non eosdem cum semper alloqui: alia, ad idiotas: alia, ad philosophos: alia denique ad proficientes pertinere: ut hic Simplicius. Sed verior, (ut opinor) responsio, duplicem illum constituisse τὴν ὀρεξίν: aliam, quæ ad ea quæ sunt in nostra potestate, restringitur: aliam, quæ ad res etiam externas, quæ *concupiscentia* quoque non male dicatur, extenditur. Priorem illam limitibus istis conclusam, nomine tenus & κατὰ χρῆσιν ita vocari:

cari: hanc autem quamvis non omnino, si temperetur, illicitam, rem tamen esse periculofam & quam facilius fit omnino non admittere, quam admissam cum ratione temperare.

(59) Καὶ ὡς ἀπερίστων ἀν παρὰ τῆς τι 7.] Ista Salmasiana quoque est editionis lectio: ex ingenio ita concinnata; an in veteribus libris inventa, nescio. Aliter certe quas vidi editiones. Wolphiana, anni partæ Sal. 1596. καὶ ὡς ἀπερίστων παρὰ τῆς σόλωνος, ἔμμ. quæ ut ad vulgatam propius accedit, ita mihi maxime probatur. Eadem tamen utriusque lectionis sententia, ut minus necessaria sit de verbis contentio.

(60) Τὸν διαγρῶντα λόγον.] Obscure nimis doctiss. Wolphius, (Politianum secutus) *distinctionem rationis*: qui tamen in Notis recte exponit. Est autem ὁ διαγρῶν λόγος non aliud hic, quam διαίρεσις, sive *distinctio*: celebris illa nimirum primis capitibus posita *distinctio*, ut præcipuum philosophiæ Stoicæ fundamentum quam etiam in istius sectæ philosophorum scriptis toties inculcatam reperimus. Epictetus hic c. 24. ἐνθὺς διαίρει παρὰ σεαυτὸς apud Aul. Gellium, (lib. 1. c. 2.) μέμνησο τῆς τῆς διαρέσεως: in paucis bis lineis. Erant t. & aliæ διαρέσεις magni in hac philosophia usus, quas Antoninus Imperator sæpius commemorat. Apud Senecam (De Benef. 7.2.) &
sine

sine mora ulla veniat illa turpis honestique distinctio. Idem Epist. 71. *Socrates hanc summam dixit esse sapientiam, bona malaque distinguere.* Sed non contemnenda t. est Wolphii, quæ mihi quoq; dudum venerat in mentem, conjectura, scriptū forte fuisse, τὸν δὲ αἰρῶντα λόγον. Est autem (ut omnes norunt, qui philosophos vel à limine:) ὁ αἰρῶν λόγος usitatissima philosophis, (sed & aliis, ut Herodoto:) formula, pro λόγος ὁρθός, seu *recta ratio*. Mihi hujus conjecturæ, sive lectionis præcipuum fundamentum in istis Simplicii, hæc enarrantis Epicteti, verbis: καὶ τὸ ἐν μινδὲνι παραβαίνειν τὸν ὁρθὸν λόγον· quod & infra verbis insignibus repetere videtur; Πᾶν τὸ βέλτιστον φαινόμενον, ἕξω σοι νόμος ἀπαράβατος. Sed tamen particula δὲ nihil hic opus: imo orationi obstat; nisi (quod minus probo,) mutetur interpunctio. Sed nec illud mirum, qui τὸν αἰρῶντα λόγον non intelligerent, maluisse, atque ita (quia jam in superioribus ita observarant, ut ostendimus;) scripsisse, τὸν διαιρῶντα. Sed utcumque legas, τὸν αἰρῶντα vel τὸν διαιρῶντα, manifesta est utriusque locutionis ratio, nec hic incommoda.

(61) Περί τῆς ἐκ τῶν ἀρετῶν.] Simplicius, & Paraphr. (omissis istis, ἡ ἀρετὴ τῆς ἐκ τῶν ἀρετῶν: quæ etiam absunt à Salmafiana

siana edit.) *περὶ δὲ σμίας ἐν περὶ δὲ σμίων* : quod fortasse verius.

(62) *Καὶ ὅπῃ παρὰ μίαν ἡσαν καὶ ἐνδοσιν.*] De his verbis operæ pretium, quæ scribit b. m. Parens in Pers. Sat. 5. nisi qui valde festinat, adiisse.

(63) *ὁ τὸ μὴ ψεύδεσθαι.*] id est, *non decipi* : quod aliis verbis, *ἀπ' αὐτοῦ ἐστὶν τὸ λόγῳ* : apud Diog. Laertium, in Zenone. Non enim de *non mentiendo* (ut hic interpretes, perperam:) vel, *ne quis mentiretur* præcepta continebant ista Stoicorum dogmata, sed ne quis *falleretur*; puta, bona pro malis; mala pro bonis, amplectens; in quo felicitis aut infelicitis vitæ cardo præcipue vertitur. Alio sensu, fateor, apud Stobæum, *μὴ ψεύδεσθαι τὸν σοφόν, ἀλλ' ἐν πᾶσιν ἀληθεύειν*. & quæ ibi sequuntur: quod non mirum, cum eadem vox *ψεύδεσθαι* & *falli*, & *mentiri* vulgo significet. Et sane si quis ista subtilius rimetur, dicat fortasse *non falli*, & *non mentiri*, eodem recidere; quia si quis *boni* & *mali* naturam probe perspectam habet, nullis ille minis, nullis illecebris à vero tum in verbis, tum in factis (*πᾶς ὁ φιλοῦν καὶ ποιοῦν ψεύδεται, ἀ καὶ ἐξ οὐρανόθεν*, *Apocal. 22. 25.* exclusi:) abducetur. Sed hæc, subtiliora, an sublimiora? quæ pauci intelligunt, pauciores etiam qui se *veritatis* præcones, & duces aliis venditant, observant.

(64) *Ἐπὶ*

(64) Ἐπὶ παντὸς προχέει] Ex Simplicio
 vera lectio fuerit, ὅτι π. ἐν προχέει. Sed po-
 test ferri quod hic est, παντὸς προχέει (quam-
 vis τὸ πρόχθειν eo sensu non obvium:) co-
 pulentur ; cum alioquin ἔργα aut tale quid
 quod τὸ παντὸς respondeat, subintelligen-
 dum sit.

H EPICTE-

[ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ,]

(Ι) Τέχνη ἀνθρώπων διορθωτικὴ.
 ὑποθῆναι ἅς εἰς ὑπόθεσιν ἑαυτῶν
 γράψαι σπυδαῖοι, καὶ ἀνόμασαι,
 Εὔχαιδον.

Τὼν ὄντων, τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν · τὰ δὲ ἐκ ἐφ'
 ἡμῶν. ἐφ' ἡμῶν μὲν ὑπόληψις, ὁρμὴ, ὀρεξεις,
 ἐκκλισις · καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα ἡμέτερά ἐργα.
 ἐκ ἐφ' ἡμῶν δὲ, τὸ σῶμα, ἡ κτῆσις, δόξα, ἀρχαί, καὶ
 ἐνὶ λόγῳ, ὅσα ἐκ ἡμέτερά ἐργα. Καὶ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν
 εἰς φύσει ἐλεύθερα, ἀκώλυτα, ἀπαρπόδινα. τὰ
 δὲ ἐκ ἐφ' ἡμῶν, ἀδενῆ, δῦλα, κωλυτὰ, ἀλλότεια.
 μέμνησο ὅτι ὅταν τὰ φύσει δῦλα, ἐλεύθερα οἰη-
 θῇς · καὶ τὰ ἀλλότεια, ἴδια · ἐμποδιθήσῃ, λυπηθή-
 σῃ, παρεχθήσῃ, μέμψῃ θεὸς καὶ ἀνθρώποις. Ἐὰν δὲ
 τὰ ὅτι σοι μόνον οἰηθῇς σὰ ἴδιον, τὰ δὲ ἀλλότεια,
 ἀλλότεια · ἔστιν σε ἀναγκάσει ἐδέποτε, ἐδεῖς σε
 κωλύσει, ἐδένα μέμψῃ, ἐκ ἐγκαλέσει πνί, ἀκὼν
 πράξις ἐδέν, ἐχθρὸν ἐκ ἔξις. βλάψαι γάρ σε ἐ-
 δεῖς δύναται.

2. Τηλικέτων ἔν ἐφίεμενΘ, μέμνησο ὅτι ἐ δὲ
 μετρίως κεκνημένον ἀπὸ αὐτῶν · ἀλλὰ τὰ μὲν
 εἰρηνεύει παντελῶς · τὰ δὲ ὑποδέχεται πρὸς τὸ παρὸν,
 καὶ φρονεῖ μὲν ἑαυτῷ ὅτι μελεῖται. εἰ δὲ ταῦ-
 τα δέλῃς, καὶ ἄρχῃ, καὶ πλεῖν · εἰκὸς μὲν μηδὲ

ΤΟΥ-

[EPICTETI,]

Ars humana vitæ emendatrix: Præcepta, scilicet, quæ ad propriam commotionem viri graves, & virtute præditi conscripsere.

RES quædam in potestate nostra sunt: quædam non sunt. In nostra potestate est opinio, appetitio, desiderium, aversatio; & ut uno complectar verbo, quælibet nostræ actiones. Nostri arbitrii non sunt, corpus, pecunia, gloria, imperia: ad summam, ea quæ ipsi non agimus omnia. Ac ea quidem, quæ nobis parent, libera sunt natura sua: nec prohiberi ab ullo, nec impediri possunt. In quæ autem ipsi jus nullum habemus, ea sunt infirma, obnoxia servituti, obnoxia impedimentis, aliena. Proinde memento, si ea quæ natura serviunt, libera putaris, & aliena pro tuis habueris: fore ut impediaris, dolere, perturbaberis, Deum hominesq; accuses. Sin ea sola tua existimaris quæ tua sunt; aliena vero quæ sunt aliena; te nemo coget unquam, nemo te impediet, neminem accusabis, neminem criminaberis, ages nihil invitus, inimicum non habebis: cum nemo sit qui nocere tibi possit.

2. Cum igitur tantas res appetas sic eas suscipiendas esse memento, ut sis non medioeriter incitatus: arque alia penitus relinquenda, alia in præsentia omittenda censeas, & tui ipsius curam tibi primo loco suscipiendam. Quod si & illa desideraris, & magistratus etiam

τέτων σε τυγχάνειν. πάντως γε μὴν ἐκείνων ἀποτεύ-
ξι, δι' ὧν μόνων ἐλευθερία καὶ οὐλικρινὴς εὐλαβία
πείρυνται.

3. (2) Εὐδὺς ἐν παντὶ λογισμῷ φαντασίαν δεικ-
νῶν πρᾶξιαν, μελέτα ὀπιλέγειν, ὅπῃ φαντασία εἴ, καὶ
ἐ πάντως τὸ φαινόμενον. ἔπειτα δοκίμαζε τοῖς κανόσι
τέτοις, πότερον περὶ ἧς ἐφ' ἡμῶν ὅτι ὁ λογισμὸς, ἢ
περὶ ἧς ἐκ ἐφ' ἡμῶν. καὶ εἰ ἂν ἧς ἐκ ἐφ' ἡμῶν ὀφθῇ,
ἀπόχεσθαι εὐδὺς λέγειν, ὅπῃ ἐδὲν ὡρὸς ἐμέ.

Μέμνησο ὅπῃ ὀρέξεως μὲν ἐπαγγελία, τυχεῖν ἢ
ὀρέγη. ἐκκλίσεως δὲ, τὸ μὴ πειπεσεῖν ἐκείνῳ, ὃ
ἐκκλίνει. καὶ (3) ὀρέξεως μὲν ἀποτυγχάνων, ὀδυνη-
θήσῃ ἐκκλίσει δὲ πειπίπῃ, μελαδήσῃ.

4. Εἰ ἂν δὲ μόνον ἐκκλίνῃς τὰ παρὰ φύσιν ἧς
ὅπῃ σοι, ἐδὲν ἂν ἐκκλίνῃς πειπίπῃ· νόσον δ' ἂν
ἐκκλίνειν θάλας, ἢ θάνατον, ἢ πέναν, ὀδυνηρῶς διδά-
ξεις. Ἄρῃ ἂν τὴν ἐκκλίσιν ἀπὸ πάντων ἧς ἐκ ἐφ'
ἡμῶν, καὶ μετὰ δεῖς ὅπῃ τὰ παρὰ φύσιν ἧς ἐφ' ἡμῶν.
τὴν ὀρέξιν δὲ παντελῶς ὅπῃ τῇ παρόντι ἀνελε. ἂν
γὰρ ὀρέγη ἧς ἐκ ἐφ' ἡμῶν πνὸς ἀποτυγχάνειν ἀνάσκη.

ἧς ἐφ' ἡμῶν ὅσον ὀρέμεται καλὸν, * ἐπ'

* Enchir. δὲν ἔπω σοι πάρεσι. μόνον τὰ ὀρ-
εῖσιν ἐπὶ σοι. μᾶν καὶ ἀφορμᾶν χρῶ κεφῶς καὶ μεθ'
ὑπεξαίρεσεως, καὶ ἀνιεμένως.

5. Εἰ ὅ ἐκείνῳ ἧς ψυχῶν γέντων, ἢ χρεῖαν παρ-
εχόντων, ἢ σεργυμένων, μέμνησο λέγειν ἐν σεαυτῷ,
ὅποιόν τι ἐστίν, ἀπὸ ἧς μικροτέρων ἀρξάμεθα. ἂν
ποθέιον εἰργῇ, ὅπῃ ποθέιον εἰργῇ. κατεργάμεθα
γὰρ αὐτῇ ἐπαχθήσῃ. ἂν χύτταν, ὅπῃ φύσιν ἐχουσα,
τῇ κλάδαι. εἰ ἂν ἀδελφὸν ἢ φίλον, ὅπῃ ἀνθρώπον
δυνήτῃ

atque opes appetieris, potest fieri, ut nec illa consequaris: iiscerte omnino excides, per quæ sola libertas, & vera pietas comparatur.

3. Ad omnem igitur asperiores speciem quam cogitatio tua tibi fingit, assuefacito te, ut in promptu tibi sit ita continuo subicere: visum es animi: sed minime, quod videris, es: Postea rem ad has regulas exige: Utrum in iis rebus versetur ea cogitatio [seu species cogitationi tuæ oblata:] nostræ potestati subiectis; an vero alienis. Quod si in alienis eam versari percipias, in promptu sit, illam nihil ad te attinere. Memento [præterea] appetitionis id esse propositum [sive eam postulationem:] ut consequaris quod appetis: averfationis autem propositum, ne in id incidas, quod averfaris. Porro, frustratus appetitione tua, lugebis: in id incidens, quod averfatus es, rideberis.

4. Itaque si ea solum averfare, quæ eorum naturæ, quæ in te sunt, repugnant; in eorum quæ averfaris, nihil incidens. At si morbum averfari velis, aut mortem, aut paupertatem, ærumnosus vives. Averfationem igitur ab iis rebus amovebis omnibus, quæ in nobis sitæ non sunt: atque in eas transferes, quæ naturæ eorum, quæ nostri arbitrii sunt, repugnant. Appetitionem autem hoc tempore prorsus auferto: nam si ea, quæ arbitrii nostri non sunt, desideraris; frustrari necesse erit. Ea vero quæ nobis parent, quatenus recte possint expeti, nondum es assecutus. Sed eo tantum utitor animi motu, qui ad res vel persequendas, vel omittendas; (idque leviter, & cum exceptione, & remisse;) sufficiat.

5. Singulis in rebus quæ vel delectant, vel usui serviunt, vel [naturalis amore] diliguntur, memento tibi suggerere cujusmodi [res illæ] sint, exorsus à minimis. Si poculum diligis, te poculum diligere: sic erit, ut eo confracto, non animo perturberis. Si ollam, te rem natura facile fragilem diligere. Si fratrem, si amicum;

δυνήτῳ ἀγαπᾶς. ἀποθανόντ' ὃ αὐτῷ, ἔταρ-
χθήσῃ.

6. Ὅταν ἀπιδράῃ πνέῃ ἔργῳ μέλλης, ἐπομίμνη-
σκε σεαυτὸν ὁποῖόν τι ὅτι τὸ ἔργον. εἰς εἰς ἵστασιν
ἀπίης, πρὸς ἀλλε σταυτῷ τὰ γινόμενα ἐν ταῖς ἐστά-
σεσι. Τὸς περιμιωτέρας σε· τοῦ παρρησίας πλῆθον σε
ματέχοντας· (4) τοῦ καλεούσης· τοῦ πολὺ πνόντας,
καὶ λοιδορῶντας σε πῇ ἐγέρτειαν· τοῦ ἀτάκτως
συνδειπνῶντας. ἔγω γ' ὁ σφαλέστερον ἄφῃ ἢ ἔργῳ.
μάλις, εἰς ἐνδὺς ὀπλήγης, ἀπιδρῆν εἰς τὴν ἐ-
στάσιν θέλω, τὴν ἐμαυτῷ προσείρεσιν καὶ φύσιν ἔχου-
σαν φυλάττων. καὶ ὡσαύτως ἐφ' ἐκείνου ἔργῳ. ἔγω γ',
εἰς τι πρὸς ὁ πρὸς ἐν ἔργῳ, γέννηται ἐμπόδιον,
πρόχειρον ἔσαι σοι λέγειν, ἔτι τοῦ ἐδεῖλον μόνον, ἀλλὰ
καὶ τὴν ἐμαυτῷ προσείρεσιν καὶ φύσιν ἔχουσαν φυλάττει.
ἔφυλάξω δὲ, εἰς ἀναγκῶν πρὸς τὰ γινόμενα.

7. Ταράσσει τοῦ ἀνθρώπου, ἔτι τὰ πράγματα,
ἀλλὰ τὰ περὶ αὐτῶν δόγματα. Οἷον, θάνατον
ἔστι δεινόν, ἐπεὶ καὶ τοῖς μάρτυσι δεινόν ἐφαίνετο.
ὅταν ἐν ἐμποδιζόμενα, μήποτε ἄλλον αἰτιώμενα,
ἀλλ' ἐαυτὸς, τετέστι, τὰ ἐαυτῶν δόγματα.

8. Αἰ παιδεύετε ἔργον, ἄλλω ἐγκαλεῖν ἐφ' οἷς
πράσσει κακῶς· ἡργμένε παιδεύεσθαι, τὸ ἐαυτῷ.
πεπαιδευμένε, μήτε ἄλλω, μήτε ἐαυτῷ.

9. Ἐπὶ μηδενὶ ἐπαρθεῖς ἀλλοτρίῳ περὶ ἐρήματι.
εἰ τὸ ἱματίον ἐπαρθέμενον ἔλεγον, ὅτι καλὸν εἰμὶ
οἷσιν αὖ ἦν. σὺ δὲ ὅταν λέγῃ ἐπαρθέμενον, ὅτι
ἱματίον καλὸν ἔχω, ἴσθ' ὅτι ὅτι ἱματίῳ ἐπαίρη. τί
ἐν ὅτι τὸ σὸν, εἰ μὴ χεῖσις φαντασιῶν; ὥς ὅταν
χεῖσιν φαντασιῶν καὶ φύσιν ἔχῃς, τότε μόνον ὅτι
σὺν ἀγαθῶν σεμνύνη.

10. Ὡς περ

hominem, ita à natura comparatum, ut mori ei necesse sit. Ita fiet, ut cum morietur, non perturbetur.

6. Opus aliquod aggressurus ipse tibi subijcto ejusmodi sit illud opus. Si ad convivium abeas, ea tibi proponito, quæ fiunt in conviviis. Qui sint honoratiores, alios: quibus magis esse familiaribus liceat: qui provocent [ad bibendi certamen:] qui multum bibant, & tuam temperantiam convitiis incessant: qui petulanter se gerant in mensa: [te ibi reperturum.] Sic tutius rem aggredieris: præcipue si mox ipse tibi dixeris, Ad convivium abeo, sic animatus, ut meum institutum naturæ congruens conservem. Eodemque modo in unoquoque negotio. Ita enim si quid impediementi fuerit, quo minus id quod agitabas, perficeretur; in promptu quod dicas: Equidē non hoc solum volui, sed & institutum meum naturæ consentaneum tueri. Non tuebor autem, si quæ fiunt, ægre tulero.

7. Homines perturbantur non rebus, sed iis quas de rebus habent opinionibus. Verbi causa: Mors non est malum; alioquin enim & martyribus ita visum esset. Cum igitur impedimur, ne culpemus alios unquam, sed nosmet ipsos, hoc est, nostras opiniones.

8. Alios accusare in propria calamitate, hominis est ineruditi: se ipsum, ejus qui erudiri cæperit: nec se, nec alium, eruditi.

9. Nulla aliena præstantia efferaris animo. Si vestis semet jactans diceret: *Sum pulchra*; ferendum esset. Tu autem, cum de veste pulchra gloriaris, scito te de veste gloriari. Quid igitur est tuum? Usus visorum: [sive, extrinsecus oblatarum specierum quæ mentem movent.] Cum igitur in usu visorum ita te geres, quemadmodum natura postulat, tum de bono [quod tuum est:] gloriari posse te, credito.

10. Ὡς περ ἐν πλοίῳ, τῷ πλοίῳ καθορισμένον ὅτι,
 ἂν ἐξέλθοις ὑδρεύσασθαι, ὁ δ' ἔμὲν πάρεργόν ἐστιν

(5) κοχλίας ἀναλέξασθαι ἢ

† 25. φερέσθαι. † ψίμαδας συνάξαι, τελεῖσθαι δ' ἐ
 δεῖ τὴν διάνοιαν πρὸς τὸ πλοῖον, καὶ

συνεχῶς ὅτι πρὸς τὴν μῆτον ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, καὶ
 τότε πάντα ἐκεῖνα ἀφέντα δραμεῖν, ἵνα μὴ δεδεμέ-
 νον βληθῇς ὡς τὰ πρὸς αὐτά. οὕτως καὶ ἐν τῷ βίῳ
 τέτρω, εἰ ἂν δέδωται ἀδελφοὶ, ἢ φίλοι ἢ συγγενεῖς,
 ἢ οἰκημα, ἐδὲν κωλύει. Ἐὰν δ' ὁ κυβερνήτης κα-
 λέσῃ, τρέχων ὅτι τὸ πλοῖον ἀφῇς ἐκείνους, μηδ' ὅτι-
 σφερόμενον. εἰ ἂν δ' ἐγὼ ἦς, (6) μηδέποτε ἀπ-
 αλλαγῇς τῷ πλοίῳ, μήποτε καλέμενον ἐλλίπης,
 καὶ δεδεμένον βληθῇς. ὁ γὰρ ἐκὼν μὴ ἐπόμενον, ἀ-
 νήκη τὸ τοιοῦτον πεῖτεται.

11. Μὴ ζήτηι τὰ γινόμενα ὡς σὺ θέλεις γίνε-
 σθαι· ἀλλὰ μᾶλλον θέλει αὐτὰ γίνεσθαι, ὡς γίνονται,
 καὶ ἀλύπως διάξῃς.

12. Νόσον σώματός ἐστιν ἐμπόδιον· ψυχῆς δ' ἔμ,
 εἰ ἂν μὴ σὺ θέλῃς. χόλωσις, σκέλευς ἐστιν ἐμπόδιον·
 ψυχῆς δ' ἔμ. καὶ τὸ ἐφ' ἐκάστῳ τῷ ἐμπιπτόντων ὁρί-
 λεγε. Εὐρήσεις γὰρ ἄλλε τινὸς ἐμπόδιον σὸν δ' ἔμ.

13. Ἐφ' ἐκάστῳ τῷ ἐμπιπτόντων πειρασμῶν,
 ζήτηι τὴν δύναμιν ἣν ἔχεις πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτῆς.
 φυσικὰς γὰρ δυνάμεις ἡμῖν ὁ θεὸς ἐχάρισται νικητὰς
 τῷ ὑπὸ τῷ ἐχθρῷ περβαλλομένον. εἰ ἂν γυναικὸς
 πρόσωπον πειράσῃ σε, εὐρήσεις δύναμιν, τὴν ἐγ-
 κράτειαν. Ἐὰν πόνον περσφύρηται, εὐρήσεις τὴν
 καρτερίαν. εἰ ἂν λοιδορία, εὐρήσεις ἀνεξικακίαν. καὶ οὕ-
 τως ἐπιζόμενόν σε, ἐ συναρπάσουσιν αἱ φαντασίαι.

14. Ἐπὶ

10. Quemadmodum in navigatione, subducto navigio, si aequatum exieris, nihil verat, in transitu quasi, etiam cochleolas legere, aut umbiliculos colligere: animo autem in navigium intento esse oportet; & oculos eo semper referre; ne forte gubernator vocet: ac tum omnia illa relinquere, ne vinctus tanquam oves, in navim conjiciaris: Sic & in vita pariter, si pro cochleola, aut umbiliculo, fratres aut amici dentur, aut propinqui, aut domus: nulla invidia est. At si gubernator vocarit, currens, relictis istis omnibus, ad navim redibis, neque respicies. Quod si senex es, a nave non omnino recedes, ne quando vocatus, vires [in via] tuæ deficiant, & vinctus conjiciaris. Quisquis enim non volens & libens sequitur, hoc illum pati necesse est.

11. Ne postu'es ea quæ sunt, arbitrato tuo fieri; sed potius ita quæque fieri velis, ut fiunt; & nunquam dolebis.

12. Morbus, corporis impedimentum, non animi, nisi ipse velis. Claudicatio, pedis impedimentum est, animi non item. Et hoc, ut quæque res accidit, subjice tibi: invenies eas alterius cujuscumque rei impedimentum esse, non tui, [qui non corpus; sed animus es]

13. Quæcunque tentatio [sive afflictio] tibi contigerit; dispice quam facultatem habeas ad [rectum] ejus usum. Naturales enim facultates Deus nobis largitus est, omnium quæ inimicus (Diab.) ad nos tentandos objicit, debellatrices. Si vultus [formosæ] mulieris te irritat, præsto est continentia, quam [ad remedium] adhibeas. Si dolor, tolerantia: si convicium, patientia. Atque ita si assueveris, non abripient te opiniones: [seu, rerum species extrinsecus oblatæ.]

14. Nun-

14. Ἐπὶ μνηστὴς εἶπεν, ὅτι ἀπώλεσα, ἀλλὰ ὅτι ἀποδέδωκα. ὁ ἀδελφὸς ἀπέθανεν; ἀπεδόθη· κλῆμα ἀφηρεύθη; ἔκκεν καὶ τὸ ἀπεδόθη. ἀλλ' ἀγανακτῆς, ὅτι κακὸς ὁ ἀφελόμενος. τί δέ σοι μέλει, διὰ τινὸς σε ὁ δὲς ἀπῆπυσεν; ἔγω πάριδυσθεις ὁ ἰὼς ἔλεγεν· Ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλατο. ἀδικοῦν, φησὶν, ἀπομάχεσθαι τῷ λαβῆν βελομένῳ, ὁ δέδωκε καὶ τὸ πρέπον ἐννοῶν· ὡς τῷ κυρίῳ, φησὶν, ἔδοξεν, ἔγω καὶ ἐγένετο. Εἰ γὰρ ἀληθῶς οὐκ ἐκ κείνου ἐστὶ, τὸ τῷ καλεῖσθαι, φέρε τῷδε πράως τὸ ἐκλήμα. ἔτως γὰρ νόμος δέλεα πρὸς δισπότιον ἀγαθόν. μέλει μὲν τοι ἔγω ἀποδέδωκα, οὕτως αὐτῶν φρόντιζε, ὡς ἀλλοτρίων, καὶ ὡς τῷ πανδοχείῃ οἱ παριόντες.

15. Εἰ περὶ χάριτος θέλεις, ἀφ' ὧν τὸ τοιοῦτον λογισμὸς, εἰ ἀμελήσω ἢ ἐμαυτῷ, ἐκ ἔξω διαίτη φάσ· εἰ μὴ κλῆσθαι παῖδα, ἐκ ἔξω τὸ ὑποκρίεσθαι μῦθον. κρείττον γὰρ ἐστὶ λιμῶ ἀποθανεῖν ἄλυτον καὶ ἄφοβον, ἢ ζῆν ἐν ἀφρόνοις ταρταρόμυθον. κρείσσον δὲ καὶ ἐστωτὶ δαλεῦν, ἢ ἀχολεῖσθαι περὶ τὰ τῷ παιδὸς ἀμαρτήματα, (7) ἀμελεῖν ἢ ἐαυτῷ.

16. Ἀλλὰ κλῆσθαι θέλεις, καὶ οἶσθαι εἰ μακροθυμῆν. ἀρξαι ἀπὸ τῶν μικροτέρων. ἐκχῆαι τὸ ἔλαον. κλέπτειν τὸ οἰνάειν· οἱ ἄρτοι ἀπολλύειν. Ἐπίλεγε σθαντῶ· πσοῦτε πωλεῖν ἀπάθεια. τοσούτου ἀταραξία πιπράσκειν. προῖκα δὲ ἐδὲν περὶ γίνεσθαι. ὅταν δὲ καλεῖς τὸ παῖδα, ἐνθυμῶ οἱ δύνασθαι μὴ ὑπακούσαι, ἢ ὑπακούσας, μὴδὲν ποιῆσαι ὧν σὺ θέλεις. ἀλλὰ μὴν μὴ ἔτως ἔσαι αὐτῷ καλῶς, ἵνα ἐπ' ἐκείνῳ ἢ, τὸ σε ταράττειν. Ἀλλ' ὅπως εἶναι περὶ αὐτοῦ ἵνα δὴ βελπῶν γίνῃται. πρῶτον μὲν πείθεσθαι,

14. Nunquam te quicquam perdidisse dicito, sed reddidisse. Frater mortuus est? redditus est. Res est erepta? Utique & illa reddita est. Sed indignaris, quod improbus ille, qui eripuit. Quid id tua refert, per quem suum repetat, qui tibi dedit. Ita doctus [vel, instructus] Job dicit: *Dominus dedit; Dominus abstulit.* Injustum est, inquit, quod dederat repetenti, resistere. Et re bene pensitata: *Sicut Domino placuit, inquit, ita factum est.* Si enim recte statuit illum *Dominum* suum esse, qui ita iussit: quod illi cunque placitum est, æquo animo ferendum est. Ea enim lex [seu consuetudo] fervorum est erga bonos *dominos* [sive, heros.] Cæterum, quamdiu ille concesserit, tanquam alienum id curato, ut viatores hospitium.

15. Si quid proficere te studes, istiusmodi cogitationes missas facito: Si res meas neglexero, non erit unde vivam. Nisi famulum mihi comparavero, deerit mihi qui ministret. Præstat enim perire fame, timoris ac molestiæ expertem, quam copiis omnium rerum circumfluentem, animo vivere perturbato. Et præstat sibi propria opera ministrare, quam occupatum in corrigendis famuli peccatis, propria negligere.

16. Sed comparare tamen stat tibi sententia, & patientiam, quanta opus est, superare tibi confidis. A parvis igitur auspicare. Oleum effunditur: Panes corrumpuntur: Villum surripitur: Subjice tibi: Tanti vænit tranquillitas; tanti constantia; gratis autem nihil acquiritur. Cum autem vocas famulum, fieri posse cogita, ut non audierit: aut si audierit, eorum tamen quæ jusseris, nihil egerit. Neque vero ei tam bene sit, ut tui perturbandi, quando voluerit, habeat ille potestatem. Sed id eo fit, inquis, quia corrigere illum & emendare, tibi proponis. Hoc igitur inprimis sedulo cave,
ne

ψαι, μὴ τὴν σεαυτῷ δοκὸν ἔχεται νοεῖς. Εἰ δὲ (8)
 τέτων ἀπὸ ἀλλὰ, ἔτω πρὸς τὴν ὀπισθοφὴν μετέρχε-
 ῶς ἰαίρεος πρὸς τὸ πρᾶγμα. ἔ γ' ὁ χολᾶ ὁ ἰατρὸς,
 ὅπ' πρᾶγμα ἢ πᾶσι πρὸς ἔχει· ἀλλὰ διεραπύσαι τὸ
 γερνὸς σκοπεῖ. καὶ γὰρ πρὸς σφοδρὸς ἀμαρτήσαντι τῷ
 παιδί, ἔδιδον ἂν σε, εἶπεν, εἰ μὴ ἐχόλυσαι.

17. Εἰ σκοπόψαι θέλεις, ὑποφύλον παρὰ τῷ
 ἐκτὸς ἀνὸς δόξαι, καὶ ἡλίδι· μηδὲν παρ' αὐτοῖς
 βέλει δοκεῖν ἐπίστασθαι. καὶ δόξης ποῖν εἶναι πρὸς
 σεαυτῷ. ἴδι γ' ὅπ' ἐφάδιον καὶ τὴν προαίρεσιν τὴν
 (ὡς καὶ φύσιν φυλάξαι, καὶ τοῖς ἐκτὸς ἀρέσκειν.
 ἀλλ' ἀνάγκη δάτερον ὀπιμελέμενον, τῷ ἐτέρῳ ἀ-
 μελῆσαι.

18. Ἐὰν τὸς ἀγαπῶντας σε καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ
 τὰ παῖδιά θέλῃς πάντοτε ζῆν, καὶ
 * Epiθ. ὅπ' εὖ πρὸς τὴν τὰ μὴ ὅπ' σοι * θέ-
 σοι· iterato. λης εἶ), καὶ ἀνάγκη, μὴ οὕτω γι-
 νομένων, λυπεῖσθαι, καὶ ἀπᾶν τὴν
 τῷ παντὸς διοίκησιν. Ἐὰν δὲ καὶ τῷ παῖδι θέλῃς μὴ
 ἀμαρτῆσαι, ἡλίδιον πρὸς ὀπισθὸν. θέλεις γ' (9) τὴν
 κακίαν μὴ εἶ) κακίαν, ἀλλ' ἄλλο πρὸς.

19. Ἐὰν θέλῃς ὀρεγόμενον μὴ ἀποτυγχάνειν,
 τέλει ἐφίε καὶ ταῦτα θέλει, ἂ δὲ δύνασαι, καὶ ἂ ὅπ'
 σοι.

20. Κύειθ' ἐκείνους ὅστις, ὁ τῶν ὑπὸ ἐκείνους θελο-
 μένων, ἢ μὴ θελομένων, ἔχων τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ
 πειροποιήσασθαι, ἢ ἀρελεῖσθαι. ὅστις ἔν ἐλευθέρεθ' εἶ)
 βέλειται, μήτε θελῇ, μήτε φευγέτω τὰ ἐπ' ἄλλῳ.
 Εἰ δὲ μὴ, θελεύειν ἀνάγκη.

21. Ὡς ἐν συμποσίῳ, εἴτω δὲ ἀναστροφῆς ἐν τῷ βίῳ.
 γέρον

ne propriam trabem non intelligas. Quod si ab illa liber es, ita tamen ad correctionem procede, ut medicus ad vulnus curandum. Non enim medicus irascitur, quod vulnere quis, aut alio quovis morbo laboret: sed id agit, ut id quod affectum est, sanet. Unde etiam, quod sapiens quidam servo qui flagitii quid perpetraverat: *Flagitis, inquit, cecidissem te, nisi iratus essem.*

17. Si quid proficere vis, ne recusa quo minus ab extraneis [qui tuæ disciplinæ sunt exsortes] amens & fatuus habearis. Ne quid scire videri velis apud tales; & si quid scire aliquibus videaris; ipse tamen tibi diffidito. Scito enim facile non esse institutum tuum in eo statu qui sit naturæ consentaneus conservare, & vulgo placere: Sed aliter fieri non posse, quin is qui alterum curret, alterum negligat.

18. Si id studes, ut qui te diligunt, & fratres & nati semper vivant, & valeant, (vel floreat:) quæ tui non sunt arbitrii, optas; cui necessario consequens, ut cum aliter quam optabas, accidet, dolore afficiaris, & providentiam Universi gubernatricem accuses. Quod si etiam puerum tuum delinquere non vis, optas quod optare palam stultum est. Improbiter enim aliud, quam improbitatem esse postulas: [quod quid est aliud, quam rerum naturam pervertere velle?]

19. Si in appetitione frustrari non vis, fac ut ea prosequaris & velis, quæ in tua sunt potestate, & ab arbitrio pendent tuo.

20. Cujusque dominus is est, qui rerum ab ipso expetitarum aut non expetitarum, vel præbendi, vel eripiendi, potestatem habet. Quisquis igitur liber esse vult, det operam oportet, ne quicquam eorum cupiat, aut aversetur, quæ penes alios sunt. Sin minus, servire necesse erit.

21. Ut in convivio, sic in vita versari te oportet.

Si

γέννῃ π κατὰ σε ; ἐκλείνας τὴν χεῖρα, κοσμίως με-
τάλαβε. παρέρχηαι ; μὴ κατὰτρεχε. ἔπω ἤκει ; μὴ
ἐπίβαλλε πόρρω τὴν ὀρεξιν, ἀλλὰ πείμεινον ἄχρῃς ἕ-
ἴλθῃ κατὰ σε. ἔτω ὡρὸς φίλος ἔλτω, ἔτω ὡρὸς πμῆν,
ἔτω ὡρὸς ἀρχαῖς, ἔτω ὡρὸς τὰς

Luc- 22.23. χρείας· καὶ ἔση ποτὲ αἰεὶ συμ-
πότης Χεῖς βασιλείας. Εἰ δὲ καὶ
παρεπιδένῃων σοι μὴ λάβῃς, ἢ μόνον συμπότης, ἀλ-
λὰ καὶ συγκαληρόν μὲ ἀναδειχθήσῃ.

22. "Οἷαν κλαίοντα ἴδῃς πινὰ ὅτι πένθει, ἢ ἀπο-
δημιῶν τέκνα, ἢ ἀπολωλεκότα χρήματα, ὡρόσεχε,
μὴ ἢ φαντασία σε συναρπάσῃ, καὶ νομίσῃς αὐτὸν ἐν
κακοῖς ἔῃ. ἔσω δὲ ὡρόχειρον ὀπιλέγειν σεαυτῷ, ὅπῃ,
ἢ τὸ μερὸν αὐτὸ εὖσει κακὸν, καὶ διὰ τῆτο ἔτως
θλίβεσθαι· ἴδῃ γὰρ, ἄλλως ἢ θλίβει· ἀλλὰ τὸ δόγμα
αὐτῷ τὸ πειλὸν τέλῃων, ὡς κακῶν ὄντων, τῆτο αὐτὸν
ἀνιᾶ. μὴ ὀκνήσῃς μέντοι καὶ παρεμυθήσασθαι, καὶ κατὰ
τὸ δύνατον βοηθῆσαι.

23. Τὴν τάξιν φυλάττειν σε καὶ, εἰς ἣν σε ἔστησεν
ὁ θεός· ἂν ἐν μικροῖς, μικρόν· ἂν ἐν ὡροβερνκόσιν,
εἰς πωχὸν ἢ βελήθῃ ἔῃ, ἵνα τῆτο γενναίως ἐνέγ-
κῃς, ἂν χωλὸν, ἂν ἰδιώτην, ἂν κληρικόν. σὺν γὰρ
τῆτο ὅτιν, τὸ δοθέν σοι παρὰ θεοῦ καλῶς μελετῆν·
δοῦναι δὲ αὐτὸ, τῷ θεῷ.

24. "Οἷαν τετραγμένον εἶν σοι ὅπῃς, διάκρινε
παρα· σεαυτῷ, καὶ λέγε· εἰδὲν μοι κακὸν ἐδαμώθειν
σημαίνειαι, ἀλλὰ τῷ σώματί μου, ἢ τῇ δοκίμῃ δόξῃ,
ἢ τοῖς ἐκτός. ἐμοὶ δὲ πάντα αἴσια σημαίνειαι, εἰς
ἐθέλω. ὅτι γὰρ ἂν συμβῇ, ἐπὶ ἐμοὶ ὅτι διὰ τῆς ὑπο-
μονῆς, καὶ εὐχαριστίας εὐνοωθῆναι ὑπὸ αὐτῷ.

25. Ἀόργη

Si quid circumferendo ad te pervenerit, porrecta manu, partem modeste capito. Transi? noli cursu persequi. Nondum venit? Ne longe appetitum tendito, sed expecta dum ad te perventum fuerit. Sic erga amicos, sic erga honores, sic erga magistratus, sic erga illa quæ commodum usum præbent, affectus; dignus eris regni Christi conviva. At vero si etiam oblata recusaveris; non conviva tantum, sed regni consors renuntiaberis.

22. Cum ejulantem quenquam videbis, vel ob mortem [charissimorum:] vel peregre profecto filio, vel rebus amissis: cave ne te visum illud abripiat, ut eum in malis versari existimes: sed in promptu tibi sit; quod ipse tibi mox subicias: Non istud quod accidit ipsum, vere malum, & inde hic luctus. (Ecce enim, non omnes quibus ista accidunt, ita lugent:) Sed concepta ipsius de rebus istis tanquam bonis, opinio; hoc utique est quod illum angit. Ne tibi tamen grave sit [aut fastidiosum,] tum consolari; tum, quantum in te, succurrere:

23. Ordinem oportet eum te conservare, cui te Deus assignavit: ut in parvis rebus, parvum te geras: [in magnis, magnum.] Si in dignitate: si mendicus; ut generose desungaris: si claudus: si privatus: si clericus denique. Hoc enim tuum est, bene obire, quod a Deo cunque tibi assignatum est: assignare autem, Dei est.

24. Somnium somniare tibi contigit turbulentum [& quod animum tuum anxium habet.] Dijudica tecum, & effare: Mihi nihil ipsi mali ullo modo portenditur: sed aut corpusculo meo, aut dignitati (ut vulgo loquuntur:) aut si quid aliud externum, [& extra me positum est.] Mihi vero omnia fausta portenduntur, si ipse voluero. Utique cum in me sit, si quid tale contingat, per patientiam & gratiarum actionem fructum ex eo capere.

25. Ἀδελφὸν ἔχον δύνησιν, εἰ μὴ μὴδενός ἀρξῇ,
 ἔστι σοι τὸ νικᾶν ἐκ βῆ.

26. Ὅρα μήποτε ἰδῶν τινα περιμώμενον, ἢ
 μέγα δυνάμενον, ἢ νομιζόμενον ἐυδοκίμεον, μακρεί-
 σης μὴ ἐκείνον συναρπαδεῖς· τελευτῆς δὲ σιαιλόν.
 εἰ γὰρ γὰρ διὰ τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ ταῦτα αὐτῷ συμβαί-
 νει, ἀφρόνως δύνασαι ἢ ἴσων τυχεῖν. Εἰ δὲ παρα-
 φύσιν τεταπεινώσης τὴν περιουσίαν σου, ἢ πρὸς σε, ἢ κατὰ
 φύσιν βελομένην πῶς σὺ περιουσίαν φυλάξεις; ἔτι
 γὰρ ἀρχῶν, ἢ πλείονος ἀπεύδεις γίνεσθαι, ἀλλ' ἐ-
 λεύθερος, καὶ μόνον (ΙΘ) δεῖ ἀνακτεῖσθαι. μία δὲ
 ὁδὸς πρὸς τὸτο, καταφρόνησις πάντων ἢ ἐκ ἐφ'
 ἡμῖν.

27. Γίνωσκε ὅτι ἐκ ὁλοκληρώων, ἢ τύχων ὑβρίζει,
 ἀλλὰ τὸ δόγμα παρὰ τέτων, ὡς ὑβρίζοντων. ἀμέ-
 λει, ἐπιτοῖς ταῦτα λέγοντες, ἐκ ἀλγῶν. ὅταν ἔν
 λέγοντι παρὰ σε τινὸς ἐπιτοῖς, ἴσθι ὅτι ὑπὸ τῆς
 ψυχῆς ἡρέτισέ σε, καὶ ἐ (ΙΙ) τὸ συναρπαδεῖν. ἂν γὰρ
 ἔπαξ χρόνος καὶ εἰς τὸτο ἦν, ῥᾶον κερτήσεις σεαυτῆ.

28. Θάνατον, καὶ δόξαν, καὶ πάντα τὰ φαινό-
 μενα δεινὰ, πρὸ ὀφθαλμοῦ ἔσω σοι καθ' ἡμέραν,
 καὶ ἐν ἐδέποιε ἀνάξιόν σε ἐνδυμήσεις, καὶ δ' ἄραν
 ἐνδυμήσεις τινός.

29. Εἰ τὴν ἐναρέτην πολιτείας ἐνδυμεῖς, παρ-
 σκευάζεις ὡς κατακλασθῆναι, ὡς καταμωκῆσθαι
 μὲν σε πολλῶν, ὡς ἐρῶντων, ἔτι ἀφ' ἡμῶν ἀναχρῆ-
 σης ἡμῖν ἐπανελέλυσθαι· καὶ πόθεν ἡμῖν αὐτῇ ἢ
 ὀφρὺς ἢ σὺ δὲ ὀφρὺν μὴ μὴ ἔχει. ἢ δὲ βελτίστη
 σοι φαινομένη, ἔτις ἔχει, ὡς ὑπὸ δεῦτε τεταγμένη
 εἰς ταύτην πῶς χάρις, ἐν ἣ ἔστηκας. μέμνησο, ὅτι εἰ μὴ
 μὴ

25. Iræ nullus erit unquam locus, si nihil unquam aggredieris, quod supra vires tuas sit.

26. Cum aliquem vides tibi prælatum; aut potentia præcellentem; aut (apud vulgus) virtutis opinione magis celebrem: cave ne opinione subita abreptus, beatum illum prædices; te vero infelicem. Si hæc enim per ea quæ sunt in nostra cuiusque potestate bona illi contigerunt, sine invidia potes [cum voles] eadem adipisci. Si vero præpostero, & contrario naturæ instituto; quid hoc ad te, cui institutum tuum naturæ tuæ consentaneum præstare, summa votorum est. Non enim id tibi proponebas, ut magistratum gereres; ut dives eyaderes: sed ut liber, & Deo soli addictus, & mancipatus. Adeam autem rem via unica est, eorum quæ in potestate nostra non sunt omnium contemptio.

27. Pro certo habere non eum qui convitietur aut verberet, auctorem esse contumeliæ: sed opinionem de iis, tanquam contumeliosis conceptam. Enimvero hæc eadem ipsi nobis ingerentes, non dolemus. Quandocunque igitur verbis alicujus irritatus es, noris te ab opinione tua irritatum esse; & operam da, ne tibi unquam contingat occupari. Nam si semel tempus ad hoc quoque tibi suppetat, facilius te continebis: [vel, ipse tibi imperabis.]

28. Mors & persecutio, & quæcunque acerba & gravia vulgo credita, ob oculos tibi quotidie versentur. Sic, neque te indignum quicquam cogitabis unquam; nec impense cupies quicquam.

29. Si vitam austeriorem & solitariam amplectaris; sic para te, ut qui mox expectes fore, ut deridearis: ut multi te subsannent: ut dicant te subito *anachoretam* extitisse: ut dicant; *Unde nobis hoc supercilium? hæc austeritas?* Tu vero austerus ne sis: ea vero quæ optima tibi videtur [ad veram felicitatem] sic retine, ut qui sis a Deo, in ea statione, quam obtines, collocatus. Cæterum, memento te,

μὴ ἐμμένῃς τοῖς αὐτοῖς, οἱ πρότερον κατακλῶντες
ὑπερὸν θάνατόν σου. Ἐὰν δὲ ἡγήθῃς αὐτῶν, διπλῶν
πρὸς λήψην ἢ καταλέωτα.

30. Ἐάν ποτε συγκαταθῇς λογισμῶν πείδοντί σε
ἀρέσαι πνί, ἰδίῳ ὅπ' ἀπώλεσας τίνι ἔγνασιν. ἀρκῆ
ἔν τῷ (ἔῃ) ἐν παντί ἢ τῷ θεῷ μόνῳ ἀνακειμένων.
Εἰ δὲ δοκῇν βύλει, σεαυτὴ φάινε, καὶ ἰκανὸν ἔσαι
ᾄτο.

31. Οὐτοι σε οἱ λογισμοὶ μὴ θλιβέτωσαν· ἀπ-
μῇ ἐγὼ διαβιώσωμαι, καὶ ἐδὲς ἐδαμῆ. ἐπὶ πλεονεξίᾳ δὲ
μᾶλλον σεαυτοῦ· μή τι ἔν ἐμὸν ἔργον ὅτι πικρῶς ἔσται,
ἢ πρὸς ἄλλον ὅτι χειροτονίαν ἐλάβην, ἢ πρῶτον πα-
ραληφθῆναι εἰς τὰ συνέδρια; πῶς ἔν ἐπὶ τῷτο λογί-
ζομαι ἀπμύαν; πῶς ὅ καὶ ἐδὲς ἐδαμῆ; ὃν ἐν μό-
νοις δεῖ με εἶ) τοῖς ἐπ' ἐμοί, ἐν οἷς ἔξισι μοι πολλῶ
εἶ) ἀξίω; εἰ δὲ * ὑποβάλλω,

* πς : vel, λο-
 γισμὸς ὅτι καλὸν τοῖς φίλοις βοηθῆσαι,
 ἐπίπληξον αὐτῷ λέγων· τί λέγεις
 πὲρ βοηθῆσαι; ἵνα ἔχωσι παρ' ἐ-

si in eodem statu permaneris, iis admirationi fore, qui te prius deriserunt. Si vero succubueris illis, duplo te magis deridendum propinabis.

30. Si quando acciderit, ut cogitationi quæ studium cuiquā placendi tibi commendabat, assensum præberis; de statione tua dejectum esse te noris. In omni loco igitur, & occasione illud tibi satis sit, te ex eorum numero esse, qui Deo soli addicti & consecrati vivunt. Quod si talis etiam videri cupis, tibi ipsi videaris, & hoc sufficiet.

31. Istæ cogitationes ne te crucient; fore ut sine honore vivas, & nullo sis loco. Ipse tibi dicito potius: an igitur ad honores provehi [vel, honore affici] meum opus est: [vel, mei res arbitrii:] an ad electiones, vel consecrationes sacerdotum in aliena domo celebratas vocari: aut in consessibus & synedriis primum locum habere? Quinam igitur id ignominiam, aut dedecus esse censes? Et quæ ratio te nullo loco fore; quem in illis solum, quæ tui sunt arbitrii, occupari debere, recta ratio suadet; in quibus etiam [nisi desis ipse tibi:] ad summa tibi patet aditus? Quod si subijciat aliquis: At pulchrum [potentia præditum, & ad dignitates, quæ vocantur, evectum,] amicis opitulari posse: Increpa tu illum, & responde: Quid tu dicis *opitulari*? Ut per me pecuniam consequantur? ut apud vulgus illustres & honoratos illos faciam? Ista enim, penes me sunt ipsum, an aliena? Quis autem potest alii præstare, quod ipse non habet? Sed subrepet cogitatio fortasse: Acquire igitur, ut & aliis impertiri queas. Oppone tu: Si ista parari possunt, conservato pudore, fide, libertate: viam monstra tu: [per me nulla mora est.] Si vero id suades, ut ipse, dum aliis falso credita bona quæro, quæ mea propria bona sunt, eorum jacturam faciam; cogita tu, quam præter æquum & bonum, & contra rationes etiam publicæ utilitatis, id à me requiras. Quid enim genuini amici malint; pecuniam; an amicum fidelem & verecundum? Id igitur, da tu operam
I 2 potius

μᾶλλον, ὅπως αὐτοῖς χρήσιμος ᾖ. τὰς γὰρ μὴ τέτοις
 χάρωνται, καὶ ταῦτα ἐκείνων προσημῶνται, ἑδαιμῶς
 εἰς φίλους τακτέον. Ἀλλ' ἐνοχλῶσιν οἱ λογισμοὶ λέ-
 γοντες τί τῆτονι σέξομαι ἢ βίον; ἑδεμία ἡμῶν ἐν
 τῇ πόλει μνήμη, ἐδ' ὄνομα, ἐδὲ τιμή. ἀλεηθεὶς ὅτι πᾶς
 πολλὰς, ὅτι καὶ πολίτης εἰμί. ποῖαν πάλιν ταύτῃ π-
 μὴν λέγουσιν; ἐχειροτονήσουσι πρεσβύτῳ, ἐδὲ ἄρ-
 χοντα αἰρήσουσιν. καὶ τί τῆτο; ἐδὲ γὰρ εἰς τῆτο ἔτα-
 ξας ἑαυτὸν, ἐδὲ τῆτο ἐπαγγέλλη.

* 10. ἵνα ἄρ. ᾖς, ἐδὲ * γὰρ ἄρχων εἶ, ἐδὲ ἥν τα
 ἐδ.

κοινὰ πρᾶσσόντων. Εἰ δὲ πνέες, μὴ
 τέτων ὄντων εἰς αὐτὰ μᾶλλον ὠθεῖ-

σιν ἑαυτοὺς, τί πρὸς σε τον ἀνακεῖναι θεῶν θέλοντα. καὶ
 εἰς τῆτο ὄντα; ἱκανὸν γὰρ ἐκείνῳ, εἰ τῆς ἑαυτοῦ τάξεσθ
 φανείη ἀξιόσθ. Εἰ γὰρ τὴν ἐν ἀρετῇ πολιτείαν μετα-
 διώκεις, τέτων ἐδὲν σοι περὶ σῆκει ζῆτεῖν ἀλλὰ μᾶλ-
 λον δὲ ὧν ὁ ὑπεργείλω πληρώσης. Ἀλλ' ἐκ ἔχει ἡ
 πατρις, φησιν, ἄνδρα ὅστις μετὰ φρονήσεως αὐτῆς
 ἡγρούμενος, λαμπερότερον ἀποφάνη· τέως μὲν ἔτι
 ὁ λογισμὸς δείκνυσιν, ὡς εἰς ὁ ἐπεργείλω ἀνάρμοστος
 εἶ. Εἰ γὰρ εἰς ἄλλο χρήσιμος ᾖς, εἰς τὸ παρὸν ἐ χρή-
 σιμος. Εἰ δὲ ὅτι ἐκ ἔχει ἡγρούμενον φρόνιμον, χρή σε
 ἀνάγκη πληρῶσαι τὴν χρείαν· λείπει δὲ αὐτῇ
 χαλκεὺς καὶ τέκτων, καὶ γραμματεὺς. Εἰ δ' ὅτι ἐδύ-
 ναται ποιῆσαι· πῶς ἐσκοπεῖς, ὅτι καὶ θυρωρὸς δύνα-
 σαι εἶ, καὶ σαρωτής· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκ ὑποβάλλ-
 λασί σοι οἱ λογισμοί· τὸ δὲ τῶ ἡγμένῳ καὶ πρεσβύτῳ
 πρὸς ὅσον μόνον ἀρμώπην λέγοντες, ἐκ ἐῶσιν ἐπι-
 δεῖναι, καὶ εἶκιν εὐχαριστέοντα εἰς τὴν τάξιν εἰς ἣν
 κληθῆναι ἡξιώθης· πῶς οὖν, φασί, χάρων ἔχεις
 ἐν

potius, ut in istis utilis eis sis, illos autem qui non ista cupiunt, sed illa magis præferenda ducunt, noli in amicitiam tuam admittere. Sed iterum cogitationes interpellant. Quid vivere juvat, si nulla nostri in civitate memoria; nullum nomen; nulla dignatio? plerique, ne civem quidem esse me, rescituri sunt. Nos iterum: Quem dicunt honorem: quam dignationem? Non cooptabunt in ordinem Senatorium: non *archonta* [vel, prætorem] constituent. Quid autem mirum, cum nec subductæ vitæ tuæ rationes eo collimarint; nec id in votis tibi fuerit; [vel neque id profiteris:] ut archon esses, aut rem publicam administrares? Si enim alii nullo tali vitæ instituto prohibiti, se inferunt & intrudunt in ista mœnna, quid hoc ad te, qui Deo te vovisti; & id agis scilicet? Sufficit enim unicuique, si statione sua dignum se præbeat. Si igitur sublimius vivendi institutum [vitam scilicet austeriorem. & solitariam:] amplexus es, ista sectari minime te decet, sed illa potius, per quæ quod profiteris adimpleas. Sed non habet inquit, Patria virum, qui prudentia pollens, gubernationem ejus suscipiat; ornatorem reddat. Hactenus ista ratio [vel cogitatio] procedit, ut te vincat ad id, quod professus es, inhabilem & ineptum esse. Si enim aliud est, in quo operam tuam utiliter collocare possis, haud utilis & opportuna fuerat ad id in quo nunc versaris opere. Sin autem, quia prudenti gubernatore patria destituta est, ideo necesse est te istam suscipere provinciam; quid si desint illi faber ferrarius, aut lignarius, aut vero notarius? Quod si ob imperitiam te excusas ab istis: non vides nihil ob stare, quin saltem sis janitor, aut ædituus, cui mundandæ ædis munus incumbat? At de istis nullæ tibi subrepunt cogitationes, sed solâ gubernatoris & præsidis personam, quasi tibi convenientem commendantes, non permittunt te Deo adhærere, & illi cum gratiarum actione adhærentem, servare locum, in quo nos gratiose collocavit. Sed quem tamen locum, inquit, habebis

ἐν τῇ πόλει; ἢν ἔχεν δύνη φυλάττων τὸ ἀνακῆδης
 δεῶν. Ἐἰ δὲ ἐν τῇ πόλει τιμᾶδης θέλων, τῶν ἐρασί-
 ων ἐκπέσης, τί τὸ ὄφελος, ἔγω γὰρ καὶ τῇ πόλει κακὸς
 πολίτης, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐπαχθὴς ἔσοι.

32. Προετιμήθη σε πῶς εἰ ἐστῇσιν, ἢ ἐν πρῶ-
 γυρεῦσαι, ἢ ἐν τῷ παραληφθῆναι εἰς συμβέλιον; εἰ
 μὲν ἀγαθὰ ταῦτα ὅτι, χαίρειν χρεῖ, ὅτι ἔτυχεν εὐ-
 τῶν ἐκείνῳ. εἰ δὲ κακὰ ***** γίνωσκε, ὅτι ἔ-
 δύνασαι μὴ τὰ αὐτὰ ποιῶν ὥστε τὸ τυχεῖν τῶν
 ἐκ ἐφ' ἡμῖν, τῶν ἴσων τοῖς ποιῶσιν ἀξιῦναι· πῶς γὰρ
 ἴσων δύναται ὁ μὴ φοιτῶν ὅτι· δύρας τινὸς τῷ φοι-
 τῶνι; ὁ μὴ παραπύμπων, τῷ παραπύμπωνι; ὁ μὴ
 ἐπαινῶν, τῷ ἐπαινῶνι; ἀδίκος ἔν ὁ λογιζόμενος ὁ μὴ
 πορεύμενος μὲν ἀνθ' ὧν ἐκείνα παράσκειναι, πορεύει
 δὲ βέλομενος αὐτὰ λαβεῖν. Ἐἰ τις, τυχεῖν, ἐχὼν
 ὁβολὸν, καί τις τὸ ἴσον ἔχοντος, ὁβολοῖο αὐτοῦ, καὶ λάβῃ
 δρίδακας· σὺ δὲ μὴ πορεύμενος, μὴ λάβῃς· μὴ
 οἷα ἔλαπτον ἔχεν ἐκείνῳ; ὡς γὰρ ἐκείνῳ ἔχει τὰς
 δρίδακας, ἔγω καὶ σὺ τὸν ὁβολὸν, ὃν ἐκ ἔδωκας. τὸν
 αὐτὸν πτόπον καὶ ἐν τέτοις· ἔ παρεκλήθης εἰς ἐστῇσιν
 πινός; ἔ γὰρ ἔδωκας τῷ πωλῶνι ἔσσε πωλεῖται τὸ
 δεῖπνον. ἐπαίνε ἐκείνῳ πωλεῖ αὐτὸ, δερεπαί-
 αι, κολακείας. Ἐἰ ἐκείνῳ ὅπιδυμῶν

* γ. μὴ β. * βέλει ταῦτα πορεύει, καὶ τῷ δέπνῳ
 τυχεῖν, ἀπληστος εἶ. Ἐἰ δὲ σκοπήθης

* γ. ἀντὶ. τι ἔξεις * ἀπὸ τῷ δέπνῳ, πολλὰ εὐ-
 ρήσεις· τὸ μὴ ἐπαινεῖσαι, ὃν ἔ δέ-

λεις· τὸ 13. μὴ ἀναχέειν αὐτοῦ, καὶ ὧν αὐτὸς ἠδύται·
 τὸ μὴ πάντα τὰ πορεύοντα αὐτῷ καὶ κακὰ ὅσα, διαυ-
 μάσαι, τὸ μὴ συνδέειν φέροντι πολλάκις καὶ αὐτῷ

κρήνηο.

in civitate? Quem tenens possis Deo jugiter servire,
& pietati vacare. Si enim, dum dignitatem in Civi-
tate [terrena] consequi satagis; cælestibus exci-
das [vel cælestia curare delinas;] quid admo-
dum lucratus es, cum nec civitati bonus civis
apparebis, & fratribus, [quos deseruisti:] odiosus
eris?

32. Est tibi prælatus aliquis, ad convivium [te
præterito, vocatus?] aut in salutatione, aut dan-
di consilii officio? Si quidem ista bona sunt, gaude-
re debes ejus causa, quod bona consecutus sit. Sin
mala **** Cæterum pro certo habe, cum non eadem
agas quæ alii ad ea paranda quæ non sunt in nostra
potestate; fieri non posse, ut eadem tibi tribuantur.
Nam quæ ratio est, ut ille tantum possit qui fores non
frequentat, atque ille qui frequentat? qui non af-
fectatur, atque ille qui affectatur? Iniqua igitur
est ista cogitatio, si non numerato quo vaneunt illa
pretio, gratis ea consequi te postules. Si quis exem-
pli causa, obolum habeat, tu tantundem: ille
obolum suum dat; & lactucas aufert: tu nullum
das, nec habes lactucas: An minus te consecutum
putas eo, qui lactucas accepit? Ut lactucas habet
ille, sic tu obolum, quem non dedisti. Ad eundem
modum & hic se res habet. Non vocatus es ad con-
vivium alicujus? nec enim venditori dedisti, quan-
ti vænit convivium. Vendit autem convivor lau-
datione: vendit obsequio: vendit adulatione.
Quod si convivii cupidus, nec illa vis præstare,
& tamen istius particeps fieri; iniquus, & ava-
rus es. Si porro tecum pendas, quæ consequare
loco convivii; multa reperies; non laudare te,
quem nolis: mores ipsius & ineptias tolerare
non coactum: non omnia ipsius, qualiacunque,
etiam mala, admirari: non assentire denique

κρέηονας· τὸ ἀπυλλάχθαι τῆς τῶν ὑπηρετῶντων
παιδείας, καὶ ὧν ἀποσκόπησιν εἰς τὰς κεκλημένους.

Καὶ γὰρ τὸ ἀναχέειν, δυσκαλὸν ἐστίν.
* 18. ἀντιμαχῆ- τον· καὶ τὸ * ἀνδυμακῆσαι, τα-
σαι. ραχῶδες. καὶ παντὰς διεγείρει εἰς
ὁπλήξιν κατὰ σε, ὡς τὴν ἀγρί-
πην τερσάσθαι, καὶ τὴν κεκληκότεν ὑβείσθαι, καὶ
πολλῶν κύβητον τὴν σπερίν.

33. Τὸ βέλημα τῆς φύσεως κατὰμαθεῖν ἔστιν, ὅτι
ὧν ἐ διαφερόμεθα. οἷον· ἄλλος παιδάριον κατέαξε
τὸ ποτήριον. ὁρῶμεν ἐν αὐτῷ, ὅτι τῶν γεροντόπων
ἔστιν. ἴδιον ἔν ὅτι ὅτε καὶ τὸ σὸν κατέαγη, πῶς τὸν ἔστιν
οἷον καὶ τὸ τῷ ἄλλῳ· ταῦτα μελετᾷ καὶ ὁπὶ τὰ με-
ζονα· ἐὰν παιδίον ἄλλος, ἢ ἀδελφός, ἢ ἄλλος τε-
λευτήσῃ, ἔδειξεν ὅτις ἐκέρει, ὅτι ἀνθρώπων.
μέμνησθαι ὅτι καὶ ὁπὶ τοῖς σοῖς, ἀνθρώπων συνέσει.
(14) καὶ ὁ πάντως καὶ τοῖς ἀπαιδεύτοις ποιήσῃ
ὁ χερόν, προσεχέτω ἢ σύνεσις. ὥστε ὁ σκόπε-
πρὸς τὸ ἀποτυγχάνειν ἐπὶ τῷ, ἔτις ἐδὲ κακῶς φύ-
σις ἐν τῷ κόσμῳ γέρονε. μή σε τερσάξῃ λοιδορῶν τις,
ἢ κατηργῶν. ἀτοπὸν γὰρ ἔτις ἐν αὐτῷ ἔστι, ἵνα ὅταν
θέλῃ τις εὐεθεῖν, σὺ τερσῇ.

34. Τὰ κατὰκόνια, ταῖς χεῖρεσι παραμετρεῖται.
πατὴρ ἔστι; δῖον ὁπμελεῖν· παραχωρεῖν ἀπάντων·
ἀνέχεσθαι λοιδορῶν, ταῖς χεῖρεσι. ἀλλὰ
* Ερ ἐκ, α. κακὸς πατὴρ ἔστι· μήτις ἐν πρὸς ἀγαθόν
φύσει οἰκισθῇ, * ἀλλὰ πρὸς πατέρα.
ἐδὲ γὰρ ὁ θεός, θεοῦσις τιμᾶν σε τὸν πατέρα,
προσείπῃ, ἀγαθόν. αὐτὸ δὲ τῷτο χρεωστῇς, τὸν
πατέρα τιμῆσαι, διακρίναι δ' ἐ, ἀλλ' ἐν πᾶσιν
ἐκείνῳ,

melioribus sæpius obtreſtanti : præterea , vitare te miniſtrantium moleſtam cūriofitatem , & probroſa quibus appetere ſolent vocatos diæta. Nam & ita tolerare, [ut placeas :] arduum pariter , & illiberale eſt ; & repugnare , rixofum eſt : omnibus illico in te inſurgentibus , & tanquam fraternæ concordix turbatorem , & eum qui convivium præbuit , contumelia afficientem ; & multorum qui aderant alacritatem obtundentem , increpantibus.

33. Naturæ propositum ex iis rebus , quæ ad nos nihil attinent , cognosci poteſt. Ex. gr. alterius [vicini : vel amici :] ſervulus poculum fregit : In promptu illud ſtatim eſt ; Ita fieri ſolere. Memento igitur , ſi & tuum confractum fuerit , eandem tui quoque poculi naturam eſſe , qualis alterius. Iam transfer hæc ad majora. Si vicini filius , aut frater , aut de propinquis alius obierit , nemo eſt cui non ſtatim ſuccurrat , ita natos eſſe homines. Memento igitur , ſi & tuorum aliquis obierit , humanum id quoque : Et quod tempus ipsis vel imperitiſſimis adſert , fac ut prudentia tibi repræſentet remedium. Quemadmodum aberrandi cauſa meta non ponitur : ſic nec mali natura in mundo exiſtit. Si quis tibi convitiatur , aut te criminatur : nolito commoveri animo. Indignum fuerit , uſque adeo in alterius eſſe te poteſtate , ut quoties viſum fuerit illi mentiri , tu doleas.

34. Officia [ut plurimum:] pro relationibus & qualitatibus perſonarum definiuntur. Pater eſt ? officii admonetur filius , ut curam ejus habeat ; cedat ei in omnibus , toleret convitiantem , ferientem. Sed pater malus eſt. Num igitur natura cum patre bono conjunctus eſt ? Minime : ſed cum patre. Neq; enim Deus cum in lege ſua Patrem tuum honorare te præcepit , addidit bonum. Hoc igitur muneris tui eſt , patrem ut honores , non ut dijudices ; ſed in omnibus illi

ἔκκειν, πλὴν τῆς θεῶ ἐναντιῶνται. θεὸς γὰρ πρὸς πατέρα πολλῇ καὶ ἀσυγκρίτῳ τῇ διαφορᾷ σιθασέσθαι · ὁ μὲν γὰρ ἕξ ἐκ ὄντων δι' ἀγαθότητα παρήγαγεν · ὁ δὲ ὄργανον γέγονε τῆς θείας προστάξεως.

35. Ὁ ἀδελφὸς ἀδικεῖ; τῆρει τὴν τάξιν τὴν σεαυ-
τῆ πρὸς αὐτὸν, μηδὲ σκόπει τί
* γρ. ποιεῖ ἐκείνῳ * ποιῆσαι, ἀλλὰ τί σοι
σοι. vel ἐποί- ποιήσαντι κατὰ φύσιν ἕξ ἢ προαί-
ησε. ρεσις. σὲ γὰρ ἄλλῳ ἢ βλάβῃ, εἰάν
μὴ σὺ θέλεις. τότε δ' ἔση βεβλαμ-
μένῳ, ὅταν ὑπολάβῃς βλάβῃ. ἔτω πρὸς φί-
λον, ἔτω πρὸς γείτονα τὴν ὑποβάλλουσιν χάσιν
τῆρει.

36. Τῆς τοῦ θεοῦ εὐσεβείας ἴδω ὅτι τὸ κυριώ-
τατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὁρᾷς ὑπολήψεις περὶ αὐτῆς ἔχειν,
ὡς ὄντος καὶ διοικῆντος τὰ ὅλα καλῶς, καὶ δικαίως · καὶ
πίθεσθαι αὐτῷ, καὶ ἡκύν, καὶ ἀκολουθεῖν ἐκόντα εἰς
ὅταν σε βέλεται τάξιν ἐν. ἔτω γὰρ ἔτε μέμψῃ ποτε τῷ
θεῷ, ἢ ἐγκαλέσεις ὡς ἀμελέμεν. ἄλλως δὲ τῷτο
ἔχ' οἶόν τε κατορθῆναι, εἰάν μὴ ἄρης τῶν ἐκ ἐφ' ἡμῶν
καὶ ὅτι τοῖς ἐφ' ἡμῶν μόνοις θῆς τὸ εἶναί τι ἀγαθὸν ἢ
κακόν. Ἐάν γὰρ ὑπολάβῃς π τῶν ἐκ ἐφ' ἡμῶν ἀγαθόν,
ἢ κακόν, πᾶσα ἀνάγκη ἔταν ἀποτυγχάνῃς ὡς ὁρέγῃ,
καὶ περὶ πλῆθους, οἷς ἐκκλίνεις, μίμωσθαι σε καὶ δυσφη-
μεῖν τὴν διοίκησιν. ἀμήχανον δὲ βλάπτειν, εἰ μὴ
τὸ βλαπτὸν ἀγαθὸν οὐκ ὀφείμενον · φεύγοντά τε τὸ
ὠφελῆν, ὡς ὀπίπνον, καὶ προσέχοντα τὰ προσαι-
τήκα, ὡς ἡδεῖ. ἔνθεν πατὴρ ὑπὸ ὑἱῷ λοιδορεῖται, ὅταν
τῶν δοκῶντων ἀγαθῶν τὰ παιδὶ μὴ μετὰδῶ. ἔνθεν
ὁ γωρρὸς αἰτιάται τὸ θεῷ, ἔνθεν ὁ ναύτης, ἔνθεν ὁ
ποῦ

illi morem geras, quæ Divinæ legi non sunt contraria. Deus enim si cum patre componatur, longe majore, & quæ comparisonem non admittit, mensura venerandus. Ille enim ex nihilo, sola bonitate motus, nos creavit. Hic autem instituti a Deo ordinis [ad hominum procreationem:] fuit instrumentum.

35. Frater injurius est? Tu igitur *relationis* ordinem quo illi conjunctus es, tuere: nec quid ille agat, considera; sed quibus agendis, tuum institutum naturæ futurum sit consentaneum. Te enim alius non lædet, nisi ipse velis. Tum autem læsus eris, cum te lædi existimaris. Sic igitur erga amicum, *relationem* quam tibi natura commendat, serva.

36. Religionis erga Deum, præcipuum illud esse scito, rectas de eo opiniones habere; ut esse eum, & mundum bene & juste gubernare, persuasum habeas: tum vero ut pareas illi, cedas illi, & cuicunque te muneri destinavit, libenter amplectaris. Sic enim fiet, ut nec incuses unquam, vel tanquam neglectus, de eo conqueraris. Hoc autem præstare non aliter potes, quam si iis quæ in potestate nostra non sunt abjudicatis, in iis tantum quæ penes nos sunt, boni & mali naturam collocaris. Nam si quid illorum, quæ penes nos non sunt, bonum aut malum credideris, aliter non poterit, quin cum iis frustratus fueris quæ cupiebas, & in ea quæ nolles incideris, providentiam Dei culpes, & ei maledicas. Sed nec illud potest, ut unquam ille lædatur, nisi qui quod vere nocet [vel, vere malum est:] ut bonum appetit; quod autem vere utile est, (vel bonum:) quasi damnosum & ærumnosum fugit, & quæ præsentia sunt & momentanea, eis, ut maxime jucundis adhæret. Hinc fit ut & patri filius, convitiatur, cum quæ in bonis habentur, filio non impertierit: quod agricola & nauta Deum accusent: quod denique qui fratres

τὰς ἀδελφάς, ἢ τέκνα ἀπολλώτες οἰονταί ἀδικεῖν.

37. Περσφορὰς προσφέρειν, καὶ (15) δεομένοις ἐπαρκεῖν, ἐκείνῳ προσήκει καὶ θαρῶς, καὶ μὴ ἐπισσευρμύως, ἢ ἀμελῶς, μηδὲ γλιχρῶς, μηδὲ ὑπὲρ δυνάμιν.

38. Περσευχόμενοι μὴ φεῖ' χρημάτων ἢ τῶν ἄλλων τῶν ἐκτὸς αὐτόμετα· μάλλον δὲ τὸ θέλημα αὐτῆς αὐτόμετα πάντοτε, ὅτι καὶ προγινώσκει ὧν χρῆζομεν, καὶ κήδεται πάντοτε.

39. Σιωπῇ τὸ πολὺ ἔσω σοι. δι' ὀλίγων δὲ λαλῶν τὰ ἀναγκαῖα. Ἐἰ δὲ καὶ ποσά τι χρεῖα γένοιτο, ὥστε λαλεῖν, ὅρα μὴ φεῖ' πνος κοσμικῶν, ἢ βρωμάτων, ἢ δόξης. μά' ἴσα δὲ πάντων ἐλαλήσεις φεῖ' ἀνθρώπων, ψέγων, ἢ συγκρίνων πνάς. Ἐἰ δὲ ἄλλοι τῶν τοιούτων ἀρξονται, καὶ οἱ σὺ ἦς, μετάργε τὸ λόγον ὅτι τὸ προσήκον. Ἐἰ δὲ ἀδυνατεῖς τῆτο ποιῆν, σιώπα.

40. Γέλως μή σοι πολὺς ἔσω, μηδὲ ὅτι πολλοῖς, μηδὲ ἀνημένῳ.

41. Ἐστάσεις τὰς ἐν οἰκίαις κοσμικῶν ἀπόκριες· οἱ δὲ ποτε γένηται καιρὸς, ἐντελέσω σοι ἢ προσοχῇ, μή ποτε (16) ὑποσυρῆς εἰς ἰδιωτισμόν. ἴδω γὰρ ὅτι ἐάν ἐταῖρος μεμολυσμένῳ ἦ, καὶ τὸν συνανατρίβοντον αὐτῷ μολύνεσθαι ἀνάγκη.

42. Τὰ φεῖ' τὸ σῶμα μέχρι τῆς χρεῖας ψιλῆς περιλάμβανε. Τὸ δὲ πρὸς δόξαν, ἢ τρυφήν, ὅπως φρίξαφε.

43. Ἐγκράτειαν τῶν σωματικῶν εἰς δυνάμιν ἀσκητέον, καὶ παντὶ δέγναι τὰ εἰς αὐτὴν συντελῶντα μέλα-

fratres aut natos amittunt, injuria se affici existimant.

37. Præterea, ad Dei cultum pertinet, ut oblationes offeramus, & egenorum necessitatibus subveniamus, pure & nitide: non negligenter, non sordide, sed neque supra facultates.

38. Cum Deum precamur, ne de re, pecuniis, aut omnino rebus ad externa quælibet pertinentibus precemur: sed id potius, & continuo, ut fiat ejus voluntas: qui quibus rebus indigeamus, jam multo ante novit, & nos semper curat.

39. Ut plurimum, silentium præsta: quæ autem necessaria, paucis dicantur. Quod si ita res postulet, ut loquendum tibi sit, vide ne de rebus mundanis, de cibis, aut dignitate, tua sit oratio. Sed ante omnia id cave, ne de alijs, aut vituperans, aut alium alii præferens. Alii autem si tales sermones aggrediuntur, quantum in te est, traduc eorum sermonem ad alia quæ magis eos deceant. Sin id supra tuas vires est, tu saltem fac fileas.

40. Rîsus ne sit multus, nec ob multa, nec effusus.

41. Convivia in sæcularium domibus devita. Sed si quando tulerit occasio, animadversio intendatur, ne forte in vulgares mores prolabarîs. Scito enim si alius pollutus fuerit, eum etiam qui familiariter cum ipso versatur, effugere non posse, quin & ipse polluat.ur.

42. Quæ ad corpus pertinent, ad usus necessarios adhibe. Quicquid autem ad ostentationem aut delicias, repudiato.

43. Quæ ad voluptates corporeas attinent, in iis continentiam, quantum potes, exerce, & quæ ad eam tuendam conducunt, totis viribus persequere.

μελαδιώκειν ὀφείλεις· μὴ μέντοι ἐπαχθὲς γίνε-
τοῖς ἄλλοις, μηδὲ ἐλεγκτικὸς, μηδὲ πολλαχῆ, ὅτι
αὐτὸς ἀκρως σωφρονεῖς, παρῶφεν.

44. Ἐάν τις σε λοιδορῶν κακῶς λέγει, μὴ πει-
ρῶ τοῖς ἀπαγγέλλουσίν σοι ἀπολογεῖσθαι, ἢ μόνον, ὅτι
οἶόμεθα ἐκείνῳ ἔργον ποιεῖν, κακῶς με λέγει, καὶ
ἐκ ἔχῳ ἔξουσίαν ἄλλον κωλύειν ἢ προέδετο ποιεῖν ἔρ-
γε, ἐπεὶ ἑμαυτὸν δυναθεῖς κωλύσαι πασῶν. καὶ ὅτι,
εἰ μὴ ἤμην ἄξιός τῃς τὰ τοιαῦτα ἀκῶσαι, ἐκ αὐτῶν ἤκου-
ον· μάλιστα, ἐάν αὐθιγῆς ὅτι τῶν λεχθέντων πε-
ρὶ σε ἐπραξάς τι.

45. Ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἢ ἐν τοῖς δημοσίοις τό-
ποις ἐπιπολὺ παρῖέναι, ἐκ ἀναγκασίου. Ἐἰ δέ πο-
τε καίρεθς καλέσοι, μηδενὶ ἄλλῳ φαίνεσθαι ἀπείδων,
εἰ μὴ σεαυτῷ· ταῦτέστι, θέλει γίνεσθαι μόνος τὰ γινόμενα,
οἷα αὐτῷ· βοῆς δὲ καὶ τῷ ὅπῃ κελῶν τινι, ἢ πολὺ
συμμεῖσθαι, ἢ ἀνανακλῖναι πρὸς τῶν γινομένων, παντε-
λῶς ἀπέχε. καὶ μετὰ ἀπαλλαγὴν, μὴ πολλὰ πρὸς τῶν
γεγνημένων διαλέγε. μηδὲ ἀΐδης, φιλονείκει ἐξη-
γεῖσθαι· μάλιστα, ὅσα μὴ λυσιτελεῖ πρὸς τὴν σὴν
πολιτείαν. Ἐἰ γὰρ πρὸς τέτων πολλάκις ἔιπης, ἐμ-
φαίνεις ὅτι ἐθαύμασας τὴν θέαν ὧν ἔφυγας.

46. Ἐἰς οἰκίας τινῶν μὴ ἦκε, μηδὲ ῥαδίως
πάειθι· παριὼν δὲ τὸ σεμνὸν καὶ εὐσταδὲς καὶ ἀνεπα-
χθὲς φύλαξαι.

47. Ὅταν φοιτῶν ἀνάγκη πρὸς τινα τῶν λαμ-
πρῶν σὺ κόσμῳ, λόγισαι, ὅτι ἐκ ἐυρήσεις αὐτὸν ἐν-
δον· ὅτι ἐμνηυθήσῃ· καὶ ὅτι ἀκρίσεις, τί θέλει ὁ
φειδῆς ἔπος; ὅτι ἀποσκώψουσιν εἰς σε οἱ παῖδες·
ὅτι ἐρήγοι ἐκείνῳ, ὅτι ὑπερφάνη σε ὁ αἰτεῖς. καὶ
μηδὲ

persequere. Ne tamen aliis' ideo molestus sis, vel vitio verte; vel quod ipse perfecte contineas, identidem subinfer.

44. Si quis per convitium male de te loquitur, ne contende iis qui tibi renuntiant, purgare te: sed hoc tantum, si quicquam, responde: Nempe, quod ille sibi faciendū credidit; male de me loquitur: ego vero quis sum, qui alium ab opere quod sibi proponit persequendo impediam, qui proprias animi mei perturbationes prævenire nondum valeo? Et præterea, nisi dignus ego, qui ista audirem; non ita contigisset: præcipue, si tibi conscius es, aliquid te, quod affine sit iis, quæ tibi objecta sunt, commisisse.

45. Fora, & quævis alia publica loca, frequentare te, nihil necesse est. Sed si quando tempus tulerit, nulli te, nisi tibi ipsi studere appareat: hoc est, ea duntaxat fieri velis, quæ fiunt, qualiacunque sunt. Clamore autem, aut arrisione, aut corporis motu crebriore, approbationem tuam testari, aut indignari ob ea quæ fiunt, penitus abstineto. Ac post discessum, ne multus de iis quæ acta sunt, tibi sit sermo; neque affecta quæ videris, aliis narrare; præcipue quæ ad institutam vitæ rationem, quam proferis, nihil utilitatis afferunt. Sæpius enim de iis loquendo, manifestum erit te admiratum esse, quæ invitus spectasse volebas videri.

46. Ad quorundam [qui ostentando ingenio scilicet id agunt, non ut profint] publicas recitationes, ne veni, neque facile accede. Si tamen accesseris, gravitatem & constantiam tuere; & id una cave, ne cui sis molestus.

47. Cum necessitas aliqua te cogit quempia adire de mundi magnatibus, proponito tibi fore ut domi eum non invenias: ut non illi renuntieris: ut tibi dicatur, Quid sibi vult præclarus ille vir? ut te famuli irrideant: ut ipse denique tibi dicat: supra te est quod requiris. Nunquam

μηδέποτε εἴπῃς ἐν σεαυτῷ, ὅτι ταῦτά σοι ἐποιήσου-
σιν· ἢ ὅτι ἀνιδεήσονται τὸ ἐπάγγελμα. Ἐάν γ' ὅ-
τι συντύχῃς, καὶ τύχῃ ταῦτα γινέσθαι, ἀταράχως
ὑποδέξῃ τὰ γινόμενα, ἅτε μεμελετηκὼς αὐτά· ἐάν
τε μηδὲν τέτων συμβῇ, εὐχαιρήσεις τῷ θεῷ λέγων,
ἐγὼ μελέτηκα ἅ ἡμῖν ἀξίος ὑποσῆναι· ἡ δὲ τοῦ θεοῦ
φιλανθρωπία προέβη μοι, καὶ ἐδὲν τέτων εἶασε γί-
νεσθαι.

48. Ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἀπέσω τὸ σεαυτὸ πνῶν
ἔργων, ἢ ἀρετῶν ὅτι πολὺ καὶ ἀμέτρως μεμνήσθαι· ἐ-
γὼ ὥσπερ σοι ἡδύ ἐστι τὰ σὰ λέγειν, ἔγωγε καὶ τοῖς ἄλλοις
τέτων ἀκῶσαι. ἐπισηαλὲς δὲ τὸ εἰς (17) εὐσταπει-
ληλογίαν ἐμπισθῆν· πάντως γ' τὴν φρόν. σε αἰδῶ ὅτι

πλησίον ἐκλύει, καὶ παρασκευάζει

* γρ. μωρολ.

* δωρολογεῖν· ὅξων καὶ ἀπει-

ρολογία πικτεῖται. ὅταν αἰδῇ π. τοι-

* γρ. αἰρολ.

ἔπον, ἐάν μὲν οἱ θεοὶ καὶ ἐπίπληξ-

ον· ἡ δὲ μὴ δύνῃ, τῷ ὑποκρίνω

καὶ ἐρυθριῶν, δηλὸς γίγν. δυσχεραίνων τοῖς τοῖς-
τοῖς.

49. Ὅταν φαντασία ἡδονῆς ἐκπειρήσῃ σε, μνή-
σθῃσι ἀμφοτέρων τῶν χρόνων, καθ' ὃν τε συγκαταθή-
σῃ τῇ δοκίμῃ ἡδονῇ, καὶ καθ' ὃν ἀνάξας, ὑπερβ. με-
τανοήσεις, καὶ αὐτὴς σεαυτῷ λοιδόρησιν· τέτοις
τε ἀντίθετοις, ὅπως περὶ γενόμενον χαίρης καὶ ὅτι ἀμει-
νον συνειδέναι ἑαυτῷ νικήσαντι, καὶ καθαρῶς εὐχο-
μένῳ· μή σε ἡπλήσῃ τὸ προσωπὸν αὐτῆς, καὶ ἐπαρωγόν.
βέλπον γ' τέτε καὶ ἡδύτερον, τὸ συνειδέναι ἑαυτῷ
ταύτην νενικηκότι τὴν νίκην.

50. Ὅταν ποιῇς π. διαγνῆς ὅτι σε συμβάλλ-
λει

Nunquam autem tibi veniat in mentem, non ista te passurum, sed professionem tuam reverituros eos. Si enim ita tibi contingat, & ista vere evenient, imperturbatus ea feres, ut quæ tibi prius meditata & prævisa fuerint. Si nihil autem contingat tale; Deo gratias ages & dices: Ego quidem quæ merebar pati, meditatus ante fueram: sed Dei bonitas adfuit mihi, & non permisit.

48. In familiaribus congressibus, absit factorum tuorum, aut virtutum, frequens & immodica commemoratio. Nec enim ut tibi jucundum est tua narrare, ita & aliis eadem audire. Periculosum autem est ad iocos & facerías delabi: & tui observantiam apud vicinos minuere, vel maxime idoneum: sed & ad *stultiloquium* viam munit; ex quibus & *turpiloquium* etiam nascitur. Cum autem tale quid in alijs deprehendis: si tibi fas est, objurgatione deterrito: si id non potes, saltem silentio simul & pudore tuo omnibus liqueat, offendi te istiusmodi sermonibus.

49. Si voluptatis alicujus imago animo tuo obversans te irritat, memento utriusque temporis, & ejus, quo voluptati, victus succumbes; & quo postea pœnitebit te, & ipse tibi convitiâns, exprobrabit. Ad hæc, oppone; si eluctatus fueris gavisurum te; & quanto præstet victæ voluptatis conscientia, & pura ad Deum oratio. Ne te vincant autem pellacia voluptatis, & illecebræ; multo enim præstantior & suavior victoriæ tam bellæ conscia sibi mens, & memoria.

50. Quando aliquem aggredieris, certus id ad institutū

K

vita

λεται τῇ πολιτείᾳ, οἱ δὲ ἄλλοι ἄλλως ᾧ αὐτῷ ὑπο-
λαμβάνουσιν, ὅρα μὴ φύγῃς αὐτὸ διὰ τὴν τῶν ἄλλων
ὑπόληψιν. Ἐἰ μὲν γὰρ ἐκ ὁρῶς ποιῆς, αὐτὸ τὸ ἐρ-
γον φεύγε. εἰ δὲ ὁρῶς, τί φόβη τὴν ὀμπλήξοντα ἐκ
ὁρῶς;

51. Ὅταν συνεδίεις πνί, μή τι παραβάλη ἐκεί-
νῳ ἐδωδμον λογίζε, ἀλλὰ τι ποιήσας ἀνεπαχθῆς
αὐτῷ γενήσῃ, μᾶλλον αἰδήμων.

52. Ἐὰν ὑπὲρ δύναμιν ἀναλάβῃς ἐπάγγελμα, καὶ
ἐν αὐτῷ ἀχημονήσεις, καὶ ἢ δύνασο ἐκπληρῆν ἐκπέ-
σεις.

53. Καθάπερ ἐν τῷ ᾧ πατεῖν προσέχεις μὴ
ὀπίσθῃς ἢ ἡλῶ, ἢ σρέψῃς τὸν πόδα· ἔγω προσεχε μὴ
βλάβῃς τὸν σεαυτῷ νῦν. καὶ ἔγως ἐφ' ἐχέσω ἐργῶ
παραφυλάττων, ἀσφαλέστερον ἄλλῃ ἐχέσω.

54. Μέτρον κτήσεως ἐχέσω, τὸ σῶμα· ὡς ὁ πῦρ,
τῷ ὑποδήματι. ἐὰν μὲν ὅπῃ τῷτο σῆς, φυλάξεις τὸ
μέτρον. ἐὰν δὲ ὑπερβῇς, ἀνάγκη καὶ κρημνῷ φέρεσθαι·
καθάπερ δὲ ὅπῃ τῷ ὑποδήματος ὁ τὴν χρεῖαν ὑπερβαί-
νων, ποιεῖ κίνητον, εἴτα φοινικῶν,

* 55. ἔγω καὶ ἐ- εἴτα διάχρυσον, πολλοὶ δὲ καὶ λιθο-
πὶ τῶν ὁρ. κόλλητον, ἢ * τῶν ὁρέξεων· τῷ γὰρ
ἄπαξ ὑπὲρ τὸ μέτρον ὅρος ἔδειξ.

55. Ἀφύϊας σημείον, ἐνδιατρίβειν τοῖς ᾧ τὸ
σῶμα· ὅπῃ πολὺ γυμνάζεσθαι, ὅπῃ πολὺ ἐδίειν, ἢ
πίνειν, ἢ καθεύδειν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν παρέργῳ
ποιητέον. ᾧ δὲ τὸν νῦν ἢ πᾶσα ἔσω ὅτι σφοδρῇ.

56. Ὅταν τις κακῶς δοκῇ σοι ποιεῖν, ἢ κακῶς
λέγειν, ἐνδυμῷ, οἰόμενῳ λυσitteλῶν αὐτῷ τῷτο ποι-
εῖ· οἱ δὲ σοι ἐλυσitteλῶν, καὶ τις ἀναγκάσει πῖνα, τὸ
ἑαυτῷ

vitaæ tuæ conducere, alii autem aliter judicant, cave ne aliorum judicium reveritus incepti desinas. Si enim malo consilio usus id aggrediaris, opus ipsum fuge: si bono, quid illos non bene reprehendentes moraris?

51. Cum conviva alicujus es, ne quid ille tibi edendum apponat cogita; sed quo pacto non illi gravis, & tanto verecundior appareas.

52. Si quam professionem, quæ vires tuas superat, in te suscepseris, tum ea simul indecore defungeris; tum illam quam numeris omnibus implere poteras, elabi tibi passus es.

53. Quemadmodum inter ambulandum, ne clavum calces, aut pedem distorqueas, caves: sic in degenda vita cave, ne mentem in qua inest dominium rationis, impingens, lædas. Quod si in re unaquaque observaveris, omnia cautius aggredieris.

54. Necessariorum ad usum vitæ rerum modus cuique corpus est, ut pes calcei modulus. Si hic constiteris, modum servabis: sin præterieris, jam veluti per præceps ferri te necesse est. Ut autem in calceo: si quis ultra usum progressus fuerit, primo variegatum, postea purpureum: tandem auratum: sunt etiam qui gemmis internitentem gestent: sic in cupiditatibus. Ejus enim, quod modum semel supergressum fuerit, nullus terminus.

55. Animi [degeneris, &] à natura male informati, signum est, rebus corporis immorari: ut, diu exerceri: diu edere, vel bibere; vel dormire. Nam hæc quidem facienda sunt obiter: cura autem omnis ad animum transferenda est.

56. Quandocunque putat aliquis nocere se tibi, vel dictis, vel factis; cogita tu, ideo illum facere, quia expedire id sibi censet: At idem tibi si non expedit, quis tamen cogat alium, eo omisso, quod sibi putat expedire, id curare

εαυτῷ συμφέρον ἀφέντα, τὸ ἄλλο ποιεῖν; ὥς ἐκ τῆν
 ὅπῃ σοι τὸ κωλύσαι αὐτόν. τῶν δὲ ἐκ ἐφ' ἡμῶν, μὴδ' ὀρέγεσθαι παρηγγέλλεσθαι. ἄλλως ἐπὶ μὲν ψεύδεσσι,
 αὐτὸς βέλῃται καὶ ὑψηλῶς τὸ ψεύδος ἀληθὲς
 νομίσας. ὥσπερ οὖν εἰ μακρόν σε ἔλεγε κονδὸν ὄντα, ἢ
 τὸ ἔμπαλιν, ἐκ αὐτῶν ἡγανᾶκται, ἢ ἔχαιρες, διὰ τὸ
 μὴ τοῖς ἐκείνῃ ῥήμασιν ἔπιδαι ἡμῶν τὸ σῶμα * μάλ-
 λον δὲ καὶ ἐγέλασας αὐτὸς ὡς παρὰ βλάπτει τὸν τοιοῦτον.
 ἔτις ἀόρην * διαμένει. ἐλέει δὲ αὐτὸν τῆς πλά-
 νης. Εἰ δὲ ἀληθῶς λέγει, διόρθωσαι, ἵνα μὴ ἐχρή-
 λην. ἔτις πρὸς πάντας τοὺς λοιδορῶντας γίνε-
 σθαι, ὅπως ἐγγόμην, ὡς πολλάκις εἴρηται, ὅτι ἐκείνῳ
 μὲν ἔδοξε ταῦτα λέγειν * ἐγὼ δὲ ἐκ κατεστάθην εἰς
 τὸ κωλύσαι τὸν βεβλόμενον λέγειν ἃ δέλει. ἐὰν δὲ
 ἀδελφὸς ἀδικῇ, ἢ γείτων, μὴ λογίζε-
 * γ. ἡκιστα. ὅτι παρ' ἐ * ἡκει παρ' ἐχρῆν, ἡδίκημαι,
 ὡς ἐνόμισεν * ἢ ὅτι τέτω ἐκ ἐχρῆν
 τῷτο ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ὑποφρανακτεῖν ἐμῷ. ἔτις γὰρ
 ἀρέφεις τὴν ὀργὴν, καὶ ἔξιν σεαυτῷ ποιήσεις δυσφό-
 ρητον * μᾶλλον δὲ ὅτι ἀδελφὸς, καὶ χρεώσθαι αὐτῷ ἀνέ-
 χεται. ἢ γείτων, καὶ αὐτῷ ὀφείλω φέρειν τὴν ἀ-
 γνοίαν, καὶ ὅτι ἡ νομιζομένη ἀδικία πρὸς τὰ ἐκτός. τῆς
 γὰρ πρὸς αἰρέσεώς με, ἐδὴς κύει, καὶ ἔτις ῥᾶον
 ἔξεις.

57. Οὗτοι οἱ λόγοι ἀσύντακτοι. Ἐγὼ σε πλεονά-
 τει * ἐγὼ ὡς ἀρεὰ κρείων. Ἐγὼ ὡς λογιώτερος.

*** ἔτις δὲ μᾶλλον ἀληθεῖς καὶ συνεκ-

* γ. σὺ. πκοί * ἢ ἐμὴ κτῆσις τῆς σῆς κρείων * σὺ
 δὲ ἐδὲ κτῆσις * ὅτι ἐδὲ λέξεις * γί-

* γ. εἰ. πωσθε οὖν ὅτι ἐκ ὅτι σεαυτῷ ἐπαίρει,
 ἀλλ' ἐφ' ἄλλῳ. Τῷ

quod tibi proficit? Non igitur erat in te, illum prohibere: quæ autem in potestate nostra non sunt, ea non appetere, aut persequi, professio nostra est. Præterea, si falsus est, (qui tali de te opinione concepta, tibi maledixit aut fecit:) ipse læsus est, qui deceptus est, dum falsum pro vero amplectitur. Quemadmodum igitur, si cum pusillus esses corpore, diceret te *procerum*: aut contra: non indignareris, sed neque gauderes, ut qui ab ejus verbis non pendere corporis tui staturam videres: sed illum potius, ut strabum videres: ita hic quoque abstine ab ira omni, sed ejus potius errorem miserere. Sin autem verum dicat, tu id age, ut te ipsum emendando, desit illi quod in te reprehendat. Denique erga omnes qui tibi maledicunt, ita (ut jam sæpius monuimus) affectus esto, ut statim tibi veniat in mentem: Ita quidem illi visum est, ista in me dicere: mei autem non est muneris impedire, quo minus ipse quod vult, non liceat illi loqui. Quod si frater, aut vicinus is est, qui tibi injuriam facit: noli tecum reputare, ab eo quem minime decebat, tibi factam (ut ille quidem credidit:) hanc injuriam: imo ab illo, quem pro te adversus alios commoveri potius æquum erat: sic enim fomentum iræ parabis, & evades tum aliis, tum tibi in vita quotidiana, non tolerabilis: Sed ita potius cogita; Quia frater est, injurias ejus ferre debeo: quia vicinus, quod per ignorantiam [veri boni] commisit, id me patienter ferre, ratio suadet. Præterea, injuriam illam, quæ facta creditur, in rebus externis versari. Voluntatem autem tuam [qua sola censeris] nullius imperio, ac proinde nec injuriæ obnoxiam esse. Ita commodius habebis. [vel facile feres]

57. Orationes hæ non cohærent: Ego sum te locupletior, ergo sum melior. [vel præstantior.] Ego sum te eloquentior, ergo melior. At illæ magis veræ & cohærentes: [Ego te ditior.] Mea ergo pecunia tua præstat. [Eloquentior, &c.] Tu vero nec pecunia es, nec sermo. Noris igitur te cum sic gloriaris, non in te vere gloriari, sed in alieno. Ab

58. Τὸ σκώπτειν ἔργα σεαυτὸν, καὶ μάλιστα μὲν σκώπα τὰ ἀλλότρια· σεαυτὸν δὲ μόνῳ πρόσεχε. εἰ δὲ λαλήσῃ, λάλει ἀληθῶς, καὶ ἀβλέπῃς, καὶ μὴ ἀσχαλῇ.

59. Ἐπὶ πῶς πολὺν οἶνον; μὴ ἔιπῃς, ὅπως· ἀλλ' ὅτι * * * * ἐλούσατο. ἔφαγέ τις πρῶτ' ἔτερος; μὴ ἔιπῃς, ὅτι κακῶς· ἀλλ' ὅτι ἔφαγεν. Εἰκὸς

γάρ σε μὲν σχαλῆσαι κακῶς· ἐκεῖ-
* 10. ὅτι κα-
νον δὲ * ὅτι καλῶς αὐτῷ φειπε-
λον: νεὶ ὅτι ποιηκέναι, ἢ νόσῃ βιασαμένης, ἢ
καλ. ἀ. πῆπ. ἀδελφῶν ἀναγκασάντων, ἢ ἄλλων
ἐυλόγων αἰτιῶν, αἱ σοὶ μὲν ἐγνώ-

σκονταί· ἐκείνῳ δὲ (18) καὶ νῦν ἐχώρησαν.

60. Μὴ δὲ μὲν σεαυτὸν ἡσυχαστὴν ἔιπῃς, μὴ δὲ λαλήσῃς ἐν ἰδιώταις φεῖ' δογμαμάτων. ἐν ἐσιάσει μὴ λέγε πῶς δεῖ ἐδίδειν, ἀλλ' ἐφ' ὅπως δεῖ τύπος γενέ-

1 Tim. 4. 12. μένος ἄλλοις· τὸτο γὰρ ἀπόστολος πα-
ραίνει λέγων, τύπος γίνε τοῖς πιστοῖς.

61. Τὸ πολὺ φεῖ' δογμαμάτων ἐν ἰδιώταις μὴ λάλει· εἰ δὲ ἐμπέπτῃ λόγος, τὸ ὅτι δεικνύον ἐκκοπτε, καὶ σκώπα. μέγας γὰρ κίνδυνος δογματίσαι
* 10. ἢ ὄντως φεῖ' ὧν * ἢ ὄντως κατὰληφίς συχερῆς
τοῖς πολλοῖς, καὶ ἄγνωστος. καὶ ὅταν ἔιπῃ
σοὶ τις ὅτι ἐδὲν οἶδας, καὶ μὴ δηχθῇς ὅτι τέλει, τίτε
ἀνῶσι, ὅτι ἡρξῶ τέεργα.

62. Εὐτελῶς φερῶν, μὴ καλλωπίζῃς ὅτι τέλει. μὴ δὲ εἰς ὑδροπολῆς, φειδέσθῃς ζητῶν ἀφορμὴν τῇ λέγειν, ὅτι ὑδροποτεῖς· ἄσκει δὲ σεαυτὸν μόνῳ, καὶ μὴ τοῖς ἔξω, ἵνα καὶ ἡ ἀφέλεια σε μόνον γένηται.

63. Μὴ κατὰ ξηρὸν ὅτι δεικνύῃς σε τὸ σῶμα, μὴ δ' ἀδμαίνῃς συνεχῶς, τεκμῖναι τοῖς πύλας τῆς σῆς ἀσκήσεως παρέχων, καὶ ἀναγκάζων ἐρωτῶν, πόθεν ὅπως ἀδμαίνεις, καὶ ξηρὸς εἶ;
Ἀπαι-

58. Ab omni cavillatione abstineto. De rebus externis, quantum potes, file, tibi intentus uni. Si tamen interdum ita res feret, ut loquendum tibi sit; quæ vera sunt loquere, & quæ comperta habes, non ea quæ conjicis.

59. Bibit quispiam multum vini? ne dicas bibisse male, [vel nimio potu peccasse:] sed [multum.] Lavat quispiam cito, &c. Edit quis alius [vel, focus:] mane? ne dicas male illum edisse, [vel, male ab illo factum, quod ederet:] sed edisse [mane.] Potest enim, ut tu male conjicias: illum autem vel morbo cogenre, vel fratribus, vel aliis fonticis causis urgentibus, quod ipsi expediebat secisse: quæ causæ, tibi quidem fortasse ignotæ fuerunt; illi autem [cui notæ] res pro voto bene & rite cesserit.

60. Nullibi *Hesychastem* (vel *anachoretam*;) te profiteri; neque inter sæculares de dogmatibus tuis [quibus institutæ vitæ ratio nritur:] loquere. In convivio, ne differe quomodo sit edendum, sed ede ut te decet. Ita enim & Apostolus exhortatur, ubi dicit: *Exemplum esto fidelium.*

61. Inter *idiotas* [sive sæculares] de dogmatibus tuis ut plurimum fileto. Quod si occasio incidat, tu tamen ostentandi te occasionem vitæ, & tace. Magnum enim periculum est, disputando de iis rebus asserere, quarum comprehensio de vulgo hominibus difficilis est, & insolens. Quod si quis dixerit te nihil scire, tuque commotus non fueris, scito te jam opus [sæliciter] exorsum esse.

62. Viliter vestitus, ne ideo gloriare, & si aquam bibis, ne obambula, occasionem quærens alicui dicendi, te aquam bibere. Temperantiæ quam exerces, conscius ipse tibi sis soli, aliis nesciis: ut & merces ad te solida redeat.

63. Ne ostenta os aridum: ne assidue anhela: quæ vicino tuo, vel alii cuicunque obvio, abstinentiæ tuæ sint indicia; quibus ille provocatus quodammodo cogatur interrogare: Quid tu sic anhelas, & aridus es?

64. Ἀπαιδεύτε χαρακτηρ, μηδέποτε ὠφέλειαν, ἢ βλαβὴν προσδοκᾶν ἀφ' ἑαυτῶ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔξω. θεοφίλου ἀνδρὸς χαρακτηρ, πᾶσαν ὠφέλειαν καὶ βλαβὴν ἐξ ἑαυτοῦ προσδοκᾶν.

65. Σημεῖα ποικίλην ἔχοντα, ἐδένα φέγει· ἐδένα μέμφεται· ἐδενὶ ἐγκλεῖ· ἐδὲν περὶ αὐτῶ λέγει, ὡς ὄντι τι, εἰδότε τι· ὅταν ἐμποδισθῇ, ἢ κωλυθῇ, ἑαυτῷ ἐγκλεῖ. καὶ τις αὐτὸν ἐπαινέσῃ, κατακλεῖ τῷ ἐπαινῶντι παρ' ἑαυτοῦ ὡς πλανηθέντος, καὶ ταλανίζει αὐτὸν ὡς ἀπατήσαντα τὰς ἐκτίς· καὶ εἰς ψευδολογίας ἐμβάλλοντα. καὶ φέγει τις, ἐκ ἀπολογεῖται. πείρεται ἢ ὥσπερ οἱ ἄρρωστοι, ὀλαβέμενός τι κινήσαι. πᾶσαν ὀρέξιν ἤρην ἀφ' ἑαυτοῦ. ὅρμη ἀνιεμένη πρὸς πάντα χεῖται. ἂν ἡλίθιοι, ἢ ἀμαθὲς δοκῇ, ἐπιδέκνται. ἐνὶ ἢ λόγῳ, ὡς ἐχθρὸν ἑαυτὸν παραφυλάττει.

66. Μὴ ὀρέγῃς ἐξηγεῖσθαι τὰς γραφὰς· μάλιστα μὴ ἀκριβῶς περὶ αὐτῶν παρεληφάς.

* Σὺ τὰ ἀπ' αὐτοῦ. ἀλλ' ἄρκυ τὰ ἀπ' αὐτῶν, καὶ ποιεῖν, καὶ παραχῶρει τὸν λόγον τοῖς εἰδοσιν. Εἰ ἢ τῶ μὴ ποιεῖν καταφρονήσεις, ὅτι ἢ τὸ ἐξηγεῖσθαι μόνον χαλάσεις, ἐδὲν ἔτερον ἢ γραμματικὸς ἀντὶ ἡσυχαστῶν γέροντας· ἐν τέτῳ μόνον διηγήτων, ὅτι τὰς γραφὰς ἀντὶ ὁ μῆκες ἐξηγῇ.

67. Ἐνδυμῶ ὁποῖα αἰσύνῃ, ὅταν τις ἀναγιγνώσκων τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἐξηγούμενον αὐτὸ καλῶς, ἀσύμφωνα παράγει τὰ ἑαυτοῦ ἔργα.

68. (19) Ὅσα ὀρθῶς περιτίθεται, τέτοις ὡς νόμοις ἐπίσταν· ὡς παρενομήν ἑαυτοῦ (20) ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ ἢ λέγουσιν οἱ πολλοὶ περὶ σε, μὴ φρονήσης. ἐν ἢ ὅτι

64. Indocti [seu veræ philosophiæ rudis] character & nota certa, nunquam a se ipso damnum expectare, vel utilitatem, sed à rebus externis. Vere pii & religiosi character & nota, omnem utilitatem & damnum a semetipso expectare.

65. Signa proficientis ; neminem vituperare : neminem culpare : neminem accusare : nihil de seipso quasi aliquis sit, aut aliquid sciat, prædicare. Si in aliquo impeditus fuerit, aut prohibitus, se accusat iptum. Si ab aliquo laudatus, secum ipse ridet laudatorem, ut deceptum, & miserum se reputat, qui alios deceperit, & falsa de se prædicandi ipsis in causa fuerit. Si reprehenditur, non defendit se : & ut qui recenter [ex morbo] convalescerent ; sic ille [omnia circumspiciens & metuens] ne impingat, obambulat. Omnem cupiditatem à se removet ; aversionem ad ea sola, quæ naturæ eorum quæ sunt in nostra potestate repugnant, transtulit. Appetitione ad omnia remissa utitur. Si stolidus, si indoctus habeatur, perinde habet. Denique ut inimicum & hostem se ipsum observat

66. Ne affectato *Scripturas* interpretari : præcipue, nondum satis illarum intelligens : sed aliis te peritioribus interpretandi munus concedens, tibi sufficiat, te documentis ex *Scriptura* promptis obtemperare. Si vero obtemperare, & ad usum convertere negligis ; interpretationi autem totus incumbis, ex *Helychaste*, merus *Grammaticus* factus es : hoc tantum discrimine, quod *Homeri* loco, *Scripturas* interpretaris.

67. Quam turpe sit, cum quis *Evangelium* legit, & præclare interpretatur, sed facta minime consentanea edit ; cogita.

68. Quæ bene semel expensa, & dictante ratione tibi proposuisti ; in eorum tanquam legum observatione constas esto, & si quid omittas, leges te tuas violare reputa. Quid autem vulgus de te loquatur, ne sollicitus sis.

Nam

ὅτι σοι ὅτι καλύσαι αὐτὲς ψέγωντας τὰ καλά, ἢ τὰ φαῦλα ἐπανένης.

69. Εἰς ποῖον ἔτι χρόνον ἀναβάλλῃ ἀρέσαι θεῶ; ποίαν ἡλικίαν προσδοκᾷ; ἔκ ἔτι εἴ μερεῖον, ἀλλ' ἀνὴρ ἦδη τέλειθ. εἰάν κ' νῦν ἀμιλέτης, κ' αἰὲν ποροδεσμίαν ἐκ ποροδεσμιῶν διδῶς σεαυτῷ, κ' ἡμέραν ὅζ' ἡμερῶν οὐδεὶς, ἐν αἷς μέλλεις ἀρέσαι θεῶ, λήσεις σεαυτὸν ἐπεκόπωντα, (21) ἀλλὰ κ' κλεπτόμηνον, ἕως ἢ κ' τὸ τέλειθ φθάσῃ. ἀξίωσον ἐν σεαυτῷ ἦδη ὡς τέλειον, πονῆσαι ἐν τῇ ἀσκήσει κ' ποροσυχῇ.

ὅτι ἐνταῦθα ὅστις ὁ ἀγων, κ' ἢ παρ-
* 28. ἦδη. ρεσι, κ' ἔκ ὅπιδέχεται ἀναβολήν.

* 28. μία. σκόπῃ ὅτι ἐνδοσις * μιᾶς ἀρετῆς, ἢ ἐπίτασις, σεφανῶι τ' ἀγωνιστῇ, ἢ ἀσεφάνωτον παρέρχεται. ὅπως ὁ μαγν-
* 28. μία. ἦ ἐπίτασις, σεφανῶι τ' ἀγωνιστῇ, ἢ ἀσεφάνωτον παρέρχεται. ὅπως ὁ μαγν-

1 Tim. 4. 7. εἰθ Παῦλθ ἀγωνισάμενθ ἔλεγεν.

Τὸν καλὸν ἀγῶνα ἡγώνισμαι, κ' λοιπὸν ἀπόκηταί μοι ὁ τ' δικαιοσύνης σεφανθ. Σὺ δ' εἰ κ' μὴ εἴ Παῦλθ, ἀλλὰ οὕτως ἀγωνίζε, ὡς ὁμοιθ αὐτῷ εἶθ βελόμενθ.

70. Ἐπὶ πάσῃ πρὸς ἀσκήσει κ' παντὶ πειρασμῷ ἐπαρ-
* 70. ἦδη. γημύῳ ἡμῖν, πρὸς ἄσκησιν ἐχωμῶν τὸ λέγειν, Ἄγε ἡμῶς ὡς σῶτερες σὺ, κ' τὸ ἀγίον σε πνεῦμα,

* ὅποσε, κ' ὅ. * ὅπου σὺ κ' ὅπως φίλον σοι. ὡς ἐφώμεθα γε ἄσκητοι. Εἰ γὰρ μὴ ἐλ-
* 70. ἦδη. μῶν κακοὶ γενόμενοι, ἐδὲν ἦπτον ἐφώμεθα. ὡς δ' ἐκὼν ἐν πρὸς ἀσκήσει ἐπέλαι θεῶ, σφοδρὸς παρ' ἡμῖν κ' ποροσφιλῆς. ὅ γὰρ τῷ θεῷ φίλον, ὅτι ἡμῖν γενέσθαι εὐχόμεθα.

71. Βιέντας

Nam quo minus illi quæ bona sunt vituperent; & quæ prava, laudent, in te non est litum.

69. Quousque tandem differes Deo placere? Quod tandem ætatis tempus expectas? Non jam puer es, sed matura vir ætate. Itaque si porro negliges, & de die in diem certum tempus, aliud ex alio, quo Deo placere incipias, tibi propones; imprudenti tibi proficiendi tempus elabetur, & prius mors occupabit, quam dolo rem geri intelliges. Tandem aliquando igitur, ut *asceta*, severiorem religionem, & tolerantix disciplinam professus, incipe laborare, & diligentiam adhibere, ut qui jam ad maturitatem perveneris. In hoc enim certamen versatur; & jam certandi tempus adest, quod delationem non admittit. Considera autem in hac unius [vel, in una] virtutis remissione vel intentione litum esse, vel ut coroneris, vel præterearis. Ita & beatus Apostolus postquam decertasset, de seipso prædicat: *Bonum certamen certavi*: &c. *In reliquo, reposita est mihi corona justitiæ*. Tu autem quamvis non sis *Paulus*; sic tamen certa, ut qui *Paulo* simillimus esse cupias.

70. In omni majore quod nos circumstat periculo, & omni tentatione in quam inducimur, in promptu sit hæc oratio: Duc nos, ô Saluator, & Sanctus tuus Spiritus, quo, & modo quocunque tibi gratum. Enimvero sequemur impigri. Quod si præ metu recusaverimus, nihilominus tamen sequemur. Qui vero volens & morigerus Deum sequitur, is à nobis *sapiens* & Deo *charus* habetur. Quod enim Deo gratum & amicum, nobis contingere [ita animati] precamur.

Sic

71. Βιῦντας γὰρ ἔτις ἡμᾶς, βλαβῆναι ὑπότιν
 ἀδύνατον. καὶ γὰρ, ὡς νομίζεσι συζευάζονται τινες,
 καὶ ὑποβῶσιν ὕβρις, καὶ διώξις, καὶ εἰς φόνους χωρή-
 σις· φονεῦσαι μὲν δύνανται, βλάψαι δὲ ἑδαμῶς.
 ὡς γὰρ μὴ δυνάμενων βλάψαι παρήγγειλεν ὁ κύριος,
 μὴ φοβεῖσθαι, λέγων· Μὴ φοβηθῇ-

Math. 10. 28. τε ἀπὸ τοῦ ἀποκλινόντων τὸ σῶμα,
 πλὴν δὲ ψυχῶν μὴ δυνάμενων.

ΤΕΛΟΣ.

---

71. Sic enim viventes, à quoquam lædi nos impossibile est. Quamvis enim bonis, (ut quidem putant ipsi:) spolient: contumeliæ quamvis & persecutiones exuperent: imo & ad cædes procedant: *Occidere quidem possunt; non tamen omnino lædere.* Ideo, tanquam qui lædere non possint: adhortatur Dominus ne timeamus illos, his verbis: *Nolite timere eos qui occidunt corpus; animam autem non possunt occidere.*

FINIS.

LECTORI.

DE hac Enchiridii Paraphrasi quæ dicamus hic in genere, pauca supersunt, præter ea quæ jam dicta sunt. Antiquam eam esse, & ævi melioris, superioribus in Notis observata non pauca quæ fidem faciant. Quibus addas certas voces & loquendi genera, πολιτεια· ἐναγελ· & πολιθια· ἀνακρίμενοι τὸ διῶ, &c. proprio quodam veterum Patrum usu, ad res Christianorum, monachorum præcipue, traducta: ut non uni pridem observatum, & nulli in eorum scriptis cum cura versato, non satis notum. Dittio ubique pro argumento, simplex & pura; tali ævo conveniens. Verbum unum aut alterum fortasse, quod sequioris, aut certe inclinantis ævi videri possit: ἡσυχαστῆς· κοινός: Sed quæ tamen Justiniani ævo, id est, ante mille annos, jam nota, & in usu communi: fortasse etiam non uno ante illum sæculo. De utroque aliquid, in accuratissimo, doctissimus Menrsius, Glossario. Plura olim nobis notata melioris ævi in hac Paraphrasi ex collatione cum aliis scriptis vestigia, quæ jam (chartis amissis) non occurrunt.

runt. Diligens Lector, cui librorum copia, & pro copia voluntas, hoc specimine incitatus, cætera facile supplebit. Caterum, quod ad me primo missum est exemplar, ex Sionensis Collegii Londinensis melioris notæ Manuscripto libro, qui istius argumenti scripta plurima continebat, transcriptum fuisse litera simultum missa perhibebant. Istud apographum quam emendatum fuerit, non possum nunc, quia dudum mihi periit, dicere. Secundum hoc, quod exhibemus, multis certe mendis scatebat: quas omnes, aut certe plurimas, ex accuratiore cum Manuscripto collatione tolli posse, confidebam. Quam ad rem, cum amicorum quorundam opera, quia mihi minus erat commodum, usus essem; illi post diuturnam explorationem Manuscriptum in isto Collegio nullum tale jam reperiri renuntiant. Absit, ut omnino perierit. Insignis hac certe, (si ita res haberet) custodum incuria, vel perfidia fuerit. Nobis tamen interim hac expectationis nostræ frustratio permolesta accidit. Hac igitur spe & ope destituti, correctis quæ satis obvia cuivis & manifesta; in cæteris, correctiones nostras & conjecturas in oppositis oris apposuimus: & vix puto locum ullum repertum iri, ex quo non fœlisiter, aut probabiliter nos expediverimus. Sciat autem Lector, cum priora aliquot capita Paraphraseos, parum aut nihil ab Enchiridio differant; ne,
quod

quod aiunt, in mustaceo laureolam; libenter fecisse nos, ut Wolphii, viri doctissimi & harum rerum intelligentissimi versionem, retineremus. Ubi res aliter suasit, reddita in plerisque facti ratione, aliter observasse.

Postremo, quia res sacra sunt manuscripti libri, quo antiquiores, eo semper venerabiliores; quo sint omnia Lectoribus de isto, unde hac sumpta, Manuscripto, certiora; Syllabum veterum librorum in ista Bibliotheca tum extantium, qualis ad nos tum missus est, hic exhibendum duximus.

 LIBRI

Libri Manuscripti

IN . . .

Collegio Sionensi.

1. **E**υαγγελισάειον, sive liber Evangeliorum in diebus Dominicis & festis Sanctorum per totum annum : antiquo caractere.

2. Volumen Homiliarum D. Chrysostomi, quarum Indicem videre est in fronte libri : antiquo caractere.

3. Volumen Orationum Gregorii Nazianzeni cum Indice præfixo : antiquissimo caractere.

4. Volumen Scriptorum ἀσκητικῶν, viz.

1. Johannis Abbatis Monachorum in monte Sina. Inc. Τῷ ἀγαθῷ καὶ ὑποταγῆτι καὶ πατρι ἀγαθῷ θεῷ ἡμῶν καὶ βασιλ.

2. D. Basilii ἀσκητικαὶ διατάξεις.

3. Ejusdem Responsa ad Quaestiones τῶν ἀσκητικῶν.

4. Ejusdem λόγος περὶ ὑποταγῆς βίης καὶ τῆς λειώσεως πνευματικῆς.

5. Τῷ μακαρίῳ Νείλῳ περὶ τῶν ἡ λογισμῶν.

L

6. Τῷ

6. Τῷ ἁγίῳ Κασσανῦ πρὸς Λέοντιον πρὶ τῶν
κατὰ τὴν σκίπην ἁγίων πατέρων.

7. Ἀντίγραφον Ἀββᾶ Δελαᾶ, πρὸς Ἑρμαῖον
μοναχὸν πρὶ κατανύξεως. Incipit: Ἐμῷ Πα-
τρὶ καὶ θεωπότῃ φιλάτῳ καὶ ὄντως γνησίῳ διδασκα-
λῳ, &c. Ἐγὼ μὲν χεῖραν ἔχω παρὰ τῆς σῆς ὁσώ-
τητος παραινέσθαι, &c.

8. Ἀποφδέγματα τῶν ἐν ἀσκήσει γηρασάν-
των ἐν ἐπιτομῇ τὴν εἰς ἄκρον αὐτῶν ἀρετὴν δι-
λύντα. Incipit: Ἡρωτῆθι γέρων ὁποῖον δεῖ εἶ-
πὸν μοναχόν· ἀπεκρίθη. Ἐὰν ὡς καὶ ἐμὲ μόν-
ον, &c.

9. Ἐκ τῶν θεοπνεύστων γραφῶν παλαιᾶς καὶ νέ-
ας διαθήκης ἐκλογὴ ἐν ἐπιτόμῳ καὶ πατέρων ἁγί-
ων τε καὶ ὁσίων διδασκαλία πάνυ σύντομος καὶ ὠφέ-
λιμος. Incipit: ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν χρεῖς
ἔργων ἀγαθῶν νεκρά ἐστὶ, &c.

10. Διηγήματα καὶ παραινέσεις ψυχωφελεῖς
τῶν ἁγίων πατέρων. Incipit: Ἐλεγον ὁ ἄγιος
Ἀντώνιος· ἐδεήθην τοῦ θεοῦ, &c.

11. Βίοι τῶν ἁγίων πατέρων τὸ λεγόμενον,
περὶ δεισσεως, συγγραφὴς παρὰ Παλλαδίου ἐπισκό-
που πρὸς Λαύσον τὸν θραιπύριον. Incipit: Ἐξο-
μαί σοι τοῦ βίου τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν ταῖς
πόλεσιν ἢ κόμαις, &c.

12. Τῷ ἁγίῳ Μαξίμῳ πρὶ τῆς ἀγάπης ἐκα-
τοντάδεις δ'.

13. Τέχνη ἀνθρώπων διορθωτικὴ. ὑποδήχαι
αἱ εἰς ὑπόδεισιν ἑαυτῶν μεγράφαρι περὶ αἰοί, καὶ
ὠνόμασαν ἐγχειρίδιον. Incipit: τῶν ὄντων

τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν · τὰ δὲ ἐκ ἐφ' ἡμῖν. Est Epi-
cteti.

14. Νεθεσία Νείλου ἀρκητῆ πρὸς τοῦ βελο-
μήους ἀρκῆσαι τὴν σωτήριον ἀσκησιν τῆς ἀπαγέ-
σης τῶν φαρτῶν καὶ κολλώσης τοῖς ἀφάρτοις τὸν
ἄνθρωπον. Incipit. φόβον ἔχε θεῷ καὶ πίδαυν.

15. Tractatus Anonymus; Damasceni
fortasse. Incip. τί ὅρες, ὅρες, ὅτι λόγος σύνλο-
μος δηλωτικὸς πάσης τῆς ὑποκειμένης εὐσίας,
&c.

16. Κεφάλαια τῆς ΑΒΣΑ Μώσεως πρὸ ἀρετῶν.
Incip. ὁ φόβος τῆς θεῆς ἐκδιώκει πάσας τὰς κακίας.

17. Τῆς ἀγίας Ἰσιδώρου ὁπιστολὴ πρὸς ἑυτο-
νον διάκονον. ἐρμηνεία τῆς παλῆς ἡμῶν. Incip.
αὐτὸς μὲν ἔοικας θαυμάζειν, &c.

18. Ἐρώτησις ἐν πόσων τρόπων ἡ πορνεία καὶ
οἱ ἐνυπνιασμοὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γίνονται. Incip.
Καθὼς οἱ πατέρες φησιν ἐν πεσάρων, &c. Tra-
ctatulus.

19. Δωρεθεὶς quxdam, πρὸ ἀποταγῆς, πρὸ
ταπεινοφροσύνης, &c.

20. Ἐφραῖμ πρὸ πίστεως. Incip. ὁ κύριος ἐν
ἐν τῷ ἐναγγελίῳ, &c.

21. Nilus πρὸ προσευχῆς.

22. Johannis Carpathii κεφάλαια.

NOTÆ,

IN

Paraphrasim.

1. **Ε**ΠΙΚΤΗΤΟΥ ΤΕΧΝΗ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΗ.] Hic *Enchiridii* quoque titulus in quibusdam, ut videtur, libris repertus. Ita enim in editione Plant. A. D. 1585. omnium accuratissima, exhibetur : [Epiceteti *Enchiridion*: h. e. pugio. sive, *Ars humana vite correctrix*.] Nisi quis visam Plantino hanc *Paraphrasin*, & inde sumptum titulum, verisimilius credat : quod non adeo mihi probabile. Et nunc venit in mentem, pridem Barthii *Adversaria*, (ab eo tempore nunquam mihi visa) volventem, observare me, Epicetorum professione fuisse Christianum, satis illum confidenter asserere. Præcipiti hoc ille (ut alia, ni fallor, in istis *Adversariis* haud pauca,) sine dubio iudicio : si quidem sunt illa Epiceteti, quæ nos ut Epiceteti legimus, & omnis retro ætas esse credidit. Dubitet tamen aliquis, an visa hæc illi fortasse *Paraphrasis*, tam temerarii iudicii causa fuerit. Sed ut ad Plantinianum titulum

tulum redeamus : Potest etiam, ut a Simplicio sint ista verba : Τέχνη ἀνδρ. διορθωτική. Ita enim etiam in illo, ubi de titulo agit, reperimus ; οἷς μίαν πάντα τείνει τέχνην, τὴν διορθωτικὴν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Aut certe etiam Simplicius in suo codice repererit, & inde sunt ista.

Cap. 3. (2.) Ἐυθύς ἐν παντὶ λογισμῶ] *Enchirid.* Ἐυθύς ἐν παντὶ φαντασίᾳ. In sequentibus quoque non semel eadem mutatio, ubi in *Enchiridio*, vel φαντασία ut hic; vel διαλογισμοί. Atque ita veteres Christiani passim locuti : unde in eorum scriptis κατὰ τῶν λογισμῶν varii tractatus, et frequentes excursiones.

Ibid. (3.) Ὁρέξ. μὲν ἀποτ. ὁδυνηθῆσιν — γελασθῆσιν.] Epictetus : καὶ ὁ μὲν ὀρέξ. ἀποτ. ἀλυχῆς. ὁ δὲ ἐκκλ. παραπίπτων, δυσυχῆς. Fallor, aut hæc veterem redolent εὐλάβειαν, & ἀλυχῆς & δυσυχῆς consulto consilio aliter reddita. Hinc etiam quod temporum istorum Christiani, Deorum gentilium nominibus in designandis hebdomadæ diebus (nec opinor sine ratione, ut erant illa tempora :) uti, piaculare crediderunt. Quin & propria, ut docet Eusebius, quæ gentilismum saperent, nomina mutata. Alia nunc ratio; & quæ tum rationabilis εὐλάβεια, nunc ridicula superstitio fuerit. Sed hæc obiter. Ab eadem mente fortasse jam supra, Cap. 2.

εἰ κὺς μὲν * pro eo quod in *Enchiridio*, τυ-
 χὸν μέρ. Non constans tamen hic, quod
 merito miremur, hæc observatio. Eodem
 siquidem capite, τυγχάνειν, &c. & in se-
 quentibus iterum; sed & τύχη, & id ge-
 nus alia non semel. Aut igitur alia mu-
 tationis hujus ratio; aut ad rem, quam ad
 verba attentior author noster, vel incautus
 ista præterit; vel semel quid mallet, indi-
 casse contentus, labori non adeo necessa-
 rio prudens pepercit. An potius a posteri-
 ore aliquo monacho hæc mutatio, qui (ut
 multorum mos est) pauca tantum, & fe-
 stinanter legit: aut si plura, quia tamen
 sæpius occurebat, cætera aliis emendanda
 reliquit?

Cap. 6. (4) Τὲς κελύουσας] An τὲς
 κλοπέουσας: quia, in *Epieteto*, inter alia,
 τὲς κλεπουσας? Et fures balnearii, *Catullo*
 quoque (ut alios omitram) dicti & notati?
 Non puto; nec hic opportunum.

Cap. 10. (5) Κοχλίδας ἀναλέξαις] Cic.
De Orat. lib. 2. Non audeo dicere de ta-
 libus viris; sed tamen ita solet narrare *Sca-*
vola, conchas eos & umbilicos ad *Cajetam* &
ad Laurentum legere consuesse, &c.

Ibid. (6) μηδέποτε ἀπαλλ. τῶ πλοῖου] Me-
 lius hoc, quam ut in *Enchiridio*, ἀπαλλ πο-
 τὲ τῶ πλ. μακράν. Sed nec *Simplicius* istud
 μακράν agnoscit.

Cap:

Cap. 15. (7.) Ἀμελῶντα τῶν ἑαυτῶ] Epict. c. 16. Κρεῖττον δὲ τὸν παῖδα κακὸν εἶναι, ἢ σὲ κακοδαίμονα· quod reprehensioni est obnoxium, nisi κακοδαίμων idem valeat hic, ac κακός· quod minus aptum coherentiæ. Nescio tamen an ideo mutatum in *Paraphrasi*, ut minus invidiosa esset sententia: an vox κακοδαίμων (ut δυσυχὴς & ἀτυχὴς antea) tantum vitata.

Cap. 16. 8. Ἐι δὲ τέτων] Apographum habebat τέτον· quod nos τέτων (i.e. τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων) fecimus.

Cap. 18. (9) Τὴν κακίαν μὴ εἶναι κακίαν.] Ipsissima sunt Epicteti verba, c. 19. quorum tamen fortasse sensus non cuilibet obuius, nec Simplicii ἐξηγήσεις hic multum iuvat. Nos igitur hoc agamus. Τὴν κακίαν, dices, μὴ εἶναι κακίαν· i. e. πρὸς κακὸς μὴ ἀμαρτάνειν. Hoc quidem ridiculum est, & ἀσύστατον. Sed opponet aliquis: Imo, non πρὸς κακὸς μὴ ἀμαρτάνειν; sed istum non esse κακόν. Regerent Stoici: Ergo id postulas, vel omnino non esse κακός· quod contra (ut multis illi disputant; sed multum refragante Plutarcho:) ordinem Universi: vel, ut ut alii sint, servos tamen universim nullos tales esse: quod quam ridiculum sit, quis non videt, cum servi, quod ut plurimum ἀπαίδευτοι sint & ἀκόλαστοι (i. e. nulla severioris educationis disciplina culti & subacti: quæ filiorum &

servorum præcipua differentia: ut Seneca, ali-
ique pluribus:) improbitati maxime sint ob-
noxii? vel deniq; tuos saltem non esse malos;
quod ut Antoninus alicubi verissime, palam
ἀγνωμον ἐστὶ, & πνευματικόν. Superest igitur,
ut qui servos non esse malos postulet, aut
qui suos tales esse indignatur; τὴν κακίαν μὴ
εἶ) κακίαν postulet: quod stultum & ridicu-
lum est. Ter. in Ad. Syrus, ut captus est ser-
vorum, non malus, Neque iners. ubi Donat.
quia *servum evenire bonum non ratio est, aut*
natura, sed casus est, utpote in re rarissima.

Cap. 26. (10) Θεῷ ἀνακεῖσθαι.] Docent viri
doctissimi τοὺς Θεῷ ἀνακειμένους à Chrysostomo
nuncupari viros Deo devotos & sacratos.
Imo, monachos & anachoretas: (τοὺς τὰς ἐρή-
μους κατεληφότες μοναχούς:) signate hoc elo-
gio ab illo notatos, est in illo reperire. Sed
non Christiani primi ita locuti sunt. Apud
Euripidem Pentheus, jam ἔνδεος, & numine
plenus, Bacchum alloquitur: σοὶ γὰρ ἀνακει-
μεθα δῆ. Insignis Origenis contra Celsum lo-
cus, ubi tum de gentilibus, tum Judæis una
eademque periodo usurpatur. Ἔπειτα, παντα-
χῶ μὲν, ἢ πολλαχῶ δυνάμεις ἐρίγνοντο· ὥς κ' αὐ-
τοὶ ἐν τοῖς ἐξῆς περιτίθεται ἀσκήπων ἐνεργεῖν τε,
κ' τὰ μύλλοντα προλέγοντα ὅλαις πόλεσιν ἀνακειμέ-
ναι αὐτῷ ——— παρὰ δὲ μόνοις Ἰουδαίοις, φάσκουσιν
ἀνακεῖσθαι πρὸς τῶν ὅλων θεῷ, ἐδὲν ἦν σημεῖον, &c.
Postrema hæc, per se alioquin satis plana,
obscure

obscure expressit interpres Latinus. Sed hoc parum est, præ ut alia sunt in ista versione plurima dudum nobis observata, τὸ πονηρὸν κήρυγματος.

Cap. 27. (11) Καὶ τὸ συναρπαθῆναι. Ἄν ᾧ ἄπ.] Nihil factu facilius, quam ista ex *Enchiridio* supplere & restituere. Suspicio tamen hanc lacunam in antiquis jam olim codicibus repertam, à posterioribus scribis, & imperitis monachis non observatam fuisse: atque ita verba imperfecta, paucis immutatis, ab illis temere conjuncta, ut τὸ συναρπαθῆναι, ad violentam aliquam, per vim, corporis raptationem, aut correptionem, referretur. Pro, χεῖρας, χεῖρας in hanc sententiam verior lectio fuerit. Sed ægrotorum somnia piget ultra persequi. Tanti tamen erat semel hoc monuisse, quia non uno fortasse loco fraudi fuit huic antiquæ *Paraphrasi* recentiorum monachorum ignorantia, quibus *Episteti*, (necum hujus *Enchiridii*:) ne fando quidem nomen auditum. Favet tamen aliquatenus huic delirio verbum τύπτων initio capitis: quod & Simplicius agnoscit.

Cap. 31. (12) Ἀσύμφορος.] Vel hæc una vox asserat hoc scriptum meliori sæculo. Utuntur optimi scriptores, & is maxime proprius ejus usus, cum de utilitate publica quaeritur. φέρειν, & συμφέρειν, de fato & Providentia divina, non unus: Antoninus autem acutissime & elegantissime, non uno loco. Cap.

Cap. 32. (13) Τὸ μὴ ἀναχ. αὐτῷ. καὶ ὧν ἡ-
 λεται.] Ex his verbis aliquando conjiciebam,
 etiam in *Enchiridio*, cap. 32. (postremis ver-
 bis:) veram, aut probabilem saltem lectio-
 nem esse, τὸ μὴ ἀναχ. αὐτῷ ὅτι τοῖς, ὅις ἡ-
 λεται. quod à vulgata lectione non adeo re-
 motum. Sed illa præferenda quæ ibi diximus:
 quibus addi debuit, in Salmasiana editione
 ista, τὸ μὴ ἀναχ. αὐτῷ, &c. penitus omissa esse:
 oscitantia crederem (cum alibi quoque inte-
 græ lineæ omissæ sint) typographica, nisi &
 in apposita versione ita res haberet. Wolphii
 editiones aliter; Veneta: Plantiniana: sed
 nec Politiano præterita: qui (sensu non
 nihil immutato) vertit: *quod non ea perfers
 quæ ad ejus limen perferuntur.*

Cap. 33. (14) καὶ ὁ πάντως καὶ τοῖς ἀπαιδ-
 ποιήσει ὁ χρόνος.] Cicero sæpius, in Epistolis;
 alibique. Lib. 5. Epist. 16. *ad fam. Nam quod
 allatura est ipsa diuturnitas, quæ maximos
 luctus vetustate tollit; id nos præripere con-
 silio prudentiaque debemus.* Et lib. 7. 28.
*Dies quæ stultis quoque (hic, ἀπαιδεύτοις) me-
 deri solet, &c.*

Cap. 37. (15) Καὶ θεομένοις ἐπαρκῶν.] Ele-
 ganter: & ita purissimi Scriptores: præter
 ea quæ jam aliis notata: Philostr. De vitâ
 Apoll. lib. 5. τοῖς μὲν θεομένοις ἐπαρκῶν. Sed
 inprimis Pindarus: φίλοις ἑξαρκέων.

Cap. 41. (16) Ὑποσχεῖς εἰς ἰδιωτισμὸν.] Epist.
 ὑποσχεῖς;

ὑπορρύθις verbo signatissimo : sed cui non cedit quod hic habemus. Est enim ὑποσύρειν hic, *sensim trahere*, ut minime percipias ; & incauto obrepere : quem vocis usum ex Gregor. notavit olim Græcarum literarum decus illud immortale, Budæus ; subscribente suppari Stephano, in incomparabili *Thesaurο* : nisi quod λύχρον ibi, pro λίχρον, sphalmate typographico.

Cap. 48. (17) Ἐυτραπελιολογίαν.] Ita rectum puto, quod quis fortasse malit ut magis usitatum, εὐτραπείαν. Sed ratio verbi non obscura. Proprie enim εὐτραπεία ad mores pertinet, facile mutabiles, & versatiles : quales debent esse illorum, qui mimicam exercent, & histrionicam. Inde ad verba translatum ; ut εὐτραπεία, pro εὐτραπελιολογία diceretur.

Cap. 59. (18) Κατὰ νῦν.] Sententiæ ratio postulat, ut ad ambiguum τὸ κατὰ νῦν notionem allusum sit. Parum enim honesta oratio, quenquam animo suo obsecutum esse, nisi, quod *animus* suadebat, idem & *ratio* consentaneum fuerit. Vide (si vacat) quæ nos in Antoninum lib. 6. p. 79. in ista Antonini : (ἔχει σοι πάντα κατὰ νῦν) de hac locutione notavimus. Non igitur (vel hinc discamus) hospes in vetere et meliore philosophia, qui primus ista concinnavit : quamvis posteriorum monachorum ignorantia vestigia

gia nonnulla deprehendere fortasse possumus. Plato in Timæo venustissime: Ἐπεὶ δὲ κατὰ νόον τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς ξύστασις ἐργάνητο. Hinc posteriores alii, ni fallor

Cap. 68. (19) Ὅσα ὁρῶς περιέδεσαι.] Epiet. περιέδεσαι nec dubium quin ad similem *Aureorum* Pythagoræ (ut vocant) *carminum* conclusionem allusum sit. Sed nec male, sic; ut hic legimus: si ad omnia quæ nobis semel decreta & probata, referamus. Virtutum enim maxima prope dixerim *constantia*: & tolerabiliora sæpe prava, (ita memini legere) quam levia ingenia. Sed nec Simplicii exposito ab hoc sensu aliena.

Ibid. (20) ὁ ἀφῆς.] Acrior longe sententia, & ad Enchiridii scripturam aptior, si legamus, ὁ σέβης.

Cap. 69. (21) Ἀλλὰ καὶ κλεπτόμενον.] Apposita Greg. Naz. verba, quæ profert ex illo (ed. Aldinæ in 8°. elegantissimæ, p. 180.) doctissimi. Stephanus: ἐὰν αἰὲν τὸ σήμερον παρατρέχων, ὁππῆρῃς τὸ εἰς αὖριον, ταῖς κατὰ μικρὸν ἀναβολαῖς ὑπὸ τοῦ Πορῆος κλεπτόμενος.

CEBETIS
THEBANI,

Philosophi Platonici,

TABULA,

Græce, & Latine.

Qua vitæ humanæ pruden-
ter instituendæ ratio conti-
netur.

(Ι) ΚΕΒΗΤΟΣ

ΘΗΒΑΪΟΥ ΠΙΝΑΞ.

Τυγχάνομεν πεπατῶντες ἐν τῇ τῇ
 Κρόνῳ ἱερῷ, ἐν ᾧ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα
 ἀναθήματα ἐθεωροῦμεν. ἀνέκμητο δὲ καὶ
 Πίναξ περὶ ἐμπεδῶς τῶν νεῶν, ἐν ᾧ ἡ
 γεγραφή περὶ ξένη, καὶ μύθους ἔχουσα ἰδίους.
 ἕς ἐκ ἡδωμέδων συμβαλεῖν, πένες καὶ πόδες ἦσαν.
 ἕτερος δὲ πόλις ἐδοκίμησεν τὸ γεγραμμένον. ἕτερος
 τῶν πεδῶν· ἀλλὰ περὶ βολῆς, ἐν αὐτῷ ἔχων ἑτέρους περὶ
 βόλους δύο, τὸ μὲν μείζων, τὸ δὲ ἐλάττω. ἡ δὲ καὶ πύλη
 ὅτι τῶν πρώτων περὶ βόλους· περὶ δὲ τῇ πύλῃ ὅχλῳ ἐ-
 δοκίμησεν πολὺς ἐφεσθῆναι. ἐνδον δὲ τῶν περὶ βόλων, παῖδες
 περὶ γυναικῶν ἐθεωροῦτο ὅτι τὸ εἰσὶν ἐν πρώτῳ πυλῶ-
 νος καὶ περὶ βόλων γέροντος, ἐς τὴν ἑμφορὴν ἐποίει, ὡς περὶ
 τῶν περὶ εἰσὶν ὅχλῳ ἀπορέντων δὲ ἡμῶν, περὶ τῇ
 μυθολογίας περὶ ἀλλήλους πολὺν χρόνον, περὶ βύτης πῆς
 παρεστῶς, Οὐδὲν δεινὸν πάρετε, ὡς ξένοι, ἔφη, ἀπορεῖ-
 τες περὶ τῇ γεγραμμένης ταύτης. ἕτερος δὲ ἦν ὅτι χρωμάτων πολλοὶ
 ἴσοι, πῆς ποτε αὐτῇ ἡ μυθολογία δυνάτο. ἕτερος δὲ ὅτι
 πολὺν χρόνον ἀνάθημα, ἀλλὰ ξένος περὶ πάσαις ποτὲ ἀφίκε-
 το δεινῶν, ἀνὴρ ἑμφορῶν, καὶ δεινὸς περὶ σοφίαν, λόγῳ δὲ
 καὶ ἔργῳ Πυθαγόρειον πῆς καὶ Παμφίλειον ἐζηλωκῶς
 βίον. ὅς τὸν, περὶ ἱερὸν τῆτο, καὶ τῶν γεγραμμένων, ἀνέθηκε τῷ
 Κρόνῳ. Πότερον οὖν, ἔφω ἐγώ, καὶ αὐτὸν τὸ ἀνδραγί-
 νος κεῖς

C E B E T I S

THEBANI

T A B U L A.

N æde Saturni deambulantes, cum alia complura donaria spectabamus: tum tabulam quandam ante facellum dedicatam, quæ peregrinas quasdam & peculiares fabulas depictas haberet. Quæ cujuscumodi & unde essent, conjicere non poteramus. Pictura enim neque urbem neque castra præ se ferebat sed erat septum quoddam, alia duo septa continens, alterum majus, alterum minus. Erat & porta in primo septo; cui magna turba astare videbatur. Intra septum vero mulieres complures conspiciantur. In aditu primi vestibuli & septi, senex quidam stabat, eo gestu & habitu, ut ingrediendi turbæ præcipere aliquid videretur. Cum vero diu inter nos, quid commentum illud sibi vellet, ambigeremus, senex quidam astans: Non mirum, inquit, est, hospites, vos de pictura hac dubitare. Nam & ex indigenis pauci norunt fabulæ significationem. Neque enim civitatis nostræ donarium est: sed olim hospes quidam, vir cordatus, & eruditione præstans, qui & dictis & factis Pythagoræ & Parmenidæ vitæ studium præ se ferret, tam templum hoc, quam picturam Saturno dedicavit. An vero, inquam, ipsum hominem vidisti,

σκῆς ἐωρακώς; καὶ ἐδαύμασά γε, ἔφη, αὐτὸν πολὺν χρέ-
 νον, (2) νεώτερος γὰρ ὢν, πολλὰ καὶ ἀπεδᾶα διελέγετο
 καὶ περὶ ταύτης δὲ τῆς μυθολογίας πολλάκις αὐτῷ ἠκη-
 κῶς διεξιόντος. Πρὸς Διδὸς τίνω, ἔφην ἐγὼ, εἰ μὴ
 πῶς σὺ μεγάλην ἀχολία τυγχάνεις ἔσθαι, διήγησαι ἡμῖν.
 πάνυ γὰρ ὀπιθυμῶμεν ἀκῆσαι, τί ποτέ ᾔσιν ὁ μῦθος.
 Ὅδεις φθόνος, ὦ ξένοι, ἔφη. ἀλλὰ τεπὶ δὴ ὑμᾶς
 ἀκῆσαι, ὅτι ὀπικίνδων π' ἔχεις ἢ ὕξήγησις. Οἷόν πῃ
 ἔφην ἐγὼ. Ὅπ, εἰ μὴ ἀπορέξετε, ἔφη, καὶ σωήσητε
 τὰ λεγόμενα, φρόνιμοι καὶ διδάσκοντες ἔσεσθε. εἰ γὰρ μὴ,
 ἀφρονες, καὶ χακοδαίμονες, καὶ (3) μικροὶ καὶ ἀμαθεῖς
 ἡνόμενοι, κακῶς βιώσεσθε. Ἔστι γὰρ ἡ ὕξήγησις ἐοι-
 κυῖα τῇ τῆς Σφιγγὸς ἀνίγμῳ, ὃ ἐκείνη ἀπεβάλλετο
 τοῖς ἀνθρώποις. εἰ μὴ οὕτως αὐτὸ σωήη τις, ἐσώζετο.
 εἰ δὲ μὴ σωήη, ἀπώλλυτο ὑπὸ τῆς Σφιγγὸς. ὡσαύ-
 τως γὰρ καὶ ὅτι τῆς ὕξηγησεως ταύτης. ἡ γὰρ Ἀφρο-
 σύνη τοῖς ἀνθρώποις Σφίγξ ᾔσιν. ἀνίηται δὲ καὶ
 τάδε, τί ἀγαθόν, τί κακόν, τί ἔτε ἀγαθόν, ἔτε κα-
 κόν ᾔσιν ἐν τῷ βίῳ. ταῦτ' οὕτως εἰ μὴ τις σωήη, ἀπώ-
 λυται ὑπὸ αὐτῆς ἐκ οὐσάπαξ, ὥς περὶ ὃ ὑπὸ τῇ Σφιγγὸς
 καταβρωθεὶς ἀπέθνησκεν. ἀλλὰ καὶ μικρόν ἐν ὅλῳ
 τῷ βίῳ καταφθείρεται, καὶ δάπερ (4) οἱ ὅτι πτωχεῖα
 παραδιδόμενοι. εἰ δὲ τις γνῶν, ἀνάπαλιν ἢ μὴ Ἀ-
 φροσύνη ἀπώλλυται, αὐτὸς δὲ σώζεται, καὶ μακάριος καὶ
 εὐδαίμων γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ. Τμῆς οὕτως
 ἀπορέχετε, καὶ μὴ παρκαίετε. Ὡς Ἡρόκλης ὡς εἰς
 μέγαλιν πινὰ ὀπιθυμίαν ἐμβέβληκας ἡμᾶς, εἰ ταῦτ'
 ἔσθως ἔχεις. Ἀλλ' ἔστιν, ἔφη, ἔσθως ἔχοντα. Οὐκ ἔν φθό-
 νοις τίνω διηγέμενος, ὡς ἡμῶν ἀπορέζοντων ἔπαρ-
 ξως, ἐπεὶ περὶ καὶ τὸ ὀπιπύμον τοιῦτόν ᾔσιν. Ἀναλα-
 βὼν

vidisti, & nosti? Atqui etiam, inquit, longo tempore tui eum admiratus. Nam junior cum esset, multa præclare differebat: & hujus ipsius fabulæ doctrinam sæpe eum audiui exponentem. Obsecro igitur, inquā, nisi magna quæpiam occupatio te impedit, fabulam nobis explicā, cujus audiendæ avidissimi sumus. Nihil, inquit, obstat, hospites: sed illud vobis tenendum, enarrationem periculi non expertem esse. Cujusmodi, inquā, id est? Quia, si auscultaveritis, atque intellexeritis, ea quæ dicentur, prudentes & beati evadetis: sin minus, facti vecordes, inscælices, acerbi atque indocti, male viveris. Est enim expositio, Sphingis ambagibus similis, quas illa hominibus proponebat: quas qui intellexerat, manebat incolumis, qui non assecutus erat, à Sphinge occidebatur. Eadem est & enarrationis hujus ratio. Nam Amentia Sphinx est hominibus. Obscure autem & hæc innuit, quid in vita sit bonum, quid malum: quid neque bonum, neque malum. Quæ qui non intelligit, ab ea non semel interit, ut is qui à Sphinge occisus devorabatur: sed paulatim per omnem ætatem, ut qui, coniecti in carcerem manum carnificis expectant, contabescit: Sin ea cognorit aliquis, vice versa perit Amentia: ipse vero salvus manet, perque omnem vitam, malorum expers, beatus efficitur. Vos igitur attentī estote, nec obiter audite. Dii boni; quantam nobis cupiditatem injecisti, si ista ita sunt! Ita, inquit, res est. Quamprimum igitur narres velim. Nam nos quidem haud obiter audiemus, in tanti præsertim & præmii & supplicii expectatione.

εὖν ἔν ῥ' ἔδον πνὰ, καὶ ἐκλείνας, πρὸς τὴν γραφὴν,
 Ὁρᾶτε, ἔφη. τὴν περὶ βολὸν τῶν περὶ τῶν δὲ εἰδέναι
 ὑμᾶς. ἔπ' καλεῖται ὁ τόπος ἔπος, Βίῳ· καὶ ὁ ὅχλῳ
 ὁ πολὺς, ὁ παρὰ τὴν πύλιν ἐφεστὼς, οἱ μέλλοντες εἰς
 πορδῶν εἰς τὸν βίον, ἔπ' εἰσιν. ὁ δὲ γέγων, ὁ ἄνω
 ἐπικρῶς, ἔχων χάριτ' πνὰ ἐν τῇ χεὶρ, καὶ τῇ ἐτέρᾳ
 ἄσπερ δεικνύων π, ἔπ' Δάμων καλεῖται. πρὸς ἰάτην
 δὲ πῖς εἰς πορδῶν, τί δὲ αὐτὸ ποιῆν, ὡς ἂν
 εἰσέλθωσιν εἰς τὸν βίον· καὶ δεικνύει ποῖαν ὁδὸν αὐτὸς
 δὲ βαδίζον, εἰ σώζεσθαι μέλλουσιν ἐν τῷ βίῳ. Ποῖαν
 οὖν ὁδὸν κελευεὶ βαδίζον, ἢ πῶς; ἔφω ἐγώ. Ὁρᾶς,
 εἴπε, παρὰ τὴν πύλιν ἄρνον πνὰ κείμενον καὶ τὸ
 πον τῶν, καθ' ὃν εἰσπορεύεται ὁ ὅχλῳ, ἐφ' ἧς κἀπὶ
 τὴν γυνὴ πεπλάσμεν τῷ εἶδει, καὶ πῶς φανερῶν,
 καὶ ἐν τῇ χεὶρ ἔχουσα ποτήριον τι; Ὁρᾶ· ἀλλὰ πῶς
 ἔστιν αὕτη; ἔφω. Ἀπάτη καλεῖται, φησιν, ἢ πάντας τοὺς
 ἀνθρώπους πλανῶσα. Εἴτα τί φράσῃς αὕτη; Τὸς εἰς
 πορδῶν εἰς τὸν βίον ποτίζῃ τῇ ἑαυτῆς δυνάμει.
 Τῶ δὲ τί ὅστις τὸ ποτίζον; Πλάνη, ἔφη, καὶ Ἀγνοία.
 Εἴτα τί; Πιόντες τῶ, πορδῶν εἰς τὸν βίον. Πό-
 τερον ἔν πάντες πίνουσι τὸ πλάνον, ἢ ἔ; Πάντες π-
 νουσι, ἔφη· ἀλλ' οἱ μὴ πλεον, οἱ ὃ ἡπῶν. ἔτι ὃ ἔχ
 ὁρᾶς ἔνδον τὴν πύλιν πλεονός τι γυναικῶν ἑταίρων,
 παντοδαπὰς μορφαὶς ἔχουσιν; Ὁρᾶ Ἀὐταί τοίνυν,
 Δόξαι, καὶ Ἐπιθυμίαι, καὶ Ἡδοναὶ καλεῖν. ὅταν ἔν
 εἰς πορδῶν ὁ ὅχλῳ, ἀναπιδῶν αὐταί, καὶ συμ-
 πλέκονται πρὸς ἑκαστον. Εἴτα ἀπάρουσι. Ποῖ δὲ ἀπάρ-
 ουσι αὐταί; Αἱ μὴ εἰς τὸ σώζεσθαι, ἔφη· αἱ δὲ εἰς
 τὸ ἀπόλλυσθαι, διὰ τὴν ἀπάτην. Ὡς δὲ αἰμῶνι, ὡς χα-
 λεπὸν τὸ πόμα λέγεις; Καὶ πᾶσαι γε, ἔφη, ἐπαγ-
 γέλλονται

Sublato igitur baculo, & ad picturam extento Cernitis, inquit, septum hoc? Cernimus. Hoc primum vobis tenendum est, locum hunc appellari *Vitam*: & magnam multitudinem quæ portæ afflittit, eos esse qui in vitam venturi sunt. Senex vero is, qui superne stat, chartam quandam una manu tenens, altero vero quiddam veluti monstrans, *Genius* dicitur. Mandat autem ingredientibus, quid eis, ubi in vitam venerint, faciendum sit: &, cui viæ se committere debeant, si salvi esse in vita velint, ostendit. Quam igitur, inquam ego, viam ingredi eos jubet? aut quomodo? Viden, inquit, juxta portam folium positum, qua turba ingreditur, cui mulier insidet, fisto vultu, argitæque specie, & manu poculum quoddam tenens; Video, inquam: sed quæ ea est? *Impostura*, inquit, quæ omnes homines seducit. Ecquid agit ea? Iis, qui in vitam ingrediuntur, facultatem suam propinat. Quæ vero est illa potio? *Error*, inquit, & *Ignorantia*. Quid tum? Hac pota, veniunt in vitam. Num ergo omnes *Error*em bibunt? Omnes bibunt, inquit: sed alii plus, alii minus. Nonne præterea intra portam vides turbam quandam mulierum meretricum, variis præditarum formis? Video. Hæ ergo, *Opiniones*, *Cupiditates*, & *Voluptates* appellantur: turbaque ingrediente exilientes, amplectuntur singulos, atque abducunt. Quo vero abducunt eos? Aliæ ad salutem, inquit, aliæ ad interitum, ob imposturam. O vir optime, quam gravem potionem dicis! Et quidem omnes pollicentur,

γέλλονται ὡς ὅτι τὰ βέλπεα ἄξεσαι, καὶ εἰς βίον ἐυ-
 δαίμονα καὶ λυσιτελή. οἱ δὲ διὰ τὴν ἀγνοίαν, καὶ τὴν
 πλάνον, ὃν πεπνυγμένοι παρὰ τὴν Ἀπάτης, ἐχέουσιν
 ποία ὅτιν ἢ ἀληθινὴ ὁδὸς ἢ ἐν τῷ βίῳ· ἀλλὰ πλανών-
 ται εἰκῇ, ὥσπερ ὄρεας. Ὅρεας καὶ τὰς πρότερον εἰσπο-
 ρδομύνας, ὡς περιέρχονται, ὅτι αὐτοὶ δὴ κινῶσιν;
 Ὅρεας τῆτο, ἐφίω. ἢ δὲ γυνὴ ἐκίνησεν τίς ὅτιν, ἢ ὥσπερ
 τυφλὴ καὶ μαινομένη τις ἐστὶ δοκῶσα, καὶ ἐσηκῶσα ὅτι
 λίθος πνὸς σφοδρῶς; Καλεῖται μὲν, ἔφη, Τύχη· ἐστὶ δὲ
 ἢ μόνον τυφλὴ, ἀλλὰ καὶ μαινομένη καὶ κωφὴ. Αὕτη
 ἐν τῇ ἔργον ἔχει; Περιπορεύεται πανταχῶς, ἔφη· καὶ
 παρ' ὧν μὲν ἀρπάζει τὰ ἐσάροντα, καὶ ἑτέροις δίδω-
 σι· παρὰ καὶ ὅθι αὐτῶν πάλιν ἀφαιρῆται παραχρῆμα
 ἢ δίδωκε, καὶ ἄλλοις δίδωσιν εἰκῇ καὶ ἀβεβαίως. διδὼ καὶ τὸ
 σημεῖον καλῶς μιλῶσι τὴν φύσιν αὐτῆς. Ποῖον τῆτο;
 ἐφίω ἐγώ. Ὅτι ὅτι σφοδρῶς λίθος ἐσηκῶν. Ἔπειτα τί
 τῆτο σημαίνει; Ὅτι ἐκ ἀσφαλῆς, ἐδὲ βεβαία ὅτιν ἢ
 παρ' αὐτῆς δόσις. ἐκπύσεις γὰρ μεγάλαι καὶ σκληραὶ
 γίνονται, ὅταν τις αὐτῇ πειύσῃ. Ὅ δὲ ὄχλος ὁ πο-
 λὺς ἔστος, ὁ ποῖ αὐτῶν ἐσηκῶς, τί βέλεται, καὶ πῖνες
 χαλῶνται; Καλῶνται καὶ ἔτοι ἀπερβέλωτοι. αὐτοὶ δὲ
 ἐκαστος αὐτῶν ἢ ῥίπτει. Πῶς ἐν ἐχὼ ὁμοίαν ἔχεις τὴν
 μορφῇ, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν δοκῶσι χαίρειν, οἱ δὲ ἀ-
 θυμῶσιν, ἐκπετακότες τὰς χεῖρας; Ὅι μὲν δοκῶν-
 τες, ἔφη, χαίρουν καὶ γελῶν αὐτῶν, οἱ εἰληφότες τι πα-
 ρὰ τὴν Τύχης εἰσίν. ἔτοι δὲ καὶ Ἀγαθὴν Τύχην αὐτῶν
 χαλῶσιν. οἱ δὲ δοκῶντες κλαίειν, καὶ τὰς χεῖρας ἐκπε-
 τακότες, εἰσὶ παρ' ὧν ἀφείλετο ἢ δίδωκε πρότερον αὐ-
 τοῖς· ἔτοι πάλιν Κακὴν Τύχην αὐτῶν χαλῶσι. Τί-
 να ἐν ἔστιν ἢ δίδωσιν αὐτοῖς, ὅτι ἔτι οἱ μὲν λαμβά-

se illos ad optima quæque perducturas, & ad vitam beatam, in qua acquiescant. Illi vero propter ignorantiam & errorem, quem apud *Imposturam* hauserunt, veram degendæ vitæ viam non inveniunt: sed temere oberrant, ut vides. Vides item, prius ingressos circumire quo illæ monstrarint? Video hæc, inquam. Sed quæ est illa mulier, quæ, cæcæ & furenti similis, saxo rotundo insistit? Vocatur, inquit, illa quidem *Fortuna*: neque cæca solum est, sed & insana & surda. Ea ergo quo munere fungitur? Passim, inquit, vagatur: & aliis quod habent, rapit, aliisque largitur; iisdemque rursus statim eripit quæ dedit, eaque donat aliis temere & inconstanter. Recte igitur signum ejus naturam declarat. Quodnam illud? inquam. Quod rotundo saxo insistit. Id vero quid sibi vult? Non tuta & firma ejus esse munera, significat. Magnæ enim & graves jacturæ sunt, cum quis ei fidem habet. Quid? magna illa turba quæ eam circumstat, quid petit, & quei vocantur? Dicuntur hi *Inconsiderati*. Singuli vero ea petunt quæ illa abjicit. Quei ergo sit, ut non eodem sint vulsu: sed alii lætari, alii mœrere passis manibus videntur? Qui lætari & ridere videntur, ii sunt, inquit, qui aliquid à *Fortuna* acceperunt; iisdemque *Fortunam prosperam* eam vocant. Qui vero plorantium specie manus extendunt, ii sunt, quibus ea eruit quæ ante dederat. Hi contra, *Malam fortunam* eandem appellant. Quæ sunt ergo illa quæ largitur, cum & ii qui ea accipiunt, ita lætentur; & qui amittunt,

νοντες χαίρουσιν, οἱ ὃ ἀποβάλλοντες κλαίουσιν; Ταῦ-
 τα ἔν πῃ οὕτως; Πλάτος δηλαδὴ, καὶ σοφία, καὶ εὐχάρις, καὶ
 τέκνα, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ βασιλεῖς, καὶ τὰλλα ὅσα τέτοις
 παραπλήσια. Ταῦτα ἔν πῃ οὕτως ἐκ ἑστὶν ἀγαθὰ; Περὶ μὲν
 τέτων, ἔφη, καὶ αὐτοὶ διαλεξόμεθα. νῦν ὃ φεὶ πῶ μὴ
 σοφίαν γινώσκωμεθα. Ἐστὶν οὕτως. Ὁρᾷς ἔν, ὥς ἂν παρέλ-
 θοις πῶ πύλιν τούτῳ, ἀνώτερον ἄλλον ὀρίσολον,
 καὶ γυναικας ἔξω τῶ φειβόλῃ ἐσηκύναι, κεκοσμημένας
 ὥσπερ ἐταῖροι εἰσὶν αὐτοῖς; Καὶ μάλα. Αὐταὶ τοίνυν,
 ἢ μὴδ' Ἀκρογῶνα καλεῖται ἢ δὲ Ἀσπῶνα ἢ δὲ Ἀπηνῶνα,
 ἢ ὃ Κολακῆα. Τί οὖν ὧδε ἐστὶν αὐτοῖς; Παρα-
 τηρῶσιν, ἔφη, τὸς εἰληφότας πῇ παρὰ τὴν Τύχης. Εἴ-
 τα τί; Ἀναπιδῶσιν, καὶ συμπλέκονται αὐτοῖς, καὶ κο-
 λακεύουσιν, καὶ ἀξιοῦσιν παρ' αὐτὰς μένειν, λέγουσαι
 ὅτι βίον ἔξουσιν ἡδυνῶν, καὶ ἀπονον, καὶ κακοπάθειαν
 ἔχουσα ἐδεμίαν. Ἐάν οὖν πῇ περὶ τῆς αὐτῶν εἰς
 πῶ ἡδονάθειαν, μέχρι μὴ τινος ἡδέια δοκῇ εἶναι ἢ
 διατελεῖν, ἔως ἂν γαργαλίζῃ τὸν ἄνθρωπον· εἴτ' ἐκ
 ἑστὶν. ὅταν γὰρ ἀνανήψῃ ἀνδάνεται ὅτι (6) ἐκ ἡδονῆς,
 ἀλλ' ἔσθ' αὐτῆς κατηδίετο. καὶ ὑβρίζετο. διὸ καὶ ὅταν
 ἀναλώσῃ πάντ' ὅσα ἔλαβε παρὰ τὴν Τύχης, ἀναγκά-
 ζεται ταύταις ταῖς γυναιξὶ δουλεύειν, καὶ πάντ'
 ὑπομένειν, καὶ ἀχνημονεῖν, καὶ ποιεῖν ἕνεκεν τέτων ὅσα
 οὕτως βλαβερά· οἶον, ἀπνεστερεῖν, ἱεροσυλεῖν, ὀπιορκεῖν,
 φροδιδόναι, ληΐζεσθαι, καὶ πάντ' ὅσα τέτοις παραπλή-
 σια. ὅταν ἔν πῇ οὕτως αὐτῇ ἵς ἀπολείπῃ, παραδίδουσαι
 τῇ Τιμωρίᾳ. Ποία δὲ οὕτως αὐτῇ; Ὁρᾷς ὅπως τὴν αὐ-
 τῶν, ἔφη, ὥσπερ δύειον μικρὸν, καὶ τόπον σενόν τινα,
 καὶ σχολαῖον; Οὐκ ἔν καὶ γυναικας αἰσχυρὰ, καὶ ῥυπαρὰ,
 καὶ ῥάκη ἡμφιεσμέναι δοκεῖ σιωπεῖν; Καὶ μάλα.

Ἄνδρες

tunt, plorent? Hæc quæ vulgo bona censentur. Ea quæ sunt? Divitiæ scilicet, gloria, nobilitas, liberi, imperia, regna, & id genus alia pleraque. Eho, numnam ista bona non sunt? De his quidem alias disputabimus: nunc autem explicationi fabulæ intenti sumus. Fiat ita. Vides ergo, ubi portam istam præterieris, aliud septum altius, & mulieres extra septum stantes, meretricum instar ornatas? Omnino. Harum alia *Incontinentia* vocatur, alia *Luxuria*, alia *Affentatio*. Quid ergo heic astant istæ? Observant eos qui aliquid à Fortuna acceperunt. Quid tum? Exultant, & eos amplectuntur, & adulantur: utque apud se manere velint, postulant: ac vitam eis pollicentur suavem, otiosam, & omnis expertem molestiæ. Quodsi quis eis obsecutus, delicias amplexus fuerit: ei jucunda videtur ad tempus illa vitæ ratio, dum hominem quasi titillaret: cum revera talis non sit. Ubi enim resipuerit, se non comedisse, sed ab iis & comestum, & contumeliose tractatum esse, sentit. Itaque jam consumptis iis quæ à Fortuna acceperat omnibus, mulieribus istis servire cogitur, & omnia perpeti indecoreque se gerere, & propter eas quævis perniciofa in se admittere: cujusmodi sunt, fraudare, fana spoliare, pejerare, prodere, latrocinari, ceteraque his consimilia. Sed cum eos hæc omnia defecerint, traduntur Poenæ. Qualis ea est? Vides à tergo eorum aliquid fenestellæ simile, & locum quendam angustum & tenebrosum? Atque etiam mulieres quædam sordidæ, & sordidæ, & pannis obsitæ, tibi esse videntur? Omnino.

Αὐταὶ ποίνω, ἔφη, ἢ μὲν πῶς μάστιγα ἔχουσα, καλεῖται
 Τιμωρεῖα· ἢ δὲ πῶς κεφαλῇ ἐν τοῖς γόνασιν ἔχουσα,
 Λύπη· ἢ δὲ τὰς τρίχας τίλλουσα ἑαυτῆς, Ὀδυνή. Ὁ
 δ' ἅλλοι ἔτι οὐ παρέσηκώς αὐταῖς, δις δὲ πρὸς
 καὶ λεπτὰς, καὶ γυμνὰς, καὶ κατὰ ταῦτά τις ὁμοία αὐτῶ,
 αἰσθὰ, καὶ λεπτή, τίς ὄσιν; Ὁ μὲν Ὀδυρμὸς καλεῖται,
 ἔφη· ἢ δὲ ἀδελφὴ αὐτῆς Ἀδυμία. τέτοις ἐν παραδί-
 δοται. καὶ μὲν τέτων συμβῶσι τιμωρέμενός. εἴτα πάλιν
 ἐν ἡσυχίᾳ εἰς ἑτέρου οἶκον ῥίπτειται, εἰς πῶς Κακο-
 δαιμονίαν, καὶ ὧς δὲ τὸν λοιπὸν βίον κατὰσφρατίζει ἐν πά-
 σῃ κακοδαιμονίᾳ, ἀνὰ μὴ Μετάνοια αὐτῶ (7) ἀπὸ
 τῆς Τύχης σωαντήσῃ. Εἴτα τί γίγνεται; Ἐὰν ἡ Με-
 τάνοια αὐτῶ σωαντήσῃ, ὁρᾷ αὐτὸν ἐν ἡσυχίᾳ κακῶν,
 καὶ σωίσῃ αὐτῶ ἑτέραν Δόξαν καὶ Ἐπιθυμίαν, πῶς
 εἰς πῶς ἀληθινῶς Παιδείαν ἀγασσάμενος, ἀμα δὲ καὶ πῶς
 εἰς πῶς Ψυχοδουλείαν καλεῖται. Εἴτα τί γίγνεται;
 Ἐὰν μὲν, φησὶ, πῶς δόξαν ταύτην περὶ δέξῃται,
 πῶς ἀγασσάμενος αὐτὸν εἰς πῶς ἀληθινῶς Παιδείαν, κα-
 τὰσφρατίζει αὐτῆς σώζειται, καὶ μακάριος καὶ διδασκάλων
 γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ. εἰ δὲ μὴ, πάλιν πλανᾶ-
 ται ὑπὸ τῆς Ψυχοδουλείας. Ὡς Ἡράκλειος, ὡς μέγας ὁ
 κίνδυνος ἅλλοι οὐ τούτοις; ἢ δὲ Ψυχοδουλεία, ποῖα
 ὄσιν; ἔφην ἐγώ. Οὐχ ὅσος τὸν ἑτερονόμους ἐκεί-
 νον; Καὶ μάλα, ἔφην ἐγώ. Οὐκ ἔστιν ἔξω τῆς φιλοσοφίας
 παρὰ πῶς ἡσυχίαν ζωὴ τις ἔσθλη, ἢ δοκεῖ πάνυ κα-
 τὰσφρατίζει, καὶ εὐτακτοῦ (8); Καὶ μάλα. Ταύτην ποίνω
 οἱ πολλοί, (8) καὶ οἱ κακοὶ ἡσυχίαν ἀνθρώπων, Παιδείαν
 καλεῖται, ἐκ τῆς δὲ, ἀλλὰ Ψυχοδουλεία, ἔφη. οἱ
 μὲν τοὶ σωζόμενοι, ὅποτε βέλονται εἰς πῶς ἀληθι-
 νῶς Παιδείαν ἐλθόντες, ὧς δὲ πρῶτον παραγίγνεται.

Πότῃ

Ea igitur quæ flagellum tenet, *Pœna* dicitur: Quæ caput ad genua demittit, *Mœstitia*: Quæ capillos avellit, *Ærumna*. Alius vero quidam, illis qui astat, deformis, extenuatus, & nudus, ac post eum mulier quædam, ei similis, deformis, & tenuis, quinam sunt? Ille quidem, inquit, *Luctus* vocatur: ejus vero soror, *Desperatio*. His igitur traditur, & cum his in cruciatibus vitam agit. Deinde rursus in aliam domum conjicitur, *Infœlicitatis*: ubi, quod reliquum est ævi, in omni miseria exigit, nisi ei *Pœnitentia* forte fortuna occurrerit. Quid tum fit? *Pœnitentia*, obviam ei facta, ex istis malis eum eripit: eique *Opinionem* aliam, & *Cupiditatem*, ad *Veram Eruditionem* perducitur, inserit: unaque eam, qua ad *Falsi nominis eruditionem* perveniat. Quid tum fit? Siquidem, inquit, eam opinionem comprehenderit, quæ ipsum ad *Veram eruditionem* perducatur, ab ea purgatus servatur, & omnis calamitatis expertus, ac beatus, omne tempus ætatis degit: sin minus, denuo à *Falsi nominis eruditione* seducitur. Pro Jupiter, ut ingens est, & alterum hoc discrimen! Qualis vero, inquam, est *Falsi nominis eruditio*? Nonne vides, inquit, alterum illud septum? Utique, inquam. Extra id septum, juxta vestibulum, stat mulier quædam, quæ valde munda & composita esse videtur. Eam vulgus & vani homines, *Eruditionem* vocant: cum ea non sit, sed *Falsi nominis eruditio*. Ad hanc igitur ii, qui servandi sunt, & ad *Veram eruditionem* perventuri, primum divertunt.

Nunquid

Πότερον ἔν' ἄλλῃ ὁδῷ ἐκ ἔστιν ὅπ' ἰπὺ ἀληθινὴν Παι-
 δείαν ἀγνοῖ; Ἐστίν, ἔφη. Οὐ πὶ δὲ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἔσω
 ἢ περὶ βόλῃ ἀναγκάμποντες, τίνες εἰσὶν; Οἱ τ' Ψυ-
 δοπαίδεας, ἔφη. ἔρχονται, ἢ πατημῶροι, οἱ μῶροι μετὰ τῆς
 ἀληθινῆς Παιδείας σιωομιλεῖν. Τίνες ἔν' καλῶνται ἔ-
 σοι; Οἱ μὲν Ποιηταί, ἔφη, οἱ δὲ Ῥήτορες, οἱ δὲ Δι-
 αλεκτικοί, οἱ ἢ Μουσικοί, οἱ δὲ Ἀειθμητικοί. οἱ δὲ
 Γεωμέτραι, οἱ δὲ Ἀσρολόγοι, οἱ δὲ Ἡδονικοί, οἱ δὲ
 Πειπατητικοί, οἱ δὲ Κειπκοί, καὶ ὅσοι ἄλλοι τέτοις
 εἰσὶ παραπλήσιοι. Αἱ δὲ γυναικες ἐκείναι αἱ δοκῶσαι
 περὶ τρέχον ὁμοίαι ταῖς πρώταις, ἐν αἷς ἔφης ἔῃ τὴν
 Ἀκρασίαν, καὶ αἱ ἄλλαι αἱ μετ' αὐτῶν, τίνες εἰσὶν; Αὐ-
 ται ἐκείναι εἰσιν, ἔφη. Πότερον ἔν' καὶ ὧδε εἰσπορεύον-
 ται; Νὴ Δία καὶ ὧδε, σπανίως δὲ, καὶ ἐχ' ὥσπερ ἐν
 πρῶτῳ περὶ βόλῃ. Πότερον ἔν' καὶ αἱ Δόξαι; Ναὶ
 ἔφη. ἔπ' μὲν γὰρ καὶ ἐν τέτοις τὸ πόμα, ὃ ὅπ' ἐν παρῇ
 τῆς Ἀπάτης, καὶ ἡ Ἀγνοία, μένει νὴ Δία, καὶ μετ' αὐ-
 τῆς γὰρ ἡ Ἀφροσύνη καὶ ἡ μὴ ἀπέλθῃ ἀπ' αὐτῶν ἔθ'
 ἡ Δόξα, ἔθ' ἡ λοιπὴ Κακία, μέχρις ἂν ἀπογνόντες
 τῆς Ψυδοπαίδεας, εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ἀληθινὴν ὁ-
 δὸν, καὶ πῶσι (9) τὴν τέτε κατὰρ κινὴν δύναμιν, καὶ
 ἐκβάλλωσι τὰ κατὰ πάνθ' ὅσα ἔχουσιν, καὶ τὰς Δόξας, καὶ
 τὴν Ἀγνοίαν, καὶ τὴν λοιπὴν πᾶσαν Κακίαν. τότε ἂν
 ἔσω σωθῶσιν. ὧδε δὲ μόνοντες παρὰ τῇ Ψυδοπαί-
 δείᾳ, ἐδέποτε ἀπολυθῶσιν, ἐδὲ ἐλλείπει αὐτὸς κα-
 κὸν ἐδὲν ἐνεκα τέτων τῶν μαθημάτων. Ποία ἔν' αὐτῇ
 ὁδῷ ὅστις, ἢ φέρεται ὅπ' ἰπὺ ἀληθινὴν Παιδείαν; Ὅστις
 ἔφη, ἂν ὅσον πνὰ ἐκείνον, ὅπερ ἐδὲ κατὰ κινῇ, ἀλλ'
 ἐρημος δοκῇ ἔῃ; Ὅτι. Οὐκ ἔν' καὶ δύραν πνὰ μικράν,
 καὶ ὅσον πνὰ πρὸς τῆς δύρας, ἢ πῶς ἐπὶ πολὺ ἐχλῆται,
 ἀλλὰ

Nunquid ergo alia via nulla est, quæ ad Veram eruditionem ducat? Est, inquit. Isti vero homines, qui intra septum obambulant, qui sunt? Falsi nominis eruditionis amatores, inquit, decepti, atque opinantes, se Veræ eruditionis frui consuetudine. Quibus ergo nominibus appellantur isti? Alii Poetæ, inquit, alii Oratores, alii Dialectici, alii Mulici, alii Arithmetici, alii Geometræ, alii Astrologi, alii Voluptarii, alii Peripatetici, alii Critici, ceterique horum non dissimiles. Mulieres vero illæ, quæ circumcursare videntur, primis similes, inter quas esse dicebas Incontinentiam, & reliquas illius socias, quarum sunt? Illæ ipsæ, inquit, sunt. Nunquid ergo & huc ingrediuntur? Et huc mediis fidiis, sed raro: nec ita frequenter, ut in primum septum. Nunquid ergo & Opiniones? Næ, inquit. Nam & in his etiamnum Potio, ab impostura propinata, & ignorantia, manet: atque etiam mehercule, una cum ea, Amentia. Neque vero ab eis vel Opiniones vel cætera vitia recedent, donec, repudiata Falsi nominis eruditione, veram ingressi viam, purgatricem istarum rerum vim biberint, & mala omnia, quibus urgentur, ut Opiniones & Ignorantiam, & reliquam omnem Vitiositatem, ejecerint: tum demum enim servabuntur. Dum vero heic manserint apud Falsi nominis eruditionem, nunquam liberabuntur: nec ullum malum, illarum quidem disciplinarum subsidio, profligabunt. Quæ ergo via est, quæ ad Veram eruditionem ferat? Videsne, inquit, editum illum locum, qui à nemine incolitur, ac desertus esse, videtur? Video. Ergo & januam parvam, & viam quandam ante januam, parum frequentem,
&

ἀλλὰ πάνυ ὀλίγοι πορεύονται, ὥσπερ δυσανόδους τινός
 καὶ τετραχέας καὶ παλῶδους (ἔ) δοκῆς; Καὶ μάλα,
 ἔφω, Οὐκὲν καὶ βενός τις ὑψηλὸς δοκεῖ (ἔ), καὶ ἀνά-
 βαςις σερὴ πᾶν, καὶ κρημνὸς ἔχουσα ἔνθεν ἀκκῆθεν
 βαθεῖς; Ὅρῳ. Αὐτὴ τοίνυν εἶν ἡ ὁδός, ἔφη, ἡ ἀγυ-
 σα πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν. Καὶ μάλα γε χα-
 λεπὴ περυσιδεῖν. Οὐκὲν καὶ ἄνω γε πρὸς τὸν βενὸν ὁ-
 ρᾶς πίπτειν μεγάλῳ, καὶ ὑψηλῷ, κύκλῳ ἀπὸ κρημνον;
 Ὅρῳ, ἔφω. Ὅρᾶς οὖν καὶ γυμνασῆαι δύο ἐς ἡκύϊας
 ὅτι τὸ πίπτειν, λιπαρὸς, καὶ ἀεκτέσας τὸ σῶματι, καὶ
 ὡς ἐκτετάκασιν τὰς χεῖρας περὶ δύμους; Ὅρῳ ἄλλα
 τίνες καλεῖνται, ἔφω, αὗται; Ἡ μὲν Ἐγκράτεια
 καλεῖται, ἔφη ἡ δὲ, Καρτερία. εἰπὶ δὲ ἀδελφαί. Τί
 ἔν τὰς χεῖρας ἐκτετάκασιν ἔτι περὶ δύμους; Παρακα-
 λῶσιν, ἔφη, τὸς παρρηγομένους ὅτι τὸν τίπον, παρρηγῶν,
 καὶ μὴ ἀποδειλιῶν, λέγουσαι, ὅτι βραχὺ ἐπὶ δεῖ καρ-
 τερεῖσθαι αὐτὲς, εἴτα ἡξουσιν εἰς ὁδὸν καλῶν. Ὅταν ἔν
 παραμένονται ὅτι τὴν πίπτειν, πῶς ἀναβαίνουσιν;
 ὁρῶ γὰρ ὁδὸν φέρουσαν ἐδεμίαν ἐπὶ αὐτῇ. Αὗται ἀπὸ
 τῆς κρημνῆς περὶ καταβαίνουσιν, (10) καὶ ἔλκεσιν αὐτὲς
 ἄνω πρὸς ἑαυτάς. εἴτε καλεῖσθαι αὐτὲς διαναπαύ-
 σασθαι, καὶ κατὰ μικρὸν διδῶσθαι Ἰχθὺς καὶ Θάλασσαν, καὶ ἐ-
 παγγέλλονται αὐτὲς καταστῆσαι πρὸς τὴν ἀληθινὴν
 Παιδείαν, καὶ δεκνύσθαι αὐτοῖς τὴν ὁδὸν, ὡς ἔστι
 καλὴ τε, καὶ ὁμαλὴ, καὶ ἀπόρρευτος, καὶ καθαρὰ παντὸς
 κακῆς, ὥσπερ ὁρᾶς. Εμφανὲς γὰρ Δία. Ὅρᾶς ἔν, ἔφη,
 καὶ ἐμφορεῖ τὴν ἄλγος ἐκείνην τόπον πρὸς, ὅς δοκεῖ τε
 (ἔ), καὶ λεγόμενης, καὶ φωνὴ πολλῶν καταλαμπρόμενος;
 Καὶ μάλα. Κατανοεῖς, ἔν καὶ ἐν μέσῳ τῆς λειμῶνος
 ἐφίστολον ἑτέρων; καὶ πύλῳ ἐτέρων; Ἔστιν ἔτι. Ἀλ-

& à perpaucis tritam , ut quæ & præceps & aspera , & prærupta esse videatur ? Omnino, inquam. Ibi & tumulus excelsus cernitur , & angustus aditus. Utrinque in profundum præceps. Video. Hæc igitur , inquit , via est , quæ ad Veram eruditionem ducit. Et quidem aspectu , inquam , valde ardua. Ergo & superne juxta tumulum magnam rupem vides , & altam , undique præruptam ? Video , inquam. Vides ergo & duas mulieres , succi plenas , & robusto corpore in rupe stantes , quæ manus alacriter extendunt ? Video , inquam : sed quæ eis nomina sunt ? Una , inquit , Continentia vocatur , altera Tolerantia. Sunt autem sorores. Cur vero manus adeo alacriter extendunt ? Hortantur , inquit , viatores ad eum locum progressos , ut bonis sint animis , nec per ignaviam desperent. Fore enim , ut post parvi temporis difficultates , in amœnam viam perveniant. Ubi autem ad rupem accesserint : quo pacto ascendunt ? nullam enim , quæ eo ferat , viam perspicio. Ipsæ à præcipitio ad eos nonnihil descendunt , eosque sursum ad sese attrahunt. Postea jubent eos requiescere : & paulo post eis dant Robur & Fiduciam : & pollicentur se eos ad Veram eruditionem perducturas : ac demonstrant , quam ea via sit amœna , & plana , & expedita , & omnis expers mali , ut vides. Ita certe quidem apparet. Videsne porro , inquit , ante lucum illum locum quendam , qui & amœnus videtur , & prati instar , multaque luce illustris ? Utique. Videsne in prati medio etiam aliud septum , & aliam portam ? Est ita.

Sed

λὰ τίς καλεῖται, ὁ τόπος ἔτος ; Ἐυδαιμόνων οἰκητή-
 ριον, ἔφη. ὧς γὰρ διατρέχειν αἱ Ἀρεταὶ πᾶσαι, καὶ
 ἡ Εὐδαιμονία. Εἶεν, ἔφην ἐγώ, ὡς καλὸν τὸ τόπον
 εἶναι. Οὐκ ἔν παρὰ τὴν πύλιν ὁρᾷς, ἔφη, ὅπῃ γυνή τις
 ὄρεται καλῇ, καὶ καθεστηκυῖα τὸ φόρον, (11) μέλει τὸ
 κακὸν καὶ ἡλικίαν, πολλὰ δ' ἔχουσα ἀπλῶς, καὶ
 ἔδνα καλλωπισμόν ; ἔθηκε τὸ ἐκ ὅτῃ σφοδρῶς λίθου,
 ἀλλ' ὅτῃ τετραγώνου, ἀσφαλῶς κειμένης. καὶ καὶ ταύτης
 ἄλλαι δύο εἰσὶ θυγατέρες πνὲς δοκῶσιν εἶναι. Ἐμφαίνῃ
 ἔτις ἔχεν. Τέτις τοίνυν ἡ μὲν ἐν τῷ μέσῳ, Παιδεία
 ὄρεται ἡ δὲ, Ἀλήθεια ἡ δὲ Πηδῶ. Τί δὲ ἔθηκεν ὅτῃ
 λίθου τετραγώνου αὐτῇ ; Σημείον, ἔφη, ὅτι ἀσφαλῶς
 τε καὶ βεβαία ἡ πόρτις αὐτῇ ὁ δὲ ὅτι τῆς ἀφικνε-
 μένοις, καὶ τῇ διδομένῳ ἀσφαλῶς ἡ δόξαις τῆς λαμ-
 βάειν. Καὶ τίνα ὄρεται, ἀδίδωσιν αὐτῇ ; Θάρσος, καὶ
 Ἀρετή, ἔφη ἐκείνη. Ταῦτα δὲ τίνα ὄρεται ; Ἐπιστή-
 μι, ἔφη, ὅτι μὴ δὲν ἂν ποτε δεινὸν παθεῖν ἐν τῷ
 βίῳ. Ἡράκλειος ὡς καλὰ, ἔφην, τὰ δῶκε. Ἀλλὰ τί-
 ν' ἐνεκεν ἔξο τῷ φειδόμενῳ ἔθηκεν ἔτις ; Ὅπως τὸς
 παρὰ τὸν μέσον, ἔφη, δεραπὸν καὶ ποτίζῃ τὴν καδαρ-
 πικὴν δ' ἄναιμιν. εἰδ' ὅταν καδαρῶσιν, ἔτις αὐτὸς
 εἰσάγει πόρτις τὰς Ἀρετάς. Πῶς τῆτο ; ἔφην ἐγώ, ἐγὼ
 σωίημι. Ἀλλὰ σωίησις, ἔφη. (12) ὡς ἂν εἰ τις φι-
 λοτίμως κήμων ἐπίστανε, πόρτις τὸν ἰατρὸν ἂν δέπνε
 μνόμενος, πόρτις καδαρπικοῖς ἐξέβαλε πάντα τὰ
 νοσοποιοῦντα. οἷα ἔτις ἂν αὐτὸν ἰατρὸς εἰς ἀνά-
 ληψιν καὶ ὑγίαν κατέστηκεν. εἰ δὲ καὶ ἐπείθετο οἷς
 ἐπείταπεν, ἀλόγως ἂν δέπνε ἀπωθεῖς ἐξάλειπτο ὑπὸ
 τῆς νόξου. Ταῦτα σωίημι, ἔφην, ἐγώ. Τὸν αὐτὸν
 τοίνυν τρόπον, ἔφη, καὶ πόρτις τὴν Παιδείαν ὅταν τις
 παραγί-

Sed quomodo vocatur locus ille ? Beatorum domicilium , inquit. Hic enim degunt Virtutes omnes , & Beatitudo. Amœnus dubio procul is locus est. Vides ergo , inquit , juxta portam stare matronam formosam , constanti vultu , ætate media , & jam ad senectutem declinante , veste simplici , & asciticii cultus experte ? Insistit autem saxo non globoso , sed quadrato atque immobili. Ei adsunt aliæ quædam duæ , filiæ ejus , ut videtur. Ita quidem videtur. Harum igitur media , Eruditio est , inquit : altera , Veritas : altera , Suadela. Cur autem quadrato saxo insistit ? Indicio , inquit , est , & viatoribus viam ad eam esse tutam ac firmam : & accipientibus , munerum ejus fructum securum. Ecquæ sunt ejus munera ? Fiducia , Securitas seu vacuitas à perturbationibus , inquit ille. Quamnam ista vim habent ; Eam , ut sciant , nihil unquam in vita sibi mali eventurum. Dii boni , inquam , quam præclara munera ! Sed cur sic extra septum adstat ? Ut hospites , inquit , fanet , eisque Vim purgatricem propinet. Ubi vero purgati fuerint ; tum demum eos ad Virtutes adducit. Quomodo istud ? inquam. Neque enim intelligo. Sed intelliges , inquit , Fit enim hic perinde , ut si quis gravi affectus morbo ad medicum perducatur. Is vero purgationibus inprimis omnes morbi causas ejicit ; ac tum demum vires confirmat , sanitatemque restituit. Sin æger medico non paruisset : merito ejectus à morbo interisset. Hæc , inquam , intelligo. Ad eum ergo , inquit , modum ad Eruditionem

παραγίγνηται, θεραπεύει αὐτὸν, καὶ ποπίζει τῇ ἑαυ-
 τῆς δυνάμει, ὅπως ἐκκαθάρει τοῦτον, καὶ ἐκβάλῃ τὰ
 κατὰ πάντα, ὅσα ἔχων ἦλθε. Ποῖα ταῦτα; τὴν Ἀ-
 Ἰνδοῖαν καὶ τὸν Πλάγον, ὃν ἐπεπόκει παρὰ τὴν Ἀπάτης,
 καὶ τὴν Ἀκαζονείαν, καὶ τὴν Ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν Ἀ-
 κρασίαν, καὶ τὸν Θυμὸν, καὶ τὴν Φιλαργυρίαν, καὶ τὰ
 λοιπὰ πάντα ὧν ἀνεπλήσθη ἐν τῷ τοῦτον τοῦτον τοῦτον.
 Ὅταν ἔν καθεσθῇ, πᾶς αὐτὸν ἀποσέλλει; Ἐνδὸν, ἔφη,
 τοῦτον τὴν Ἐπιστήμην, καὶ τοῦτον τὰς ἄλλας Ἀρετάς.
 Ποῖας ταύτας; Οὐχ ὁρᾷς, ἔφη, ἔσω τὴν πύλιν χερὸν
 γυναικῶν, ὡς δὲ δῆδῃς δοκῶσιν ἔστι; καὶ δὲ τακτοί, καὶ σο-
 λῶ ἀπύφερρον καὶ ἀπλῶ ἔχουσιν; ἔπ τε ὡς ἀπασοί
 εἰσι, καὶ ὁδῶς ἐκκαλλωπισμῶναι ὥστερ αἱ ἄλλαι; Ὅρῳ
 ἔφω. ἀλλὰ ἵνες αὐταὶ καλεῖνται; Ἡ μὲν τοῦτον Ἐπιστή-
 μῃ, ἔφη, καλεῖται. αἱ δὲ ἄλλαι ταύτης ἀδελφαί, Ἀνδρεί-
 α, καὶ Δικαιοσύνη, Καλοκαγαθία, Σωφροσύνη, Εὐλαξία,
 Ἐλευθερία, Ἐγκράτεια, Πραότης. Ὡς καλεῖσαι, ἔφω
 ἔγωγε! ὡς ἐν μεγάλῃ ἐλπίδι ἐσμὲν! Ἐὰν σωῇτε, ἔφη,
 καὶ ἔξιν πεποιθήσεσθαι ὧν ἀκούετε. Ἀλλὰ πρὸς ἐξομῶν ὡς
 μάλιστα, ἔφω, ἔγωγε. Τοιγαρῶν, ἔφη σωθήσεσθε. Ὅταν
 ἔν παραλάβωσιν αὐτὸν αὐταί, πᾶς ἀπάγει; Πρὸς
 τὴν μητέρα, ἔφη. Αὐτὴ δὲ τίς ὄσιν; Εὐδαιμονία,
 ἔφη. Ποῖα δὲ ὄσιν αὐτὴ; Ὅρᾷς τὴν ὁδὸν ἐκείνην,
 τὴν φέρεσαν ὅτι τὸ ὑψηλὸν ἐκείνη, ὃ ὄσιν ἀκρόπολις
 ὅς περὶ ὅλων πάντων; Ὅρῳ. Οὐκ ἔν ὅτι τῆς περὶ
 λαίης γυνὴ καθεστηκυῖα δειδῆς πρὸς κατὰ ὅτι τὸν
 ὑψηλῆς, κεκοσμημένη ἐλευθερίας, καὶ ἀπειρήγως, καὶ
 ἐσφρανωμένη σφάνω ζυανθεῖ πάνυ καλῶς; Εμφα-
 νὲς ἔπος ἔχεν. Αὐτὴ τοίνυν ὄσιν ἡ Εὐδαιμονία, ἔφη.
 Ὅταν ἔν ὧδε πρὸς παραγίγνηται, τί ποιῇ; Σπεφανοῖ
 αὐτὴν

nem ubi quis pervenerit, ea curat illum, suamque illi vim propinat, ut ante omnia expurget & ejiciat mala quæ secum attulerat omnia. Quænam ista? Ignorantiam, & Errorem apud Imposturam haustum, & Arrogantiam, & Cupiditatem, & Incontinentiam, & Iracundiam, & Avaritiam, cæteraque omnia, quæ in primo septo ingurgitatur. Postquam autem purgatus fuerit, quo eum mittit? Intro, inquit, ad Scientiam, & cæteras Virtutes. Quasnam istas? Non vides, inquit, intra portam cœtum matronarum, quæ & formosæ, & modestæ videntur; atque etiam ficti nihil habent, minimeque comptæ sunt, ut cæteræ? Video. Sed quæ sunt earum nomina? Prima quidem, Scientia dicitur: reliquæ vero ejus sorores, Fortitudo, Iustitia, Vitæ integritas, Temperantia, Modestia, Liberalitas, Continentia, Clementia. O pulcherrimas, inquam! Quanta in spe siti sumus! Siquidem intellexeritis, inquit, & usu vitæ confirmabimini in iis quæ auditis. Enimvero, inquam, summo studio elaborabimus. Itaque salvi eritis: inquit. Hæ vero cum eum susceperint, quo deducunt? Ad matrem suam, inquit. Ea vero quæ est? Beatitudo, inquit. Cujusmodi vero est? Vidēsne viam illam quæ ducit ad fastigium illud, quæ arx est septorum omnium? In vestibulo igitur Matrona, constanti ætate, & formosa, in alto solio sedet, compta liberaliter, & citra luxum, corona florida peregrinie ornata. Ita sane videtur. Ea igitur Beatitudo est, inquit. Cum autem huc aliquis pervenerit, quid illa agit? Coronat eum,

αὐτὸν, ἔφη, τῇ ἐαυτῆς δυνάμει ἢ Εὐδαιμονία, καὶ αἱ
 ἄλλαι πᾶσαι Ἀρεταί, ὥσπερ τοὺς νενίκηκότας τὸς με-
 γίστους ἀγῶνας. Καὶ ποῖους ἀγῶνας νενίκηκεν αὐτός; ἐφίω
 ἐγώ. Τὸς μεγίστους, ἔφη, καὶ τὰ μέγιστα θηρία, ἀπὸ τότε-
 ρον αὐτὸν κατήσθιε, καὶ ἐκόλαζε, καὶ ἐπείθ' ὄλοντο αὐ-
 τὰ πάντα νενίκηκε, καὶ ἀπέρριψεν, ἀφ' ἐαυτοῦ, καὶ κε-
 κράτηκεν ἑαυτοῦ· ὅς τε ἐκείνα νῦν τέτρω δειλάς εἰσι,
 καὶ ἀπὸ ἔπος ἐκείνοις πρότερον. Ποῖα λέγεις ταῦτα
 τὰ θηρία; πάνυ γὰρ ὀπίσθῳ ἀκῶσαι. Πρῶτον μὲν,
 ἔφη, τίω' Ἀγνοίαν, καὶ τὴν Πλάνον. Ἡ δὲ δοκῇ σοι θη-
 ρία ταῦτα εἶναι; Καὶ πονηρά γε, ἐφίω ἐγώ. Εἴτα τίω
 Λύπην, καὶ τὴν Ἰδρυμόν, καὶ τίω Φιλαργυρίαν, καὶ τίω
 Ἀκασίαν, καὶ τίω λοιπὴν ἅπασαν κακίαν. πάντων
 τέτων κράτεις, καὶ ἐκράτίζεται, ὥσπερ τὸ πρότερον. Ὡ-
 καλῶν ἔργων, ἐφίω ἐγώ, καὶ καλλίστης νίκης! ἀλλ' ἐ-
 κείνο ἐπ' μοι εἰπὲ, τίς ἢ δύναμις σὺ σεοάνε, ᾧ ἔφης σε-
 φανῶδες αὐτόν; Εὐδαιμονική, ὦ νεανίσκε. ὁ γὰρ σε-
 φανῶδεις ταύτῃ τῇ δυνάμει διδασκίων γίνεται, καὶ
 μακάριος, καὶ ἐκ ἔχει ἐν ἑτέροις τὰς ἐλπίδας τὴν δι-
 δαιμονίαν, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ. Ὡς καλὸν τὸ νίκημα
 λέγεις! ὅταν δὲ σεφανῶδῃ, τί ποιεῖ, ἢ ποῖ βαδίζει;
 Ἀγνοῖαν αὐτὸν ὑπολαβῶσαι αἱ ἀρεταὶ πρὸς τὴν τόπον
 ἐκείνον, ὅθεν ἦλθε πρότερον, καὶ δεικνύουσιν αὐτῷ τὸς
 ἐκεῖ διατρέχοντας, ὡς κακῶς καὶ ἀθλίως ζῶντας, καὶ ὡς
 ναυαγῶντας ἐν τῷ βίῳ, καὶ πλανῶντας, καὶ ἀγνοῖαν κα-
 τακρατημένοι, ὥσπερ ὑπὸ πολεμίων· οἱ μὲν ὑπὸ Ἀ-
 κασίας, οἱ δὲ ὑπὸ Ἀλαζονείας, οἱ δὲ ὑπὸ Φιλαργυρίας,
 ἑτέροι δὲ ὑπὸ Κενοδοξίας, οἱ δὲ ὑπὸ ἑτέρων κακῶν ὥς ὅταν
 ἐδιδάσκονται ἐκλύσαι ἑαυτοὺς τῶν δεινῶν, οἷς δέδεν-
 ται, ὥς τε σωθῆναι, καὶ ἀφικνῶντες ὧδε, ἀλλὰ ταράσσονται
 διὰ

eum, inquit, sua vi, cæteræque virtutes omnes, ut eos qui maximis sint certaminibus defuncti. Quibus autem certaminibus is est defunctus? inquam. Tum ille: Maximis, inquit: & maximas belluas, quæ prius ipsum devorabant, & cruciabant, & servitute premebant, superavit omnes, & à se profligavit, ipse sui juris factus: adeo ut illæ jam ei ita serviant, quemadmodum ipse dudum illis serviebat. Quasnam dicis belluas? Perquam enim audire cupio. Primum, inquit, Ignorantiam & Errorem. An vero eas esse belluas non censes? Et quidem maleficas, inquam. Deinde Dolorem, Luctum, Avaritiam, Intemperantiam, & omnia genera vitiorum. His omnibus imperat; non paret, ut prius. O præclara, inquam, facinora, victoriamque pulcherrimam! Verum illud etiam mihi dicito: quævis est illius coronæ, qua eum ornari dicebas? Beatifica, ô adolescens. Nam qui ea vi coronatur, fit beatus, & malorum expers: nec in aliis spem felicitatis habet repositam, sed in semetipso. O præclaram victoriam! Ubi autem coronatus est, quid facit, quove abit? Virtutes eum deducunt eo unde ante venerat: & ostendunt ei illos qui ibi agunt, ut male & misere vivant, & ut vitæ naufragium faciant, & errent: & quasi victi ab hostibus ducantur; alii ab Incontinentia, alii ab Arrogantia, alii ab Avaritia, alii Vanæ gloriæ studio, alii ab aliis malis. Quibus à difficultatibus, quibus constricti tenentur, ipsi eluctari non possunt, ut servantur, & huc perveniant; sed

διὰ παντὸς τῆ βίᾳ. τῷ δὲ πάχυνσι διὰ τὸ μὴ δύ-
νασθαι τὴν ἐνθάδε ὁδὸν εὐρεῖν. ἐπιλάθοντο γὰρ τὸ
παρὰ τῆ δαιμονίου φόβου ταγμα. Ὁρθῶς μοι δοκεῖς
λέγειν. ἀλλὰ καὶ τῷ πάλιν ὑπερῶ, διὰ τὴν δεικνύειν
αὐτῷ τὴν τόπον ἐκείνον αἱ ἄρεταί, ὅθεν ἦκει τὸ φό-
βου. Οὐκ ἀκριβῶς ἦδει, ἐδὲ ὅρῳ, ἔφη, ἐδὲν
τῷ ἐκεί, ἀλλ' ἐνεδοίαζε. καὶ διὰ τὴν ἁγνοίαν, καὶ τὴν
Πλάτων, ὃν δὴ ἐπεπῶκει, τὰ μὴ ὄντα ἀγαθὰ ἐνόμι-
ζεν ἀγαθὰ εἶναι, καὶ τὰ μὴ ὄντα κακὰ κακὰ. διὸ καὶ ἔζη
κακῶς ὥσπερ οἱ ἄλλοι οἱ ἐκεί διατρέποντες. νῦν δὲ
ἀπειληφῶς τὴν ὁπισθίαν τῇ συμφερόντων, αὐτὸς τε
καλῶς, ζῇ, καὶ τέττες θεωρεῖ ὡς κακῶς φράσσιν.
Ἐπειθὰν ἐν θεωρήσει πάντα, τί ποιῇ, ἢ ποῖ βαδί-
ζει; Ὅπου ἂν βέλῃται, ἔφη· πανταχῇ γὰρ ἔστι αὐτῷ
ἀσφάλεια, ὥσπερ (13) τὸ κερύκιον ἄνθρωπον ἔχοντι.
καὶ πανταχῇ ἔστι ἀφικηται, πάντα καλῶς βιώσεται
καὶ πάσης ἀσφαλείας. ὑποδέχονται γὰρ αὐτὸν ἀσφαλῶς
πάντες, καὶ διὰ τὴν ἰατρὸν οἱ πύχοντες. Πότερον ἐν
κακῇ τὰς γυναῖκας, αἱ ἔφης θηρία εἶναι, ἐκ ἐπ' ὀφ-
ρεῖται, μή τι πάθη ὑπὸ αὐτῶν; Οὐδέν. καὶ μὴ διοχλη-
θήσεται, ἔτε ὑπὸ Ὀδύνης, ἔτε ὑπὸ Λύπης, ἔτε ὑπὸ
Ἀκρασίας, ἔτε ὑπὸ Φιλαργυρίας, ἔτε ὑπὸ Πενίας, ἔτε
ὑπὸ ἄλλης κακῆς ἐξενός. ἀπάντων γὰρ κλειδίς, καὶ ἐπάνω
πάντων ὅτι τῇ φόβου αὐτὴν λυπέντων· καὶ διὰ τὴν
(14) οἱ ἐχθόδηται. τὰ γὰρ θηρία δὴ πᾶς πάντας τὰς
ἄλλας κακοποιούντα μέχρι θανάτου. ἐκείνους καὶ λυπεῖ,
διὰ τὸ ἔχειν ἀντιφάσμα. αὐτὸς τῷ καὶ τῷτον ἐδὲν
λυπεῖ διὰ τὸ ἔχειν ἀντιφάσμα. Καλῶς ἐμοὶ δοκεῖς
λέγειν. ἀλλ' ἐπὶ τοῦτο μοι εἰπὲ, τίνας εἰσὶν ἐτοίμοι δοκῶν-
τες ἐκείθεν ἀπὸ τῆ βενῆ παραγίγναι; καὶ ἐν μὲν αὐ-
τῶν ἐσφοναμένοι, ἐμψασι ποιῶσιν ἀφροσύνης πινός.

per omnem ætatem turbantur. Quod eo illis accidit, quod viam hanc invenire non possunt; quippe obliti mandatum quod Genius dederat. Recte mihi dicere videris. Sed rursus illud dubito, cur Virtutes eum locum illi monstrent, unde prius huc venerat. Non satis norat, neque intelligebat, inquit, quicquam eorum quæ ibi geruntur: sed dubitabat; &, ob Ignorantiam & Errorem quem imbiberat, ea quæ bona non sunt, bona esse putabat; & mala, quæ mala non sunt. Quare male vivebat, ut cæteri qui ibi degunt. Nunc vero conducibilium rerum scientiam consecutus, cum ipse bene vivit, tum illorum miseras perspicit. Hæc autem contemplatus, quid agit, aut quo vadit? Quocumque voluerit, inquit. Ubique enim in tuto est, non secus ac si Corycium antrum teneret. Et quocumque pervenerit, omnino honeste vivet, ab omni periculo remotissimus. Omnes enim eum libenter suscipient, ut ægroti medicum. Nunquid ergo illas quoque mulieres, quas dicebas esse belluas, timere desiit, nihil ab eis expectans mali? Nihil. Neque enim vel Dolo, vel Molestia, vel ab Incontinentia, vel ab Avaritia, vel à Paupertate, vel ab ullo alio malo vexabitur. Omnibus enim dominatur, omnibus est superior iis à quibus ante exagitabatur; quemadmodum viperarii. Nam serpentes, qui omnes alios ad necem usque persequuntur, illos non lædunt, eo quod hoc veneni remedium habent. Ita & hunc nihil lædit, eo quod remedium habet. Recte mihi dicere videris. Sed illud etiam mihi explica, quinam ii sint qui inde à tumultu adventant? Quorum alii coronati, specimen hilaritatis præ se ferunt:

οἱ δὲ ἀσεφάνωτοι, οἱ μὲν ἀπεγνωσμένοι, καὶ τὰς κνή-
μας καὶ τὰς κεφαλὰς δοκῶσι τετρίφθαι· κατέχονται
δὲ ὑπὸ γυναικῶν πνῶν. Οἱ μὲν ἐσεφαναμένοι, σεσω-
σμένοι εἰσὶ πρὸς τὴν Παιδείαν, καὶ διφραίνονται τετυ-
χηκότες αὐτῆς. οἱ δὲ ἀσεφάνωτοι, οἱ μὲν ἀπεγνω-
σμένοι ὑπὸ τῇ Παιδείᾳ, ἀναγκάμπησι, κακῶς καὶ ἀ-
δελῶς διακείμενοι· οἱ δὲ ἀποδεδειλιακότες, καὶ ἀνα-
βεβηκότες πρὸς τὴν Καρτεῖαν, πάλιν ἀναγκάμπησι,
καὶ πλανῶνται ἀνοδίᾳ. Αἱ δὲ γυναικες, αἱ μὲν αὐτῶν
ἀκολουθεῖσαι, τίνες εἰσὶν αὐταί; Λύπαι, ἔφη, καὶ Ὀδύ-
ναι, καὶ Ἀδυμίαι, καὶ Ἀδοξίαι, καὶ Ἀγνοιαί. Πάντα
κακὰ λέγεις αὐτοῖς ἀκολουθεῖν. Νηΐ Δία, πάντα, ἔφη,
ἀκολουθεῖσιν· ὅταν δὲ ἔτοι παρὰ γήωνται εἰς τὴν πρῶτον
πρὶν βολον πρὸς τὴν Ἡδυπάθειαν, καὶ τὴν Ἀκρασίαν,
ἐκὶ αὐτὰς αἰπῶνται, ἀλλ' αὖθις κακῶς λέγουσι καὶ
τὴν Παιδείαν, καὶ τὰς ἐκείσε βαδίζοντας, ὡς ταλαί-
πωροι καὶ ἀδελιοὶ εἰσι, καὶ κακοδαίμονες, οἱ τὴν βίον
τὴν παρ' αὐτοῖς ἀπολιπόντες κακῶς ζῶσι, καὶ ἐκ ἀπο-
λαύουσι ἢ παρ' αὐτοῖς ἀγαθῶν. Ποῖα δὲ λέγουσιν
ἀγαθὰ εἶναι; Τὴν Ἀστωπίαν, καὶ τὴν Ἀκρασίαν, ὡς εἴ-
ποι ἂν τις ὅτι κεφαλαίαι. τὸ γὰρ ἀωχθεῖς βοσκοημάτων
τρόπον, ἀπόλαυσιν μεγίστων ἀγαθῶν ἡγνῶνται εἶναι. Αἱ
δὲ ἕτεροι γυναικες αἱ ἐκείθεν παρὰ γήονταί, ἱλαραὶ
τε καὶ μελῶσαι, τίνες καλοῦνται; Δόξαι, ἔφη, καὶ ἀγα-
γῶσαι πρὸς τὴν Παιδείαν τὰς εἰσελθόντας πρὸς τὰς
Ἀρετὰς, ἀναγκάμπησιν ὅπως ἑτέρας ἀράῃσι, καὶ ἀνα-
γείλωσιν ὅτι ἐυδαίμονες ἦδη γέγονασιν ὅς τις ἀπῆγα-
γον Πότρεον ἔν, ἐφ' ἣν ἐγὼ αὐταί εἰσω πρὸς τὰς Ἀρετὰς
εἰσπορεύονται; Ἐφη, Οὐ· ἐ γὰρ (15) Σέμις Δόξαν εἰσπο-
ρεύεσθαι πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, ἀλλὰ τὴν Παιδείαν παρὰ δι-
δασιν

qui vero coronis carent, desperabundi, cum crucibus & capitibus attritis esse, tum à mulieribus quibusdam detineri videntur. Qui coronas gestant, inquit, incolumes ad Eruditionem pervernerunt, eaque se potitos esse latantur. Qui autem coronis carent, partim ab Eruditione repudiati recedunt, male ac misere affecti; partim ignavia debilitati, cum ad Tolerantiam ascendissent, retro redeunt, nullo certo itinere oberant. Mulieres vero, eos affectantes, quæ sunt? *Ærumnæ*, inquit, & *Molestiæ*, & *Desperationes*, & *Ignominia*, & *Ignorations*. Si ita est, ut dicis, mala omnia eos affectantur. Utique profecto mala omnia. Cum vero isti in primum septum ad *Luxuriam* & *Incontinentiam* redierunt, non semetipsos accusant: sed statim & eruditioni, & id iter ingressis maledicunt, ut ærumnosis; & miseris atque infelicibus, qui ea vita, quam ipsi agant, relicta, male vivant, nec perfruantur ipsorum bonis. Quæ vero bona esse dicunt? *Luxum*, & *Incontinentiam*, ut summam dicam. Nam, secundum more gulæ servire, maximorum bonorum esse fructum opinantur. Alteræ vero mulieres illinc profectæ, hilares, & ridentes, quibus nominibus appellantur? Opiniones, inquit: & perductis ad Eruditionem iis qui ad Virtutes sunt ingressi, redeunt, ut alios adducant, atque renuncient, eos quos illo adduxerint, jam beatos esse factos. Utrum igitur, inquam, istæ ad Virtutes ingrediuntur? Non, inquit: neque enim fas est Opinionem intrare ad Scientiam, sed Eruditioni illos

απαντῆς εἶτα, ὅταν ἡ Παιδεία παρὰ λάβῃ, ἀνακρί-
 νεται πάλιν, ἄλλες ἀξίαι ὥσπερ αἱ νῆες, τὰ φορτία
 πρὸς τὴν ἐξελόμηναι, πάλιν ἀνακρίπτειν, καὶ ἄλλων π-
 νῶν γυμνάζονται. Ταῦτα μὲν δὴ καλῶς μοι δοκεῖς, ἔφην,
 ἐξηγήσῃς. ἀλλ' ἐκείνο ἐδέπω ἡμῖν διδύλοκας τί πρὸς-
 τῆται τὸ Δαιμόνιον τοῖς εἰς πορφυρομένοις εἰς τὸ βίον
 ποιεῖν, Θάρρειν, ἔφη. διὰ καὶ ὑμεῖς θάρρειτε. πάντῃ γὰρ
 ἐξηγήσομαι, καὶ ἐδὲν παρὰ λαίψω. Καλῶς λέγεις, ἔφην
 ἐγώ. Ἐκτεῖναι ἐν τῷ χεῖρα πάλιν, Ὁρᾷτε, ἔφη, τῷ
 γυναικὶ ἐκείνῳ, ἢ δοκεῖ τυφλὴ περ εἶναι, καὶ ὅτῃ λίθου
 στρογγύλου ἐστίναι, καὶ καὶ ἄρτι ὑμῖν εἶπον ὅτι Τύχη κα-
 λῆται; Ὁρᾷτε. Ταύτη κελεύει, ἔφη, μὴ πσεύειν,
 καὶ βέβαιον μηδὲν πσεύειν, μηδὲ ἀσφαλὲς ἔχειν, ὅ,
 πᾶν παρ' αὐτῆς λάβῃ περ, μηδὲ ὡς ἴδια ἡγεῖσθαι. ἐ-
 δὲν γὰρ κωλύει ταῦτα πάλιν ἀφελῆσθαι, καὶ ἑτέρῳ δι-
 δόναι. πολλάκις γὰρ τῆτο εἶωθε ποιεῖν. καὶ διὰ ταῦτά
 ἐν τῷ αἵματι κελεύει πρὸς τὰς ἑαυτῆς δόσεις (16)
 ἐχ' ἡπὺς γίγνεσθαι, καὶ μὴτε χαίρειν ὅταν διδῶ, μὴτε
 ἀδυμῆν ὅταν ἀφελῇται, καὶ μὴτε φέρειν αὐτῷ, μή-
 τε ἐπαινεῖν. ἐδὲν γὰρ ποιεῖ μετὰ λογισμῷ, ἀλλ' εἰκῇ,
 καὶ ὡς ἔτυχε, πάντα, ὥσπερ πρότερον ὑμῖν ἔλεξα.
 διὰ τῆτο ἐν τὸ Δαιμόνιον κελεύει, μὴ θαυμάζειν ὅ,
 τι αὖν πρὸς αὐτῇ, μηδὲ γίγνεσθαι ὁμοίους τῆς (17)
 κακοῖς τραπέζιτα. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι, ὅταν μὲν λάβω-
 σιν τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, χαίρουσιν, καὶ
 ἴδιον νομίζουσιν εἶναι. ὅταν δ' ἀπαιτῶνται, ἀγανα-
 κτίζουσι, καὶ θανάτῳ οἰοῦνται πεπονθέναι. ἐμνημονεύον-
 τες, ὅτι ὅτῃ τῆτο ἔλαβον τὰ δέματα, ἐφ' ᾧ ἐδὲν
 κωλύει τὸν θάνατον πάλιν κομίσθαι. ὡσαύτως τοῖ-
 νυν κελεύει ἔχειν τὸ Δαιμόνιον καὶ πρὸς τῷ παρ'
 αὐτῆς

illos. Quos cum eruditio susceperit, redeunt istæ, rursus alios adducturæ; veluti naves; expositis sarcinis reductæ, aliis rebus onerantur. Ita quidem mihi recte explicare videris. Sed illud nondum declarasti, quid Genius in vitam introeuntibus præcipiat. Ut bonis animis sint, inquit. Quare bonis animis este & vos. Enarrabo enim omnia, neque quicquam prætermittam. Recte dicis, inquam. Rursus igitur extenta manu, Videtis, inquit, mulierem istam, quæ cæca esse videtur, & rotundo saxo insistere, quam vobis modo dixi Fortunam appellari? Videmus. Huic, inquit, fidem habere vetat, aut quicquam firmum putari, tutove possideri, aut pro suo teneri, quod illi acceptum referatur. Nihil enim obstare, quo minus ea eripiat, & alteri tradat. Sæpe enim eam hoc facere solere. Ob eam igitur causam monet, ne vincantur illius muneribus; neve gaudeant cum largiatur; neve doleant cum eripiat: utque eam neque laudent, neque vituperent. Neque enim quicquam consulto facere, sed temere atque inconsiderate, sicut ante vobis dixi. Quare Genius monet, ne mirentur, quicquid illa faciat: neve malos mensarios imitentur, qui accepta ab aliis pecunia gaudeant tanquam sua; eademque repetita indignantur, atque injuriam sibi factam putent: obliti nimirum, ea conditione apud se fuisse depositam, ut absque ullo impedimento à creditore reciperetur. Eodem ergo modo jubet Genius erga
ejus

αὐτῆς δόξιν· καὶ μνημονεύειν, ὅτι τοιαύτῳ ἔχει φύ-
 ριν ἢ Τύχην, ὥς τε, ἃ δέδωκεν ἀφελέσθαι, καὶ ταχέως
 πάλιν δύναι πολλὰ πλάξια. αὖτις δὲ ἀφελέσθαι ἃ
 δέδοκεν. ἔ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ πάρχοντα. ἃ
 γὰρ διδῶ, κελεύει λαμβάνειν παρ' αὐτῆς, καὶ σωτό-
 μως ἀπλῶς ἔχοντα πρὸς τὴν βεβαίαν καὶ ἀσφαλῆ
 δόξιν. Ποίαν ταύτην; ἔφω ἐγώ. Ἦν λήγονται
 παρὰ τὴν Παιδείαν, ἢ διασωθῶσιν ἐκεί. Αὕτη ἔν τις
 ὅστις; Ἡ ἀληθὴς Ἐπιστήμη, ἔφη, ἥ συμφερόντων,
 καὶ ἀσφαλὴς δόξις, καὶ βεβαία, καὶ ἀμετάβλητος. φεύ-
 γην ἔν κελεύει σωτόμως πρὸς ταύτην· καὶ ὅταν ἔλ-
 θῃ πρὸς τὰς γυναικας ἐκείνας, ἃς καὶ πρότερον ἔ-
 πον ὅτι Ἀκρασία καὶ Ἡδυσπάθεια καλοῦνται, καὶ ἐν-
 τεῦθεν κελεύει σωτόμως ἀπαλλάττειν, καὶ μὴ πειν-
 εῖν μηδὲ ταύταις μηδὲν, ἕως ἂν πρὸς τὴν Ψευδο-
 παιδείαν ἀφίκωνται. κελεύει ἔν αὐτοῖς χρόνον πινὰ
 ἐνδιαιτῆσαι, καὶ λαβεῖν ὃ, π ἂν βέλωνται παρ' αὐ-
 τῆς, ὥσπερ ἐφόδιον· ἔτα ἐντεῦθεν ἀπέναι πρὸς τὴν
 ἀληθινὴν Παιδείαν συντόμως. Ταῦτ' ὅστις, ἃ πρε-
 τάσσει τὸ Δαίμονιον. Ὅστις πόινω παρ' αὐτὰ π
 ποιῇ ἢ παρὰ κεί, ἀπύλλεται κακὸς κακῶς. Ὁ μὲν δὲ
 μῦθος, ὃ ξένοι, ὃ ἐν τῇ πίνω, τοῖς τοῖς ἡμῖν ὅστις. οἱ
 δὲ δὲ π πρὸς πύθεος πρὶ ἐχάς τέτων, ἔδεις φδό-
 νθ· ἐγὼ γὰρ ὑμῖν φράσω. Καλῶς λέγεις, ἔφω ἐγώ.
 ἀλλὰ τί κελεύει αὐτὸς τὸ Δαίμονιον λαβεῖν παρὰ τὴν
 Ψευδοπαιδείας; Ταῦτ' ἃ δοκεῖ ἔχρηστα εἶναι.
 Ταῦτ' ἔν πινὰ ὅτι; Γεγμματα, ἔφη, καὶ τὰ ἥλ' ἄλλων
 μαθημάτων· ἃ καὶ Πλάτων φησὶν ὡσπερὶ χαλινῶ τι-
 νος δύναμιν ἔχειν τοῖς νέοις, ἵνα μὴ εἰς ἕτερον φει-
 πῶνται. Πότερον δὲ ἀνάγκη ταῦτα λαβεῖν, εἰ
 μέλλοι

ejus munera esse affectos : & id Fortunæ esse ingenium meminisse , ut & , quæ dederit , eripiat , & subito longe plura largiatur , rursusque auferat ea quæ dederat : nec ea solum , sed illa etiam quæ illi ante habuerint . Quæ igitur det , accipi jubet ab ea ; iisque acceptis quam primum accedi ad constantem & tutam largitionem . Quænam illa est ? inquam . Quam ab Eruditione sunt accepturi , si eo pervenerint incolumes . Ea vero quæ est ? Vera scientia , inquit , rerum utilium , largitioque constans , tuta & immutabilis . Quare celeriter ad hanc jubet confugi : cumque ad mulieres illas , quas ante dixi Incontinentiam & Luxuriam appellari , pervenerint , etiam ab iis statim discedi , ac ne his quidem fidem haberi ullam : donec ad Falsi nominis Eruditionem progressi fuerint . Apud hanc vero ad tempus eos commorari jubet : & quicquid voluerint , ab ea pro viatico accipere : Post celeriter inde ad Veram Eruditionem contendere . Hæc sunt mandata Genii : quæ qui aut non observat , aut non recte accipit , malus male perit . Ac fabula quidem , hospites , quam Tabula continet hujusmodi est . Si quid vero amplius de horum unoquoque percontari placet , licebit . Ego enim vobis dicam . Recte , inquam , dicis . Quid ergo eos Genius à Falsi nominis Eruditione jubet accipere ? Ea quæ usui esse videntur . Quænam illa sunt ? Literæ , inquit , & cæteræ disciplinæ , quas & Plato adolescentibus fræni esse instar ait , ne aliis rebus distrahantur . Num vero necesse est istas accipere
eum

μέλλοι τις ἥξεν πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν, ἢ ἔ-
 ἀνάγκη μὲν ἐδεμία, ἔφη, χρῆσιμα μὲν τοῖς ὄντι πρὸς δὲ
 τὸ βελτίους γενέσθαι ἐδὲν συμβάλλεται ταῦτα. Οὐ-
 δὲν ἄρα λέγεις ταῦτα χρῆσιμα ἔσθαι πρὸς τὸ βελτίους
 γινέσθαι ἀνδρας; (18) Ἔστι γὰρ καὶ ἀνευ τέτων βελ-
 τίους γενέσθαι. ὅμως δὲ ἐκ ἀρχῆς καὶ κεινὰ ὄντι, ὥς γὰρ
 δι' ἐρμηνείας συμβάλλομεν τὰ λεγόμενά ποτε, ὅμως
 μὲν τοῖς γὰρ ἐκ ἀρχῆς οὐκ, καὶ ἡμᾶς αὐτὲς τὴν φωνὴν
 ἀκριβεστέραν ἔχειν; (19) καὶ πω πω καὶ μὲν ἔτι
 ἀνευ τέτων τῶν μαθημάτων ἐδὲν καλύψει γινέσθαι.
 Πότερον ἐδὲν προέχουσιν ἔτι οἱ μαθηματικοὶ πρὸς
 τὸ βελτίους γινέσθαι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων; Πῶς μέ-
 λους προέχουσιν, ἐπειδὴ φαίνονται ἡπατημένοι καὶ
 ἀγαθῶν καὶ κακῶν ὥσπερ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅτι κατεχόμε-
 νοι ὑπὸ πίσεως κακίας; Οὐδὲν γὰρ καλύψει, εἰδέναι μὲν
 γινόμενα, καὶ κατέχειν τὰ μαθήματα πάντα ὁμοίως
 ὅ μύδουσι καὶ ἀκαθάρτη εἶναι, καὶ φιλάργυρον, καὶ ἀδίκον, καὶ
 προδοτικόν, καὶ τὸ πῦρ ἀφρονεῖν. Ἀμέλει πολλὰς πειστέρας
 ὄντι εἰδέναι. Πῶς ἔτι οἱ προέχουσιν, ἔφη, εἰς τὸ βελτί-
 ος ἀνδρας γινέσθαι ἐνεκα τέτων τῶν μαθημάτων; Οὐδὲν
 μὴ φαίνεται, ἐκ τέτων τῶν λόγων. Ἀλλὰ τί ὄντι, ἔφω ἐ-
 γώ, τὸ αἶπον; Ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ βόλου διατρέφε-
 σιν, ὥσπερ ἐγγίζοντες πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν.
 Καὶ τί τῆτο ὠφελεῖ αὐτὲς, ἔφη, ὅταν πολλάκις ὄντι εἰ-
 δέναι παραγνομήτους ἐκ τῆς πρώτης περὶ βόλου ὑπὸ τῇ Ἀ-
 κρασίᾳ, καὶ τῇ ἄλλῃ κακίᾳ, εἰς τὸν τρίτον περὶ βόλου,
 πρὸς τὴν Παιδείαν τὴν ἀληθινὴν, οἱ τέτες τὰς μαθη-
 ματικὰς παραλλάττουσιν; (20) ἄστε, πῶς ἔτι προέ-
 χουσιν ἄρα ἢ ἀκίνητότεροι, ἢ δυσμαθέστεροί εἰσι.
 Πῶς, ἔφω, τῆτο, ἐγώ; Ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ βόλου εἰ-
 μηδὲν

eum qui ad Veram Eruditionem pervenire velit, an non? Nulla id quidem necessitas cogit, Nam commodæ illæ quidem sunt, sed ad incrementa virtutis nihil conferunt. Itane eas nihil conserre ad id dicis ut viri meliores evadamus? Licet enim vel sine his fieri meliores, inquit. Neque tamen inutiles sunt etiam istæ. Ut enim aliquando per interpretem ea quæ dicuntur cognoscimus; & tamen non incommodum fuerit, nos ipsos illius linguæ accuratorem habere cognitionem, quamvis aliquid per interpretem perceperimus: sic disciplinis istis carere, nihil est quod vetet. Non ergo meliore conditione sunt cæteris isti Mathematici, nec facilius possunt fieri meliores? Quo pacto inquit, præstarent cæteris, cum eos de rebus bonis & malis non minus sentire perperam constet, quam cæteros mortales, & omni adhuc vitiorum genere contrictos teneri? Nihil enim vetat, nosse literas, & tenere disciplinas omnes: & æque tamen esse ebriosum, intemperantem, avarum, injurium, proditorem, denique amentem. Multos certe quidem tales videre licet. Quæ ergo, inquit, istorum quasi prærogativa est ob istas disciplinas, ut in viros evadant meliores? Nulla omnino esse videtur, siquidem ita se res habet. Sed quæ causa est, inquā cur in secundo versentur septo, tanquam Veræ eruditioni vicini? Et quem, inquit, inde capiunt fructum? cum sæpe videre liceat aliquot è primo septo ab Incontinentia cæterisque vitiis in tertium septum pervenire ad veram Eruditionem, qui istos disciplinarum sectatores prætereunt. Quis ergo jam dicat, eos præstare cæteris? Aut igitur segniore sunt, aut minus dociles. Quomodo istud? inquā. Quia, qui in secundo septo sunt, ut
nihil

μηδὲν ἄλλο, ὡς ποιῶνται γε ὁπίσθῳ, ἃ ἐκ εἶδαντο
 ἕως δ' ἂν ἔχωσι ταύτῃ τῷ δόξαν, ἀκινήτους αὐ-
 τὲς ἀνάγκη ἐστὶν ὡς τὸ ὁρμᾶν ὡς τῷ ἀληθινῷ
 Παιδείαν. Εἴτα τὸ ἕτερον ἔχ' ὁρᾶς, ὅτι καὶ αἱ Δόξαι
 ἐκ τῆς πρώτης ἀποβόλου εἰσπορεύονται ὡς αὐτὲς ὁ-
 μοίως; "Ὡς τε ἐδὲν ἔτοι ἐκείνων βελτίους εἶναι, εἰ
 μὴ καὶ τέτοις σωῇ Μεταμέλεια, καὶ πεισθῶσιν, ὅτι
 ἐκ Παιδείαν ἔχουσιν, ἀλλὰ Ψάδοπαιδείαν, δι' ἣν ἀ-
 πατῶνται. ἔτω δὲ διακείμενοι, ἐκ ἧν ποτε σωθῆεν.
 Καὶ ὅμοις τοίνυν, ὃ ξένοι, ἔφη, ἔτω ποιεῖτε, καὶ ἐν-
 διαπίθετε τοῖς λεγόμενοις, μέχρις ἂν ἔξιν λαβῆν.
 ἀλλὰ ποῦ ἤμ' αὐτῶν πολλὰς δεῖ ὀπισκοπεῖν, καὶ μὴ
 διαλείπειν. τὰ δὲ ἄλλα πάρεργα ἡγήσασθαι. εἰ δ' ἢ μὴ,
 ἐδὲν ὁφελῶ ἔσαι ὧν νῦν ἀκούετε. Ποιήσομεν. Τέτο
 δὲ ἐξήγησαι, πῶς ἐκ ἔσιν ἀγαθὰ ὅσα λαμβάνουσιν
 οἱ ἀνθρώποι παρὰ τῆς Τύχης; οἷον τὸ ζῆν, τὸ ὑμᾶ-
 νειν, τὸ πλετεῖν, τὸ ἀδιδεῖν, τὸ τέκνα ἔχειν, τὸ
 νικᾶν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τέτοις παρὰ πλῆστα; ἢ πα-
 λιν, τὰ ἐναντία πῶς ἐκ ἔστι κακὰ; πάντῃ γὰρ ἡμῖν πα-
 ραδοξὸν καὶ ἄπυστον δοκεῖ τὸ λεγόμενον. Ἄγε τοίνυν.
 ποιῶν, ἔφη, ἀποκρίνασθαι τὸ φαινόμενον, ὅτι ὧν ἂν
 σε ἐρωτῶ. Ἀλλὰ ποιήσω τῆτο, ἔφην ἐγώ. Πότερον
 οὐκ ἂν κακῶς τις ζῇ, ἀγαθὸν ἐκείνῳ; Οὐ μοι δο-
 κεῖ ἀλλὰ κακόν, ἔφην ἐγώ. Πῶς οὐκ ἀγαθὸν εἶναι τὸ
 ζῆν, ἔφη, εἴπερ τέτῳ εἶναι κακόν; Ὅτι τοῖς μὴ κακῶς
 ζῶσι, κακόν μοι δοκεῖ ἐστίν, τοῖς δὲ καλῶς, ἀγαθόν.
 Καὶ κακόν ἄρα λέγεις τὸ ζῆν, καὶ ἀγαθὸν εἶναι; Ἐ-
 γώ γε. Μὴ οὐκ ἀπιδάνως λέγε. ἀδυνάτον γὰρ, τὸ αὐτὸ
 ὡς κακὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι. ἔτω γὰρ καὶ ὠφέλι-
 μον καὶ βλαβερόν ἂν εἴη, καὶ αἰρετὴν καὶ φευκτὸν ἄμα
 αἰετ.

nihil aliud, illud certe peccant, quod ea se scire profitentur quæ nesciunt. Qua opinione dum imbuti sunt, segniores eos esse necesse est ad veram eruditionem expetendam. Deinde alterum illud non vides, ut Opiniones etiam è primo septo adhuc ad eos commeent? Quare nihilo cæteris hi meliores sunt, nisi cum ipsis etiam Pœnitentia se junxerit: persuasumque habuerint, non vera, sed Falsi nominis eruditione se esse præditos, à qua in errores inducantur, eoque statu rerum salvi atque incolumes esse nequeant. Et vos igitur, hospites, inquit, nisi ita feceritis, & in iis quæ diximus, diu multumque versati fueritis, donec habitum acquiratis, (nam sæpius eadem revolvenda sunt, nec intermittenda, sed cætera præ his supervacanea putanda,) nullus vobis eorum usus erit quæ auditis. Faciemus. Sed hoc declara, cur bona non sint ea quæ homines à Fortuna accipiunt; ut vita, ut sanitas, divitiæ, gloria, liberi, victoria, cæteraque his similia, contraque ea quæ his adversantur, cur mala non sint? Omnino enim admirabilis, & incredibilis ista nobis videtur oratio. Age ergo; da, inquit, operam, ut ad ea, quæ rogaro, id respondeas quod tibi videtur. Ita faciam, inquam. Utrum igitur etiam ei, qui male vivit, bonum est vivere? Non videtur mihi; sed malum. Quo pacto ergo, inquit, bonum est vivere, si illi malum est? Quia ut male viventibus, malum mihi videtur vivere, ita bene, bonum. Et malum igitur esse dicis vivere, & bonum? Ego vero. Cave absurde loquaris. Neque enim fieri potest, ut res eadem & mala & bona sit. Sic enim & utilis erit & noxia, simulque semper & expetenda & fugienda.

Absurdum

αεί. Ἀπίθανον μὲν. Ἀλλὰ πῶς, εἰ τὸ κακῶς ζῆν ὦν ἂν
 ὑπάρχει, κακὸν τι ὑπάρχει αὐτῷ, κακὸν αὐτὸ τὸ ζῆν
 ὅστις; Ἀλλ' ἐπὶ αὐτὸ, ἔφη, ὑπάρχει τὸ ζῆν τῷ κακῶς
 ζῆν. ἢ ἔστι φαινεται; Ἀμείλει ἔδ' ἐμοὶ δοκεῖ τὸ αὐτὸ
 εἶναι. Τὸ πίνω ζῆν ἐ κακὸν ὅστις ἐπεί εἰ μὴ κακὸν, τοῖς
 ζῶσι καλῶς κακὸν δὴ ὑπῆρχεν, ἐπεί τὸ ζῆν αὐτοῖς
 ὑπῆρχεν, ὅπερ ὅστις κακόν. Ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν.
 Ἐπὶ πίνω ἀμφοτέροις συμβαίνει τὸ ζῆν, καὶ τοῖς κα-
 κῶς ζῶσι, καὶ τοῖς καλῶς, ἐκ ἂν εἴη ἕτε ἀγαθὸν εἶναι
 τὸ ζῆν, ἕτε κακόν. (21) ὥσπερ ἔδ' ἐ τὸ τέμνειν, καὶ καί-
 νειν. ἐν τοῖς ἀρρώστῳσιν ὅστις νοστέον καὶ ὑγιεινόν. ἐκ ἕν
 ἕτω καὶ ὅτι τὸ ζῆν ὅστις ταῦτα. Σὺ τοίνυν ἕτω θεωρή-
 σον. πότερον ἂν βέλαιο ζῆν κακῶς, ἢ ἀποθανεῖν κα-
 λῶς καὶ ἀνδρίως; Ἀποθανεῖν ἐργα καλῶς. Οὐκ ἔν
 ἔδ' ἐ τὸ ἀποθανεῖν κακόν ὅστις, εἴτε αἰρετῶτερόν ὅστις
 πολλάκις τὸ ἀποθανεῖν τὸ ζῆν. Ἐστὶ ταῦτα. Οὐκ ἔν
 ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τὸ ὑγιαίνειν, καὶ νοσεῖν. πολλά-
 κισ γὰρ ἐ συμφέρει ὑγιαίνειν, ἀλλὰ τέναντίον, ὅταν ἢ
 πρίσσις τοιαύτη. Ἀληθῆ λέγεις. Ἄγε δὴ, σκεψώ-
 μεθα καὶ περὶ τὸ πλεῖν ἕτως· εἴγε θεωρεῖν ὅστις ὥς
 πολλάκις ὅστις ἰδεῖν ὑπάρχοντά πνι πλεῖτον, κακῶς
 ζῶντα τῆτον καὶ εὐδλίως. Νη Δία πολλές γε. Οὐκ
 ἔν ἔδ' ἐν τέτοις ὁ πλεῖτος βοηθεῖ εἰς τὸ ζῆν καλῶς.
 Οὐ φαίνεται. αὐτοὶ γὰρ φαῦλοί εἰσιν. Οὐκ ἔν τὸ σκε-
 δαίως εἶναι ἔχ' ὁ πλεῖτος ποιῇ, ἀλλὰ ἢ Παιδεία.
 Εἰκός γε. Ἐκ τέτε ἄρα τὸ λόγος πᾶς ὁ πλεῖτος ἀ-
 γαθόν ὅστις, εἴπερ ἐ βοηθεῖ τοῖς ἔχουσιν αὐτὸν εἰς τὸ
 βελτίως εἶναι· φαίνεται. Οὕτως ἔδ' ἐ συμφέρει ἄρα
 ἐπίοις πλεῖν, ὅταν μὴ ὀπίσανται τῷ πλεῖτῳ χρῆσθαι.
 Δοκεῖ μοι. Πῶς οὖν τῆτον ἂν τις κενεῖ ἀγαθόν εἶ-
 ναι,

Adsurdum id quidem. Sed, si is, qui malevivit, malum habet; quo pacto ipsa vita mala erit? Atqui non idem est, vivere, inquit, & male vivere. An non & tibi videtur? Profecto nec mihi videtur esse idem. Vivere igitur non est malum. Malum enim si esset, etiam bene viventibus utique esset malum. Vitam enim haberet, quæ malum esset. Vera mihi videris dicere. Quia ergo fit ut vita utrisque suppetat, tam male quam bene viventibus: vivere neque malum fuerit, neque bonum; sicut neque secare & urere. Nam ægrotantibus quidem ea salubria sunt, sanis vero noxia. Eodem igitur modo, & vita se habet. Proinde sic tu rem considera: Malesne male vivere, an mortem bene oppetere, ac fortiter? Ego vero honeste mori. Ergo neque mori est malum. Siquidem oppetere mortem sæpe magis est expetendum, quam vivere. Sunt ista. Eadem ergo est & sanitatis ratio, & morborum. Sæpe enim valere non prodest, si casus aliquis ita tulerit. Vera dicis. Age vero, & divitias eodem modo consideremus: si modo illud considerare est, quod sæpe videre licet, eundem & habere divitias, & male misereque vivere. Mehercule multos. Nihil ergo eis divitiæ conferunt ad bene beateque vivendum? Non videtur, cum ipsi mali sint. Viros ergo bonos, non Divitiæ, sed Eruditio facit. Probabile quidem est. Hac ergo ratione Divitiæ quei bonum sunt, cum possessores suos in eo non adjuvent ut fiant meliores? Ita videtur. Ergo nonnullis ne expedit quidem esse divites, cum divitiis uti nesciant. Mea quidem opinione. Quo pacto ergo id quisquam bonum judicabit, quod

εἶναι, ὃ πολλάκις ἔσ' συμφέρεται ὑπάρχον; Οὐδαμῶς.
 Οὐκοῦν εἰ μὴ τις ἐπίσταται πλεον ἤ ἧς καλῶς καὶ
 ἐμπείρως, δι' βιώσεται· εἰ δὲ μὴ κακῶς. Ἀληθέστατά
 μοι δοκεῖς τῷτο λέγειν. Καὶ τὸ συνολον δὲ, τὸ τιμᾶν
 ταῦτα ὡς ἀγαθὰ ὄντα, ἢ ἀπμάζειν ὡς κακὰ, τῷτο
 ὅστιν τὸ ταράσσον τοῦ ἀνθρώπου καὶ βλάπτον, ὅταν
 πρῶσί τε αὐτὰ, καὶ οἶονται διὰ τέτων μόνων διδαι-
 μονεῖν, καὶ πάνθ' ἐπομύως φράσσιν ἑνεκα τέτων, καὶ
 τὰ ἀσεβέστατα δοκῶντα εἶναι. ταῦτα δὲ πάχιστα διὰ
 τὴν τῶ ἀγαθῶ ἀγνοίαν.

T E Λ Ο Σ.

quod sæpe nullo modo suppetere prodest? Nullo pacto. Si quis ergo divitiis bene & perite uti scierit, bene vivet: sin minus, male. Verissima dicere mihi videris. Ad summam, quia hæc aut in pretio sunt, ut bona; aut in contemptu, ut mala; id ipsum est quod homines perturbet & lædat, cum scilicet ea mortales magnifaciunt, seque per ea sola Felicitatis fore compotes opinantur: eorumque causa ordine faciunt omnia, etsi maxime impia esse videantur. Hæc vero eis accidunt, quia, quid bonum sit, ignorant.

FINIS.

LECTORI.

Quanquam nihil in Cebetis Tabulam initio destinaveram : rogatus tamen à bibliopola, quæ tot editiones conjuncta exhibebant, ea nunc à nobis ne divellerentur: eistres exemplo non carebat, haud tamen egre fecimus, ut & hanc Tabulam percurreremus, & quædam à nobis pridem ad oras nostras notata; quædam ex Salmasii Præfatione prompta, Lectori impertiremus. Consultuimus & Joh. Casellii V. CL. editionem ex bibliotheca Geu. Elmenhorstii: & quæ ibi ad usus nostros idonea reperta; eorum quoque Lectorem participem fecimus. Addituri eramus & doctiss. Wolphii Notas: sed postea percepimus pleraque ad tirones tantum pertinere, & ex probatis Lexicographis, qui omnium manibus teruntur, magnam partem peti posse: ut omittam quæ ex Peripateticorum sententia, contra Cebetis doctrinam fusius disputat, quæ non erant hujus loci. Quæ vulgo circumferuntur Notæ, partim ineptæ sunt, ut cum inscriptionis rationem reddit, quasi qui Tabulam ipsam ne obiter quidem, & aliud agens, (quod & Salmasius observat:) unquam inspexisset: partim ex aliis nullo judicio transcriptæ. Textum ipsum vulgatæ editionis Amstelod. fideliter exhibemus, correctis tantum erratis typographicis, & restitutis alicubi ex aliis editionibus verbis integris, quæ operarum incuria exciderant.

NOTÆ

NOTÆ

IN

CEBETIS

TABULAM.

I. **K**^{EB. ΘHB.]} Salmas. *Prefatione in Tab. Ceb. Arab.* [Cebes Thebanus fuit auctor hujus Dialogi, cui Titulum ipse qui scripsit, fecit: Πίναξ. De quo perperam quidem dubitant, an genuinum opus Socratici illius Cebetis fuerit. Ratio dubitandi vana est, ac futilis quam afferunt, quod Platonis in hoc Dialogo fiat mentio. Quid tum postea? Ergo nec Platonis eadem ratione Dialogus ille fuerit, qui *Phædo* inscribitur, quia meminit in eo hujus Cebetis. Tres Dialogos scripserat hic Cebes, teste Laertio Diogene. Πίναξα Ἐκδιδουν, & Φρυγίων. Πίναξ est quem hic habemus.] Adde his:

O 3

quod

quod & Lucianus (Περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων) pro genuino Cebete, Cebetem nominans auctorem *Tabula*, videtur agnoscere: qui etiam eodem loco ad instar istius *Tabula* pulcherrimam & ipse finxit imaginem, qua misera illorum conditio qui mercede conducti, *doctores*, seu *Philosophorum* (*Capellanos domesticos* hodie diceremus:) munus in magnatum domibus obeuntes consenescebant: paucis lineis, nescio quam vere (siquidem ipse quodammodo postea Lucianus retractavit, & *Apologiam* conscripsit) graphice certe depingitur: præstantiss. editionis (Aldinam intelligo) p. 103. Quod autem in Suida, ubi de hac *Tabula* loquitur: Πίναξ. ἔστι δὲ τῶν ἐν ᾧδε δίνυνξις: quidam (de quo & Wolphius in Notis: quasi de alio vellet opere; mutant: ἔτι δὲ, &c. falli eos puto. Quamvis enim humanæ vitæ pictura proponitur, non tamen ut res gesta narratur; sed eorum quæ vulgo fiunt & accidunt, ortus & principia, ex arcanis originibus, quibus *Lex Mundi* continetur, repetuntur: quæ non male, τὰ ἐν ᾧδε nuncupentur: non minus quam quæ apud Platonem, in *Eri narratione*, *De Animarum sortitione*. Certe & ibi τὰ τῶν βίων παράδειγματα, (πρᾶννιδες, &c.) satis evidenter ob oculos posita. Si quid mutandum, præferendum putarem: τῶν ἐν δαίδε: (id est, ἐν τῷ βίῳ;) pro, τῶν ἐν ᾧδε. Ita enim
non

non raro loquuntur Græci, tam Christiani, quam alii : ut per, τὰ ἐκεί, quæ ad alteram vitam pertinent, pari elegantia innuunt. Sed nihil muto. Ad Platonici vero nominis & alia quæ habet Wolph. objectionem non improbabiler & istud responderi possit, à posterioribus fortasse aliqua, temporibus quibus ipsi vivebant, accommoda, addita esse : quod in plurimis antiquorum scriptis, in propriis præsertim tum hominum, tum locorum nominibus factum esse, certissimum est.

2. Νεώτερος γὰρ ὢν, π. καὶ σπ.] Ambigua verborum sententia. Si enim τὸ νεώτερος ad σπουδαῖα referas ; juvenis σπουδαῖος tanto laudabilior, & dignior qui advertatur ; quanto per naturam illa ætas, ad alia potius apta & propensa. Unde vulgatum illud Aristotelis, τὸν νέον, τῆς πολιτικῆς ἀκροάσεως auditorem minis idoneum statuentis ; quod ἄπειρος τῶν καὶ εἰς ἄλλα πράξεων, & quod τοῖς πάσι καὶ ἀκολούθη-
τικός. Sin, ad τὸ διαλέγεσθαι ; tum quo minus miremur, ratio redditur, (innuitur saltem) exuperantis in juvene facultatis ; ipsa juvenus scilicet. Quo pertinet locus à Caselio allatus : οἱ φιλόσοφοι φρονεῖν βέλτιον· οἱ νεώτεροι, λέγειν βέλτιον. In utramque partem multa possent adferri, si res postularet. Priorem sensum versio Arabica secuta est : posteriorem Caselius expressit. Lector, ut velit ; per me licet.

3. Καὶ πικροὶ καὶ ἀμαθεῖς.] Caseliana, ut & Salmasiana edit. πονηρὸν καὶ ἀμ. quod probabilius. Aristoteles autem eximie (ut omnia; quod & Sacris Oraculis consonum est) docet omnem πονηρίαν ex ἀγνοίας, vel quod eodem redit, ἀμαθείας proficisci.

4. Καθάπερ οἱ ἐπὶ τιμῶν παρὰ δὲ.] Non intellexerunt interpretes quid τιμωρία hoc loco sibi vellet. Non enim qui damnati carnificis manum expellunt; ut hic: aut, qui questionibus subiaciuntur; ut Caselius: aptum sunt hic exemplum, τῶν ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ καὶ μικρὸν καλῶς διεγμένων: sed illi qui male actæ vitæ aut impiorum facinorum sibi conscii, secretis conscientiae flagellis (quæ vera Erynnis, sed quæ non omnibus facinorosis contingit in hac vita:) quotidie lancinantur & torquentur. De quibus optime Satyricus:

Magne Pater Divum sævos punire tyrannos

Haud alia ratione velis: —

Virtutem videant intabescantque relicta.

Intabescere, plane quod hic Cebes, καὶ μικρὸν καλῶς διεγ. Porro, τιμωρὸν δαίμονες Synesio, aliisque: qui vulgo, ἀλάστορες. Cebes ipse (quod mirum interpretes non advertisse) in sequentibus ita exponit: ὅταν οὖν πάντα ἀπολίπη,

ἀπολίπει, παραδίδοντας (iisdem quibus hic ver-
bis:) τῇ τιμωρίᾳ : &c.

5. Αἱ μὲν οἷς τὸ σῶζεσθαι, ἔφλω· αἱ δὲ :]
Hic hærent aliqui, qua ratione *meretrices*
(ita enim supra, *δοξαί* omnes nuncupat :)
dici potuerint, quæ ad salutem perducunt.
Ex mente Platonis, optime : cui omnis *δοξα*,
quamvis alioquin optima & verissima, do-
nec ad *ἐπιστήμην* perducatur, res levis & mo-
mentanea : ut nos alibi ex ipso docuimus.
Sed & Cebes ipse postea, iterum, circa finem:
ut ex eadem Schola prodiiſſe facile colliga-
mus. Hinc Stoicorum scitum, *Σαπientem*
non δοξάζειν. Et sane *δοξαστικοὶ* eo nomine à
Galeno quoque, qui minime Stoicus, valde
reprehenſi ; quod quascunque opiniones
semel arripuerant, eis adeo mordicus & per-
dite addicti erant, ut pro illis (seu veris, seu
falsis) non aliter ac pro aris ac focis pugna-
rent. Merito igitur vel hoc nomine in *me-
retricum* numero : quamvis veras illas inter-
dum esse, & ad veram *ἐπιστήμην* perducere,
quod hic sub finem asseritur, nihil obſtet.
Cæterum, ut professas *meretrices* in matro-
næ mulieris (apud Comicum:) conspectum
venire nefas ; ita hic quoque servata Deco-
ri lege (& fortasse non sine aliqua ad Atticos
mores allusione) hæ *δοξαί*, alias haud malæ;
Scientiæ, & comitatus ejus consortio exclu-
duntur, Vide infra, num. 15.

6. Ὅτι οὐκ ἦσθιεν ἀλλ' ἔσθ' αἰ.] Dixit prius ὅτι
ἡ δειὰ δοκεῖ εἶναι ἡ διατρε. nihil de cibo. Videtur
legendum ἦσθι, non ἦσθιεν. Cogitet lector.
Oppositio plenior, si τὸ ἦσθιεν retineatur. A-
rabs ab αἰσθάνομαι deduxisse videtur: aut cer-
te verbum inde deductum reperisse.

7. Ἀπὸ τῆς Τύχης.] Caselius: à *Fortuna*:
quod melius quam ut hic, *forte fortuna*. Est
autem *Fortuna* apud multos qua Græcos, qua
Latinos scriptores plane idem quod *Deus*:
aut, *Dei providentia*: quod alibi multis ex-
emplis ostendimus. Interdum, una eadem-
que periodo, *Fortuna* & *Deus*: aut *divina*
providentia; synonyma. Hierocles: τῇ ἐπισ-
τῇ ἐπιποθεῖ τὸ νόμος (fati:) ὡς πρὸς τὴν περὶ
τῆς Τύχης καλῶς. Apuleius: Sed ni-
mirum nihil *Fortuna* rennente licet homini
nato dexterum provenire: nec consilio pru-
denti, vel remedio sagaci *divinae providentia*
fatalis dispositio subverti, vel reformari po-
test.

7. Καὶ εἰκάσθαι τῶν ἀνδρῶν.] Casel. non de vul-
go homines: quod quamvis quidam, quibus
Græca nunquam inspecta, laudent: excusari
tamen aliter non potest, nisi dicamus Caseli-
um, ἐκ εἰκάσθαι (qui tamen aliter ipse edidit:)
reperisse: vel certe verum ita esse (de quo
tamen nihil in Notis:) judicasse. Sed re-
pugnat τὸ εἰ πολλοί, quod præcessit.

9. Καὶ πῶς τὴν τέττα καδαρῆ. δύν.] Τὴν πῶμα-

τος scil. quod paulo ante memoratum. Τὴν τέτη καδαρλ. δύν. igitur est *passive* dictum, non *active* : ut θνητός μορτός : mors fera; &, ἀφαιραillata : & id genus alia sexcenta. Possis & ad ὑπὸ τὸν referre : sed ita quoque *passivum* fuerit. Fortasse legendum τέτων : quod ita & Wolphius in Notis voluisse ; aut ita reperisse videtur.

10. Καὶ ἔλκε[ιν αὐτὸν ἀνω.] Notanda vox. Negat enim Hierocles in Deo situm esse, ut quenquam *trahat* : Christianos, ut opinor, fuggillans ob dictum Johannis, vel *Domini Salvatoris* in Johanne, potius : 'Ουδείς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ Πατ. ὁ πέμψας με, ἐλκύσῃ αὐτόν. Eodem verbo utitur & Hierocles : 'Εἰ γὰρ ὅτι πρὸ θεῶ ὅς ἐστιν ἐλκύσει πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὸς ἀνθρώπους καὶ ἀκοντας, ἢ αὐθαίρετα πάντα ἔχειν αὐτὸς ἐγκαλεῖται ; Respondet hic Cebes ; ex ejus explicatione lux huic verbo & controversiæ, si quis attendat, haud contemnenda : sed hoc non agimus.

11. Μέση δὲ καὶ κεκριμ. ἦδη τῇ ἡλ.] Salmas. in *Prefat.* [Ἡλικία μέση καὶ κεκειμένη, est media ætas & statura. Nam κεκριμ. hic pro τεταγμένη accipitur, ut etiam exponit Hesychius.]

12. Ὡς ἀνείτις φιλοτ. κ. ἐτ.] Plane ita & Philostratus, *De vita Apoll.* lib. 1.

13. Ὡς περὶ τὸ κωρυκ. ἀντρ. ἔχ.] Salm. in *Prefat.* [Notum ex Geographis, quale fuerit antrum Corycium. Ex ejus descriptione

ne liquet, quam tuti esse potuissent ac securi, qui specum illum incolere voluissent. Vide Melam lib. 1. c. 13.

14. Καθάπερ οἱ ἐχιδνηκτοί.] Salm^s in *Præf.* [ἐχιδνηκτοί haud alii queant intelligi, præter eos quos vipera momorderit. Ecquod illi autem antidotum naturale habeant adversus morsum viperæ, qui à vipera morfi fuerint, haud fateor me videre.] Hinc vir summus, quia Arabs, *viperarios* reddidit, conjicit eum legisse, ἐχιδνηκτοί vel ἐχιδνηκται : i. *viperarum venatores*. Ego minori mutatione, ἐχιδνηκται dudum legendum conjiciebam, & ita ad oras meas notaveram : ut intelligat, qui vipers circumferebant, (aut alebant) ad spectaculum; quod quæ aliis morfu suo perniciosæ vulgo essent; illi sine noxa familiariter tractarent. Tales, aut valde fallor, alicubi legere memini, & locum in libris, qui jam non mei juris, annotasse. Ratio nominis obvia : & H. Stephanus, in opere nunquam salis laudato, citat ex v. l. δεικνύσι θηρῶν : quod idem fere est. Cæterum, nec illud Salmasianum, ἐχιδνηκτοί, ullibi est : quod ego sciam. Casellii conjectura, (sed quæ ab ipso modeste proponitur) remotior, οἱ ὀφιογενεῖς. In veteri Lexico, (quod me monuit vir doctiss. & amiciss. J. A. Wyndet, Doctor medicinæ Londinensis:) ὀφιοδῶκτης : *marfio*. Pari ratione, & ἐχιδνῶκτης. Nulla est harum lectionum quæ non

non vulgatæ præferenda videatur. Sed nunquam satis cauti sumus, cum de mutanda lectione ferenda sententia est. Hinc tot Criticorum scædæ & feræ digladiationes. Duplici argumento eo prope nunc adducor, ut nihil mutandum censeam. Primo, quia dicit δὲ τὸ εἶναι ἀντιπαράμαχον αὐτὸν τῷ τοῦ. Quid illud τῷ τοῦ, nisi τὸ διχθῆναι ὑπὸ τῆς ἐχέου? intelligat? Deinde, ratio similitudinis tanto plenior, cum pariter de beato dixerit, jam eum lædi non posse, a quibus ante lædebatur. Cæterum de viperæ morfu an ita res habeat, nec ne, non hic quaero. Quam multa vulgo recepta & credita, quæ falsi convincit experientia? Mirum ni & alii, qui jam non occurrunt, ita olim prodiderint. Cælius Rhodiginus aliquid in hanc sententiam, quod apud ipsum lector inveniet.

15. οὐ γὰρ δέμης δόξαν εἶπατορ.] Vide supra notata, numero 3.

16. Πρὸς τὰς εἰαυτῆς δ. ἐχ ἥπης γί.] Aliter omnes quas vidi edit. (Casel. Salmaf. Plantin. &c.) exhibent: πρὸς τὰς εἰαυτῆς δ. ἥπης γ. manifesto errore. Caselius, ἀπλήτης reponerat; ut & nos olim ad oras nostras: vel certe ἀύτης. Sed non minus placet ἐχ ἥπης, quod hic invenimus, undecunque promptum: ex libris, aut ingenio.

17. Κακοῖς τραπέζιταις.] Τραπεζίταις hic Arabs interpret pro convivis accepit: & no-

est

tat Salmat. verbum Græcum ea notione interdum occurrere. Sed illa notio nihil ad hunc locum. κακὸς τραπέζιτας Salm. interpretatur, malos argentarios: & δέμα (quod mox sequitur) pecuniam ad mensam positam.

18. Ἐστὶ γὰρ καὶ ἀνέν τ.] Videtur hic aliquid deesse: Οὐδὲν, ἔφη vel tale quid: quod tamen non affirmem, cum postea quoque similis ἐλαίῳ exemplum.

19. Ἄν πὺν ἡμεν.] Sententia quam interpres expressit (nec alia commodior se offert:) videtur exigere, ὧν τι vel καὶ τι πὺν ἡμεν. Et mox recte observat Casel. ἐν δαίμονας, aut tale quid, supplendum esse, sine quo pendet sententia. Sed illud præterea notandum fuit; ut hæc aliquo defectu, ita sequentia, fastidiosa redundantia laborare. Facile observabit attentus Lector. Sententia plana: cætera, non tanti. Mox etiam, μαθηματικοί, interpres hic, mathematici, nimis ambigue. Melius Caselius: istiusmodi doctrinis instructi: vel, disciplinarum sectatores: ut hic infra.

20. Ὅτε πῶς ἔτι πορεύεσθιν.] Salm. in *Præfat.* [Qua in re præstant indoctis (inquit Cebes) quo citius perveniant ad scientiam boni, cum ipsi & indociliores sæpe sint, & tardiores ad eam artem addiscendam, quæ sola vera est, & summi boni magistra? Ita enim legenda Græca apud Cebetē, quæ vulgo corruptissima sunt, ὥτε πῶς ἔτι πορεύεσθιν ἄρα, οἱ ἀκνητότεροι, ἢ δυσμαδύστεροι]

ἀντιπερὶ αἰCiv; Respondet alter ac quærit, quomodo id fieri possit, ut qui artes liberales didicerunt, &c. Rationem reddit senex, quod qui in secundo septo habitant, artium nempe doctores liberalium, simulant se scire, quod nesciunt. Et dum putant se veram adeptos esse scientiam; eo redduntur ad eam persequendam ineptiores.]

21. Ὅμως ἔδὲ τὸ τέμνειν.] Satis plana est sententia, quam tamen interpretes non plane sunt assecuti. Dixerat prius, fieri non posse, ut eadem res per se, aut sua natura, bona sit & mala. Quod uni bonum, alteri malum, per se, neque bonum, neque malum est. Ut in re medica, *uri*, *secari*: quia quandoque prodest ignis ad salutem: quandoq;, nocet, si intempestive adhibeatur: ergo per se, sive simpliciter & absolute; neq; bonum, neq; malum.

22. Appendicem versionis Arabicæ, quam quædam Cebetis editiones Latine versam exhibent, Salmasius pro genuina non habet: eo præcipue nixus argumento, quod in exemplaribus Græcis, quæ plura vidit antiquissima, eam non repererit. Putat igitur esse scætum interpretis Arabis, qui etiam in prioribus haud pauca interpolavit, & addidit. Ego hætenus illi assentior, ut quandoquidem Græca desunt; Latinis, cujuscunque sint, facile carere possimus: præcipue cum res ipsa à non uno vetere philosopho, Platone, Cicero-
ne

rone, aliisque tractata reperiatur. Esse tamen Arabis interpretis assumentum, non adeo mihi probabile est, quod pars ejus etiam apud *Odaxium*, veterem Cebetis interpretem Latinum, longe ante quam versio Arabica cuiquam nota aut audita, nedum vulgata, invenitur.

FINIS.
